This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

WIDENER LIBRARY
HX IKCT 0

Digitized by Google

Slav 6925.2

THE SLAVIC COLLECTION

Harvard College Library

GIFT OF

Archibald Cary Cooli

(Cla

Received 23 June, 1899

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

IANOCIANA

SIVE

CLARORVM ATQVE ILLVSTRIVM

POLONIÆ AVCTORVM

MÆCENATVMQVE

MEMORIÆ MISCELLÆ.

VOLVMEN II.

VARSAVIÆ ET LIPSIÆ
APVD MICHAELEM GROELLIVM
SERENISS. POL. REGIS COMMISSARIVM ET BIBLIOPOLAM
SVB SIGNO POETARVM.
A. R. S. MDCCLXXIX.

Digitized by Google

Slav 6925.2

Harvard College Library,
Gift of
Dr. A. C. Coolidge.
23 June. 1899.

MICROFILMED
HARVARD

Digitized by Google

INDEX AVCTORVM

QVI IN VOLVMINE ILLO RECENSENTVR.

A.

S. ADALBERTVS, Archiepiſcopus Gneſnenſis, hymni, cui titulus: DEI GENITRIX, auctor creditus. I.

ALBERTVS SENIOR, primus Dux in Pruſſia, ſcriptor TACTICES. II.

ALEXANDER IAGELLONIUS, Polonorum Rex atque Muſageta. III.

ANNA AUSTRIACA, Regina Poloniae, Heroinarum doctarum albo haud meritò adſcripta. IV.

ARCHIDIACONVS Gneſnenſis anonymus: ſcriptor CHRONICI POLONIAE: vide IOANNES Gneſnenſis Archidiaconus.

ARCISZEWSKI IACOBUS, Canonicus Cracovienſis, bonarum litterarum, iuvenumque Muſis operantium, adjutor ſingularis. V.

B.

BARANOWSKI ALBERTUS, Premiſlienſis primùm Antiſtes et Regni Poloniae Procancellarius, Plocenſis deinde Praeſul, porrò Epiſcopus Vladiſlavienſis, extremò autem Gneſnenſis Archiepiſcopus, Regnique Poloniae Primas, Scriptis hiſtoricis atque eccleſiaſticis celeber. VI.

BARANOWSKI STANISLAUS, Eques Polonus, ſcriptor Genealogicus. VII.

BARBARA Scepuſienſis, Regina Poloniae, Latini ſermonis gnara. VIII.

Digitized by Google

INDEX AVCTORVM.

BASCO GODISLAUS, Poſnanienſis ille Cuſtos Cathedralis, qui BOGUPHALI Praeſulis CHRONICON POLONIÆ continuavit. IX.

BATHOREA GRISELDIS, STEPHANI Regis Poloniae neptis, Latinè docta. X.

de BLONIE NICOLAUS, Poſnanienſis Epiſcopi STANISLAI A CIOLEK Capellanus, Theologus atque Iurisconſultus, idemque Hiſtoricus celebris. XI.

BOGORIUS IAROSLAUS, Archiepiſcopus Gneſnenſis, SYNODICI ECCLESIARUM POLONIÆ auctor vetuſtiſſimus. XII.

BOGUPHALUS Epiſcopus Poſnanienſis, CHRONICI POLONIÆ ſcriptor inclytus. XIII.

BONA SFORTIA Regina Poloniae, Latini ſermonis maximè perita, immortaliterque de Gentis Polonicae ſtudiis litterariis merita. XIV.

BREGENSIS IOANNES, auctor CHRONICI POLONORUM. XV.

BREGENSIS Clericus Anonymus, ſcriptor CHRONICI POLONORUM, ET DUCATUUM SILESIÆ. XVI.

BRIGER IOANNES, Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis Vicarius, auctor CHRONICI POLONIÆ. XVII.

BRODERICUS STEPHANUS Illyricus, Sirmienſis Epiſcopus atque Regni Hungariae Cancellarius, legationibus Polonicis, amicitiisque Polonorum maximè celebris. XVIII.

BRONIOVIUS MARTINUS Eques Polonus, Tartarica legatione, Tartariaeque deſcriptione clarus. XIX.

BRUSSIUS GULIELMUS Scotus, miles eruditus, fati viciſſitudine in Poloniam delatus. XX.

BRUTUS IOANNES MICHAEL Venetus, STEPHANI BATHOREI, Polonorum Regis, Hiſtoriographus. XXI.

C.

DE CAPUA ANNIBAL, Archiepiſcopus Neapolitanus, Apoſtolicus in Polonia Legatus, eloquentia celeber, XXII.

CHODKIE-

Digitized by Google

CHODKIEVICIUS GREGORIUS, Vilnenſis Caſtellanus, atque ſummus exercituum in Magno Lituaniae Ducatu Praefectus: auctor Conſtitutionum Bellicarum Magni Ducatus Lituaniae, idemque Maecenas illuſtris. XXIII.

CHODKIEVICIUS IOANNES HIERONYMUS, Magni Lituaniae Ducatus Mareſchalcus, eruditorum hominum amantiſſimus. XXIV.

CHODKIEVICIUS ALEXANDER, Palatinus Trocenſis, Bibliothecae Dominicanae in civitate Sclovenſi conditor. XXV.

CHODKIEVICIUS CHRISTOPHORUS, Palatinus Vilnenſis, Orator egregius, Maecenasque ſummus. XXVI.

CHODKIEVICIUS IOANNES CAROLUS, Vilnenſis Palatinus, copiarumque Lituanicarum Dux ſupremus, Orator atque Maecenas maximè inclytus. XXVII.

CHWALKOWSKI LUCAS, Eques Polonus antiquus, Orator atque Poëta praeclarus. XXVIII.

CHWALKOWSKI NICOLAUS, Eques Polonus novus, patrii iuris publici, domeſticaeque hiſtoriae ſcriptor haud incelebris. XXIX.

CIEKLINSKI DOBIESLAUS, Caſtellanus Czechovienſis, Orator excellens. XXX.

CIESIELSKI ANDREAS, Eques Pol. Orator bonus. XXXI.

CIESIELSKI MARTINUS Polonus, Orator mediocris. XXXII.

CIOLEK ſive CIOLCUS ERASMUS, Epiſcopus Plocenſis: vide ERASMUS.

CODURUS FLAMINIUS, Apoſtolicae in Polon. Legationis Secretarius, eloquentia commendatiſſimus. XXXIII.

CROMERUS ANDREAS Polonus, Elegorum ſcriptor optimus. XXXIV.

S. CRUCIS Coenobii Benedictini, in Dioeceſi Cracovienſi, Bibliotheca memorabilis. XXXV.

S. CRUCIS Coenobii eiusd. Benedictini Chronicon. Ib.

S. CUNEGUNDIS Duciſſae Cracovienſ. Vita MS. XXXVI.

Digitized by Google

INDEX AVCTORVM.

D.

DERSLAUS, Cracovienſis Archidiaconus, Baſileenſi in Concilio primariae dignitatis auctoritatisque Orator atque Theologus. XXXVII.

DLUGOSSI IOANNIS, Canonici Cracovienſis: hiſtoriae Polonae auctoris praecipui: ANNALIUM Codices MSSti. XXXVIII.

DOBCZYCENSIS IOANNES, Ordinis Minorum Obſervantium Prov. Pol. ſcriptor Artis Memorativae. XXXIX.

E.

de ELGOTH IOANNES, Cracovienſis Scholaſticus atque Canonicus, Baſileenſi in Concilio Orator atque Theologus ſpectatiſſimus. XL.

ELISABETHA AUSTRIACA, Regina Poloniae, doctarum Heroinarum albo iuſtè adſcribenda. XLI.

ERASMUS Epiſcopus Plocenſis, legationibus externis, ſcriptisque pulchrè notus. XLII.

F.

FERRERIUS ZACHARIAS, Epiſcopus Gardienſis, obita in Regno Poloniae legatione Apoſtolica, editisque ibi ſcriptis celeberrimus. XLIII.

FRIDERICUS IAGELLONIUS, S. R. E. Cardinalis Presbyter, Gneſnenſisque Archiepiſcopus atque Cracovienſis Antiſtes: idemque totius Poloniae Primas et Gubernator: Statutorum Regni Polonici, Eccleſiaeque Polonicae, conditor. XLIV.

FULCO Archiepiſcopus Gneſnenſis, Conſtitutionum Gneſnenſis Provinciae Metropolitanae auctor, omnium antiquiſſimus. XLV.

G.

GALLUS MARTINUS exul: auctor CHRONICI POLONIÆ: vide MARTINUS.

GAMBREUS IOSEPHUS Polonus, ſcriptor CHRONICI POLONICI. XLVI.

GAMRA-

Digitized by Google

GAMRATUS PETRUS, Archiepiſcopus Gneſnenſis atque Epiſcopus Cracovienſis, Regnique Poloniae Primas, doctorum virorum amator. XLVII.

GORECIUS LEONHARDUS, Eques Polonus, elegans et Orator et Hiſtoricus. XLVIII.

GORINSKI PETRUS, Maſoviae Palatinus, Statutorum iſtius Ducatus editor. XLIX.

GRĄDZKI ANDREAS, Ordinis Minorum Obſervantium Prov. Lit. Orator Polonicus. L.

GRĄDZKI SAMUEL, Eques Maſovius, ſcriptor belli Coſacico-Polonici. LI.

GRODECIUS IOANNES, Nobilis Polonus, Canonicus Varmienſis, Divi CYRILI Archiep. Hieroſol. interpres Latinus. LII.

GRODECIUS VENCESLAUS, Eques Polonus, Tabulae Geographicae Poloniae Univerſae primus auctor. LIII.

GRONDZKI } ANDREAS / SAMUEL vide GRĄDZKI.

GRUTINIUS ANDREAS, Medicus Cracovienſis clariſſimus. LIV.

GUIDO Gallus, S. R. E. Cardinalis Presbyter, obita in Regno Poloniae legatione Apoſtolica, ſancitisque Statutis Eccleſiae Polonicae, inclytiſſimus. LV.

H.

HUGO, S. R. E. Cardinalis, Apoſtolicus in Polonia Legatus, Statutorumque Eccleſiae Polonicae auctor celebris. LVI.

I.

IACOBUS Leodienſis Archidiaconus, Apoſtolicus in Regno Poloniae Legatus, Statutorumque Eccleſiae Polonicae conditor memoratiſſimus. LVII.

IACOBUS de Paradiſo Polonus, vide de PARADISO.

IANICII CLEMENTIS Poloni: Poëtae Elegiaco genere principis: Operum notitia continuata. LVIII.

Digitized by Google

IOANNES Bregenſis, vide BREGENSIS.
IOANNES Gneſnenſis Archidiaconus Metropolitanus, ſcriptor CHRONICI POLONIÆ. LIX.

K.

KAZANOWSKI SIGISMUNDUS, Regni Poloniae Archicamerarius, auctor Vitae SIGISMUNDI III Regis Poloniae ac Suetiae. LX.
KMITA PETRUS, Palatinus Cracovienſis, Regnique Poloniae Mareſchalcus ſupremus: Orator maximus: Gentisque Polonicae, ſaeculi XVI medio, Maecenas praecipuus. LXI.
KOIALOWICZ ALBERTUS, è Societate IESU Provinciae Lituanae, Gentis Lituanae LIVIUS. LXII.
KOIALOWICZ PETRUS, è Societate IESU Provin. Lit. Hiſtoricus non ſpernendus. LXIII.
KOSTKA PAULUS Polonus, Legum patriarum vetuſtiſſimarum primus collector. LXIV.
KOTTWITZ NICOLAUS, Poſnanienſis Archidiaconus, ſaeculi XV exeuntis Theologus atque Iurisconſultus, Poëtaque celebris. LXV.
KOVACIOCIUS WOLFGANGUS, Tranſylvaniae Cancellarius, obitis legationibus Polonicis clariſſimus. LXVI.
de KUKURSINO ANDREAS, Cracovienſis Archidiaconus, ſaeculi XV Theologus celeber. LXVII.
KURDWANOWSKI IACOBUS, Antiſtes Plocenſis, Statutorum Dioeceſeos ſuae primus conditor. LXVIII.
KWIATKOWSKI MARTINUS, vide QVIATKOVIUS.

L.

LADISLAUS Polonus, Typographus antiquus. LXIX.
LASCARIUS ANDREAS, Praeſul Poſnanienſis, Conſtantienſi in Concilio Theologus atque Orator illuſtris. LXX.
LECHITARUM et Polonorum Cronica magna MS. LXXI.

Digitized by Google

LIPSKI ANDREAS, Epiſcopus Cracovienſis, iuris civilis atque eccleſiaſtici Polonici auctor praecipuus. LXXII.
LIPSKI IOANNES ALEXANDER, S. R. E. Cardinalis Presbyter, Cracovienſisque Antiſtes, Orator Latinus atque Polonicus. LXXIII.
LIPSKI IOANNES, Archipraeſul Gneſnenſis, Regnique Poloniae Primas, Orator Latinus aetatis ſuae celebratiſſimus. LXXIV.
LIPSKI STANISLAUS, Cracovienſis atque Plocenſis Canonicus, Orator Latinus. LXXV.
LIPSKI FELIX, Caſtellanus primùm, et deinceps Palatinus Caliſſienſis, Latina facundia celeberrimus. LXXVI.
LOCHOWSKI STANISLAUS, Nobilis Polonus, Iurisconſultus celeber. LXXVII.
LODEREC PETRUS Dalmata, auctor Dictionarii Latini, . Ital. Dalmat. Bohem. Pol. Germ. et Hungarici. LXXVIII.
LONGINUS IOANNES, vide DLUGOSSUS.

M.

MAKOWSKI THOMÆ, Equitis Poloni: MAGNI LITUANIÆ DUCATUS TABULA GEOGRAPHICA, omnium rariſſima. LXXIX.
MALLINIUS CASPAR Polonus, Medicus atque Poëta excellentiſſimus. LXXX.
MARTINUS GALLUS Sacerdos: patriae exul: Annalium Polonicorum ſcriptor, omnium vetuſtiſſimus. LXXXI.
MARTINUS Gneſnenſis Archiepiſcopus, primus in Polonia Maecenas. LXXXII.
MARTINUS POLONUS, Ordinis Praedicatorum: Capellanus et Poenitentiarius Pontificius: ſaeculi XIII Theologus atque Iurisconſultus, Hiſtoricusque celeberrimus. LXXXIII.

MATTHÆUS Varmienſis, ſaeculi xiii Theologus non incelebris. LXXXIV.
DE MEDICIS IOANNES, Apoſtolicus in Polonia Legatus. LXXXV.
MEIBOMIUS FRIDERICUS, Canonicus Gutſtadienſis atque Archipresbyter Elbingenſis, Orator atque Hiſtoricus. LXXXVI.
MELANCHTHONIS PHILIPPI: Epiſtola, de origine Gentis Henetae Polonicae, ſeu Sarmaticae. LXXXVII.
MICHAEL, Cancellar. Cruſvicenſis, MARTINI GALLI, in conficiendo CHRONICO POLONIÆ, adiutor. LXXXVIII.
MISCOVIUS GEORGIUS, Gneſnenſis atque Cracovienſis Canonicus, conſcribendis Regni Poloniae, Eccleſiaeque Polonicae Statutis, adhibitus. LXXXIX.
MISCOVIUS PETRUS, Regni Poloniae primùm Magnus Secretarius, et deinceps Procancellarius: poſtea Antiſtes Plocenſis, extremò autem Cracovienſis Pontifex: Orator excellens, idemque Maecenas ſummus. XC.
MYLIUS ARNOLDUS, Colonienſis Typographus, benè de litteris Polonicis meritus. XCI.
MYLIUS IOANNES Thuringus: Poëta non ignobilis; CHODKIEVICIORUM Heroum Lituanorum praeceptor. XCII.
MYLONIUS NICOLAUS, Vladiſlavienſis Praeſulis in Urbe Gedanenſi Vicarius generalis, Reſponſionum ad Viri cuiusdam pii Septentrionalis Interrogationes, non auctor ipſe, ſed editor. XCIII.
MYSZKOWSKI GEORGIUS, vide MISCOVIUS.
MYSZKOWSKI PETRUS, vide etiam MISCOVIUS.

N.

NAPRAGUS DEMETRIUS Hungarus, Cathedralis primùm Agrienſis Praepoſitus, Tranſylvaniae deinde Praeſul, obita apud Regem Ordinesque Poloniae legatione Hungarica clariſſimus. XCIV.

NICO-

NICOLAUS de BLONIE, vide BLONIE.
NICOLAUS Polonus: Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis Archidiaconus: primus omnium, è Gente Poloriorum, ſcriptor iuris pontificii. XCV.
NIGER THOMAS, Epiſcopus Scardonenſis, Apoſtolicus in Polonia Legatus. XCVI.

O.

OSTROROGUS IOANNES, Caſtellanus Medirecenſis, patrii iuris publici Scriptor vetuſtiſſimus. XCVII.
OSTROROGUS STANISLAUS, Caſtellanus Caliſſienſis, Latina facundia celeber. XCVIII.
OSTROROGUS STANISLAUS, Medirecenſis Caſtellanus, auctorum heterodoxorum fautor atque adiutor. XCIX.
OSTROROGUS IOANNES, Palatinus Poſnanienſis, belli Vallachici, artisque venaticae ſcriptor. C.
OSTROROGUS NICOLAUS, Regni Poloniae Pocillator, Latina ac vernacula eloquentia clariſſimus. CI.

P.

PACIUS NICOLAUS, Epiſcopus Kiovienſis apoſtata, auctor ille librorum bonorum, malorumque. CII.
PACIUS NICOLAVS, Samotigarum Praeſul, Societatis IESU Maecenas. CIII.
PACIUS CASIMIRUS, Samogitiae Antiſtes, Statutorum Eccleſiae ſuae editor. CIV.
PACIUS NICOLAUS STEPHANUS, Vilnenſis Pontifex, Academiae Maecenas ſummus. CV.
PACIUS CHRISTOPHORUS, Magni Lituaniae Ducatus Cancellarius ſupremus, Olivenſis pacis confector, ſcriptorque praecipuus. CVI.
PACIUS THEOPHILUS, Orator. Ibid.
PADNIEVIUS PHILIPPUS, Pontifex Cracovienſis, Orator atque Hiſtoricus praeſtantiſſimus, idemque Maecenas maximus. CVII.

de PA-

Digitized by Google

de PARADISO IACOBUS Polonus: Monachus Ciſterci-enſis: Concilii Baſileenſis Theol. clariſſimus. CVIII.

PARKOSKI IACOBUS Polonus, iuris civilis ſcriptor, omnium in patria ſua antiquiſſimus. CIX.

PARYS PAULUS FRANCISCUS Maſovius, è Societate IESU Provinciae Polonae, auctor hiſtor. Sarmaticae. CX.

PEŁKA, Archiepiſcopus Gneſnenſis: vide FULCO.

PEŁKA, Canonicus Cracovienſis, ſaeculi XV Theologus. CXI.

PHILIPPUS Firmanus Epiſcopus, obita in Hungaria atque Polonia legatione Apoſtolica, conditisque Statutis Eccleſiaſticis, maximè illuſtris. CXII.

à PISIUTZ SIGISMUNDUS, rerum Polonicarum ſcriptoribus annumerandus. CXIII.

PISO IACOBUS Hungarus, legationibus Polonicis, LEONIS X Pontificis Romani Maximi, et LUDOVICI II Regis Hungariae, nomine obitis, celeberrimus. CXIV et CXV.

de POSNANIA BENEDICTUS, S. SPIRITUS in Urbe Vratiſlavia Praepoſitus, Chronici Polonici, Prutenici, Sileſiaci, &c. ſcriptor. CXVI.

POSSELIUS IOACHIMUS Megapolitanus, SIGISMUNDI III, Poloniae et Sueciae Regis, Medicus atque Hiſtoriographus. CXVII.

PRAZMOWSKI LAURENTIUS, Maſoviae Palatinus, Statutorum illius Ducatus auctor. CXVIII.

PREUSCHOFF IOANNES ANTONIUS Varmienſis, è Societate IESU Prov. Lit. Vilnenſis Academiae laudator. CXIX.

PUDLOVII MELCHIORIS, Nobilis Poloni, Carminum editorum notitia continuata. CXX.

Q.

QVIATKOVIUS MARTINUS, Nobilis Polonus, hiſtoriae Polonae auctor, Auguſtanaeque Confeſſionis variatae Interpres Polonicus. CXXI.

R. RA-

Digitized by Google

INDEX AVCTORVM.

R.

RADOMSKI IOANNES, Nobilis Prutenus, Neidenburgenſisque in Pruſſia Parochus, Auguſtanae Confeſſionis itidem variatae Interpres Polonicus. CXXII.

ROZDRAZOWSKI HIERONYMUS, Vladiſlavienſis Antiſtes, Theologus atque Orator, aevo ſuo praeclariſſimus. CXXIII.

S.

SACRANUS IOANNES, Cracovienſis Canonicus, Theologus atque Orator haud vulgaris. CXXIV.

S. SALOMEÆ REGINÆ HALICIÆ UITA MS. CXXV.

SAMOTULIUS PETRUS, Caſtellanus Poſnanienſis, hiſtoriae domeſticae non ſcriptor, ſed amator ſingularis. CXXVI.

SARNICIUS STANISLAUS, Nobilis Polonus, Confeſſionis Helveticae Theologus. CXXVII.

SARNICIUS STANISLAUS, Eques Roxolanus, Annalium Polonicorum auctor. Legumque Polonicarum editor. CXXVIII.

SCHENKING OTTO, Epiſcopus Vendenſis in Ducatu Livoniae, Senatorque Regni Poloniae, auctor Statutorum Eccleſiae ſuae. CXXIX.

SCHROETERUS ADAMUS Sileſius, Cracovienſis Academiae alumnus, editis in Polonia operibus poëticis ac philoſophicis celeber. CXXX.

SCULTETUS ALEXANDER, Canonicus Varmienſis, Hiſtoricus. CXXXI.

SCZERBICZ PAULUS Cracovienſis, Iuriſconſultus nobiliſſimus. CXXXII.

SIMONIDES SIMON Leopolienſis, PINDARUS ille Polonicus. CXXXIII.

SINAPIUS MICHAEL ALOYSIUS, Nobilis Hungarus: Principis RADIVILII Lituaniae Cancellarii Medicus, ſcriptis clarus. CXXXIV.

SIRE-

Digitized by Google

SIRENIUS SIMON Polonus, Medicus Cracovienſis, ſcriptor Herbarii Polonici. CXXXV.
SIXTUS ERASMUS Leopolienſis, patriae ſuae Medicus clariſſimus. CXXXVI.
SLESZKOWSKI SEBASTIANUS, SIGISMUNDI III Poloniae ac Sueciae Regis Medicus, ſcriptis Latinis vernaculisque notus. CXXXVII.
SPICZINSKI HIERONYMUS, SIGISMUNDI AUGUSTI Regis Poloniae Medicus, primus in Polonia ſcriptor Botanices lingua vernacula. CXXXVIII.
STANISLAUS Polonus, Typograph. antiqu. CXXXIX.
STAPHYLEUS IOANNES Dalmata, Apoſtolicus in Polonia Legatus, Genti Polonicae maximè acceptus. CXL.
STATUTA DUCATUS MASOVIÆ, vide PETRUS GORINSKI, et LAURENTIUS PRAZMOWSKI, itemque STEPHANUS Praepoſitus Varſavienſis.
STATUTA et Conſuetudines Regni Poloniae, SIGISMUNDI I Regis Poloniae, univerſorumque Regni Ordinum decreto publico collecta et edita. CXLI.
STEPHANUS, Praepoſitus Varſavienſis, Statutorum Ducatus Maſoviae primus collector. CXLII.
STREIFROCK IOANNES, Praeſul Varmienſis, primus ſcriptor hiſtoriae Epiſcopatus ſui. CXLIII.
SWINKA ADAMUS, Canonicus Cracovienſis, Poëta Latinus, ante ſaeculi decimi quinti medium. CXLIV.
SWINKA IACOBUS, Archiepiſcopus Gneſnenſis, auctor Conſtitutionum Gneſnenſis Provinciae Metropolitanae. CXLV.
SYNODICON Eccleſiarum Poloniae, anni MCCCLVII: vide IAROSLAUS BOGORIUS.
SYNODICON Eccleſiarum Poloniae, ſaeculi XV medio, ab Anonymo congeſtum. CXLVI.
SYRENIUS SIMON, vide SIRENIUS.

T. TA.

Digitized by Google

T.

TABOR ALBERTUS, Pontifex Vilnenſis, Orator atque Theologus illuſtris. CXLVII.

TARNAVIUS IANUSSIUS, Gneſnenſis Archipraeſul, Conſtitutionum Provinciae Metropolitanae ſuae conditor. CXLVIII.

TARNOVIUS IOANNES, Cracovienſis Caſtellanus, ſummusque in Regno Poloniae copiarum Imperator; Hiſtoricus atque Orator, idemque Maecenas inclytiſſimus. CXLIX.

THASZYCKI NICOLAUS, Iudex Terrae Cracovienſis, Iurisconſultus atque Orator eximius. CL.

TURLAY VLADISLAUS, Lituanus Eques, laudator Reginarum Poloniae è Domo Auſtriaca. CLI.

TYMPEFELD NICOLAUS, S. Theologiae Cracovienſis Profeſſor publicus, auctor operis invectivi, contra GEORGIUM DE PODIEBRAD, Regem Bohemiae. CLII.

V.

VARMIENSIS MATTHÆUS, Theologus antiquus: vide MATTHÆUS.

UGONIUS POMPEIUS Romanus, Legationis Polonicae Orator. CLIII.

VITELLIUS ERASMUS, Epiſcopus Plocenſis, vide ERASMUS.

VITELLO Polonus, ſaeculi XIII Mathematicus clariſſimus. CLIV.

B. VITUS Polonus, primus Lituaniae Epiſcopus, in Hiſtoricorum Lituanorum numerum referendus. CLV.

VRATISLAVIENSIUM Epiſcoporum, Metropolitani Gneſnenſis Archiepiſcopi auctoritatem colentium, accuratus Catalogus MS. CLVI.

W. WE-

Digitized by Google

WERESZCZYNSKI IOSEPHUS, Ordinis Divi BENEDICTI, Abbas primùm Sieciechovienſis, et deinceps Antiſtes Kiovienſis, ſcriptis piis atque politicis celeberrimus. CLVII.

WOLSKI MARTINUS, Eques Polonus, ſcriptor hiſtoriae Polonicae. CLVIII.

WRANTIORUM Hungarorum exulum: liberalitate paterna à PETRO TOMICIO, Pontifice Cracovienſi, habitorum: notitia continuata. CLIX.

WRATISLAVIENSIUM Epiſcoporum Catalogus: vide VRATISLAVIENSIUM.

Z.

ZAREMBA ADAMUS, Nobilis Polonus, SIGISMUNDI III, Poloniae et Sueciae Regis, Geometen. CLX.

ZEGOCKI CHRISTOPHORUS, Inowroclavienſis primùm Palatinus, deinceps autem Chelmenſis Praeſul, auctor Conſilii de aſſequendo dominatu abſolutè auctoritatis. CLXI.

ZOLKIEVIUS STANISLAUS, Regni Poloniae Cancellarius atque exercituum Dux ſupremus, belli Moſcici ductu ſuo geſti ſcriptor. CLXII.

NB. Memorias illas, quibus ſignum ✠ eſt appoſitum: dictante ipſo IANOCIO Protobibliothecario, viſendi facultate iam deſtituto, morbisque variis ac diutinis graviter affecto: eius amanuenſis, Michael Antonius Straehlius, excepit. Reliquas omnes, è IANOCII ſchedis autographis, idem amanuenſis deſcripſit.

IANO-

Digitized by Google

IANOCIANA,

SIVE

CLARORVM ATQVE ILLVSTRIVM POLONIAE AVCTORVM, MAECENATVMQVE,

MEMORIAE MISCELLAE.

VOL. II.

I.

S. ADALBERTVS, Gneſnenſis Archiepiſcopus: isque communis Polonorum atque Pruſſorum Apoſtolus, in Pruſſia ab idololatris pertinacibus, IX Kalendas Maias anni DCCCCXCVII, interfectus: auctor exiſtimatur vetuſtiſſimi carminis Polonici, ſimplicitate quadam diuina fuſi, quod BOGA RODZICA, hoc eſt, DEI GENITRIX inſcribitur. A Polonis olim bellicoſis, invictisque, in hoſtes progreſſuris,

Digitized by Google

carmen hoc populariter canebatur. Vernaculo * ſermone primùm in lucem prolatum eſt, à IOANNE LASCIO, Regni tùm Cancellario. Qui edito à ſe, anno MDVI exoriente, COMMVNI INCLYTI REGNI POLONIÆ PRIVILEGIO, praefixit. IOANNES deinde LAṄVSZOVIVS publicatis à ſe, anno MDC, lingua utraque, REGNI STATVTIS ATQVE CONSTITVTIONIBVS, praemiſit. Poſt quem PETRVS SCARGA, Regis Polonorum religioſiſſimi, SIGISMVNDI III Theologus graviſſimus, ſub finem VITÆ DIVI ADALBERTI, ſermone patrio ſcriptae, recenſuit atque explicuit. MATHIAS autem CASIMIRVS SARBIEVIVS, Polonorum ille HORATIVS, Latinè in carmen Sapphicum elegantia ac ſuauitate ſumma convertit. Inditoque PÆANIS MILITARIS POLONORVM titulo: in Librum quartum LYRICORVM ſuorum intulit. Sumtum inde CHRIST. ADOLPHVS KLOTZIVS, Lyricus ipſe Poëta terſiſſimus, canticis iis bellicis adiecit: quibus Graeca TYRTÆI carmina, â Lacedaemoniis pugnaturis decantata, comitatus eſt.

* Ætate noſtra, STANISLAVS KONARSCIVS, Polonorum decus et ornamentum perpetuum, canticum illud, LEGVM PATRIARVM Voluminis prioris initio, patrio idiomate repetiit.

II.

Digitized by Google

II.

ALBERTVS SENIOR, Marchio Brandenburgenſis, primusque Dux in Pruſſia: pacis bellique artibus inclytiſſimus: ingenii docti et bellici illuſtre monumentum reliquit. Namque grande volumen, DE ARTE MILITANDI, ſermone Theodiſco compoſuit. Polonicae autem conſuetudini tradendum à MATHIA STRVBICIO Livone, humanioribus litteris egregiè exculto, linguaeque Polonicae valdè perito, curavit. Poloniarumque Regi, SIGISMVNDO AVGVSTO, civilium atque militarium ſtudiorum maximè amanti, Polonica dedicavit Epiſtola, Regiomonti Pruſſiae IV Idus Auguſti an. MDLV. data. Cuius ſub finem ille, REGIÆ MAIESTATIS Principem ſubditum, Divina gratia ALBERTVM Seniorem, Marchionem Brandenburgenſem, inque Pruſſia Ducem, ſeſe vocavit. Opus quidem illud publicae luci nunquam fuit expoſitum. Autographum regale, polita manu confectum: figurisque bellicis, calamo eleganti effictis, refertiſſimum: ſaeculo ſuperiore, poſt caſus varios, in manus fortiſſimi atque doctiſſimi Herois, IOANNIS CAROLI CHODKIEVICII, Vilnenſis Palatini, copiarumque Lituanicarum Imperatoris, pervenit. Ætate autem noſtra, à Regio Poloniae Principe, IACOBO LVDOVICO SOBIESCIO: bellicoſiſſimi Re-

Digitized by Google

gis IOANNIS III filio: ANDREÆ STANISLAO KOSTKÆ è ZALVSCIIS Comitibus Epiſcopo tunc Luceorienſi, Regnique Poloniae Cancellario maximo, donatum eſt. Qui cimelio illo pretioſo, conditam à ſe, atque à fratre germano, IOSEPHO ANDREA, Regni huius illo tempore Referendario ſupremo, Bibliothecam publicam inſigniter adornavit. Regum decus immortale, aevique noſtri fulgentiſſimum, STANISLAVS AVGVSTVS: Princeps atque Parens Gentis Polonicae Indulgentiſſimus: diebus proximis ſuperioribus, codicem hunc in Regiam ad ſe afferri, proprio Epiſtolio ſuo, benignitate incredibili mihi ſcripto, cupiit. SERENISSIMA MAIESTAS SVA, apprimè talium gnara: veterumque monumentorum patriorum mirè cupida ac ſtudioſa: opere illo maiorem in modum fuit oblectata. NARVSSEVICIVMque: qui Regi doctiſſimo, ſapientiſſimoque, unus in amore atque in deliciis eſt: obſecravit impenſiùs, ut codicem tam nobilem, tamque praeſtantem, manibus ſuis, in ſacrarium Reipublicae, id eſt, ZALVSCIANAM Bibliothecam publicam, reportaret.

III.

ALEXANDER, Rex Poloniarum, liberalia ſtudia diligenter coluit. Praecellentesque ingenio doctrinaque homines magni

gni aeſtimavit. IOANNEM LASCIVM, temporibus ſuis eruditiſſimum: legumque atque conſuetudinum, et rerum omnium Polonicarum cognitione atque exercitatione praeditum: ante omnes carum habuit, opibusque atque honoribus extulit. Creato à ſe LASCIO illi Regni Cancellario, Rex ſuaſor maximè, atque impulſor fuit, ut STATVTA REGNI POLONIÆ in volumen unum colligeret, civiumque commodo communi publicaret. Ipſeque Rex tractandi operis rationem modumque LASCIO praeſcripſit. Excuſis autem in typographica officina foliis prioribus: Rex optimus fato acerbiſſimo interiit: Muſis patriis morti eius immaturae illacrymantibus.

IV.

ANNA AVSTRIACA, CAROLI Archiducis filia, FERDINANDIque SECVNDI Caeſaris ſoror germana: SIGISMVNDI TERTII, Polonorum ac Suecorum Regis, prior coniunx: pietate quidem atque prudentia haud minus, quam formae pulchritudine maieſtateque eminuit. Litteratura autem doctrinaque nihil quidquam praeſtitit. Scriptum ab ipſa SPECVLVM PIETATIS: in quo vitae Reginarum Poloniae ſint expoſitae: MENCKENIVS atque IOECHERVS, LEXICI

BIOGRAPHICI LITTERARII, Theodiſco ſermone editi, auctores graviſſimi clariſſimique, operis ſui Tomo I. p. 423. memoriae falſo * prodiderunt. ANNA enim Regina illa, humanis rebus exemta: eruditus Societatis IESV Presbyter, HOSIIque Cardinalis doctiſſimi alumnus, FABIANVS QVADRANTINVS, qui Heroinae ipſi ſanctiſſimae fuerat à ſacris confeſſionibus: SPECVLVM PIETATIS. CONTINENS VITAM ET OBITVM SERENISSIMÆ ANNÆ AVSTRIACÆ, POLONIÆ SVECIÆQVE REGINÆ INCLYTÆ: SIGISMVNDI III, POLONORVM SVECORVMQVE REGIS POTENTISSIMI, CONIVGIS. Quae anno ſalutis M. D. XC. VIII. IV Idus Februarii, de vita mortali tranſiit ad immortalem. à ſe ipſo conſcriptum: Regioque Principi VLADISLAO, eiuſdem Reginae decenni filio, dicatum. BRVNSBERGÆ, TYPIS GEORGII SCHOENFELS. ANNO DOMINI MDCV. forma 4 publicavit.

* Hunc in errorem inducti, à CHRISTOPHORO HENDREICH, Electoris Brandenburgici FRIDERICI III Bibliothecario eruditiſſimo, in PANDECTARVM BRANDENBVRGENSIVM Parte I. p. 198. a.

V.

ARCHIDIACONVS Gneſnenſis anonymus: ſcriptor CHRONICI POLONIAE: vide IOANNES Gneſnenſis Archidiaconus.

IACO-

Digitized by Google

Iacobvs ARCISZEWSKI, Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis Canonicus, petrique tomicii Epiſcopi maximi Vicarius generalis: iuris civilis ac pontificii ſummè peritus, elegantioribusque litteris haud leviter imbutus: Cracovienſem Academiam bis rexit, et quibuscunque potuit, modis adjuvit, immo vero etiam adauxit. Doctos viros ac ſtudioſos juvenes bonitate et beneficentia paterna complexus: rvdolphvm agricolam Iuniorem, ioannemque antoninvm, atque anselmvm ephorinvm, fovit peculiariter. tomicii Pontificis animum, erga stanislavm hosivm, Conſulis Cracovienſis filium, aperuit. Suaſuque ſuo effecit facillimé, ut adoleſcens ille, ingenii ac morum laude florentiſſimus, ab Antiſtite ſapientiſſimo, ſtudiorum cauſa Bononiam, Pataviumque, ſumtu liberali mitteretur. Quem, in patriam reducem, haud vidit ARCISZEWSCIVS. Mortuus enim ipſe eſt, vi Kalendas Auguſti, humanae ſalutis anno mdxxxiii: aetatis ſuae annum agitans tertium et ſexageſimum. Amabatur mirificè, fratrisque in loco habebatur, à tomicii Epiſcopi atque Heri ſui nepote, andrea cricio, Praeſule tum Plocenſi. Qui, demortuum ipſum, nomine avunculi ſui, ſenecta invalidi, Cracoviae in Baſilica Divi stanislai apparatu magnifico ſepelivit:

Digitized by Google

tumulumque, quo ſitus eſt, Elegiſ ſuis condecoravit.

VI.

ALBERTVS BARANOWSKI *, cum Premiſlienſis eſſet Epiſcopus atque Regni Poloniae Procancellarius: SIGISMVNDO III Regi tunc maximè acceptus: Principi huic, menſe Auguſto anni MDLXXXIX, cum Patre IOANNE Rege Suecorum, Revaliae in Eſtonia convenienti, comes fidiſſimus, conſiliorumque eius miniſter et adiutor praecipuus adhaeſit. Illiusque itineris atque congreſſus ** memoratiſſimi commentarium, propria manu ſua conſcriptum, reliquit. Quem auctor graviſſimus, STANISLAVS KOBIERZICIVS Caſtellanus Gedanenſis, oculis ſuis non viſum tantùm, ſed etiam attentè perlectum, in HISTORIA VLADISLAI, POLONIÆ ET SVECIÆ PRINCIPIS, ELECTIQVE MAGNI MOSCOVIÆ DVCIS, p. 38 ſq. laude inſigni proſequitur. BARANOVIVS ipſe, reverſus cum Rege in Poloniam, Epiſcopatum Plocenſem obtinuit. Quem, poſt annos quindecim, cum Vladiſlavienſi praedivite, permutavit. Nactus tandem eſt, ſucceſſu felicitatis continuae, Gneſnenſis Archipraeſulis atque Regni Poloniae Primatis dignitatem. Conceſſit vita propè ſeptuagenarius:

IX

Digitized by Google

IX Kalendas Octobreis, an. MDCXV. Exſtabant olim in ZALVSCIANO Muſeo publico: Statuta Synodalia Dioeceſeos Plocenſis, die XXXI Aprilis, anno MDXCIII, Plociae ab ALBERTO BARANOWSKI Antiſtite lata. 4. MS. Aderant etiam: Conſtitutiones Synodi Dioeceſanae Vladiſlavienſis, die XVII Septembris, anno MDCVII, Vladiſlavienſi in Eccleſia Cathedrali, ab Illuſtriſſ. et Reverendiſſ. Domino ALBERTO BARANOWSKI, Epiſcopo Vladiſlavienſi et Pomeraniae, celebratae. *Cracoviae* ex Officina ANDREÆ PETRICOVII, anno eodem. 4. Opuſculum utrumque, magno cuidam Praeſuli ac Senatori commodatum, periit. Servatur adhuc: Concilium Provinciale Regni Poloniae: Praeſide BERNARDO MACIEIOWSKI S. R. E. Presbytero Cardinali et Archiepiſcopo Gneſnenſi Petricoviae MDCVII celebratum: ab ALBERTO BARANOWSKI autem Gneſnenſi Archipraeſule, praemiſſa ſua, ad Archiepiſcopum Leopolienſem, reliquosque Epiſcopos Regni Poloniae, Epiſtola promulgatum. *Cracoviae*, in Officina ANDREÆ PETRICOVII, Typographi Regii, anno Domini MDCXI. 4. Eſt praeterea: Synodus Dioeceſana Gneſnenſis, ab Illuſtriſſimo et Reverendiſſimo ALBERTO BARANOWSKI, Archiepiſcopo Gneſnenſi, Legato Nato, Regni Poloniae Primate primoque Principe, habita Lovicii, Anno Domini MDCXII, Die IX Maii. PAVLO V Summo Pontifice, Eccleſiae Dei feliciter praeſidente. *Cracoviae*, ex Officina ANDREÆ PETRICOVII, Anno Domini MDCXII. 4.

Digitized by Google

* Vitae eius ſecretiora, ſummae et dignitatis et auctoritatis ſcriptor, PAVLVS PIASECIVS Antiſtes Premiſlienſis, in CHRONICIS GESTORVM IN EVROPA SINGVLARIVM, Amſtelodami editis, p. 12. 78. 91. 210. attigit. Quae, in Plocenſi Epiſcopatu, à BARANOVIO ſunt geſta: STANISLAVS LVBIENSCIVS Plocenſis ipſe Pontifex, in VITIS EPISCOPORVM PLOCENSIVM. p. 184 — 189 prudentia et induſtria maxima expoſuit. Cuius ſacris veſtigiis inſiſtens STEPHANVS DAMALEVICIVS, in VITIS VLADISLAVIENSIVM EPISCOPORVM. p. 429 — 434: inque SERIE ARCHIEPISCOPORVM GNESNENSIVM. p. 347 — 351 BARANOVII acta recenſuit. Pleniorem eius hiſtoriam, nec minus accuratam, STANISLAVS BVZENSCIVS, in VITIS ARCHIEPISCOPORVM GNESNENSIVM ET REGNI POLONIÆ PRIMATVM: quae lucem publicam nondum adſpexerunt: p. 1251 — 1292 pertexuit.

** Sparſus tunc rumor à malevolis fuit: SIGISMVNDVM Revaliae cum Patre IOANNE, de Regno Polonorum, ERNESTO Archiduci Auſtriae tradendo, conſilia agitaſſe. Pactas iam cum ERNESTO conditiones: SIGISMVNDO Suecorum Regi futuro, et Sueciae Regno, quaeſtuoſiſſimas: per totam Poloniam divulgatas, PIASECIVS p. 78, in medium attulit. De qua re tam gravi, in BARANOVII commentario diurno, ſe nihil annotatum comperiſſe, KOBIERZICIVS p. 39, teſtatur. HEIDENSTEINIVS Iunior Gedanenſis Caſtellanus, è Parentis ſui chartis, in RERVM POLONICARVM AB EXCESSV SIGISMVNDI AVGVSTI Libro IX, p. 286 — 288, de Revalienſi illo congreſſu atque colloquio plura commemoravit. Nec praebitae inde ſuſpicionis, de Regno Polonico, à SIGISMVNDO Rege, ad ERNESTVM Archiducem deferendo: neque conditionum cedendi Regni mentionem eſt transgreſſus. Quibus tamen ipſe fidem nullam habuit.

VII.

STANISLAVS à Rzeplin BARANOWSKI, Eques Polonus: Nobilitatis Polonae ac Lituanae inſignia gentilicia facinoraque praeclara: patrio ſermone, à BARTHOLOMÆO PAPROCIO, ad annum MDLXXXIV ordine enumerata:

Digitized by Google

rata: eadem ratione ac diligentia, usque ad annum MDCXXXV eſt perſecutus. Grande ipſius volumen: typis nunquam exſcriptum: ZALVSCIANOS inter Codices † manu exaratos religioſè aſſervatur.

† Sub Numero CCCXIII.

VIII.

BARBARA Scepuſienſis Comitis, Pannoniaeque Palatini, STEPHANI filia: SIGISMVNDI PRIMI Polonorum Regis uxor prima atque amantiſſima: Latinam linguam ita edidicit, ut Latii veteris auctores ſatis intelligeret. Regemque maritum, è regno ſuo abſentem, proſecuta eſt epiſtolis Latinis. In quibus exarandis, Cancellario ſuo, ANDREA CRICIO, Poſnanienſis tunc Eccleſiae Cathedralis Scholaſtico utebatur. Exſtant, in publica Bibliotheca ZALVSCIANA, epiſtolae illae: à STANISLAO GORSCIO, Cracovienſi atque Plocenſi Canonico Cathedrali, ſtudioſiſſimè collectae: ACTISque SIGISMVNDI PRIMI REGIS, et propriis CRICII operibus MSS. inſertae.

IX.

GODISLAVS BASCO *, ut Theſaurarius Epiſcopi Poſnanienſis BOGVPHALI II: quinto

quinto Nonas Iunii MCCLII: Epiſcopi illius atque Poſnanienſium Canonicorum nomine, ERECTIONEM ECCLESIAE GORENSIS in Archidiaconatu Cernenſi, qui hodie Varſavienſis vocatur, perſcripſit. Diploma illud, IVRIBVS ET PRIVILEGIIS GORENSI ECCLESIAE PAROCHIALI ANTIQVITVS CONCESSIS, Varſaviae autem à CAROLO SCHREIBER, Typographo Regio, anno Domini MDCLXXX, folii magnitudine excuſis, p. I. eſt inſertum. Mortuus BOGVPHALVS Epiſcopus ipſe eſt, quinto Idus Februarii MCCLIII. Relictum ab eo CHRONICON LECHITARVM ET POLONORVM, BASCO temporibus inſecutis, usque ad annum MCCLXXI continuavit. BASCONIS opus, BOGVPHALI operi attextum: ZALVSCIANOS inter Codices manuſcriptos, patrias res complectentes: in Volumine ducenteſimo tertio **, reperitur. Opus quidem utrumque à FRIDERICO WILHELMO SOMMERSBERGIO, Equite Sileſio, Lipſiae anno MDCCXXX, folii magnitudine, inter SILESIACARVM RERVM SCRIPTORES, Tomo II, p. 18—78, publicatum fuit. E quo Volumine IOSEPHVS ANDREAS Comes ZALVSCIVS, Regni Poloniae adhuc Referendarius ſupremus: ante obtentum Codicem manuſcriptum; Varſaviae anno MDCCLII, Collegii SCHOLARVM PIARVM typis, forma 4, denuò exſcribi mandavit.

Conjici

Conjici ex opere BASCONIS poteſt: ipſum, BOGVPHALO III Antiſtite, Poſnanienſem factum eſſe Cuſtodem Cathedralem. Qua praeditus dignitate, poſt BOGVPHALI III obitum, electioni IOANNIS, Poſnanienſis antea Archidiaconi, viri litterati adfuit. Cuius confirmandi cauſa: GODISLAVS ille BASCO, Poſnanienſis Eccleſiae cuſtos, à Collegio Canonicorum, ad CLEMENTEM IV Pontificem Maximum, Viterbii tunc agentem, fruſtra miſſus eſt. CLEMENS enim Pontifex Capellanum ſuum, NICOLAVM Scholaſticum Cracovienſem: referendae in Sanctorum numerum Divae HEDVIGIS negotium in Curia Romana, tempeſtate illa, tractantem: Epiſcopum Poſnanienſem renunciavit atque conſecravit. Quando BASCO morte obierit, minimè conſtat.

* BASCONIS Hiſtorici vetuſti, primus omnium, IOANNES DLVGOSSVS, Canonicus Cracovienſis, in ANNALIBVS POLONICIS, ſub anno MCCLVII, mentionem habuit. CHRISTOPHORVS deinde VARSEVICIVS, Cracovienſis itidem Canonicus, in opuſculo exili, ſed ſummè raro, cui titulus: REGES, SANCTI, BELLATORES, SCRIPTORES POLONI: p. 21, BASCONEM nominavit. Falſò autem VARSEVICIVS retulit: BASCONEM hiſtoriam ſuam, anno MCCCLXX, CASIMIRO MAGNO Rege, ſcripſiſſe. Errantem VARSEVICIVM ſecutus: CHRISTOPHORVS HARTKNOCHIVS, Thorunienſis Gymnaſii in Pruſſia Sarmatica Propraefectus, initio Catalogi Scriptorum Polonicorum: quem egregio operi ſuo, DE REPVBLICA POLONICA, praemiſit: idem de BASCONE narravit. Deceptus ab utroque, Princeps IABLONOVIVS doctiſſimus, omnisque antiquitatis Polonae peritiſſimus, in Prooemio MVSEI POLONI, p. 3, aſſeruit: GODISLAVM BASCONEM, Cuſtodem Cathedrae Poſnanienſis, Hiſtoriam ſuam, ab

Digitized by Google

ab exordio Gentis ſuae, usque ad annum MCCCLXX, hoc eſt, ad ipſum exceſſum CASIMIRI MAGNI, produxiſſe. Quamvis Celſitudo Sua, BASCONEM à SOMMERSBERGIO editum, à BOGVPHALI Maecenatis ſui diſceſſu, ultra annum MCCLXXI non progreſſum, integrum agnoverit: cariſſimoque amico atque affini ſuo, Comiti ZALVSCIO, BASCONIS ſic in lucem revocandi, auctor ipſamet fuerit.

** STANISLAI AVGVSTI Regis, antiquitatis domeſticae admiratoris atque amatoris maximi ſumtu, pulchrè reparato. Ad ANDREAM KOSCIELECIVM, Caſtellanum Voyniçenſem, Regnique Poloniae Theſaurarium, anno MDXIII pertinuiſſe: tegumenti priſci inſcriptio teſtabatur.

X.

GRISELDIS BATHOREA, Tranſylvaniae Principis CHRISTOPHORI filia: Poloniaequè Regis STEPHANI neptis: Regni Polonici Cancellario copiarumque Duci ſupremo IOANNI ZAMOISCIO nupta: elegantioribus omnibus litteris maximè ornata fuit. Linguamque Latinam tam probè calluit, ut cum Heroe marito ſuo, haud aliter, quam Latinè loqueretur. Servantur, in Zamoſcenſi Bibliotheca Academica, conjugum illorum illuſtrium epiſtolae mutuae, ſermone Latino, propriis ipſorum manibus perſcriptae.

XI.

NICOLAVS de BLONIE *, ab oppido patrio, Vrbi Varſaviae vicino, ſic nominatis: iuris pontificii ſcientia et eloquentia

tia ſacra celeberrimus: ante medium decimi quinti ſaeculi, floruit. Poſnanienſis Epiſcopi, * STANISLAI A CIOŁEK, capellanus: Praeſuliſque eiusdem, Legati à VLADISŁAO IAGELLONE Rege Polonorum ad generale Concilium Baſileenſe miſſi, comes atque conſiliarius fuit. Redux è Concilio illo, Antiſtitis ſui rogatu, concionandi ad populum munere Poſnaniae in Templo Cathedrali functus eſt. Haec ferè è NICOLAI ſcriptis propriis cognovimus.

* Id cognomen, ſcribarum et librariorum ſive inſcitia, ſive licentia, modis variis eſt permutatum. Ab aliis enim de *Blonie*, ab aliis de *Ploue*, ab aliis de *Plone* dictus. Fueruntque, qui et *Plouium*, et *Plonium*, et *Pluveum* vocarent: nec non, qui ex eius cognomento, alium *Nicolaum Polonum*, eumque à NICOLAO illo de BLONIE quaſi diverſum, confingerent. Quo errore ne SIMON quidem STAROVOLSCIVS, Polonus ipſe litteratiſſimus, patriaeque antiquitatis inprimis ſtudioſus, potuit carere. Qui, in ELOGIIS ET VITIS ILLVSTRIVM POLONIÆ SCRIPTORVM, Edit. Venet. p. 104 ſq. de NICOLAO noſtro, nihil veri protulit.

Eſt Cracoviae, in Bibliotheca veterrima et inſtructiſſima coenobii Ordinis Praedicatorum, nitidum volumen ** membraneum, folii magnitudine. Cui ineſt: Uenerabilis magiſtri *Nicolai* de *Blonie* decretorum doctoris et capellani reuerendi domini Epiſcopi Poznanien. tractatus de adminiſtrandis rite Eccleſiaſticis ſacramentis, celebrandisque miſſarum ſolenniis, et cenſuris Eccleſiaſticis canonice obſeruandis. Ipſius reuerendi domini *Staniſlai* Epiſcopi Poznanienſis autoritate approbatus.

batus. per ſcriptorem *Iohannem* de *Gluszyno* finitus die xx Octob. anno a natiuitate Chriſti M° CCC° XXXVIII. Eſtque ibidem, apud S. FRANCISCI Sodales, qui Conventuales vocantur, codex membranaceus, forma 4, vitioſè ſcriptus.

** Quod oculis meis inſpexi, et diligenter examinavi, menſe Iulio anni MDCCLII.

Operis eiusdem codex chartaceus bonae notae, forma 4 maiori: à quodam *Laurentio*, Poſnanienſis Dioeceſeos Presbytero, anno Domini MCCCCLXXI, deſcriptus: Varſaviae invenitur *** in ZALVSCIANA Bibliotheca publica. Ordine eſt MDCCCCLXXXVIII.

*** Fuit olim Fratrum Minorum Obſervantium Radomiae.

Servantur nunc, eadem in Bibliotheca, hae editiones, typographorum formulis exſcriptae:

1.) Uenerabilis uiri magiſtri *Nicolai* de płoue decretorum doctoris et capellani epiſcopi poſnonienſis tractatus ſacerdotalis perutilis. de adminiſtratione ſacramentorum. de expoſitione officii miſſe. de dicendis horis canonicis. deque cenſuris eccleſiaſticis canonice obſeruandis. Impreſſus *Argentine* anno domini MCCCCLXXXVII. in die ſanctorum Marci et Marcellini. 4.

II.) ——————— Impreſſus *Argentine* per *Martinum Flach*. Anno domini MCCCCXCII. 4.

III.)

III.) ——————— Ibidem: per eundem typographum: anno domini MCCCCXCVI. 4.

IV.) ——————— Itemque, anno domini MCCCCCIII. 4.

V.) ——————— Impreſſus *Argentine* per *Ioannem Knoblouch.* Anno domini MCCCCCVIII. 4.

VI.) ——————— Impreſſus *Cracouie* in edibus prouidi viri domini *Ioannis Haller.* Anno 1519. 4.

VII.) ——————— *Cracouie* per *Mathiam Scharffenbergk.* Expenſis *Marci Scharffenbergk* Bibliopole Cracouienſis. Anno ſalutis noſtre 1529. 4.

VIII.) Tractatus Sacerdotalis utiliſſimus domini *Nicolai* de *Ploue*, decretorum doctoris, capellanique eccleſie Poſnonienſis: de ſacramentis et diuinis officiis.

De expoſitione Miſſe.
De dicendis horis canonicis.
De ſententia excommunicationis et ſuſpenſionis.
De interdicto eccleſiaſtico.
De irregularitate.

Superadditum eſt, in fine huius tractatus, Confeſſionale beati *Thome* de *Aquino*.

Impreſſum *Pariſiis*, in Sole aureo vici diui *Iacobi*, per magiſtrum *Bertholdum Rembolt:* anno Domini Milleſimo quingenteſimo decimo ſexto, die vero XVII menſis Decembris. 8 mai.

IX.) ——————— *Pariſiis*, in edibus *Claudii Cheuallon*, ſub Sole aureo, in via ad diuum *Iacobum*. Anno Domini MCCCCCXXV. Menſe Octobri. 8 mai.

x.) ——————————————— *Pariſiis*, apud *Ioannem Longis*, in aula regia Palatii. Anno Domini Milleſimo quingenteſimo vigeſimo octavo. Decima Martii. 8 mai.

xi.) ——————————————— *Pariſiis*, ex officina *Franciſci Regnault*, ſub interſignio Elephanti, via ad diuum *Iacobum*. 1540. 8 mai.

xii.) Tractatus Sacerdotalis, *D. Nicolao* de *Ploue*, doctore decretorum, autore. Huic acceſſit Confeſſionale diui *Thomę* de *Aquino*. *Lugduni*, apud *Thomam Bertellum*. 1553. 8 min.

xiii.) ——————————————— *Venetiis*, apud *Dominicum Lillium*, MDLXIV. 12.

xiv.) ——————————————— *Lugduni*, apud *Gulielmum Rouillium*, ſub ſcuto Veneto. MDLXV. 8 min.

xv.) ——————————————— *Venetiis*, apud *Ioannem Variſcum*, et Socios. MDLXVI. 8 min.

Depromta ſunt è NICOLAI de BLONIE opere: ſub *Plouii* Poſnonienſis appellatione: debita cum ipſius laude: quae, in TRACTATVVM, ILLVSTRIVM IN VTRAQVE, TVM PONTIFICII, TVM CÆSAREI IVRIS FACVLTATE IVRISCONSVLTORVM, Tomo XIV, p. 77—91. De Sacramentis et eorum adminiſtratione: p. 91—97 De Sacrificio Miſſae: p. 333—335 De Interdicto Eccleſiaſtico: p. 363—366 De Excommunicatione: p. 400—403 De irregularitate: Tomi autem XV, Parte II, p. 564 ſq. De Horis Canonicis, leguntur. Repetitaque, è TRACTATVVM illorum Tomo XIV: quae FRANCISCVS MODIVS, Iuriſconſultus Brugenſis, RERVM CRIMINALIVM Tomo poſteriori,

Digitized by Google

ridri, p. 152 — 160, ſub nomine Domini NICOLAI PLOVII, De irregularitate inſeruit.

Exſtant praeterea in Bibliotheca ZALVSCIANA: Sermones uenerabilis magiſtri *Nicolai* de *Blony* decretorum doctoris. capellani epiſcopi Poſnonienſis. ualde deſeruientes populo. ſed et clero utcunque docto eos digne legenti. predicanti. aut audienti. de tempore et de ſanctis. Conſcripti ab eodem anno Domini MCCCCXXXVIII. ut uidetur capi ex ſermone CXIII. circa medium membri primi eiusdem ſermonis. Impreſſi *Argentine* anno Domini MCCCCXCV. folii magnitudine †. Adeſtque huius operis editio recentior, cum illa inſcriptione: R. D. NICOLAI POLONI, Decretorum Doctoris, et Reuerendiſſ. Epiſcopi Poſnanienſis Sacellani, ac Concionatoris celeberrimi, SERMONES ſuper EVANGELIA Dominicalia, et praecipua Sanctorum Feſta totius anni, ad populum inſtruendum exquiſitiſſimi, vulgò VIRIDARIVM nuncupati. Opus multis in locis recognitum, mendis ſublatis, notis marginalibus illuſtratum, et ad Concionatorum utilitatem denuò editum. COLONIAE AGRIPPINAE apud IOANNEM CRITHIVM ſub ſigno Galli. Anno MDCXIII. 4.

† ANNALIVM TYPOGRAPHICORVM auctor excellentiſſimus, MICHAEL MAITTAIRE, Tomi I, Parte II, p. 541, *Nicolai Plonii* Poſnanienſis Sermones de tempore et de ſanctis, *Argentine* MCCCCXCI excuſos, commemorat. Idemque p. 589. 595. 675. editiones *Argentinenſes*, annorum MCCCCXCIV, MCCCCXCV, MCCCCXCVIII, nomine *Nicolai* de *Blony* adornatas, indicat.

Reperiri Cracoviae, in Tabulario Cathedrali: De obitu Chriſtianiſſimi ac Sereniſſimi principis domini *Wladiſlai* Regis Polonie et Lituanie Ducis ſupremi: deque exequiis eidem Regi Baſilee in Eccleſia maiori: preſentibus ſacri concilii Patribus Regumque et principum Chriſtianorum oratoribus: cura et ſumtibus Reuerendiſſimi patris domini *Staniſlai Cziolek* Epiſcopi Poznanienſis Regisque et nationis Polonice oratoris ſolenniter peractis; narrationem uenerabilis magiſtri *Nicolai* de *Blonie* Decretorum doctoris et capellani eiusdem Epiſcopi: ſaeculi decimi quinti exitu, in membrana, forma 8 maiori, exaratam: annotatum eſt à Praeſule Kiovienſi doctiſſimo, IOSEPHO ANDREA Comite ZALVSCIO, in INDICE CODICVM MANVSCRIPTORVM, alienis in Bibliothecis à ſeipſo inventorum, p. 10. a.

XII.

IAROSLAVS BOGORIVS, Polonorum genere vetuſtiſſimo natus, Cracovienſis primùm Archidiaconus, atque Gneſnenſis Canonicus fuit. Impetrato Gneſnenſi Archiepiſcopatu: praeclarè de univerſa Eccleſia Polona meruit. Provincialem Synodum Caliſſii, Gneſnenſis Archidioeceſeos civitate clariſſima, octava die menſis Ianuarii, anno Domini MCCCLVII celebravit: cui veneran-

di

di Patres, BODZANTA IANKOWSKI Cracoviae Pontifex, MATHIAS GOLANCZEWSKI Epiſcopus Vladiſlavienſis, CLEMENS PIERZCHALA Plociae Antiſtes, IOANNES DOLIWA Praeſul Poſnanienſis: PRZECZLAIque De Pogorzelecz Vratiſlavienſis Epiſcopi, atque HENRICI Antiſtitis Lubuſſenſis, Nuncii et Procuratores interfuerunt. Sancitae, ab iis, Conſtitutiones Eccleſiarum Poloniae, BOGORII Archiepiſcopi cura, à viro litterato, folio parvo eleganter deſcriptae fuerunt: appoſitis veterrimis, FULCONIS atque IANUSSII, IACOBIque SWINCAE, Archiepiſcoporum Gneſnenſium: GUIDONIS quoque S. LAURENTII in Lucina Presbyteri Cardinalis, atque PHILIPPI Epiſcopi Firmani, Apoſtolicae Sedis in Polonia Legatorum, Statutis. Servatumque autographum in Tabulario Gneſnenſi Metropolitano fuit, usque ad AVGVSTI II Regis tempora. Quibus, à Suecicae militiae ductore: ſtudio hiſtoriarum magnopere dedito, veterumque monumentorum peculiariter curioſo: aliis cum ſpoliis Eccleſiaſticis ac litterariis, Upſaliam muſarum Suecicarum ſedem, fuit devectum. Ubi, anno Salutis MDCCXLI, MVSAGETA Polonorum IOSEPHVS ANDREAS ZALVSCIVS, ſupremus tunc Regni Polonici Referendarius, feliciter recuperavit. Qui Bibliothecae ſuae, importato hoc cimelio, ornamentum

Digitized by Google

tum haud parvum addidit. Mortuo nunc ZALVSCIO ipſo Kioviae et Czernichoviae Antiſtite: Rex atque Pater patriae STANISLAVS AVGVSTVS, vindex et conſervator Bibliothecae publicae, BOGORIANVM Codicem iuſſit ſplendidiùs veſtiri, interque monumenta * domeſticae antiquitatis eminentiora reponi, BOGORIVS ipſe, Gneſnenſis Archiepiſcopus, ſenecta longa confectus, luminibusque captus, muneri ſuo renunciavit: vitam reliquam traducturus in Coenobio Landenſi Ciſtercienſis familiae. Cuius taedio nimio, Caliſſium Archiepiſcoporum tùm domicilium principale reverſus, piam animam efflavit XV Kalendas Octobreis, MCCCLXXVI: impleto aetatis anno centeſiſimo. Quid ab ipſo, in ornando, amplificandoque Archiepiſcopatu Gneſnenſi, ſit praeſtitum: IOANNES Archidiaconus Gneſnenſis, qui Archipraeſuli illi fuit perfamiliaris, perqueiucundus, in CHRONICO POLONIAE, à SOMMERSBERGIO, inter SILESIACARVM RERVM SCRIPTORES, Voluminis II, divulgato p. 116, incultè quidem, ſed accuratè enarravit: IOANNES deinde DLVGOSSVS, Gneſnenſis atque Cracovienſis Canonicus, in ANNALIBVS POLONICIS, ſub anno MCCCLXXVI, verbis magis nitidis repetiit: MARTINVS autem CROMERVS, Epiſcopus Varmienſis, DE ORIGINE ET

REBVS

REBVS GESTIS POLONORVM, Libro XIII, p. 224, ſtylò nobili expreſſit.

* Locum ſuum obtinuit, ſub Numero CCLXXV.

XIII.

BOGVPHALVS Epiſcòpus Poſnanienſis huius nominis ſecùndus: hiſtoriae patriae ſcriptor inclytus: VINCENTIO KADLVBKONI Pontifici Cracovienſi, antiquiſſimò è Gente Polonorum Hiſtcrico, aetate ferè aequalis fuit. De quo ipſe, principio CHRONICI ſui, perhonorificam fecit mentionem. Duxitque BOGVPHALVS è ROSARVM domo nobiliſſima: qua KADLVBKO fuerat ortus: genus ſuum. Ante adeptum Epiſcopatum, functus eſt Primicerii Poſnanienſis atque Canonici Cracovienſis honore. Epiſcopatum autem Poſnanienſem annis X, menſibusque VI, et diebus XV, ſumma cum laude rexit. Prudentiaeque et integritatis opinione, apud Poloniae atque Sileſiae Duces ſui temporis, plurimùm valuit. A quibùs, iudicandis ac dirimendis ipſorum controverſiis maximis, ſaepenumerò arbiter eſt ſumtus. Doctus atque eruditus fuit, prout aetas illa ferebat. Deditiſſimus inveſtigandis annalibus patriis. Quos in Eccleſiis diverſis ſe reperiſſe, ait. Bibliothecam propriam ſuam: quam ſtudio ſin-

Digitized by Google

gulari conquiſiverat: Cathedrali Eccleſiae Poſnanienſi legavit. Poſteritati ſerviit maximè, conſcripto à ſe * CHRONICO LECHITARVM ET POLONORVM. Coepit opus illud à LECHO: qui auctor generis ac Regni Polonici viſus ipſi eſt. Perſecutus Gentis Polonicae geſta eſt usque ad annum MCCLIII. Nam quinto Idus Februarias eiusdem anni BOGVPHALVS ille, Praeſul eximius, vivere deſiit. CHRONICON eius, à GODISLAO BASCONE, familiari BOGVPHALI intimo, Poſnanienſique poſtea Cuſtode Cathedrali, ad annum MCCLXXI, continuatum fuit. Opus utriusque auctoris coniunctum, temporibus noſtris, bis in lucem prodiiſſe: ſuprà in BASCONIS elogio memoratum eſt. Ubi etiam, de praeſtantiſſimo BOGVPHALI atque BASCONIS Codice, manu exarato: ZALVSCIANA in Bibliotheca repoſito: mentio injecta fuit.

* Princeps Hiſtoricorum Polonorum, IOANNES DLVGOSSVS, Cracovienſis Canonicus, in ANNALIBVS ſuis POLONICIS, ſub anno MCCLIII: inque VITIS EPISCOPORVM POSNANIENSIVM, p. 44, demortui Poſnanienſis Epiſcopi BOGVPHALI II doctrinam, et litterarum amorem, bibliothecamque temporibus illis inſignem, meritò extulit: relictum autem ab ipſo CHRONICON, ſibi ut puto haud ignotum, prorſùs ſiluit.

XIV.

BONA SFORTIA, filia IOANNIS GALEATII Sfortiae Comitis Mediolanique Ducis:

Digitized by Google

Ducis: altera SIGISMVNDI PRIMI Polonorum Regis uxor: cura et diligentia matris ſuae, ISABELLÆ ARRAGONIÆ, mulieris ſagaciſſimae, humanioribus litteris, et liberalibus diſciplinis, egregiè fuit inſtituta. Latinaeque linguae ita aſſuevit ab annis teneris, ut deinceps ad connubii Regalis honorem provecta, in colloquiis cum Rege marito, Regnique Primoribus ſibi familiariſſimis, lingua illa potiſſimum uteretur. Exſtant, in ZALVSCIANA Bibliotheca, inter ACTA SIGISMVNDI PRIMI REGIS, epiſtolae permultae, à BONA Regina, ad Regem ipſum, et ad Regni ſui Proceres, Latinè ſcriptae. In quibus expediendis, STANISLAVS GORSCIVS, Canonicus Cracovienſis atque Plocenſis, operam plurimam Reginae illi doctiſſimae navavit.

STANISLAVS ORICHOVIVS, Premiſlienſis Decanus Cathedralis: princeps ille omnium Poloniae oratorum; ſub finem PANEGYRICI NVPTIARVM, SIGISMVNDI AVGVSTI POLONIÆ REGIS, ET CATHARINÆ AVSTRIACÆ FERDINANDI CÆSARIS FILIÆ: matris Regis, BONÆ SFORTIÆ illuſtria atque immortalia in litteratam Sarmatiam merita, verbis iis dignè extulit. „Iam vero cum non ſolum ſalus, ſed maieſtas etiam regni his nuptiis nita-

 „tur,

„tur, eas piè inviolatèque conſervare debemus.
„Quam enim potens, et floridum fuerit regnum SI-
„GISMVNDI Regis defuncti, meminiſtis, et ta-
„men nulla alia re magis Rex ille cum ſuo regno flo-
„ruit, quam BONÆ SFORTIÆ nuptiis: quae
„prima in Poloniam humanitatem hanc invexit, qua
„non aequare modo, ſed etiam ſuperare multas gen-
„tes videmur. Quid? haec copia, hi mores, hae
„litterae, haec denique tanta in omni doctrinarum ge-
„nere praeſtantia veſtra, unde nata aut orta eſt, niſi
„ex connubio BONÆ cum SIGISMVNDO Re-
„ge? BONA Regina haec peperit omnia: haec nos
„ab illa feritate Sarmatica ad hunc vitae cultum rede-
„git: perfecitque, ut humanitate Italis, doctrina Grae-
„cis pares ſimus. Si ergo tanta, tamque eximia mu-
„nera BONA Regina, in fera, incultaque Polonia,
„cum SIGISMVNDO Rege poterat conſtituere:
„CATHARINA haec parata iam, et culta, non-
„ne cumulabit omnibus divinis et humanis laudibus?
„Adſit tantum favor et obſervantia illa priſca, qua
„Regum ſuorum connubia coluit genus noſtrum.
„Spero nos, liberosque noſtros, multa bona in hoc
„matrimonio eſſe viſuros: modo ita, uti facimus,
„cum Rege noſtro, illiusque ſacrata conjuge, una men-
„te, et uno animo vivamus.

BONA illa SFORTIA, Reginarum Poloniae maxima, cum poſt exceſſum SIGISMVNDI SENIORIS Regis, Polonia relicta, in Barenſi Ducatu ſuo commoraretur:

tur: è vicinis hominibus eruditis, QVINTVM MARIVM CORRADVM Uritanum, in eloquentia praeſtantiſſimum, invitavit: qui* propriam ipſius vitam exponeret, Poloniaeque Regum omnium res benè geſtas monumentis et litteris mandaret. Qui tamen nimiopere ab aulae frequentia ac ſtrepitu abhorrens, ad Reginam accedere tam diu eſt cunctatus, donec ipſa diem obiret ſupremum.

* Didicimus hoc è CORRADI VITA: quae ipſius operi, DE COPIA LATINI SERMONIS, ab ANTONIO AMANTIO eſt praemiſſa. Eque CORRADI ipſius epiſtolis, ad DONATVM ARGENTARIVM, PAVLVMque MANVTIVM ſcriptis: quae EPISTOLARVM ſuarum Volumini, p. 130. 131. 141. 142. ſunt inſertae.

XV.

IOANNES BREGENSIS, dictus ſic eſt, à patria ſua, Sileſiae civitate ornatiſſima. Compoſuit ille CHRONICON POLONORVM, à LECHI temporibus, ad annum MCCLXXVIII. Abſolvit opus ſuum anno MCCCLIX, ſabbato ante Dominicam, qua canitur: CANTATE DOMINO; quemadmodum ipſe, ſub finem, manu ſua annotavit. Autographum fuit, anno inſequenti, à LVDOVICO, Duce Sileſiae ac Domino Bregenſi, comparatum: conditaeque à ſe Eccleſiae Collegiatae, quae à Diva HEDVIGI nomen habet,

bet, donatum: ubi, noſtro adhuc aevo, peregrinatoribus doctis oſtenditur. Uſus eo, primus omnium, eſt MARTINVS HANKIVS, antiquitatis Polonicae ac Sileſiacae indagator, aſſertorque acerrimus, in contexendo opere ſuo: DE SILESIORVM REBVS, AB ANNO CHRISTI CCCCCL, AD ANNVM MCLXX. Relictum ab ipſo apographum, filius eius, GOTTFRIDVS nomine, cum FRIDERICO WILHELMO DE SOMMERSBERG communicavit. Qui CHRONICO huic, inter SILESIACARVM RERVM SCRIPTORES, Tomo I. p. 1 — 13, locum primum dedit. Unde Comes ZALVSCIVS: unà cum BOGVPHALI Poſnanienſis Epiſcopi, atque BASCONIS Cuſtodis, CHRONICO LECHITARVM ET POLONORVM: rurſùs curavit excudendum.

XVI.

Clericus BREGENSIS *, neſcio quis, ſaeculo XIV, ferè exeunte, vixit. Patriarumque rerum cognitione et peritia: VENCESLAO Sileſiae Duci Lignicenſi atque Pontifici Vratiſlavienſi: aequaliterque LVDOVICO Bregenſi, atque RVPERTO Lignicenſi, Sileſiae Ducibus, commendatus: ipſorum impulſu, CHRONICON POLONORUM, ET DUCATUUM SILESIAE **, à

LECHI

Digitized by Google

LECHI aetate, uſque ad annum MCCCLXXXII, concinnavit. Idque Principibus iiſdem obtulit. Exſtat eius operis vetus codex membranaceus † in Bibliotheca Leubuſienſis Coenobii, familiae Ciſtercienſis, Sileſia tota vetuſtiſſimi ac nobiliſſimi. Eſtque Varſaviae, ZALVSCIANA in Bibliotheca publica, chartaceus codex, antiquus et bonae notae, ſed imperfectus ‡. Peculiarem codicem SOMMERSBERGIVS in Bibliotheca ſua, habuit. Quem, cum SCHAFFGOTSCHIANO ††, diligenter contulit. Adhibito utroque: CHRONICON illud, inter SILESIACARVM RERVM SCRIPTORES, Tomo I. p. 13—63 ††† expoſuit luci publicae.

* Exorſus eſt CHRONICON ſuum his verbis: In nomine Sanctiſſime et Individue Trinitatis, Dei Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Amen. Ego minutiſſimus in Domo Domini, ad laudem omnipotentis Dei, glorioſe Genitricis eius, utriusque *Iohannis Baptiſte* pariter et *Iohannis Evangeliſte*, ſimul et beate *Hedvigis* olim Ducisse Polonie, Patronorum noſtrorum. E quibus conjici poteſt, ipſum adſcriptum fuiſſe Bregenſi Eccleſiae Collegiatae: quae Divo et IOANNI BAPTISTÆ, et IOANNI APOSTOLO atque EVANGELISTÆ, Divaeque HEDVIGI, erat conſecrata.

** Titulus hicce ZALVSCIANO codici MSto inditus, nobis perplacet. CHRONICO enim ipſo, non Principum Poloniae ſolum, verum etiam Sileſiae Ducum res geſtae, eadem induſtria traduntur.

† Indicatur, ab ANALECTORVM SILESIACORVM collectoribus, Sect. I. p. 24. Memoraturque, ab iis, operis eiusdem verſio Theotiſca: ignoto ab auctore, ſaeculi XVI initio, profecta.

‡ Expoſitis enim actionibus BOLCONIS II, Ducis Monſterbergenſis, anno MCCCXLI vita defuncti, deſinit. Ordine eſt

eſt CCVII. Fuit olim IOANNIS PISTORII, Vratiſlavienſis Praepoſiti Cathedralis: collectis ſtudio maximo, communemque in uſum divulgatis, Polonicarum pariter atque Germanicarum hiſtoriarum monumentis, clariſſimi.

†† Qui tunc ad IOANNEM ANTONIVM Comitem SCHAFFGOTSCH, Supremae in Sileſia utraque Curiae Praeſidem, pertinebat.

††† Inſcriptione illà, minùs accurata: CHRONICA PRINCIPUM POLONIAE CUM EORUM GESTIS.

XVII.

IOANNES BRIGER Polonus. isque Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis Vicarius perpetuus: ſub regni SIGISMVNDI PRIMI initia, ingenii atque eruditionis nomine, principumque virorum amicitia et conſuetudine, innotuit. Familiariſſimus ANDREAE KOSCIELECIO *, Voynicenſium Caſtellano, Regnique Polonici Theſaurario, fuit. Mutuatoque, ab eo, antiquitatis domeſticae monumento illuſtri: CHRONICO LECHITARUM ET POLONORUM, à BOGUPHALO Epiſcopo, atque BASCONE Cuſtode Cathedrali Poſnanienſi, poſteris relicto **: eſt uſus. Confecit BRIGERVS *** ipſe CHRONICON POLONIAE. Cuius ſpecimen BARTHOLOMAEVS PAPROCIVS, in proprio opere ſuo, DE INSIGNIBVS NOBILITATIS POLONAE AC LITVANAE, p. 550, protulit. A quo BRIGERVS, auctor teſtisque, eodem in opere, ſaepe-

ſaepenumero eſt citatus. Quem diem BRIGERVS expertus ſit vitae ſuae ſupremum? cui CHRONICON **** ſuum reliquerit foràs dandum? nos adhuc latet.

* Hunc, anno MDXV, VIII Idus Septembreis, demortuum SIMONIS STAROVOLSCII MONVMENTA SARMATARVM, p. 39, referunt.

** Exemplar illud MStum, Auguſto menſe anni MDCCLXVII, ZALVSCIANAM in Bibliothecam publicam eſt illatum. Priori eius paginae, impoſita manu, haec adſcripta ſunt: Chronica *Iohannis Brigar* de Oſiek, vicarii perpetui, et altariſtae Altaris tituli Mariae Virginis viſitationis, Eccleſiae Cathedralis Crac. quam mutuo accepit a magnifico *Andrea* de *Koscziełecz.*

*** BRIGERVM illum, rerum à Polonis geſtarum commentarium, ante VINCENTIVM KADLVBKONEM, Praeſulem Cracovienſem, ſcripſiſſe: falsò opinatus eſt SIMON STAROVOLSCIVS, in ELOGIIS ET VITIS ILLVSTRIVM POLONIÆ SCRIPTORVM, Edit. Venet. p. 47.

**** PAPROCIVS, à quo ſit nactus, haud ſignificavit. A ZALVSCIO Antiſtite Kiovienſi, Polonorum Polyhiſtere maximo, in Bibliothecis patriis, vicinisque, per omnem aetatem ſuam, fruſtrà quaeſitum fuit.

XVIII.

STEPHANVS BRODERICVS * Illyricus, cum Quinque Eccleſiarum adhuc Praepoſitus, et LVDOVICI II Hungariae atque Bohemiae Regis Secretarius eſſet: frequentius à Rege illo, ad SIGISMVNDVM I Regem Polonorum, Orator ** miſſus, in concilianda et confirmanda inter Hungaros atque Polonos amicitia, omnem operam ſuam poſuit. Creatus, SI

GIS-

Digitized by Google

GISMVNDI Regis commendatione ***, Regni Hungariae Cancellarius: LVDOVICI Regis ſui, in expeditione infauſta, contra Turcas agitata, comes indivulſus: praelio apud Mohacium funeſtiſſimo adfuit. E quo, amiſſo Rege, fuga ipſe elapſus: evectique, ad principatum Regium, IOANNIS DE ZAPOLYA partes amplexus, Sirmienſem ab eo Epiſcopatum obtinuit. Electo autem ab Hungaris Rege altero, FERDINANDO Auſtriae Archiduce: BRODERICVS, ſubſecutum inde bellum civile defugiens, Regem utrumque, atque Patriam ſuam reliquit. Maximeque apud Polonos, ſibi amiciſſimos, diverſatus: Cracoviae, PETRI TOMICII, Vrbis illius Pontificis, Regnique Poloniae Procancellarii, uſus eſt hoſpitio † honorificentiſſimo: donec, fortuna IOANNI Regi indulgente, ad eum in Hungariam ſeſe reciperet. A quo tunc demum ad Pontificatum Vacienſem †† traductus: nobiliſſimaeque Legationi †††, Viennam ad FERDINANDVM Regem miſſae, collega datus eſt. Paceque certa atque honeſta, cum FERDINANDO, confecta: IOANNIS nomine, BRODERICVS Regem Polonorum SIGISMVNDVM I adiit ‡. Cui haud difficulter perſuaſit, ut IOANNI Regi Hungariae, filiam ſuam nomine ISABEL-

BELLAM, formae dote, animique atque ingenii virtutibus inſignem, in matrimonium collocaret. Quam à patre acceptam, BRODERICVS ipſe, in Hungariam, ad Regem ſuum ‡ adduxit.

* Vulgò BRODERITH, ſive BRODERITSCH vocari: IOANNES CASPARUS KHUNIUS, in COMMENTARIO, quo BRODERICI NARRATIONEM DE PRÆLIO MONACENSI adornavit, p. 75. atque ADAMUS FRANCISCUS KOLLARIUS, in nota, quam CASPARIS URSINI VELII, DE BELLO PANNONICO, Libro VI, p. 106, appoſuit: vir uterque eruditiſſimus; nos monuerunt.

** Idem ipſe, qui poſtea apud Sedem Apoſtolicam Legati officio, ſumma cum laude, eſt functus.

*** Clarè id intelligimus, è SIGISMVNDI Poloniae Regis Epiſtolis, ad LVDOVICVM Regem Hungariae et Bohemiae Nepotem ſuum, BRODERICI gratia ſcriptis. Quae, in antiquo Volumine miſcellaneo: quod ZALVSCIANOS inter Codices MSStos, ſub numero CCXXVI, eſt repoſitum: p. 23. a. — 24. b. reperiuntur. Quibus ſcriba negligens temporum notas non adiecit.

‡ Copioſè magis haec enarravit STANISLAVS GORSCIVS, Cracovienſis atque Plocenſis Canonicus, in VITA PETRI TOMICII EPISCOPI CRACOVIENSIS; quam SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo XVI ſubiunxit; p. 366. Intextis iis Elegis, à STEPHANO BRODERICO Epiſcopo Sirmienſi, ad Cracovienſem Pontificem PETRVM TOMICIVM, paulò ante mortem eius ſcriptis:

Quas tibi nunc referam, Praeſul digniſſime, grates!
Unde petam meritis praemia digna tuis?
Tu me, dum patriis longè exulo pulſus ab oris,
Et medicae infirmus quaero ſalutis opem,
Complexus vero patriae pietatis amore es:
Tu pater et dominus, tu mihi frater eras.
Nil paſſus tunc deeſſe mihi, quum cuncta deeſſent,
Quum premerent variis me mea fata malis.
Ergo quum nequeam, quas vellem, ſolvere grates,
Perſolvant meritis Numina ſancta tuis.
Illa tibi optatam tribuant longamque ſalutem,
Et tribuant votis omnia fauſta tuis.

Digitized by Google

Sis columen Patriae: ſis tanti gloria Regni:
Sis Patrum et Regis cura benigna tui.
Atque utinam iratos potuiſſes iungere Reges;
Laus erat haec titulis annumeranda tuis.
Nos te, ſollicita verſantem mente labores,
Vidimus. In magnis et voluiſſe ſat eſt.

†† Circa annum MDXXXVI. Fuit BRODERICO huic, anno MDXXXIV, à IOANNE Hungarorum Rege, Epiſcopatus Quinque Eccleſiarum oblatus. A cuius poſſeſſione, per Hungaros ipſos, fuit impeditus.

††† FRANCISCO DE FRANGEPANIBVS Archiepiſcopo Colocenſi, STEPHANOque BRODERICO Vacienſi Antiſtiti, et STEPHANO VERBOECIO Hungariae tum Cancellario, demandatae. De qua, inter hiſtoricos Hungariae praeſtantiſſimos, coniunctè in lucem revocatos, Tomo II: IOANNES ZERMEGH, in RERVM GESTARVM INTER FERDINANDVM ET IOANNEM HVNGARIÆ REGES COMMENTARIO, p. 406: PETRVSque DE REWA, in CENTVRIA VI, DE MONARCHIA ET SACRA CORONA REGNI HVNGARIÆ, p. 721, et 724, concinnè expoſuerunt.

‡ Socio ei adiuncto STEPHANO VERBOECIO Cancellario.

‡ PETRO PERENÆO et STEPHANO DRUGETH DE HOMONNAY, Hungaris illuſtribus, ad hanc celebritatem ipſi aſſociatis. Connubiale id negotium omnium diligentiſſimè WOLFGANGVS DE BETHLEN, in HISTORIARVM TRANSSYLVANIÆ Libro II: ſub Anno MDXXXIX: p. 94 — 99, poſteris tradidit. Pacta Matrimonialia, inter IOANNEM Regem Hungariae, et Sereniſſimam Principem ISABELLAM, SIGISMVNDI PRIMI Regis Poloniae Filiam: è Regni Polonici Tabulario depromta: DOGIEL noſter, in CODICIS DIPLOMATICI REGNI POLONIÆ Tomo I. p. 132. b. — 140. b. accuratè exhibuit. In quibus BRODERICVS, Hungariae Regis Legatus, mentisque eius interpres praecipuus, Vacienſem Epiſcopum eſſe dixit.

Exſtabat Ravae, in Bibliotheca collegii Societatis IESV, grande † Volumen, antiquo, ſed vario charactere, contextum: collegio illi, ſuperioribus temporibus, littera-

rum

rum humaniorum ſtudiis celebri, à doctiſſimo Principe FLORIANO CASIMIRO CZARTORYSCIO, Epiſcopo Vladiſlavienſi, et deſignato Gneſnenſi Archipraeſule Regnique Poloniae Primate, donatum. In quo, praeter alia, hiſtoriae Polonae monumenta vetera: Legationes ‡ à *Ludovico* Rege Hungarię et Bohemię, ad *Sigismundum* Polonię Regem, patruum et tutorem ſuum: per *Stephanum Brodericum* Prępoſitum Quinqueeccleſienſem et ſecretarium Regium, annis MDXVII — MDXXI: inerant.

† Cui, Societate IESV extincta, contigerit: ſumus adhuc neſcii.

‡ Viſae et perlectae à Kiovienſi Praeſule, Comite ZALVSCIO, menſe Maio anni MDCCLXXIII. Ab eoque commemoratae, in CODICVM MANVSCRIPTORVM: quos in Bibliothecis alienis deprehendit: INDICE ALTERO, p. 3. b.

Superſunt Varſaviae, in ZALVSCIANA Bibliotheca publica:

I.) STEPHANI BRODERICI, Praepoſiti Quinqueeccleſienſis, Hungariaeque Regis LVDOVICI Oratoris Romae agentis: ad SIGISMVNDVM Regem Poloniae, Epiſtolae. Datae ex Vrbe MDXXIII. Inſertae SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo VI. p. 175. b. — 177. a. 246. a. — 247. b. 282. b. — 284. a.

II.) STEPHANI BRODERICI, Praep. Quinqueeccleſienſ. ad PETRVM TOMICIVM, Epiſcopum Cracovienſem Regnique Poloniae Procancellarium, Epiſtola. Data Budae XXVIII Ianuar. MDXXVI.

Digitized by Google

Exſtat, in SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo VIII. p. 20. a. ſq.

— SIGISMVNDI Regis Poloniae, ad STEPHANVM BRODERICVM Cancellarium Hungariae, Epiſtola. Data Varſaviae XXIX Aug. MDXXVI. ACTIONVM REGIARVM Tomo eidem inſerta. p. 183. b.

— STEPHANI BRODERICI Cancellarii Hungariae: ad PETRVM TOMICIVM Epiſcopum Cracovienſem et Procancellarium Poloniae, ANDREAMque CRICIVM Premiſlienſem Antiſtitem, Epiſtola. Statim poſt praelium Mohacenſe ſcripta: ſine diei indicio. Exſtat, eodem in Volumine, p. 187. b.

— PETRI TOMICII Epiſcopi Cracovienſis et Regni Poloniae Procancellarii, ad STEPHANVM BRODERICVM Regni Hungariae Cancellarium, Reſponſio. Ibidem, p. 188. a.

— STEPHANI BRODERICI Cancellarii Hungariae, ad ANDREAM CRICIVM Epiſcopum Premiſlienſem, Epiſtola. Data ex Poſonio II. Octob. MDXXVI. Reperitur ibidem. p. 192. b.

— ANDREÆ CRICII, Premiſlienſis Epiſcopi, Poloniaeque Regis SIGISMVNDI, apud Ordines Hungariae, Legationis principis: ad STEPHANVM BRODERICVM, Epiſcopum Sirmienſem, Epiſtola lectu ſanè quam digna. E Strigonio Poſonium miſſa IV. Decemb. MDXXVI. Volumini eidem inſerta, p. 241. a. — 242. b.

III.) DE CONFLICTV HVNGARORVM CVM TVRCIS AD MOHACZ: in quo Rex eorum LVDOVICVS SECVNDVS cum univerſo exercitu interiit: VERISSIMA HISTORIA STEPHANI BRODERICI EPISCOPI SIRMIENSIS. SIGISMVNDO

DO PRIMO, Regi Polonorum, ab auctore ipſo miſſa. Ex eiusque autographo, in SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomum VIII. p. 199. a. — 221. b. translata: in lucem autem, omnium accuratiſſimè à MATHIA PYRSERIO Sileſio edita. CRACOVIÆ apud HIERONYMVM VIETOREM. Die XVIII Menſis Aprilis. Anno Domini MDXXVII. 4. E codice deinceps haud bonae notae, à IOANNE SAMBVCO Hungaro, RERVM HVNGARICARVM APPENDICI: quam ANTONII BONFINII hiſtoriae Hungariae addidit: ſubiecta. Indeque, SIMONIS SCHARDII, SCRIPT. RER. GERM. Tomo II. p. 218—229, immiſta. Ac denique, à IOANNE CASPARO KHUNIO, unà cum proprio Commentario ſuo, ARGENTORATI, typis et ſumtibus IOANNIS FRIDERICI SPOOR, Anno MDCLXXXVIII, forma 8, in medium producta.

Editio Cracovienſis, è BRODERICI autographo deſcripta, habet BRODERICI ipſius Praefationem: ANDREÆque CRICII Plocenſis iam Epiſcopi, Epitaphium LVDOVICI Hungariae et Bohemiae Regis, Elegis concinnatum. Quae in Editionibus reliquis deſiderantur.

IV.) PVGNA CLADESQVE HVNGARORVM: in qua Rex eorum LVDOVICVS, contra SOLIMANVM Turcarum Imperatorem dimicans, cum exercitu ſuorum interiit ad Mohacz, die Decollationis Sancti IOANNIS BAPTISTAE: MDXXVI. STEPHANO BRODERICO, EPISCOPO SIRMIENSI, AVTORE. E codice integro et bonae notae, in miſcellaneum Volumen ſelectiſſimum: quod ordine eſt CCXXV: p. 513—541, translata.

V.) PETRI TOMICII Cracovienſis Epiſcopi Regnique Poloniae Procancellarii, ad STEPHANVM BRODERICVM Epiſcopum Sirmienſem, Epiſtola anni MDXXVII. SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo IX, p. 64. a. inſerta.

Digitized by Google

— STEPHANI BRODERICI Epiſcopi Sirmienſis Regnique Hungariae Cancellarii, Poſonii tunc penes MARIAM Reginam viduam exiſtentis, Epiſtola: ad ANDREAM CRICIVM Plocenſem iam Epiſcopum, IOANNEMque Comitem TARNOVIVM Caſtellanum Biecenſem, SIGISMVNDI Poloniae Regis apud Ordines Hungariae Oratores, anno eodem ſcripta. Inque ACTIONVM REGIARVM Tomum eundem, p. 64. a. ſq. illata.

— PETRI TOMICII Epiſcopi Cracovienſis atque Procancellarii Regni Poloniae, ad STEPHANVM BRODERICVM Epiſcopum Sirmienſem, Epiſtola altera eiusdem anni. Ibidem p. 65. a. ſq.

— STEPHANVS BRODERICVS Epiſcopus Sirmienſis, PETRO TOMICIO Epiſcopo Cracovienſi Regnique Poloniae Procancellario. Ex Buda III Aprilis MDXXVII. Eodem in Volumine, p. 66. a.

— STEPHANVS BRODERICVS Epiſcopus Sirmienſis, ANDREÆ CRICIO Epiſcopo Plocenſi. Ex Buda XII Aprilis MDXXVII. Ibidem p. 66. b. ſq.

— PETRVS TOMICIVS Epiſcopus Cracovienſis atque Regni Poloniae Procancellarius, STEPHANO BRODERICO Epiſcopo Sirmienſi. MDXXVII. In Volumine ſaepius memorato, p. 67. b.

— PETRVS TOMICIVS Epiſcopus Cracovienſis, STEPHANO BRODERICO Epiſcopo Sirmienſi. Sub anno MDXXVII. Ibidem p. 90. b.

VI.) STEPHANI BRODERICI Epiſcopi Sirmienſis: ad PETRVM TOMICIVM Epiſcopum Cracovienſem Procancellarium, CHRISTOPHORVMque SZYDLOVIECIVM Caſtellanum Cracovienſem Cancellarium Regni Poloniae, Epiſtola. Data

Digitized by Google

Data Budae XXIX Septembris MDXXIX. Inſerta SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo XI. p. 147. b. ſq.

— STEPHANI BRODERICI Epiſcopi Sirmienſis: ad PETRVM TOMICIVM Epiſcopum Cracovienſem, CHRISTOPHORVMque SZYDLOVIECIVM Caſtellanum Cracovienſem, Cancellarios Regni Poloniae, Epiſtola altera. Ex Buda XII Octobris MDXXIX. Eodem in Volumine, p. 157. b. ſq.

— PETRVS TOMICIVS Epiſcopus Cracovienſis Regni Poloniae Procancellarius, STEPHANO BRODERICO Epiſcopo Sirmienſi. E Cracovia ultima Octobris MDXXIX. Ibidem p. 158. b. ſq.

VII.) STEPHANVS BRODERICVS Epiſcopus Sirmienſis, PETRO TOMICIO Epiſcopo Cracovienſi atque CHRISTOPHORO SZYDLOVIECIO Cracovienſi Caſtellano, Cancellariis Regni Poloniae. Venetiis ultima Ianuarii MDXXX. In SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo XII. p. 74. a. ſq.

VIII.) PETRVS TOMICIVS Epiſcopus Cracovienſis Procancellarius, STEPHANO BRODERICO Epiſcopo Sirmienſi. Ex Radlow: menſe Auguſto anni MDXXXI. In SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo XIII. p. 299 — 301.

— STEPHANVS BRODERICVS Epiſcopus Sirmienſis, PETRO TOMICIO Epiſcopo Cracovienſi Regni Poloniae Procancellario. E Coenobio Eremitarum, die VIII Octobris MDXXXI. Ibidem p. 312, ſq.

IX.) PETRI TOMICII, Cracovienſis Epiſcopi, Regnique Poloniae Procancellarii: ad STE-

Digitized by Google

PHANVM BRODERICVM, Epiſcopum Sirmienſem, Epiſtola. Data Cracoviae, die x Aprilis, anno Domini MDXXXII. Inſerta Volumini miſcellaneo: exiſtenti ſub Numero CCXXVI: p. 72. b. ſq.

— STEPHANI BRODERICI Sirmienſis Epiſcopi, ad PETRVM TOMICIVM Epiſcopum Cracovienſem Procancellarium, Reſponſio. Ex Lippa, IX Maji, anno Domini MDXXXII. Exſtat, eodem in Volumine, p. 88. b. 89. b.

— PETRI TOMICII, Cracovienſis Epiſcopi, Regnique Poloniae Procancellarii: ad STEPHANVM BRODERICVM, Epiſcopum Sirmienſem, Epiſtola altera. Scripta Cracoviae, die Octobris, anno Domini MDXXXII. Exſtat ibidem p. 116. b. — 117. b.

x.) STEPHANVS BRODERICVS Epiſcopus Sirmienſis, PETRO TOMICIO Cracovienſi Epiſcopo atque Regni Poloniae Procancellario. E Varadino, nona Octobris, anno Domini MDXXXIV. In SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo XV., p. 290. b. ſq.

— PETRVS TOMICIVS Epiſcopus Cracovienſis Procancellarius, STEPHANO BRODERICO Epiſcopo Sirmienſi. E Cracovia, quinta Octobris, MDXXXIV. In Volumine memorato, p. 299. b. ſq.

— STEPHANVS BRODERICVS Epiſcopus Sirmienſis, PETRO TOMICIO Epiſcopo Cracovienſi et Regni Poloniae Procancellario. Ex Buda, XII Novembris, anno Domini MDXXXIV. Ibidem p. 310. a. — 311. a.

XI.) PETRI TOMICII, Epiſcopi Cracovienſis atque Procancellarii Regni Poloniae: ad STEPHA-

PHANVM BRODERICVM, Epiſcopum Sirmienſem, Epiſtola poſtrema. Data Cracoviae III Septemb. MDXXXV. Exſtat, in SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo XVI. p. 248. b. ſq.

XIX.

MARTINVS BRONIOVIVS Eques Polonus, PETRO MISCOVIO Antiſtite Cracovienſi, et NICOLAO MIELECIO Podoliae Palatino atque copiarum Polonicarum Praefecto generali, IOANNEque ZAMOSCIO Regni Cancellario ſupremo, uſus eſt Maecenatibus. Quorum commendatione, à STEPHANO BATHOREO Polonorum Rege, in numerum Secretariorum ſuorum, atque familiarium, eſt * receptus.

* Adoleſcentiae ſuae initia egiſſe in aula SIGISMVNDI AVGVSTI Regis, ſatis conſtat ex ea Epiſtola, qua STEPHANO BATHOREO, TARTARIÆ DESCRIPTIONEM conſecravit.

Isque BRONIOVIVS, Chriſtianae Salutis anno MDLXXVIII, bis à Rege, atque Regni Ordinibus, Legatus ad MAHOMETEM CHEREIVM, Tauricanorum Tartarorum Principem, miſſus fuit. Quo in officio, Cancellario Regni ZAMOSCIO monitore et auctore, Tauricae peninſulae ſitum ac naturam: Gentisque Tartaricae, quae eam regionem colit, mores ac leges, pa-

ciſque et belli ſtudia: ac denique vetuſtatem eius, atque viciſſitudines, cura maxima perquiſivit, et litteris memoriaeque mandavit.

Opus quidem illud STEPHANO BATHOREO, Regi ſuo, è Taſſarlagano pago Tartarico, ipſis Kalendis anni MDLXXIX, miſit. Quod, annis ſedecim interpoſitis, ad Typographum Colonienſem eruditiſſimum, ARNOLDVM MYLIVM, devenit. A quo, cum huiusmodi inſcriptione, foras datum eſt: MARTINI BRONIOVII DE BIEZDZFEDEA, BIS IN TARTARIAM NOMINE STEPHANI PRIMI POLONIÆ REGIS LEGATI, TARTARIÆ DESCRIPTIO **, ANTEHAC IN LVCEM NVNQVAM EDITA, CVM TABVLA GEOGRAPHICA EIVSDEM CHERSONESVS TAVRICÆ. Item TRANSSYLVANIÆ ac MOLDAVIÆ, aliarumque vicinarum Regionum ſuccincta Deſcriptio, GEORGII A REICHERSDORFF Transſylvani, cum Tabulis Geographicis tám Moldaviae, quam Transſylvaniae. Praeterea, GEORGII WERNERI, DE ADMIRANDIS HVNGARIÆ AQVIS HYPOMNEMATION, addita Tabella Lacus mirabilis ad Cirknitz. COLONIÆ AGRIPPINÆ, in Officina BIRCKMANNICA, ſumtibus ARNOLDI MYLII, anno CIↃ. IↃ. XCV. Cum gratia et privilegio S. Caeſareae Maieſtatis. *folii magnitudine.*

** Fuit

Digitized by Google

** Fuit deinceps MARTINI BRONIOVII de Biezdzfedea, ad Tartarum Legati, Tartaria: STATVI RVSSIÆ SEV MOSCOVIÆ ITEMQVE TARTARIÆ, ex Officina ELZEVIRIANA edito, p. 243 — 310 inſerta. Fuitque aetate noſtra, inter SCRIPTORES RERVM HVNGARICARVM praecipuos, Tomo I. p. 811 — 841, ſecundum Exemplar Colonienſe, repetita.

Prodiit patrio ſermone ***, auctoris ignoti et admodum impoliti: Relatio de Victoria inſigni, die VI menſis Octobris, Anno MDCXX, per STANISLAVM ZOLKIEWSKI, Regni exercituum Imperatorem, in Valachia de Tartaris reportata. Cui acceſſit: Tartarorum ordo expeditionis bellicae, è MARTINI BRONIOVII TARTARIÆ DESCRIPTIONE excerptus: perperam à nonnullis, pro libro peculiari, habitus.

*** POGROM TATAROW &c. Sine mentione loci ac typographi, forma 4.

BRONIOVIVS ipſe inter amicos maximè coluit REINHOLDVM HEIDENSTEINIVM, Regiarum epiſtolarum ſcriptorem, hiſtoricumque ſua aetate florentiſſimum. Qui, in operibus ſuis, benevolentiam ſuam in BRONIOVIVM illum, haud obſcurè eſt teſtatus. Errorum plena ac referta ſunt, quae SIMON STAROVOLSCIVS, in ELOGIIS ET VITIS ILLVSTRIVM POLONIÆ SCRIPTORVM, Edit. Venet. p. 111, ſq. de BRONIOVIO noſtro commemoravit.

XX.

XX.

GVLIELMVS BRVSSIVS Scotus, Martis aequè, ac Minervae alumnus: fortunae ventis diverſiſſimis, in Germania atque Italia, Hungariaque, exagitatus: ad Polonos contendit. Quorum comi ac iucunda hoſpitalitate uſus eſt ferè triennium. Eo temporis ſpatio, haec ab ipſo ſunt conſcripta, atque in lucem edita:

I.) AD PRINCIPES POPVLVMQVE CHRISTIANVM, DE BELLO ADVERSVS TVRCOS GERENDO, non diminutis publicis vectigalibus, neque expectata diſcordantium Principum concordia, GVLIELMI BRVSSII SCOTI CONSILIVM: Sereniſſimo Principi FERDINANDO *, CAROLI Filio, Archiduci Auſtriae, Duci Burgundiae, Carinthiae, Styriae, Croatiae Etc. perpetuae obſervantiae ergò dicatum. CRACOVIÆ, in Officina LAZARI, Anno Domini MDXCV. 4.

* Qui BRVSSIVM, tranſeuntem in Hungariam, benignè excepit.

II.) EPISTOLA † GVLIELMI BRVSSII SCOTI. Ad illuſtrem D. IOANNEM GOSTOMIVM à Lezenica, Illuſtriſſimi Domini Palatini Poſnanienſis Filium, Capitaneum Valſenſem, &c. Qua breviter refutatur Reſponſum, oppoſitum ad ſumma Conſilii de bello adverſus Turcos gerendo capita: quod Supplementi nomine circumfertur. GORLICII, Anno Domini MDXCVI. 4.

† Data Thorunii XII. Kal. Febr.

III.) GV-

Digitized by Google

III.) GVLIELMI BRVSSII SCOTI DE TARTARIS DIARIVM. Ad Illuſtrem GEORGIVM TALBOTTVM Anglum, Sereniſſimi et Optimi Principis GVLIELMI, Comitis Palatini Rheni, utriusque Bavariae Ducis &c. familiarem. FRANCOFVRTI, apud Haeredes ANDREÆ WECHELI, CLAVDIVM MARNIVM et IOANNEM AVBRIVM, MDXCVIII. Fol.

Cum, anno CHRISTI MDXCVII, BRVSSIVS in Roxolania, cum IOANNE ZAMOSCIO, ſupremo tunc Poloniae Cancellario et belli Duce, eſſet: Legatus ex Tartaria, à CASGHEREO Tauricanorum, ſive Perecopenſium Tartarorum Imperatore, ANTONIVS SPINOLA, illuſtri SPINOLARVM Genuenſium familia oriundus, advenit. In cuius amicitiam ac conſuetudinem ſeſe BRVSSIVS ita inſinuavit, ut ex familiari ipſius ſermone, iſtud DE TARTARIS DIARIVM componeret.

BIBLIOTHECÆ BRITANNICÆ auctor litteratiſſimus ac diligentiſſimus, THOMAS TANNERVS, Epiſcopus Aſaphenſis, p. 132, BRVSSII huius in Poloniam adventus ſcriptorumque, ab ipſo, in Polonia concinnatorum: minùs recte meminit.

XXI.

IOANNES MICHAEL BRVTVS Venetus, ſcribendi genere ſtudioque veritatis, aevo ſuo commendatiſſimus: à STEPHANO BATHOREO, Tranſylvaniae adhuc Principe, ad ſcribendam Pannoniae hiſtoriam vocatus

tus * fuit. Ab eoque, creato Polonorum Rege, in Poloniam ſecum eſt perductus **, qui res, pro Gentis Polonicae ſalute ac dignitate, excellenter fortiterque à ſe geſtas, litteris conſignaret.

* FRANCISCO FORGATIO maximè ſuaſore. Qui vehementiſſimè cupiebat, in perficiendis atque expoliendis propriis ſuis ANNALIBVS HVNGARICIS, à BRVTO illo adjuvari.

** Aſſignato ei, in Cracovienſi Arce, domicilio amoeno ac ſalubri: praebitisque vitae commodis et ornamentis optatiſſimis. Quibus, inſecutis temporibus, à PETRI MISCOVII Pontificis Cracovienſis, atque IOANNIS ZAMOSCII Cancellarii Regni et belli Ducis maximi, ANDREÆque ZBOROVII curiae Regiae Mareſchalci, et PETRI BVZINII Breſinenſis atque Dobcicenſis Praefecti, beneficentia ſingulari, cumulus ingens acceſſit.

Exſtabant adhuc ſaeculo ſuperiore, BRVTI huiusce, RERVM PANNONICARVM LIBRI XII, calamo exſcripti: à WOLFGANGO DE BETHLEN, hiſtoriae Tranſylvanae ſcriptore prudenti et gravi, ad adornandum opus ſuum aſſiduè adhibiti: crebròque ab eo in teſtimonium citati. Coepti autem, à BRVTO, POLONORVM ANNALES: STEPHANO Rege de vivis ſublato: à BRVTO *** ipſo abſconditi atque ſuppreſſi fuêre.

*** Renunciato mox, Romanorum Imperatoris, RVDOLPHI II Hiſtorico.

Superſunt quidem monumenta illa, à BRVTO, in aſpectum Polonorum prolata:

1.) AD

I.) AD PRINCIPEM AVGVSTISSIMVM, STEPHANVM BATHORI, DE REGNO A POLONIS DELATO. IO. MICHAELIS BRVTI GRATVLATIO. KALENDIS IANVARIIS CIↃ. IↃ. LXXVI. ſine loci ac typographi indicio, forma 4 ſeorſim publicata: et deinceps BRVTI Operibus variis, Editionis Cracovienſis, p. 8, a. — 25, b. Berolinenſis autem p. 19 — 65, inſerta.

II.) AD STEPHANVM, POLONORVM REGEM MAXIMVM, SAPIENTISSIMVM, FORTISSIMVM, DE MORTE FRATRIS SVI, TRANSYLVANIÆ PRINCIPIS. IO. MICHAELIS BRVTI CONSOLATORIA EPISTOLA. CRACOVIÆ, IN OFFICINA LAZARI, ANNO DOMINI CIↃ. IↃ. XXCI. forma 4 evulgata: inque BRVTI Operibus variis, Editionis Cracovienſis, p. 33. b. — 46. a. Berolinenſisque p. 87 — 120, recuſa.

III.) IO. MICHAELIS BRVTI PRÆFATIO, in PHILIPPI CALLIMACHI, DE REBVS GESTIS A VLADISLAO POLONORVM ATQVE HVNGARORVM REGE, Editionem Cracovienſem: quam LAZARVS ANDREÆ, anno Domini MDLXXXII, forma 4 apparavit. Eſt eadem Praefatio, unà cum CALLIMACHI opere, inter RERVM HVNGARICARVM SCRIPTORES VARIOS, quos à IACOBO BONGARSIO accepimus, p. 284 — 291: interque eos, quibus IOANNES GEORGIVS SCHWANDTNERVS nos donavit, Tomo I. p. 433 — 440, repetita. Omiſſa autem eſt, in MARTINI CROMERI, Varmienſis Epiſcopi, POLONIÆ Editione Colonienſi, annì MDLXXXIX: cui opus CALLIMACHI adiectum fuit.

— PHILIPPI CALLIMACHI VITÆ BREVIS DESCRIPTIO: IOANNE MICHAELE BRVTO AVCTORE. Subſequitur BRVTI Praefatio-

ſationem, in CALLIMACHI Hiſtoriam VLADISLAI Regis Polonorum atque Hungarorum, Cracovienſi in Editione. Exhibita itidem eſt, inter BONGARSII atque SCHWANDTNERI Scriptores rerum Hungaricarum, poſt Praefationem illam. Praemiſſaque, in CROMERI Poloniae Editione Colonienſi memorata, p. 628 — 630, CALLIMACHI operi. Eſt praeterea VITIS CLARISSIMORVM HISTORICORVM: quae, Ienenſi in Academia, ex Bibliotheca et recenſione CHRISTIANI GOTTLIEB BVDERI, anno MDCCXL, forma 8 maiori prodierunt: p. 248 — 255, ſubiuncta.

IV.) IO. MICHAELIS BRVTI, SELECTARVM EPISTOLARVM LIBRI V. †

DE HISTORIÆ LAVDIBVS, SIVE DE CERTA VIA, ET RATIONE, QVA SVNT RERVM SCRIPTORES LEGENDI, LIBER I. ‡

PRÆCEPTORVM CONIVGALIVM LIBER I.

CRACOVIÆ, TYPIS ANDREÆ PETRICOVII, ANNO DOMINI CIↃ.IↃ.XVIIC. forma 8.

† Primus liber Epiſtolas ad STEPHANVM Polonorum Regem complectitur. Reliqui eas continent, quae ad Poloniae, Hungariaeque, atque Tranſylvaniae primores: viroſque alios ingenii atque eruditionis fama illuſtres: ſunt ſcriptae.

‡ Iuſſu STEPHANI Polonorum Regis confectus.

— Operum horum Editio altera, cum inſcriptione tali: IOH. MICHAELIS BRVTI OPERA VARIA SELECTA, NIMIRVM EPISTOL. LIB. V. DE HISTORIÆ LAVDIBVS, SIVE DE RATIONE LEGENDI SCRIPTORES HISTORICOS LIBER. PRÆCEPTORVM CONIVGALIVM LIBER. EPISTOLIS ET ORATIONIBVS EDITIONE CRACOVIENSI AVCTIORA. BEROLINI, ſumtibus IOH. MICH. RÜDIGERI, 1698, imprimebat VLRICVS LIEBPERTVS Elect. Typogr. 8.

v.) IO.

Digitized by Google

v.) IO. MICHAELIS BRVTI, Sacrae Caeſareae Maieſtatis Hiſtorici, ad Ampliſſimum atque Illuſtriſſimum Polonorum et Lituanorum Senatum, univerſosque Regni Ordines: de ERNESTI Archiducis Auſtriae, auguſtae maieſtatis Principis, et de univerſae Familiae Auſtriacae laudibus, ORATIO.

— EIVSDEM in ORATIONEM LVCÆ CHWALKOWSKI, qua Sueci Principis petitio in comitiis Varſavienſibus de novo Rege creando commendatur, CENSVRA.

FRANCOFVRTI, apud ANDREÆ WECHELI Haeredes, CLAVDIVM MARNIVM et IOANNEM AVBRIVM MDXC. forma 4 maiori.

Eſt opella utraque, in BRVTI Operum variorum Editione Berolinenſi, p. 893—993, iterum divulgata.

Reliqua BRVTI ſcripta, vitaeque memorabilia, à PETRO BAYLIO, in LEXICI HISTORICO-CRITICI, Gallico ſermone compoſiti: Editionis Roterodamenſis **** anni MDCCII: Tomo I. p. 719—721, iucundè et accuratè percenſentur.

**** Quae, à BAYLIO ipſo, diligentia ſumma correcta atque emendata fuit: à viriſque litteratiſſimis ſit maximi.

XXII.

ANNIBAL DE CAPVA, Archiepiſcopus Neapolitanus, à SIXTO V Romanorum Pontifice maximo ac ſapientiſſimo,

Digitized by Google

ad STEPHANVM BATHOREVM Polonorum Regem bellorum geſtorum gloria imperandique ſcientia inclytiſſimum, Legatus mittebatur. Cui quidem ad Germaniae fines pervenienti, nuncius triſtis, de Regis tanti fatis acerbiſſimis occurrit. Legatus tamen, mandatis novis à Pontifice ſusceptis, iter ſuum in Poloniam proſecutus eſt. Honorificèque acceptus, ac benignè auditus fuit à Reipublicae Ordinibus. Prodiit tunc: ORATIO ANNIBALIS DE CAPVA, ARCHIEPISCOPI NEAPOLITANI, SANCTISSIMI D. SIXTI V, SVMMI PONTIFICIS, NVNCII. Habita ad Illuſtriſſimum Senatum Regni Poloniae, et Magni Ducatus Lituaniae, pro nova Regis electione. SVPERIORVM PERMISSV. *ROMÆ*, apud TITVM et PAVLVM DIANOS fratres. MDLXXXVII. forma 4 maiori: eloquentiae ac prudentiae nobile ſpecimen.

XXIII.

GREGORIVS CHODKIEVICIVS, Vilnenſis Caſtellanus atque ſupremus exercituum in Magno Ducatu Lituaniae Praefectus: militari diſciplina celeberrimus: anno poſt CHRISTVM natum MDLXXVIII *, finem vitae fato implevit.

* Sic

Digitized by Google

* Sic opinatur ALBERTVS WIIVK KOIALOWICZ Lituanicarum rerum auctor florentiſſimus. KOIALOVICIVS ille, de familia CHODKIEVICIORVM, commentarium ſingularem: prout de RADIVILIORVM domo: diligentiſſimè et laborioſiſſimè exaraverat. Quem in bello Moſcico MDCLV, unà cum aliis operibus ſuis nondum publicatis, deperdidit. E quibus, quidquid FASTORVM CHODKIEVICIANORVM ipſi ſuperfuit, in NOMENCLATORE FAMILIARVM LITVANICARVM MSto, p. 34—46, civium oculis ſubiecit.

Exſtant: ARTICVLI CONSTITVTIONVM BELLICARVM MAGNI DVCATVS LITVANIÆ, in Comitiis Generalibus conſtituti: à Supremo et Generali copiarum Imperatore fortiſſimo, et Heroe perpetua memoria digniſſimo, Illuſtri Domino GREGORIO CHODKIEVICIO, Caſtellano Vilnenſi, confirmati: ab ALEXANDRO autem GVAGNINO, Equite Aurato, peditumque Praefecto, in SARMATIÆ EVROPEÆ DESCRIPTIONE, p. 62, b.—64, a. inque RERVM POLONICARVM Tomo II. p. 99—105, promulgati: exinde à IOANNE PISTORIO, in POLONICÆ HISTORIÆ CORPORIS Tomum I. p. 49—51, tranſlati: poſteaque, in REPVBLICA SIVE STATV REGNI POLONIÆ ATQVE MAGNI DVCATVS LITVANIÆ, primae Editionis ELZEVIRIANÆ, p. 289—297, ſecundae autem p. 309—318, ac tertiae, p. 287—295, luci iterum expoſiti.

Hic CHODKIEVICIVS, praeter belli artes, politioris quoque humanitatis ſtudia coluit: viroſque, ingenio ac doctri-

Digitized by Google

na liberali praeſtantes, impenſè amavit. Domeſticae autem vetuſtatis in primis ſtudioſus fuit. Inveſtigatisque CHRONICORVM voluminibus manu ſcriptis: quae in Lituaniae arcibus, quibus Gubernator ipſe erat praepoſitus, latebant: Lituanae hiſtoriae parentem, MATHIAM STRYICOVIVM, magnopere adiuvit.

XXIV.

IOANNES HIERONYMVS CHODKIEVICIVS, Magni Lituaniae Ducatus Mareſchalcus, Livoniaeque Ducatus Adminiſtrator: Lituano hiſtorico, MATHIÆ STRYICOVIO amiciſſimus, vetuſtiſſima ipſi CHRONICA, Theotiſco ſermone conſcripta, Runeburgenſi in arce **, à ſe inventa, ſuppeditavit. Mortuus CHODKIEVICIVS ille eſt, pridie Nonas Auguſti, MDLXXIX: cum, anno ante, Caſtellanatum Vilnenſem obtinuiſſet.

** Quae olim in ditione Rigenſis Archiepiſcopi fuit.

XXV.

ALEXANDER CHODKIEVICIVS, cum in Academia Ingolſtadienſi ſapientiae ſtudium gnaviter tractaret, philoſophicam diſputationem ſuam: DE COMMVNIBVS

Digitized by Google

NIBVS NATVRALIVM RERVM PRINCIPIIS: GVLIELMO Comiti Palatino Rheni, utriusque Bavariae Duci, inſcriptam. *INGOLSTADII*, EX OFFICINA TYPOGRAPHICA WOLFGANGI EDERI, ANNO DOMINI MDXXCIIX. forma 4 emiſit. Is CHODKIEVICIVS aetate matura, Trocenſis Palatini dignitatem eſt conſecutus. Anno CHRISTI MDCXXVI obiit. Bibliothecam ſuam, hiſtoriarum ſcriptoribus, aliisque auctoribus profanis inſtructiſſimam, iuſſit in excitatum à ſe, Sclovenſi † in civitate, coenobium Ordinis Praedicatorum ampliſſimum inferri ‡.

† CHODKIEVICIORVM Comitum domicilio tunc temporis praecipuo.

‡ Quod SIMON OKOLSCIVS, in RVSSIA FLORIDA, SIVE HISTORIA PROVINCIÆ RVSSIÆ ORDINIS PRÆDICATORVM, Editionis prioris, p. 129, annotavit.

XXVI.

CHRISTOPHORVS CHODKIEVICIVS iuvenis adhuc, Societati IESV deditiſſimus: DE BEATO STANISLAO KOSTKA E SOCIETATE IESV, ad Nobilitatem Polonam, ORATIONEM PROTREPTICAM, LVBLINI in Templo SOCIETATIS IESV à ſe dictam: REGIQVE POLONIARVM ET SVECIÆ, SERENISSIMO SIGISMVNDO III dedicatam: unà cum Auctorum variorum Carminibus, Latinè ac Polonicè. *CRACO-*

VIÆ, E TYPOGRAPHEO BASILII SKALSKI, ANNO DOMINI MDCVI. forma 4 in publicum prodire iuſſit. In Republica CHODKIEVICIVS ille, Lituaniae primùm Vexillifer, et deinceps Magni eiusdem Ducatus, Stabuli Praefectus fuit. Trocenſis porrò Caſtellanus factus: nec multò poſt Vilnenſis Caſtellani honore ornatus: Vilnenſisque ad extremum Palatinus renunciatus: anno MDCL, de vita deceſſit. Senator ipſe Lituanorum primarius: Vilnenſis Academiae, in tuendis iuribus ſuis, bonorumque poſſeſſionibus conſervandis atque augendis, adiutor ſummus fuit: nobilesque iuvenes, bonarum litterarum, legumque patriarum ſtudioſos, ſubſidiis luculentis ſuſtentavit.

XXVII.

IOANNES CAROLVS * CHODKIEVICIVS, Vilnenſium Palatinus, Magnique Ducatus Lituaniae et ad bellum Turcicum Regni Poloniae exercituum Imperator, idemque Ducatus Livoniae Gubernator ſupremus, victoriis clariſſimus **: Chotimenſi in expeditione, VIII Kalendas Octobreis anni MDCXXI, epilepſia oppreſſus et exſtinctus: Rerum ſuarum, cum Sueco, Moſco et Turca, geſtarum codicillos proprios reliquiſſe traditur, ab aetatis ſuae ſcriptore celebri,

SIMO-

SIMONE STAROVOLSCIO, in ELOGIIS ET VITIS ILLVSTRIVM POLONIÆ SCRIPTORVM, Editionis Venetae, p. 95, ***.

* IOANNIS HIERONYMI, Caſtellani Vilnenſis atque Mareſchalci Magni Ducatus Lituaniae, filius: ALEXANDRI, Trocenſis Palatini, frater germanus.

** Lyricisque diviniſſimis, ab HORATIO Polonorum, MATHIA CASIMIRO SARBIEVIO, celebratus.

*** In nota illa, quam BERNARDI VAPOVII, annalium Polonicorum ſcriptoris, Elogio attexuit. E qua, CHODKIEVICIANI codicilli, à Comite ZALVSCIO, in PROGRAMMATE LITTERARIO ANNI MDCCXXXII, Polonicè ſcripto, p. 22: Latinè autem verſo, p. 34: atque à Principe IABLONOVIO, in MVSEO POLONO, p. 38, citantur.

A STANISLAO autem KOBIERZICIO, illuſtri hiſtorico, monumentorumque illius aevi, ante alios, perito: praeclara omnia CHODKIEVICII facta, HISTORIÆ VLADISLAI POLONIÆ ET SVECIÆ PRINCIPIS ELECTIQVE MAGNI MOSCOVIÆ DVCIS ſedulò innectente: hi codicilli non commemorantur. Nec à IACOBO SOBIESCIO, Commiſſarii officio, in expeditione Chotimenſi, Regis atque Reipublicae iuſſu fungente, huius expeditionis ſcriptore principe: de CHODKIEVICII vitae parte memorabiliori, deque illius virtutibus ac moribus, ſtudiisque atque dictis imperatoriis, omnium fuſiſſimè atque accuratiſſimè exponente: nominantur. Neque eorum, à KOIALOVICIO ſuprà laudato: actorum et ſecreto-

cretorum familiae CHODKIEVICIANÆ benè conſcio: mentio aliqua movetur.

Orationes quidem illae: quibus CHODKIEVICIVS, belli dux, milites ſuos, in expeditione Chotimenſi, ad pugnandum eſt hortatus: à SOBIESCIO heroe, COMMENTARIORVM CHOTIMENSIS BELLI Libro II. p. 61—64. ac p. 125 ſq. atque p. 127 ſq. à IOANNEque INNOCENTIO PETRICIO, hiſtoriarum in inclytiſſima Academia Cracovienſi ſcriptore publico, HISTORIÆ RERVM IN POLONIA, AC PRÆCIPVE BELLI, CVM OSMANNO TVRCARVM IMPERATORE, GESTI. FINITIQVE, ANNIS MDCXX ET MDCXXI, loco **** ſuo ſunt inſertae.

**** Paginae illae, quibus PETRICIVS militares CHODKIEVICII orationes eſt complexus, indicari à me nequeunt: ſiquidem PETRICII opus ipſum, viro alicui illuſtri ſit commodatum, qui id nondum reddidit.

XXVIII.

LVCAS CHWALKOWSKI, Eques Polonus è Palatinatu Poſnanienſi, et proſa oratione, et carmine excelluit. Prodiit: CONVIVIVM MVSARVM ET CHARITVM, in Nuptiis Generoſi Domini IOANNIS LESZCZINSKI Radeiovienſis Praefecti, et Ornatiſſimae Dominae SOPHIÆ OPALENIÆ, Illuſtris ac Magnifici Domini ANDREÆ à Bnin OPALENSKI, Supre-

Supremi Regni Poloniae Mareſchalci et Maioris Poloniae Generalis &c. Filiae. LVCA CHWALKOWIO AVCTORE. POSNANIÆ, ex Officina IOANNIS WOLRABI. MDLXXX. 4.) Editaque eſt: DELIBERATIO † DE PRINCIPE SVECIÆ, REGNO POLONIÆ PRAEFICIENDO, LVCÆ CHWALKOWSKI. Praeceſſerunt eiusdem in obitum Sereniſſimi Regis STEPHANI Carmina. POSNANIÆ, ex Officina IOANNIS WOLRABI MDLXXXVII. pari forma. CHWALKOVIVM hunc, Catholicae religionis fuiſſe cultorem et defenſorem, propugnatoremque acerrimum: memorata ipſius ſcripta teſtantur.

† Quam hiſtoricus atque orator, illa tempeſtate maximè celebris, IOANNES MICHAEL BRVTVS, CENSVRA aſperſaque: ſub Numero XXI, à nobis indicata: eſt inſecutus.

XXIX.

NICOLAVS CHWALKOWSKI, patrii iuris publici, patriarumque hiſtoriarum ſcriptor, Wſchowae, Maioris Poloniae civitate, quae à Sileſiis vicinis Frauſtadium appellatur, communem lucem * adſpexit. Eorumque in numero fuit, qui ab Auguſtana confeſſione non variata volunt cognominari.

* Patre natus NICOLAO CHWALKOVIO, Proconſule Wſchowenſi. Eques Bohemus haud rectè dictus, in LEXICI HISTORICI VNIVERSALIS BVDDEANI, Germanicè ſcripti, Tomo I. p. 999. a: inque LEXICI BIOGRAPHICI

Digitized by Google

PHICI LITTERARII IOECHERIANI, lingua eadem compoſiti, Tomo I. p. 1905.

Jucundiores litteras Wſchowenſi in Schola didicit. Conterraneumque ſuum, CHRISTIANVM GRYPHIVM, praeclarum illum litteratorem, condiſcipulum tunc, amantem ſui maximè, habuit. Diſciplinarum ſeveriorum ſtudia perſecutus eſt in Academia Francofordiana ad Viadrum.

Redux inde, à IACOBO Curonum Duce, Conſiliarius eſt aſſumtus: dignusque ab eo, atque aptus iudicatus, quem, curandis ſuis in aula Regia Polona negotiis, Reſidentis titulo decoratum, praeponeret. Quo in officio, CHWALKOVIVS ille, Regi Polonorum IOANNI III percarus et perfamiliaris exſtitit. Cuius potiſſima cura, in comitiis generalibus anni MDCLXXVI, ab Ordinibus Regni impetravit, ut nobilitatis iura, maioribus ſuis ingenita, ab avo autem paterno neglectu amiſſa, ſibi atque fratribus ** ſuis iterum impertirentur. Annis autem meritisque gravior, Srundenſem Praefecturam in Curonia, à FRIDERICO CASIMIRO Duce, obtinuit.

** IOANNI maiori natu, Wſchowenſis caſtri, ut vocant, Regenti: alterique IOANNI GEORGIO, creato poſt recuperatam nobilitatem cubiculi Regii Magiſtro, atque Vexillifero Neogrodenſi in Ducatu Severiae: ac SAMVELI natu minimo, Brandeburgicae tum in Polonia Legationis Secre-

Digitized by Google

Secretario, ad miniſteria deinde ſplendidiſſima in aula Brandeburgica promoto.

Famam, gratiamque apud Gentem ſuam, meruit iis ſcriptis:

I.) REGNI POLONIÆ IVS PVBLICVM, ex Statutis ac Conſtitutionibus depromtum à NICOLAO CHWALKOWSKI. *REGIOMONTI*, Typis FRIDERICI REVSNERI, Anno 1676. forma 12.

— Operis eiusdem Editio multò locupletior, rariorque, hunc in modum inſcripta: REGNI POLONIÆ IVS PVBLICVM à NICOLAO de Chwalkowo CHWALKOWSKI Equ. Pol. Illuſtriſſimi et Celſiſſimi in Livonia Curlandiae et Semigalliae Ducis Conſiliario et ad Aulam Regiam Polonam Reſidente, per alteram Editionem auctius exhibitum. *REGIOMONTI* Typis REVSNERIANIS, Anno 1684. forma 4 maiori. Editioni huic acceſſit INDEX SCRIPTORVM DE REBVS POLONICIS.

Subſecuta illam Editionem eſt: EXERCITATIO ad Generoſi Domini NICOLAI CHWALKOVII IVS PVBLICVM REGNI POLONIÆ. In qua de multis Rebus ad Rempubl. Polonam pertinentibus candidè et modeſtè diſputatur. MDCLXXXV. Loco ac typographo diſſimulato. forma pari. CHRISTOPHORO HARTKNOCHIO auctore: qui, propriis ſuis, DE REPVBLICA POLONICA LIBRIS DVOBVS, eruditiſſimis atque elaboratiſſimis, in medium allatis, CHWALKOVII opus longè ſuperavit.

II.) SINGVLARIA QVÆDAM POLONICA, per NICOLAVM DE CHWALKOWO CHWALKOWSKI, Illuſtriſſimi et Celſiſſimi in Livonia Curlandiae et Semigalliae Ducis Conſiliarium et ad Aulam Regiam Polonam Reſidentem. *LEOPOLI*,

LI, in Officina ALBERTI MIELCZEWSKI S. R. M. Typogr. Anno MDCLXXXVI. forma 12.

— Varſavienſis Editio, eiusdem anni, forma 8: indicata, in CATALOGI LIBRORVM OFFICINÆ WAESBERGIANÆ, quae Gedani prae ceteris floruit. CONTINVATIONE IX, p. 120.

— Editio tertia, omnium elegantiſſima, rariſſimeque obvia, SCHLICHTINGSHEIMII, Typis IOANNIS CHRISTOPHORI WILDII, Anno MDCLXXXXIII, forma 4, exſcripta.

— Quarta Editio, *VARSAVIÆ*, in Collegio SCHOLARVM PIARVM, Typis S. R. M. Anno MDCXCVI. forma 8, excuſa.

III.) PRINCIPVM OCCVPATIONES SINGVLARES: OMINA: VOTA: FATA. Per NICOLAVM DE CHWALKOWO CHWALKOWSKI, Celſiſſimi in Livonia Curlandiae et Semigalliae Ducis Conſiliarium et ad Aulam Regiam Polonam Reſidentem, connotata. *VARSAVIÆ*, Typis CAROLI FERDINANDI SCHREIBER, S. R. M. Typogr. 1690. forma 12.

IV.) EFFATA REGVM POLONIÆ VSQVE AD IOANNEM CASIMIRVM, à NICOLAO DE CHWALKOWO CHWALKOWSKI, Celſiſſimi in Livonia Curlandiae et Semigalliae Ducis Capitaneo Schrundenſi, et ad Aulam Regiam Polonam Reſidente, collecta. *VARSAVIÆ*, Typis SCHOLARVM PIARVM Anno MDCXCIV. forma 4 maiori.

CHWALKOVIVS ille, anni MDCXCVI principio, à Duce Curoniae FRIDERICO CASIMIRO, ſui apud IOANNEM III Polo-

Poloniae Regem Ablegati honore auctus fuit. Eo iam diu demortuo: Poſnanienſis Bibliopolae, IOANNIS TOBIÆ KELLERI, ſumtu: idiomate Polonico, Chronicon † rerum Prutenicarum, Livonicarumque, atque Curonicarum, diverſis auctoribus anonymis conſutum, anno ſalutis CHRISTIANÆ MDCCXII, forma 4, in lucem exiit. Cui CHWALKOVII nomen, Polonis memoratiſſimum, lucri faciendi gratia inſcriptum fuit.

† PAMIĘTNIK ALBO KRONIKA PRVSKA &c.

E fratribus CHWALKOVII, IOANNES GEORGIVS, quum adoleſcentia ineunte Francofordiae ſtudiorum cauſa ageret, ingenii ſpecimen dedit. Cuius inſcriptio huiusmodi eſt: Ante omnia IESVS! DISCVRSVS POLITICVS DE CONSILIIS ANTE IN ET POST BELLVM. AVTORE IOANNE GEORGIO CHWALKOWSKI, Frauſtad. Pol. LL. Stud. *FRANCOFVRTI* cis Viadrum, Typis IOANNIS ERNESTI, Acad. Typogr. Anno 1667. forma 4.

POLONI MEI, patriae litteraturae Amatores! Cum haec perſcripſiſſem: ſiniſter oculus meus, humoris cryſtallini ſuffuſione ſubita, viſu omni * deſtituitur: dexterque vim cognoſcendi characteres penitùs amittit. Divinae providentiae inſtinctu, Regis Noſtri Optimi, Patriaeque Patris Indulgentiſ-

gentiſſimi, STANISLAI AVGVSTI Archiater, Aulaeque Conſiliarius, IOANNES BOECLERVS †: medicinali doctrina ac peritia uſuque, temporibus iis omnium in Polonia princeps: mox mihi ſuccurrit. Aſſuetaque in me benevolentia, et cura ſingulari, remedia quaeſitiſſima ordinat: à ſtudiis autem, unicis deliciis meis, vacare me jubet. Oculorumque conditio tàm afflicta id ipſum imperat.

* Id pridiè Idus Februarias, MDCCLXXVI, accidit.

† Eques Polonus à Rege ac Regni Ordinibus MDCCLXXIV creatus.

IANOCIANA quae ſubſequentur FRAGMENTA, ab amanuenſi meo Michaële Antonio Straehlio, non eruditione quidem, ſed probitate atque ſedulitate, conſtantiaque et patientia, in omnibus adverſitatibus miſeriisque domeſticis, annorum XX ſpatio mire mihi probato: quanto, ab ipſo, fieri ſtudio poterit: è ſchedis litterariis meis, maximèque ex annotatiunculis, Auctorum Illuſtrium operibus, olim à me adſcriptis, colligentur; donec, viſu ope Divina recuperato, opus meum ipſemet ſim continuaturus.

Digitized by Google

XXX.

DOBIESLAVS CIEKLINSKI, Nobilis Poloniae Minoris, à SIGISMVNDO III Rege iam ſene, adhibebatur ſcribendis ad Principes exteros epiſtolis Latinis. A VLADISLAO IV creabatur Czechovienſium Caſtellanus. Exſtat CIEKLINSCII, DE ELIGENDO REGE POLONIAE NOVO, DIVINATIO: PRO INTERREGNO, QVO ELECTVS FVIT VLADISLAVS QVARTVS, ANNI MDCXXXII: graviter et eleganter ſcripta. *ROMÆ*, TYPIS HEREDVM GVLIELMI FACCIOTTI, MDCXXXIII, forma 4, excuſa.

XXXI.

ANDREAS CIESIELSKI, Eques Polonus è Siradienſi Palatinatu: ingenio, et eloquentia, et eruditione praeſtans: novae autem religionis mirus affectator: AD EQVITES, LEGATOS AD CONVENTIONEM VARSAVIENSEM PVBLICE DESIGNATOS ET DECLARATOS: DE REGNI DEFENSIONE, ET IVSTITIÆ ADMINISTRATIONE: ORATIONEM. In qua praeterea continentur luculentiſſimae, et hac tempeſtate pernecesſariae explicationes: De Pruſſiae Ducatu: De Tartarorum Contributione: De Foederibus obſervandis: De Moneta corrupta:

rupta: De Civitatibus et earum commodis: De Homicidiis et Pyxidibus: DE INTERREGNO: DE REGIS ELECTIONE LIBERA. *CRACOVIÆ*, Typis MATHIÆ WIRZBIETÆ, S. R. M. Typographi. MDLXXII. forma 4, divulgavit.

XXXII.

MARTINUS CIESIELSKI Polonus: Orationem Gratulatoriam, ad Illuſtriſſ. et Reverendiſſ. Dominum D. GEORGIUM RADIVILUM S. R. E. Cardinalem, Cracovienſem Epiſcopum, Senatorem Regni Poloniae Ampliſſimum, Ducem in Olyka et Nieswiz, &c. &c. Patronum ſtudiorum Digniſſimum. *Patavii*, apud LAURENTIUM PASQUATUM, Typographum Almae Univerſitatis Iuriſtarum. MDXCI. forma 4, publicavit.

ERASMUS CIOŁEK, ſive CIÓLCUS, Epiſcopus Plocenſis: vide ERASMUS.

XXXIII.

FLAMINIUS CODURUS Regienſis, Italus: Apoſtolici in Polonia Nuncii, CLAUDII Comitis RANGONI, Epiſcopi et Principis Regienſis, epiſtolarum ſcriptor: In funere Sereniſſimae ANNÆ AUSTRIACÆ, Poloniae et Sueciae Reginae: ad Sereniſſ. et Invictiſſ. SIGISMUNDUM

MVNDVM III. Poloniae Sueciaeque Regem. Orationem elegantem. Anno Domini MDXCIX, forma 4, ſine loci ac typographi indicio, emiſit.

XXXIV.

ANDREAS CROMERVS Polonus, MARTINI Hiſtorici eminentiſſimi frater germanus fuit. A quo maximè litteras elegantiores didicit. Scripſit ANDREAS Elegos cultiſſimos, CRICII atque IANICII Carminibus immiſtos. IANICII enim amicitia uſus eſt intimè. Fuitque CRICIO, Regni Primati: poëtae ipſi bono, et poëtarum egregiorum amatori, nutritorique benigno: mirificè carus atque iucundus. Mortalitate autem interceptus, V Nonas Maias anni poſt C. N. MDXXXVIII: cum aetatis ſuae annum XX vix ingreſſus eſſet. Cineribus eius, Cracoviae in Templo OMNIVM SANCTORVM reconditis, MARTINVS ipſe, Viſlicenſis tum Collegiatae Eccleſiae Canonicus, parentavit flebiliter. Isque deinceps, obtento Varmiae Pontificatu nobili ac praedivite, fratris amabilis memoriam ſepulchri inſcriptione aeternavit.

Digitized by Google

XXXV.

S. CRVCIS Coenobii Benedictini, Cracovienſis dioeceſeos: Sandomirienſi in Palatinatu, in Monte Calvo ſiti: Bibliotheca, omnium in Polonia eſt antiquiſſima. Habet illa, monumenta Polonorum ſingularia: Polonis ipſis nondum cognita. Servatque IOANNIS LONGINI, id eſt DLVGOSSI, Canonici Cracovienſis, ANNALIVM REGNI POLONIÆ Codicem: DLVGOSSI ipſius juſſu ductuque, folio maiori, litteris maiuſculis nitidiſſimè exaratum: cum eo Codice, qui è Cracovienſi Tabulario Cathedrali, in Vrbem Sanctam deportatus fuit, haud dubiè comparandum.

s. CRVCIS Coenobii eiusdem Benedictini CHRONICON, medio decimi tertii Saeculi, à Monacho anonymo, folii magnitudine conſcriptum: Eccleſiaſticae antiquitatis Polonae monumentum non contemnendum: eadem in Bibliotheca invenitur.

XXXVI.

+S. CUNEGUNDIS * DVCISSAE CRACOUIENSIS UITA: anno MCCCCI, ab auctore ** incerto conſcripta: à nemine adhuc in lucem prolata: in ZALVSCIANA Biblio-

Bibliotheca publica ſervatur. Codex eſt membranaceus ***, impenſa STANISLAI AVGVSTI, Regis optimi atque magnanimi, bellè reparatus. Cuius principio ſic legitur: Incipit prologus in uitam FELICIS KINGE ducisse Cracouien. Sub finem: Explicit epilogus de ſancta KINGA ducissa Cracouienſi. Anno Domini M° CCCC° primo finitus: in craſtino ſancte ANNE feria quinta.

* Quae, ſuis temporibus, KINGA dicebatur: memorante IOANNE DLVGOSSO, ſub anno MCCXXXIX. DLVGOSSVS ipſe, de vita Divae CUNEGUNDIS, commentarium ampliorem reliquit. De quo, loco ſuo, dicemus.

** Quem, è priſci tegminis inſcriptione, STANISLAUM quendam, familiae Franciſcanae Theologum, Comes ZALVSCIVS, Epiſcopus Kivienſis, autumabat. Opus ipſum, nullum auctoris indicium oſtendit.

*** Forma 8 maiori. Ordine MDCCCCLXXVII.

XXXVII.

✠ DERSLAUS ſacrae theologiae Magiſter, Cathedraliſque Archidiaconus Cracovienſis: Orator primus, à SBIGNEO OLESNICIO Cracovienſi Epiſcopo, atque à collegio Cracovienſium Canonicorum, ad Concilium generale Baſileenſe miſſus: exiſtimatione auctoritateque apud Patres ibi congregatos tantùm valuit, ut decreto Seſſionis XXXVIII, in Maiori Eccleſia Baſileenſi, tertio Kalendas Novembris, anno à Nativitate Domini MCCCCXXXIX celebratae,

 locus

locus ipſi, inter electores futuri Romani Pontificis, fuerit aſſignatus. Refertur id, in CONCILIORUM COLLECTIONIS REGIÆ MAXIMÆ, à PHILIPPO LABBEO atque GABRIELE COSSARTIO editae, auctiusque à IOANNE HARDUINO repetitae, TOMO VIII, p. 1279. Cracoviae in Tabulario Cathedrali adhuc ſupereſſe M. Derſlai archidiaconi Cracouien̄ epiſtolas XIII. ad reuerendissimum dominum *Sbignium* epiſcopum. et ad uenerabile capitulum Gracouien̄ annis MCCCCXXXVI - MCCCCXL e ſacra ſynodo generali Baſilee ſcriptas. in Kiovienſis Antiſtitis, IOSEPHI ANDREÆ Comitis ZALUSCII, CODICUM MANUSCRIPTORUM, alienis in Bibliothecis à ſeipſo viſorum et perlectorum, INDICE ALTERO, p. 7, ſignificatur.

XXXVIII.

✠ IOANNES DLUGOSSUS *, Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis ** Canonicus: florenteque aetate, SBIGNEI OLESNICH, S. R. E. Cardinalis et Antiſtitis Cracovienſis, adminiſter praecipuus: aevo autem iam ſenili, Liberorum CASIMIRI JAGELLONIDIS, Polonorum Regis, educator ac moderator: parens ille hiſtoriae Polonae, primusque in patria ſua litterarum meliorum *** inſtaurator, gentilicio

cio nomine ſuo Latinè reddito, LONGINUS voluit nuncupari. Uſusque ea appellatione eſt, omnium in *Operum **** ſuorum inſcriptionibus: omnibusque in Epiſtolis publicis. Nec veterem aliquem ipſius Codicem invenies, qui ingenitum ei DLUGOSSI nomen prae ſe ferat.

* DLUGOSZ idiomate patrio ſcribitur: lingua autem Theotiſca DLUGOSCH pronunciatur.

** Gneſnenſem etiam Metropolitanum Canonicum factum eſſe anno MCCCCLXXII: didici ex Epiſtola, quam SANDIVOGIUS DE CZECHEL, Canonicorum Regularium Clodaviae tunc Praepoſitus, DLUGOSSI ab annis teneris omnium amiciſſimus, anno eodem ad ipſum ſcripſit; quae inter ZALUSCIANOS Codices MSStos, ſervatur. Pragenſem Archiepiſcopatum, à Regni Bohemiae Ordinibus ſibi oblatum, DLUGOSSUS ille, Regis ſui tunc in Bohemia Legatus, acceptare noluit. Fato extremo iam proximus, Leopolienſis in Roxolania Archiepiſcopus, à CASIMIRO JAGELLONIDE Rege, renunciatus fuit. Quo tamen titulo DLUGOSSUS, in relictis ſcriptis ſuis, prorſus abſtinuit: morte priùs exſtinctus, quàm Archiepiſcopus potuerit inaugurari.

*** MARTI TULLII CICERONIS atque CAII CRISPI SALLUSTII, TITI quoque LIVII, et QUINTI CURTII RUFI, et CAII PLINI SECUNDI MAIORIS, aliorumque auctorum Latinorum Volumina praeſtantiſſima: Polonis antè non viſa: primus omnium, hicce DLUGOSSUS in Poloniam invexit.

**** Libris etiam omnibus, Cracovienſi Academiae à ſe donatis, IOANNIS LONGINI Canonici Cracovienſis nomen, manu propria ſua, adſcripſit. Legeque peculiari ſtatuit, ut Collegium Jurisperitorum, Cracoviae à ſe ipſo excitatum, Collegium LONGINIANUM nominaretur.

ANNALIUM † REGNI POLONIĘ, operis eius principalis, autographum luculenter exaratum, Romae invenitur in Bibliotheca

Vallicellana. Illuc enim à GERMANICO Marchione MALASPINA, Epiſcopo S. SEVERI: qui annis MDXCIII-MDXCVII, apud Regem atque Rempublicam Polonorum, Apoſtolica legatione fungebatur: delatum eſt ‡! Qui cimelium tantum non aliunde nanciſci potuit, quàm è Tabulario Cathedrali Cracovienſi. In quo ſi rei huiusce aliquod documentum poſſet inveniri: domeſticae hiſtoriae litterariae amatoribus quam volupe eſſet, de fato huius Manuſcripti, patriorum monumentorum omnium memoratiſſimi, plenius edoceri!

† Sic inſcribuntur Codices veteres, iſtius Operis; quo DLUGOSSUS, res Populi Poloni, à Regni Polonici primordiis, usque ad illum fermè diem, quo ipſe mortalitatem explevit, ſecundum annorum ordinem, accuratiſſimè eſt perſecutus.

‡ Commemoratum quidem ab ANNALIUM ECCLESIASTICORUM ſcriptore purpurato, CÆSARE BARONIO, Tomo XI, p. m. 67, ſub anno 1020, iis verbis: „Hoc eodem „anno Poloniae Eccleſias, munificentia BOLESLAI „Regis locupletatas, et redditibus ſtabilitas, narrat „IOANNES LONGINUS Canonicus Cracovien„ſis, qui et DLUGOSCHUS dictus. Cuius operis au„tographum luculenter ſcriptum aſſervatur Romae in „Vallicellana Bibliotheca, dono datum à GERMANI„CO MALASPINA Epiſcopo S. SEVERI, Nuncio Apo„ſtolico in Polonia. Quod DLUGOSCHI nomine „CROMERUS citare conſuevit. Sed mirum, quod: „cum auctor tàm in nuncupatoria epiſtola, quàm in „titulo totius operis, omiſſo barbaro cognomento, ſe „IOANNEM LONGINUM tantùm nominet: ille, „praeter auctoris ſententiam, DLUGOSCHUM ap„pellet.„

Supe-

Digitized by Google

Superioribus quidem iam temporibus, DLUGOSSI ANNALIUM manuſcripti Codices antiqui: iidemque integri: in Polonia ipſa, inventu rariſſimi fuerunt. IOANNES HERBURTUS, Caſtellanus Sanocenſis: hiſtoriae patriae, ac iuris patrii, auctor ipſe illuſtris: DLUGOSSI opus integrum, veteri manu exſcriptum habuit. Filioque, elegantioribus litteris et artibus omnibus egregiè exculto, IOANNI FELICI, Vexillifero Leopolienſi, reliquit. Qui Libros Sex priores, ad annum MCCXL, in proprio typographeo ſuo: quod Dobromili condiderat: anno MDCXV, folii magnitudine †† evulgavit. Reliquos autem: morte immatura muſis patriis ereptus: publici iuris facere nequiit. Cui autem, exſtincto illo, DLUGOSSI Codex manuſcriptus ceſſerit: à litteratiſſimo ipſo Epiſcopo Kiovienſi, IOSEPHO ANDREA ZALUSCIO: inveſtigandis atque ab interitu vindicandis, hiſtoriae ac litteraturae Polonicae monumentis veterrimis, quaſi genito: modo nullo potuit explorari.

†† Idem HERBURTUS Dobromili, è typographeo ſuo, B. KADLUBKONIS CHRONICON, anno MDCXII, forma octava minori, in lucem protulit.

Heilsbergenſis Epiſcopalis Bibliotheca in Varmia, ante bella Suecica, muſis Sarmaticis perniciosiſſima, hiſtoriae Polonae ac Pruſſicae monumentis vetuſtis abundè fuit

inſtructa. DLUGOSSI tamen ANNALIUM Tomum alterum duntaxat habuit: ut ANTONIVS POSSEVINUS, qui Bibliothecam illam STEPHANO BATHOREO regnante inviſit, in CATALOGIS CODICUM MANUSCRIPTORUM, APPARATUS SACRI ſui Tomo II appoſitis p. III, annotavit.

Saeculi huius exordio turbidiſſimo, Ruſſorum Caeſaris, PETRI MAGNI bellicus conſiliarius intimus: filiique ipſius ALEXII PETROVICII, morum ac ſtudiorum rector, cuſtosque fidiſſimus: HENRICUS AB HUYSSEN, litterarum bono maximo, in Poloniam venit. Vir enim ille, ſummè et doctus, et ſapiens, et temperatus, Caeſarem ipſum, militiaeque eius duces, muſis Sarmaticis, modis omnibus conciliavit. Familiariſſimusque, regni huius Senatoribus, atque Nobilibus primariis, factus: amicitiam ſingularem, cum ALBERTO DEMBINSCIO †††, Oſviecimenſi atque Zatorienſi Vexillifero, humanitatis ſtudiis optimè inſtituto, contraxit. In cuius libraria ſupellectili, domeſticis ſcriptoribus locuplete, DLUGOSSI ANNALIUM POLONICORUM, Libros Sex poſteriores nondum editos, immenſa cum voluptate conſpexit. Quos, ad publicandum, à poſſeſſore politiſſimo facile †††† impetravit. Utrum, poſt eorum impreſ-

Digitized by Google

impreſſionem, manuſcriptus Codex DEMBINSCIO fuerit redditus? ſuperſtesque ille in Familia DEMBINSCIANA adhuc ſit? Cracoviae è DEMBINSCIIS Illuſtribus; Urbem illam continuè negotiorum cauſa frequentantibus, commodiùs poterit intelligi.

††† DEMBINSCIO eodem, qui PHILOMELAM, ROSARIANAM, Myſteria SS. Roſarii B. V. MARIÆ, carmine Leonino canentem, *CRACOVIAE* MDCCX, forma 8, emiſit.

†††† HUYSSEN quidem Lipſiae, annis MDCCXI et MDCCXII, DLUGOSSI ANNALIUM Libros Sex priores, ex Editione Dobrimilenſi, folii magnitudine repeti: alteros Sex, è DEMBINSCIANO Codice MSto, typis excudi iuſſit.

HUYSSEN idem ipſe, Gentis Polonicae amantiſſimus, biennio priùs, DE STATU ACADEMIÆ CRACOVIENSIS ANNI MDCCIX, relationem accuratam et honorificam, NOVIS LITTERARIIS GERMANIÆ, Hamburgi anno illo, forma 4 editis, p. 462 — 466, inſerendam curavit.

SIGISMUNDI AUGUSTI, ATQUE STEPHANI BATHOREI, POLONIÆ REGUM, EPISTOLÆ MSS: ab ipſo illo HUYSSEN in itinere Polonico comparatae: ab eoque, cum polyhiſtore Lipſienſi IOANNE BURCHARDO MENCKENIO communicatae, huius viri celeberrimi cura diligenti, in Urbe Lipſia, anno MDCCIIX forma 8 prodierunt.

DEMBINSCIANUM autem illum Codicem, ex apographo recenti, turpiterque atque nequiter corrupto, fuiſſe deſcriptum: locus foediſſimus, à ZALUSCIO Kiovienſi Praeſule, virgula cenſoria notatus ‡, ſatis comprobat.

‡ In SPECIMINE HISTORIÆ POLONÆ CRITICÆ. p. 88. Locum quidem illum, Lipſienſis Editoris heterodoxi petulantia, ita fuiſſe vitiatum; ZALUSCIUS Epiſcopus doctiſſimus, piiſſimusque, perſuaſum tam diu habuit, donec manuſcriptum Codicem alium, taliter depravatum, ipſe fuerit aſſecutus.

Solet, ob vetuſtatem ſuam, Codex ille ſingulariter praedicari: qui in Coenobio S. CRUCIS, Sandomirienſi in Satrapia ſito, reperitur. Cuius accurata notitia, maximè nobis eſt neceſſaria. Poſſent enim, illius Codicis ope auctoritateque, reliqui Codices, antiqui quidem, ſed imperfecti, ſuppleri: recentes autem, atque vitiati, corrigi et emendari.

Exſtare Cracoviae, in Bibliotheca PATRUM DOMINICANORUM, DLUGOSSI ANNALIUM REGNI POLONIÆ Libros VI priores, manu admodum vetuſta exſcriptos: à blattis autem, tineisque paenè, corroſos: ZALUSCIUS Kioviae Antiſtes, in INDICE LIBRORUM MANUSCRIPTORUM, quos in Bibliothecis alienis vidit, p. 29. b, memoriae prodidit. Qui Codex, quàm negligenter ſit habitus: tàm diligenter à viro docto eſt inſpiciendus atque examinandus.

Aſſervari etiam Gedani, apud PATRES DOMINICANOS, idem DLUGOSSI opus, calamo exaratum: SAMUEL JOACHIMUS HOPPIUS auctor eſt, in SCHEDIASMATE

LITTE-

LITTERARIO ſuo, DE SCRIPTORIBUS HISTORIÆ POLONICÆ, §. XII. p. m. 21. Patruumque ſuum JOACHIMUM HOPPIUM, Conſulem Gedanenſem, editis ſcriptis iuridicis celebrem, ſua in bibliotheca, DLUGOSSI ANNALIUM Libros XII ‡, manu deſcriptos, habuiſſe: HOPPIUS idem refert.

‡ Librum quidem XII imperfectum: qui, HOPPIO ipſo teſte, annum MCCCCXLIV non erat ſupergreſſus.

Caliſſienſe Collegium Societatis IESV, à magno conditore ſuo, STANISLAO CARNCOVIO, Gneſnenſi Archiepiſcopo atque Regni Poloniae Primate, DLUGOSSI ANNALIUM Codicem vetuſtiſſimum, eundemque integrum, accepit. Qui ipſi à Suecis eſt ereptus.

Periitque fato pari Codex ille: quem Epiſcopus Plocenſis, STANISLAUS LUBIENSCIUS, rerum Polonicarum graviſſimus, elegantiſſimusque ſcriptor, Antiſtitibus in Plocenſi Epiſcopatu, ſibi ſucceſſuris, reliquerat.

Supereſt adhuc Levartoviae, Lublinenſis Satrapiae oppido, in Bibliotheca Principum SANGUSCONUM, DLUGOSSI ANNALIUM Codex vetuſtus; isque praeſtantiſſimus: tria in Volumina, folii maximi, diviſus. Qui, ſaeculo ſuperiori, ad Principem

Digitized by Google

GEORGIUM OSSOLINSCIUM, Regni Cancellarium ſupremum: oratorem ſuae aetatis eminentiſſimum: pertinuit. Cui ab Academia Cracovienſi * donatus fuit.

* Reſtant, in Cracovienſi Bibliotheca Academica, DLUGOSSI ANNALIUM, calamo conſignatorum, Volumina duo manca: Codicum MSStorum Bibliothecae eiusdem Catalogo, p. 112, perhibente.

Varſaviae, ZALUSCIANA in Bibliotheca publica, Volumen unum vetuſtiſſimum †* ſervatur. Cui, DLUGOSSI inſunt ANNALIUM Libri VIII priores, ad annum MCCXCIX. Reliqui Codices ZALUSCIANI aevo recentiori ſcripti ſunt. Nec unus quidem, opus illud integrum exhibet.

†* Idque: multa ex parte, tùm vetuſtate, tùm ſedis olim putridae humore, conglutinatum ſimul et ſubeſum: Auguſtiſſimus Bibliothecae huius Vindex et Conſervator benè refici, ac regiè adornari curavit.

Primus Codex ZALUSCIANUS recentior: è corrupto exemplari deſcriptus: Libros VI poſteriores complectitur. Eſt ille Tomis tribus diſtinctus. Quorum prior, ab anno MCCXLI, ad annum MCCCCVI, procedit: alter exinde, ad annum MCCCCXXXIV, progreditur: tertius ‡**, anno MCCCCLXXX, finit.

‡** Foetet hicce Tomus loco obſceniſſimo, à ZALUSCIO Antiſtite erudito ſanctoque, in Editione Lipſienſi reprehenſo.

Alter

Alter Codex aevi recentioris: è vetuſtiore atque genuino accuratè deſcriptus; orſus ab anno MCCXLI, in annum MCCCCVI deſinit.

Codex tertius, recentiorum omnium, quos videris, nobiliſſimus: Gneſnenſis Archipraeſulis, Regnique Primatis, IOANNIS WENZYK cura et impenſa, è Codice antiquiſſimo †† atque optimo, elegantia et induſtria incredibili deſcriptus: unicum Librum XII †††, ab anno MCCCCXXXV, usque ad annum MCCCCLXXX, continet. Qui à Lipſienſium Editione valdè diſſentit.

†† CARNCOVIANO, ut ego quidem conjicio, WENZYKIANUS ille Codex: huius ſaeculi medio, à Pontifice Cracovienſi, ANDREA STANISLAO KOSTKA ZALUSCIO comparatus, Civiumque uſui perenni conſecratus: diebus his, Regis Polonorum, STANISLAI AUGUSTI liberalitate, amictum novum ſplendidumque eſt ſortitus.

††† Liber XII, ab anno MCCCCXXXV, usque ad annum MCCCCLXXX, productus: inventu omnium eſt difficillimus.

Exſtat etiam Varſaviae, in Bibliotheca Preſbyterorum Congregationis S. Miſſionis, non ſpernendae antiquitatis Volumen: quo DLUGOSSI ANNALIUM Liber XII, ab anno MCCCCXXXV, ad annum MCCCCLXXIX, exhibetur. Superioris ſaeculi exitu, Bibliothecae BONAVENTURÆ MADALINSCII, Epiſcopi Vladiſlavienſis, pars fuit.

Nec

Nec ſilentio praetereundus eſt Codex recentior, à Vladiſlavienſi item Praeſule, ANTONIO DEMBOWSCIO, patriarum rerum ſtudioſiſſimo ac peritiſſimo, filiis † ſuis relictus ††: complectens DLUGOSSI ANNALIUM Libros VI poſteriores, è vetuſto Codice bonae notae deſcriptos.

† STEPHANO Czechovienſi nunc Caſtellano, atque IOANNI Camenecenſi Epiſcopo Coadiutori: utrique, litteraturae domeſticae amatori, virtutumque paternarum imitatori acerrimo.

†† Laudatus à ZALUSCIO Antiſtite Kiovienſi, in SPECIMINE HISTORIÆ POLONÆ CRITICÆ, l. c.

Anno hoc MDCCLXXVI exoriente, STANISLAI AUGUSTI Polonorum Regis maximi, vates hiſtoricusque inclytiſſimus, ADAMUS NARUSSEVICIUS, creatus iam Epiſcopus Coadiutor Smolenscenſis, DLUGOSSI ANNALIUM Codicem elegantem, ante annos circiter CCL exaratum: è Lituania advectum: in Regiae Maieſtatis Suae Bibliothecam propriam intulit. Codicem illum haud integrum eſſe, Praeſul ipſe NARUSSEVICIUS, cum me oculorum aegritudine ita affectum peramanter inviſeret, candidè ipſe mihi eſt faſſus.

Reliquorum DLUGOSSI Operum Codices MSStos, viribus corporis mentisque aliquatenùs novatis, in Volumine ſubſequenti indicabimus.

XXXIX.

XXXIX.

JOANNES DOBOZYCENSIS, à Regia civitate, Dobcicia, in qua lucem aſpexerat, cognomen ſibi aſſumſit. Totam adoleſcentiam dedit profanis ſtudiis. Conſtanti iam aetate ingreſſus eſt ordinem Fratrum Minorum Obſervantium, qui à Polonis BERNARDINI appellantur. Atque ab anno MCCCCLXXXI, usque ad annum MDIII, in templo coenobii Cracovienſis, diebus DOMINICIS Feſtisque, de rebus divinis, conciones ad populum Polonico ſermone habuit. Feriarum autem publicarum tempore, è ſacro ſuggeſtu, magna ſtudioſorum iuvenum, doctorumque hominum frequentia, varias ac diverſas praelectiones Latine recitavit. Quae, tali modo, de habenda memoriae cura diſſeruit, in tenue volumen collecta, ſub ſequenti rubro publicavit: OPUSCULUM DE ARTE MEMORATIUA LONGE UTILISSIMUM. In quo ſtudiosus lector tam artificialibus preceptis quam naturalibus medicinalibusque documentis memoriam ſuam adeo fouere diſcet: ut quecunque uel audita uel lecta illi commendauerit tanquam in cella penaria diutissime conseruaturus ſit. IMPRESSUM *CRACOUIE*. SUB ANNO DOMINICE INCARNATIONIS MDIIII. 4. Exoriente anno MDVII, vitam cum morte commutavit.

XL.

XL.

IOANNES de ELGOTH * decretorum Doctor, Cracovienſisque Cathedralis Scholaſticus atque Canonicus: Praeſulis Cracovienſis SBIGNEI OLESNICII, atque Canonicorum Cracovienſium collegii, Orator ſecundus: generali in Concilio Baſileenſi, FELICIS ** Papae V electioni adſuit. Exſtat eius Sermo in feſto Epiphanie domini coram ſacroſancta generali Synodo Baſileenſi dictus. Eſtque ipſius Oratio ad ſanctiſſimum dominum *Felicem* papam V habita. Opuſculum utrumque ***, tenuiſſimo in volumine, forma 4, antiquo charactere exaratum: ZALUSCIANOS inter Codices MSStos: ſub numero MDCCCCLXXXIV invenitur. Obiit ELGOTH ille Cracoviae, anno Domini MCCCCLII, die XXIV menſis Auguſti: teſtante ſepulcrali tabula ****, Cathedrali in Eccleſia, ipſi poſita.

* Cognomen illud ferebat, à Czenſtochovienſis Coenobii pago: in quo natus ipſe fuerat. Conjici id poteſt, è DLUGOSSI ANNALIBUS REGNI POLONIÆ, ſub annis MCCCXCIII p. 139. et MCCCCXXXI p. 577.

** Ab hoc FELICE, Cracovienſis Antiſtes SBIGNEUS OLESNICIUS, Cardinalis S. ANASTASIÆ renunciabatur: qui honorem illum, à Pontifice vicioſè facto, noluit acceptare: meritiſſimè deinceps, à NICOLAO V, Summo et Romano Pontifice juſtè et legitimè creato, in Purpuratorum Patrum numerum receptus, titulo S. PRISCÆ tunc ei impertito.

*** Anni nota, in utroque, eſt omiſſa.

**** Cu-

Digitized by Google

**** Cuius inſcriptio, SIMONIS STAROVOLSCII MONUMENTIS SARMATARUM, p. 36, eſt inſerta.

Cum *Ianocius* haec iam dictaſſet, miſſus ipſi eſt à Sereniſſimo Principe ac Domino STANISLAO AUGUSTO, Polonorum Rege Muſagetaque Maximo, Codicum MSStorum Cracovienſis Bibliothecae Academicae Catalogus, quem Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis Canonicus, aevo hoc doctiſſimus, ſtudiorumque in Academia Cracovienſi reformator acerrimus, HUGO KOŁŁĄTAY, anni MDCCLXXVII exitu, in Regiae Maieſtatis uſum, perſcribi curavit. In quo, p. 116, indicantur:

Ioannis de *Elgoth*, Scholaſtici Cracovienſis: Litterae VI, ad *Felicem* Papam V.

———————: Littera ad *Sbigneum* Cardinalem Cracovienſem.

———————: Littera ad *Guilielmum* Cardinalem Andegavenſem.

———————: Littera ad Nicolaum *Laſocium* Cracovienſem Canonicum.

———————: Litterae VII ad Diverſos.

———————: Littera ad Univerſitates Studiorum.

XLI.

† ELISABETHA * AUSTRIACA, Romanorum Imperatoris ALBERTI II filia:

filia: CASIMIRI JAGELLONIDIS Regis Polonorum uxor: Cracoviae, anno MDV, tertio Kalendas Auguſti, demortua: confectum à ſe, DE INSTITUTIONE REGII PUERI, opuſculum reliquit. Id, calamo deſcriptum, Viennae Auſtriae in Bibliotheca Imperatoria aſſervari: IACOBUS FRISIVS, in GESNERIANÆ BIBLIOTHECÆ EPITOME, Tiguri MDLXXXIII excuſa, p. 213. a. memoriae mandavit.

* Regina haec, ambitioſa mulier, atque imperioſa: ERASMO Epiſcopo Plocenſi, ortu ignobili, infenſiſſimae: ALEXANDRUM Regem, filium ſuum, potiſſimè impulit: ut Radomiae, MDV, in Comitiis generalibus: ERASMO Epiſcopo Romae tunc Regis Oratorem agente: de Plebejis, Epiſcopis non creandis: deque Epiſcopis è genere Plebejo iam aſſumtis, ad altiorem Epiſcopatum non promovendis: Statutum novum conderet.

XLII.

✠ ERASMUS Epiſcopus Plocenſis: CIOLCORUM * genus antiquum et illuſtre ementitus: apud Gentes exteras, vocabulo Latino VITELLIUM ſeſe nominavit. Loco vili et obſcuro in Urbe Cracovia natus fuit. Puerque egit citharoedum ALEXANDRI, Principis Regii: qui plurimùm eius ingenio oblectatus, ipſum inter familiariſſimos ſuos recepit: Lituaniae autem Magnus Dux creatus, ERASMUM illum Cracoviae, IOANNI URSINO dicendi magi-

magiſtro óptimo, humanioribus litteris imbuendum, tradidit: Bononiamque deinde eum miſit, ubi PHILIPPI BEROALDI philoſophi ac rhetoris celeberrimi ſcholas frequentavit.

* Quorum gentilicium inſigne, vitulum album, in campo rubeo, exhibet.

Abſentem ERASMUM ſuum ALEXANDER, Poloniae Regnum adeptus, Nobilitatis iuribus donavit: familiaeque illi, quae SULIMA ** à Polonis dicitur, eum adſcripſit. Reducem autem, mox ſacris initiatum, Cracovienſemque Canonicum eſſe voluit. Paulòque poſt, Plocenſi infula ornatum, Romam miſit: qui, ſuo nomine, IULIO II Summo Pontifici obedientiam praeſtaret.

** Cuius ſtemma, nigra aquila dimidiata, cum tribus lapidibus, eſt.

Fortunam tantam ERASMUS ille, liberalibus ſtudiis egregiè excultus, reverenter habere haud didicit. Factus enim Epiſcopus, faſtu ſuo ELISABETHAM Poloniae Reginam viduam, IOANNEMque LASCIUM Regni tùm Cancellarium, nimis offendit: inque omne genus Plebeiorum adeò exacerbavit: ut Regina, ERASMO Epiſcopo non praeſente, ALEXANDRUM Regem, filium ſuum, ad ferendam legem ***

F 2 novam:

novam: de Plebejis, neque in Ordinem Epiſcoporum, neque in Cathedralium Canonicorum Collegia admittendis: deque Epiſcopis atque Canonicis è genere Plebeio iam creatis, à gradu altiori cohibendis, impelleret: Cancellarius autem, temporibus ſubſecutis, obtento Gneſnenſi Archiepiſcopatu Regnique Primatis honore, ſancitam à ſe Conſtitutionem Synodalem, de Plebejis quatuor tantùm Doctoribus, in Cathedrales Eccleſias Provinciae Gneſnenſis Metropolitanae aſciſcendis ****, Pontificis Romani Maximi, Regisque atque Ordinum Regni Poloniae auctoritate, approbandam atque confirmandam curaret.

*** Vide IOANNIS LASCII adhuc Cancellarii, COMMUNE INCLYTI REGNI POLONIÆ PRIVILEGIUM, ſol. CXVII, a, ſq. et STANISLAI KONARSCII, LEGUM PATRIARUM Volumen I, p. 302, ſq.

**** Inſpice, quaeſo, IOANNIS LASCII iam Primatis, STATUTA NOVA INCLYTÆ PROVINCIÆ GNESNENSIS, fol. XIV, a, — XVI, a.

ALEXANDRO Rege, MDVI, demortuo: ERASMUS Epiſcopus, à SIGISMUNDO Primo Rege electo, juſſus eſt Legationem Romanam nomine ſuo proſequi. Ab eodemque Rege, ad MAXIMILIANUM Primum Caeſarem, et ad Imperii Romani Principes Electores, Orator miſſus fuit. Gravi deinceps Legatione, ad LEONEM X Pontificem Maximum, ſibi deman-

Digitized by Google

demandata: cum Romae †, apud Sanctiſſimum Dominum, Regis ſui negotia haud infeliciter tractaret: modis doloſis cupiit Cardinalis †† creari, SIGISMUNDO Rege prorſùs inſcio. Quam rem Maieſtas Sua tàm aegrè tulit, ut ſubditos ſuos, Sacrae Purpurae honorem in Curia Romana, ſinè Regio ſuo, atque Regni ſui Ordinum conſenſu quaerere, Litteris publicis, ad Summum Pontificem, et ad Purpuratos Patres, ad ipſumque ERASMUM Epiſcopum miſſis, vetaret.

† Ubi tunc temporis omnium ſplendidiſſimè vixit: aulamque numeroſam habuit, quam PETRUS GAMRATUS, ortu quidem Plebeius, ſed vaſer callidusque, Mareſchalci titulo ab ERASMO Epiſcopo inſignitus, rexit. Qui poſtea, artibus ſuis, Epiſcopatum Plocenſem ipſe eſt aſſecutus. E quo, ad Cracovienſem Epiſcopatum, Gneſnenſemque ſimul Archiepiſcopatum, provectus fuit.

†† ANDREAS CRICIUS, Poſnanienſis adhuc Praepoſitus Cathedralis: ERASMI in Epiſcopatu Plocenſi ſucceſſor: illum praedeceſſorem ſuum, galerum purpureum Romae clanculùm petentem, Iambis probroſis inſectatus eſt: quos tamen luci publicae non expoſuit.

E vita intereà LEO X Pontifex Maximus, IV Nonas Decembris, MDXXI, ſublatus eſt: ERASMO Plocenſi Epiſcopo, Cardinali nondum renunciato. Qui Romae, anno inſequenti, poſt HADRIANI VI inaugurationem, ſive moerore animi, ſivè morbo peſtilentiſſimo: qui tùm in Urbe Sancta graſſabatur: aetate adhuc vigente periit.

Digitized by Google

Bibliothecam ibi elegantem comparavit: cuius manuſcripti Codices praeſtantiores †††, hac noſtra aetate, ad ZALUSCIOS Illuſtres venerunt.

††† Quos, in SPECIMINE CATALOGI CODICUM MANUSCRIPTORUM BIBLIOTHECÆ ZALUSCIANÆ, p. 5 — 17, et p. 21: inque COMMENTARIORUM, DE LIBRIS RARIORIBUS POLONICIS, Theodiſca lingua editorum, Parte III, p. 5 — 12, recenſuimus.

Quae nos, de ERASMO Epiſcopo Plocenſi, diximus: ex ANDREÆ CRICII Praeſulis Plocenſis, atque STANISLAI GORSCII Cracovienſis et Plocenſis Canonici, Operibus ‡ Anecdotis hauſta ſunt. MARTINUS CROMERUS Epiſcopus Varmienſis, in Hiſtoricis Operibus ſuis, Coloniae Agrippinae MDLXXXIX divulgatis, p. 457, ERASMI CIOLCI, Epiſcopi Plocenſis, meminit. BERNARDUSque VAPOVIUS Cracovienſis Primicerius, in Annalium ſuorum Fragmento, CROMERI Operibus adiuncto, p. 585, ERASMI eiusdem Epiſcopi, VITELLII appellati, fatum attigit. STANISLAUS autem LUBIENSCIUS Plocenſis Antiſtes, in VITIS EPISCOPORUM PLOCENSIUM p. 154 ſq., de ERASMO eſt locutus.

‡ In quibus, de ERASMO noſtro, ſermo creberrimus eſt.

ERASMI CIOŁEK Epiſcopi Plocenſis Epiſtolas: et Legationes, quibus apud IULIUM

LIUM II atque LEONEM X Pontifices Maximos, apud MAXIMILIANUM Primum Imperatorem, et apud Germaniae Principes Electores, SIGISMUNDI Primi Poloniae Regis Magnique Lituaniae Ducis nomine, functus eſt: STANISLAUS GORSCIUS Canonicus, SIGISMUNDI PRIMI ACTIONUM REGIARUM, Tomis VI ‡ prioribus: Tomoque XXV, Eccleſiaſtica negotia complectenti: locis ſuis, inſeruit. Earum volumen peculiare, veteri charactere exaratum, in ea Bibliotheca aſſervatur, quae Heilsbergae, Varmienſium Principum atque Epiſcoporum ſede, eſt: per TIDEMANNUM GISIUM Antiſtitem Varmienſem, SIGISMUNDI Primi quondam Secretarium, illuc perlatum. Earundem Epiſtolarum atque Legationum exemplar nitidiſſimum, è codice Heilsbergenſi deſcriptum, ANDREAS STANISLAUS KOSTKA Comes ZALUSCIUS, Pontifex Cracovienſis atque Dux Severiae, habuit: quod, poſt fata illius Praeſulis et Principis: unà cum libris aliis, in eius cubiculo ſecreto repertis: Cracovienſi Academiae ‡‡ ceſſit.

‡ Paginas eas: quibus ERASMI Epiſtolae et Legationes continentur: viſu ego nunc orbatus, indicare haud poſſum.

‡‡ Cuius, ZALUSCIUS ille, tutor et adjutor ſummus fuit.

Alium codicem veterem, eumque perquam elegantem: THOMÆ SOCOLOVII, Canonici Varſavienſis, manu perſcriptum: Ki-

ovienſis Epiſcopus, IOSEPHUS ANDREAS Comes ZALUSCIUS, Cracovienſis Pontificis frater germanus, poſſidebat. Cuius is erat titulus: Reuerendissimi patris ERASMI Epiſcopi Plocenſis, Serenissimorum principum ALEXANDRI et SIGISMUNDI Regum Poloniae, ad Pontifices et Caeſares Romanos, Oratoris Epiſtolae, ad Serenissimos istos principes dominos suos, in legacionibus illis ſcriptę. Illum codicem ZALUSCIUS Antiſtes, viro cuidam Senatorii Ordinis, monumentorum talium amatori, conceſſit: à quo, in hunc diem, publicae Bibliothecae ZALUSCIANÆ nondum reſtitutus fuit.

Supereſt in Bibliotheca illa: Oratio, in pręſtita obedientia ſolenni Sanctiſſimo domino noſtro IULIO II Papę, nomine Sereniſſimi principis ALEXANDRI Regis Polonię et Magni Ducis Lituanię, habita Romę in Conſiſtorio publico, per Reuerendum patrem ERASMUM VITELLIUM Epiſcopum Plocenſem, die lunę menſis Martii, anno Salutis MDV. Ibidemque, ſine mentione typographi, promulgata. Forma 4.

Adeſtque adhuc: ORATIO PER REVERENDUM PATREM, DOMINUM ERASMUM VITELLIUM, EPISCOPUM PLOCENSEM †*, IN CELEBERRIMO AUGUSTANO CONVENTU, AD CĘSAREM MAXIMILIANUM, NOMINE VICTORIOSISSIMI REGIS POLONIĘ SIGISMUNDI, HABITA CORAM OMNIBUS SACRI IMPERII

ELE-

ELECTORIBUS, PLURIMISQUE GERMANIÆ PRINCIPIBUS, DIE VENERIS, XX AUGUSTI, ANNO DOMINI MDXVIII. IMPRESSA †** AUGUSTÆ VINDELICORUM IN OFFICINA MILLERANA, forma 4: ab ALEXANDRO GUAGNINO, RERUM POLONICARUM Tomo III, p. 531—545, atque à IOANNE PISTORIO, POLONICÆ HISTORIÆ CORPORIS Tomo III, p. 7—11, inſerta: â NICOLAO autem REUSNERO, SELECTISSIMARUM ORATIONUM ET CONSULTATIONUM DE BELLO TURCICO, VARIORUM ET DIVERSORUM AUCTORUM, Volumini I, p. 65—74 immiſſa †***.

†* Cui, in ea Legatione, illuſtres duo alii Oratores, RAPHAEL DE LESZNO Caſtellanus Lendenſis, atque BOGUSSIUS Magni Ducatus Lituaniae Mareſchalcus, aſſiſtebant.

†** IACOBO SPIEGELIO Seleſtadienſi, Caeſaris Secretario, editore. Qui hanc Orationem, DESIDERIO ERASMO Roterodamo, utriusque litteraturae tum principi, et Theologorum duci, propria ſua dedicavit Epiſtola: in qua ERASMUM VITELLIUM, Epiſcopum Plocenſem, laudibus maximis extulit.

†*** Illa enim Oratione ERASMUS Epiſcopus, MAXIMILIANUM Caeſarem, ad expeditionem generalem contra Turcas, Chriſtianae Reipublicae hoſtes immanes, cum omni feſtinatione properandam, SIGISMUNDI Regis ſui nomine exhortatus eſt.

GERARDUS IOANNES VOSSIUS, ſaeculi ſuperioris Polyhiſtor celeberrimus, eo in opere, quo Hiſtoricos Latinos diligentia ſumma perſecutus eſt, p. 646 relictum ab ERASMO VITELLIO librum, de victoria SI-

GISMUNDI Regis Poloniae adverſus Turcas: ab ipſoque MAXIMILIANO Primo Imperatori dicatum: perperam adduxit. ERASMI VITELLII Epiſcopi Plocenſis Teſtamentum: Cracoviae nuperrimè in Bibliotheca Academica repertum: Codicum MSStorum Bibliothecae eiusdem Catalogus, p. 224, indicat.

Cum ERASMO illo Plocenſi Praeſule, non confundendus eſt ERASMUS Abbas Clarae tumbae apud Urbem Cracoviam. Qui, eadem ferè aetate, introducendis in Sacram Ciſtercienſium Familiam litteris melioribus, omnem curam, omnemque operam ſuam impendit: et DESIDERII ERASMI Roterodami, ſtudiorum ac morum in Germania reformatoris acerrimi, amicitia †**** ſingulari, externis Gentibus innotuit.

†**** Cuius teſtis locuples eſt ERASMI ipſius Roterodami Epiſtola MCCLVII.

XLIII.

ZACHARIAS FERRERIUS Vicentinus, Epiſcopus Gardienſis: idemque LEONIS X Pontificis Maximi Praelatus domeſticus et Referendarius: ut Apoſtolicus, ad SIGISMUNDUM I Poloniae Regem, cum omnimoda Legati de latere, et Maioris

Digitized by Google

ris Poenitentiarii de Urbe, poteſtate Nuncius et Orator, maximè inclaruit.

Erat iam, menſe Februario MDXX, in Polonia. Venit autem, menſe Novembri eiusdem anni, Thorunium: ubi tunc Regni comitia * generalia celebrabantur. Eratque, ea de cauſa, à S. Sede Apoſtolica miſſus, ut pacem inter SIGISMUNDUM Poloniae Regem, ipſiusque Nepotem, ALBERTUM Marchionem Brandenburgenſem, Ordinis Teutonici Magiſtrum Supremum, conciliaret.

* Coepta menſis memorati die XV.

Fuitque ipſi ſimùl demandata provincia, perquirendi Divi CASIMIRI, Regii Poloniae atque Lituaniae Principis, geſta et miracula. Quibus ritè ab eo examinatis et cognitis, opuſculum ſic inſcriptum, in lucem prodiit: VITA ** BEATI CASIMIRI, CONFESSORIS EX Sereniſsimis Polonię Regibus et Magnis Lituanię Ducibus clariſsimi. A Reuerendiſsimo Patre, Domino ZACHARIA FERRERIO Vicentino, Pontifice Gardien: in Polonia et Lituania Legato Apoſtolico, ex fide dignorum teſtium depoſitionibus ſcripta Vilnę, anno Salutis MDXX. CRACOVIĘ, IN ĘDIBUS IOANNIS HALLER, EODEM ANNO, EXCUSA. 4.

** Cui, eruditiſſimi atque laborioſiſſimi Societatis IESU Presbyteri: qui colligendis atque illuſtrandis ACTIS SANCTORUM dederunt operam: in menſis Martii, Antverpiae evulgati, Tomo I, p. 337 — 351, locum attribuerunt.

Fecit

Fecit et FERRERIUS ille, in Divum eundem CASIMIRUM, Hymnum elegantiſſimum genere Sapphico. Qui Divi CASIMIRI vitae inſertus fuit. Locumque mox ſortitus eſt, inter NOVOS HYMNOS ECCLESIASTICOS: qui FERRERIO eodem auctore, in Urbe Roma, anno MDXXV, forma 4 prodierunt.

Cracoviae, menſe Maio anni MDXXI, ex officina IOANNIS HALLER, forma 4, binae ſunt egreſſae: ORATIONES REVERENDIS. PATRIS ZACHARIĘ FERRERII VICENTINI, PONTIFICIS GARDIENSIS, IN POLONIAM ET LITUANIAM LEGATI APOSTOLICI, HABITĘ THORUNII IN PRUSSIA, ad SERENISSIMUM POLONIĘ REGEM SIGISMUNDUM: PRO EODEM REGE, ET MAGNO PRUSSIĘ MAGISTRO, APOSTOLICA AUCTORITATE INVICEM RECONCILIANDIS.

Productaque foràs eſt: ORATIO LEGATI APOSTOLICI, REVERENDISSIMI PATRIS ZACHARIĘ FERRERII VICENTINI, PONTIFICIS GARDIENSIS. Habita Thorunii in Pruſsia, ad Sereniſsimum Regem Polonię SIGISMUNDUM, de eliminandis è Regno Polonię erroneis et contagioſis traditionibus Fratris Martini Luteri. APUD IOANNEM HALLER IN REGIA URBE *CRACOVIA*. III Kalendas Iulias. Anno à ſalutifero partu MDXXI. 4.

FER-

FERRERII huiuſce, Apoſtolici Nuncii vigilantiſſimi, monitu atque hortatu, SIGISMUNDUS Rex religioſiſſimus, Thorunii ipſo die Inventionis S. CRUCIS, anno Domini Milleſimo quingenteſimo vigeſimo, regni ſui quartodecimo, contra Fratris Martini Luteri Ordinis Eremitarum damnata ſcripta, Edictum primum *** publicavit. Quod FERRERIUS ipſe Orationi Anti-Luterinae ſubjunxit. Eidem Orationi, ZACHARIĘ Epiſcopi Gardieñ Legati Apoſtolici, ad ſacros concionatores in Polonia, Lituania, Russia ac Pruſſia conſtitutos, Decretum pro Chriſtiano ritu ſeruando et ampliando: itemque Concrematio Luterinarum traditionum in Pruſſia, eiusdem Legati mandato: et Edictum Inuictiſſimi Cęſaris CAROLI in cauſa Luterina, acceſſerunt.

*** Edictum alterum eiusdem Regis, idque ſeveriſſimum, Cracoviae ſabbato ante feſtum Natalis Sanctiſſimae MARIÆ Virginis, anno Domini Milleſimo quingenteſimo vigeſimo tertio, regni ſui decimo ſeptimo, contra cuiusdam Luteri eiusque ſequacium libros, promulgatum: IOANNES LASCIUS, Gneſnenſis Archiepiſcopus, STATUTIS NOVIS INCLYTÆ PROVINCIÆ GNESNENSIS, fol. 30 ſq. inſeruit: ANDREASque CRICIUS, Premiſlienſis tunc Antiſtes, ENCOMIO LUTERI ſatyrico praefixit: ABRAHAMUS autem BZOVIUS, in ANNALIUM ECCLESIASTICORUM, poſt CÆSAREM Cardinalem BARONIUM continuatorum, Tomo XIX, p. 490, N. VIII repetiit: unde demum NATHANAEL FRIDERICUS KAUTZ, in PRÆCIPUIS AC PUBLICIS RELIGIONIS EVANGELICÆ IN POLONIA FATIS, p. 12 ſq. denuo protulit.

De

Digitized by Google

De Legatione Apoſtolica, à ZACHARIA FERRERIO, Epiſcopo Gardienſi, in Polonia ac Lituania, Pruſſiaque obita, ANDREAS CRICIUS, Premiſlienſis primùm, et deinceps Plocenſis Epiſcopus, extremòque Gneſnenſis Archipraeſul, in Operibus Anecdotis, p. 171 ſingularia quaedam memoriae mandavit: quae palàm à nobis pronuntiari nequeunt. Eandem Legationem †, à STANISLAO GORSCIO, Canonico Cracovienſi atque Plocenſi, in SIGISMUNDI PRIMI ACTIONUM REGIARUM Tomo V ‡, foll. 210, et 399, expoſitam eſſe: è STANISLAI CARNCOVII, Epiſcopi Vladiſlavienſis, COMPENDIO illarum ACTIONUM, ſub annis MDXX et MDXXI, cognovimus.

† Quam Pruſſici ſcriptores, CHRISTOPHORUS HARTKNOCH in der PREUSSISCHEN KIRCHEN-HISTORIA, p. 865, atque IACOBUS HENRICUS ZERNEKE in der THORNISCHEN CHRONICKE, p. 94 haud ſiluerunt.

‡ Qui in ZALUSCIANA Bibliotheca publica deſideratur.

XLIV.

† FRIDERICUS IAGELLONIUS *, è Regiis Poloniae Principibus, Lituaniaeque Ducibus; S. Romanae Eccleſiae titulo S. LUCIÆ in ſeptem ſoliis Cardinalis Presbyter, idemque Archiepiſcopus Gneſnenſis atque Epiſcopus Cracovienſis, Re-

gnique

gnique Poloniae Primas: ALEXANDRO Rege apud Lituanos agente, Reipublicae Polonae gubernacula tenuit. Adminiſtro tunc inprimis uſus eſt PETRO TOMICIO, Cracovienſi adhuc Archidiacono, Gneſnenſique Primicerio.

* CASIMIRI IAGELLONIDIS filius: VLADISLAI Hungariae ac Bohemiae Regis, IOANNISque ALBERTI, et ALEXANDRI et SIGISMUNDI Primi Regum Poloniae, CASIMIRI quoque Principis Regii ſanctitatis laude celebratiſſimi, frater germanus: Cracovienſi in arce natus VI Kalendas Maii MCCCCLXVIII: Cracoviaeque in palatio Epiſcopali; in ipſo aetatis flore, morbo teterrimo abſumtus, pridie Idus Martii MDIII.

Poteſtas quidem tam ampla FRIDERICO Cardinali, Regni Gubernatori, ab ipſo ALEXANDRO Rege fuit conceſſa: ut non tantùm Nobilitati, prout tum moris erat, ius dicere, et Regii iuris ſacerdotia ac bona vacua, Regnique dignitates vacuas conferre: verùm etiam Comitia generalia indicere, ac leges novas ſancire poſſet. In qua exequenda, Cardinalis tàm prudentem, tàmque iuſtum, et tàm moderatum Polonis ſeſe praebuit, ut diutinam Regis ſui abſentiam haud aegrè ferrent.

Statuta Comitiorum Generalium: abſente ALEXANDRO Rege: preside FRIDERICO Cardinali Regni Poloniç Gubernatore, Petricouiç MDIII celebratorum, IOANNES LASCIUS Magnus tunc

Cancel-

Cancellarius in COMMUNI INCLYTI POLONIĘ REGNI PRIVILEGIO, fol. CXI, ſq., exhibuit: indeque STANISLAUS KONARSCIUS, in LEGUM PATRIARUM Volumen I, p. 292—294, tranſtulit.

Legationes à FRIDERICO Cardinali, Archiepiſcopo Gneſnenſi et Epiſcopo Cracovienſi, Regnique Polonię Gubernatore, ad VLADISLAUM Hungarię atque Bohemię Regem, et ad ALEXANDRUM Regem Polonię, Magnumque Ducem Lituanię, germanos ſuos: ad ELISABETHAM AUSTRIACAM, Polonię Reginam viduam, matrem ſuam: ad Cracovienſe denique Capitulum Cathedrale, miſſas: Itemque Epiſtolas ab eodem Cardinali, et Regni Polonię Gubernatore, ad ALEXANDRUM Sextum Summum Pontificem, ad S. Romanę Eccleſię Cardinales, et ad Proceres Regni Polonię, ſcriptas: STANISLAUS GORSCIUS, eo in Volumine**, quo IOANNIS ALBERTI atque ALEXANDRI, SIGISMUNDIque Primi, Polonię Regum, Epiſtolę Selectiores continentur, poſteritati reſervavit.

** ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, ſub numero CCXXVII nunc exiſtenti. Cuius apographum, eosdem inter Codices, ſub numero CCXXVIII reperitur.

Statuta ſynodi prouincialis: ſub felici preſidencia Illuſtriſſimi principis Friderici: ſancte Lucie in ſeptem ſoliis Rome cardinalis presbyteri:—eccleſie Gneznen archiepiſcopi et primatis atque epiſcopi Cracouien:

in

in Piotrkow MCCCCXCVII ſabbato ante Egidii celebrate, Cracovienſi in Tabulario Cathedrali repoſita: Kiovienſis Praeſul, Comes ZALUSCIUS, in CODICUM MSSTORUM, alienis in Bibliothecis à ſeipſo deprehenſorum et perlectorum, INDICE ALTERO, p. 10. commemorat.

Miſſale † dioeceſis Cracovieñ. Illuſtriſſimi principis Friderici in ſeptem ſoliis Rome cardinalis presbiteri. Gnezneñ archipreſulis et primatis atq; epiſcopi Cracovieñ ordinacione. Cracovie in edibus domini Johannis Haller civis Cracovieñ. per Georgium Stuchs ex Sultzbach concivem Nurmbergenſem impreſſum. ante annum MCCCCC, forma 4 maxima: Varſaviae in ZALUSCIANA Bibliotheca publica ſervatur.

† Eſt hoc, primum omnium: quod, in Polonia ipſa, typis fuit excuſum. De quo copioſe diximus, in COMMENTARIORUM, DE LIBRIS RARIORIBUS POLONICIS, lingua Theotiſca editorum, Parte IV. p. 99 — 104.

Legendi ſunt, de FRIDERICI Cardinalis rebus geſtis, deque eius virtutibus ac vitiis; MATHIAS de MIECHOVIA in ADDITAMENTO MS, ad IOANNIS DLUGOSSI VITAS EPISCOPORUM CRACOVIENSIUM MSS, fol. 28, b — 30, a, inque editi CHRONICI POLONORUM Libro IV, p. 363, et 373 ſq. MARTINUS CROMERUS in

Digitized by Google

Operibus Hiſtoricis Coloniae Agrippinae MDLXXXIX folii magnitudine publicatis, p. 450 et 451: SIMON STAROVOLSCIUS in VITIS ANTISTITUM CRACOVIENSIUM, p. 185—188: STEPHANUS DAMALEVICIUS in SERIE ARCHIEPISCOPORUM GNESNENSIUM, p. 272—275: STANISLAUS BUZENSCIUS in VITIS ARCHIEPISCOPORUM GNESNENSIUM ET REGNI POLONIÆ PRIMATUM MSS, p. 629—650: LAURENTIUSque MIZLERUS DE KOLOF in Epitome BUZENSCIANI Operis, ACTIS LITTERARIIS REGNI POLONIÆ ET MAGNI DUCATUS LITUANIÆ, anni MDCCLV, inſerta, p. 60—62.

XLV.

✠ FULCO, patrio idiomate PEŁKA dictus: „Polonus natione ac genere nobilis, „Gneſnenſis Archiepiſcopus per GREGORIUM Pa„pam Nonum, anno Domini MCCXXXIV, ordina„tus:“ à principe hiſtoricorum Polonorum, IOANNE DLUGOSSO, in VITIS ARCHIEPISCOPORUM ECCLESIÆ METROPOLITANÆ GNESNENSIS MSStis, p. 75 perperàm traditur. FULCO enim ille, menſe Iulio anni MCCXXXIII, inauguratus iam Archipraeſul, Siradiae Gneſnenſis Archidioeceſeos civitate * non ignobili, totius Provinciae Metropolitanae ſuae Synodum celebravit.

ZALU-

ZALUSCIANA in Bibliotheca publica ſuperſunt: CONSTITUTIONES Synodi Prouincialis, à FULCONE Gneznensi quondam Archiepiſcopo, una cum fratribus Coepiſcopis ** suis, et aliis Prelatis Ecclesiarum Polonie, in Siradia MCCXXXIII, quinto Nonas Iulii celebrate: IAROSLAI BOGORII ***, Archipraeſulis Gneſnenſis, SYNODICO ECCLESIARUM POLONIE MS, p. 19—23, inſertae.

* Quae cognominati à ſe Palatinatûs Siradienſis caput eſt.

** Quorum nomina non indicantur.

*** De quo, in hoc Volumine, ſub Numero XII, ubertim diximus.

FULCO idem Archiepiſcopus, Lanciciae † Gneſnenſium Archipraeſulum ſede tùm praecipua, MCCLVII ‡ die B. CALIXTI Synodum alteram Provincialem habuit: cui PRANDOTA Cracovienſis, THOMAS Vratiſlavienſis, BOGUPHALUS huius nominis tertius Poſnanienſis, VOLIMIRUS Vladiſlavienſis, ANDREAS Plocenſis, WILHELMUSque Lubuſſenſis, Epiſcopi ‡: multique et Abbates, et Praelati, et Canonici affuerunt. „Conſtitutiones multas in illa Synodo fuiſſe ordinatas: „easque in Eccleſiis Cathedralibus reconditas:" temporis illius ſcriptor, GODISLAUS BASCO, in CHRONICO POLONIÆ, Editionis SOMMERSBERGIANÆ p. 71, ZALUSCIANÆ autem p. 148, memoriae prodidit. Quas,

 à BO-

à BOGORIO Archipraeſule ſivè non acquiſitas, ſivè de induſtria omiſſas, aevo noſtro ZALUSCIUS, Praeſul atque Litterator maximus, nullo modo potuit explorare.

† A qua urbicula Lanciciensis Palatinatus nomen ſuum accepit.

‡ Corrige, quaeſo, Comitem ZALUSCIUM, Antiſtitem meum, in CONSPECTU EDENDI SYNODICI POLONIÆ ORTHODOXÆ, p. 9, bis errantem.

‡ Quos BASCO l. c. nominavit.

FULCONEM huncce Archiepiſcopum, Lanciciae anno Domini MCCLVIII, quinta die Aprilis, in Curia Archiepiſcopali fatis functum, DLUGOSSUS l. c. accuratiùs perhibuit. Cuius geſta BASCO, occaſione paſſim ſibi praedita, multò copioſius enarravit.

XLVI.

MARTINVS GALLVS exul: auctor CHRONICI POLONIÆ, Saeculo XII exoriente: vide MARTINVS.

† IOSEPHVS GAMBREVS, Polonus* natione: MAXIMILIANO Archiduci Auſtriae, Regi à Polonis quibusdam renunciato, deditiſſimus: Principi huic, CARMINA VARIA, atque EPIGRAMMATA ſacravit. Quorum ſpecimina, à BARTHOLOMÆO

PAPRO-

Digitized by Google

PAPROCIŌ, in operis ſui, omnium rariſſimi: quod SPECVLVM MARCHIONATVS MORAVIÆ inſcribitur: Prooemio, p. 75, et 77, ſunt exhibita. GAMBREVS ipſe, praeter Scripta alia, CHRONICON POLONIÆ ** compoſuit, à PAPROCIO, eodem in Prooemio, p. 64, commemoratum. Epiſcopus Kovienſis, JOSEPHVS ANDREAS Comes ZALVSCIVS: Scriptorum noſtratium cupidiſſimus: GAMBREI Opera, in Bibliothecis publicis, privatisque, per univerſam Poloniam, Sileſiamque, atque Bohemiam, fruſtra quaeſivit.

* Huncce GAMBREVM Biecie, Cracovienſis Satrapiae civitate, Hungarorum Commertiis tunc inprimis celebri, parentibus honeſtis ac fortunatis genitum: MARTINOque CROMERO patria Biecenſi, Varmienſis Eccleſiae Antiſtiti, cognatione junctum fuiſſe: è miſcellaneo Volumine Polonico MSto, folii magnitudine ſub numero CCCXCVII b exiſtente, p. 236, cognovimus.

** Lingua vernacula: quemadmodum è PAPROCII narratione conjicimus.

XLVII.

✠ PETRVS GAMRATVS, Archiepiſcopus Gneſnenſis atque Epiſcopus Cracovienſis, Regnique Poloniae Primas: BONÆ Reginae favore florentiſſimus: Cracoviae * mortuus eſt, anno ſalutis MDXLV, aetatis LVIII. Litterarum planè rudis: eruditorum autem virorum amantiſſimus atque

 obſer-

Digitized by Google

obſervantiſſimus fuit. MARTINVM CROMERVM Biecenſem, hiſtoriae Polonae elegantiſſimum ſcriptorem, omnibus praetulit: Cracovienſisque Eccleſiae Cathedralis Canonicum fecit: et aliis ſacerdotiis opimioribus ditavit. Cuius ipſe opera ** maximè eſt uſus in regendo Cracovienſi Epiſcopatu totius Poloniae ampliſſimo. Eiusque ſuaſu, PETRVM ROYSIVM *** MAVREVM, Hiſpanorum temporibus ſuis eruditiſſimum, ad explicandum ius civile Cracoviam accivit. Sunt in ZALVSCIORVM muſeo publico: DECRETA ET CONSTITUTIONES SACROSANCTĘ SYNODI PROVINCIALIS, Patricovię anno Domini MDXLII, die Martis, decima ſeptima menſis Octobris, pręſidente Reverendiſſimo in Chriſto patre et domino, domino PETRO à GAMRATIS, Dei gratia Archiepiſcopo Gneſneñ et Epiſcopo Cracovieñ, Legato nato et Primate Regni Polonię, ſolenniter celebratę. CRACOVIĘ excuſa per MATHIAM SCHARFFENBERG anno MDXLIV, forma 4 maiori: GAMRATI Archipraeſulis nomine, à CROMERO conſcripta: inventu, in Poloniá ipſa, omnium difficillima ****.

* Ibidemque in Templo Cathedrali ſepultus, et tali Epitaphio à BONA Regina honoratus:

Gamratum Regina potens BONA SFORTIA Petrum
  Cracovię et Gneſnę Pontificem ſtatuit.
Sarmatici, dum vixit, erat Pater ille Senatus;
  Hoc vita functo, publica res tepuit.
Extincto ac vivo favit pia BONA, videte!
  Quę titulos dederat, hęc dedit et tumulum.

** CROMERI etiam dexteritate GAMRATVS, Romana in Curia, retinendi cum Gneſnenſi Archiepiſcopatu Cracovienſis Epiſcopatus copiam facilè impetravit.

*** De quo, in huius operis Volumine I, ſub numero LXXXIX, p. 227 — 238, uberrimè locuti ſumus.

**** Litteratiſſimo Comiti ZALVSCIO: cum Varſaviae MDCCXLIV, in typographeo Scholarum Piarum, CONSPECTVM SYNODICI POLONIÆ ORTHODOXÆ, forma 4 publicaret: Statutorum GAMRATI exemplar, typis exſcriptum, nondum obtinuerat. Ideòque tunc, in memorato illo opuſculo, ab ipſo fuit praetermiſſum.

GAMRATVS ille, antequam ad Cracovienſem Epiſcopatum, Gneſnenſemque Archiepiſcopatum aſcenderet: Camenecenſi primùm, dein Premiſlienſi, poſteaque Plocenſi Eccleſiae, Antiſtes datus fuit. Legendi de eo inprimis ſunt, auctor anonymus in VITA PETRI KMITHÆ, Edit. Dobromil. p. 284 ſq. et p. 289 — 292. Gedanen. p. 227 ſq. et p. 232 — 234. Lipſien. p. 1617, et p. 1619 — 1621. PHILIPPVS PADNIEVIVS in Opuſculo MSto, DE VIRIS ÆTATIS SVÆ ET GENTIS ILLVSTRIBVS, Cap. IV. STANISLAVS LVBIENSCIVS in VITIS EPISCOPORVM PLOCENSIVM, p. 163 — 165. SIMON STAROVOLSCIVS in VITIS ANTISTITVM CRACOVIENSIVM, p. 226 — 232. STEPHANVS DAMALEVICIVS in SERIE ARCHIEPISCOPORVM GNESNENSIVM, p. 296 — 300. et STANISLAVS BVZENSCIVS in VITIS

Digitized by Google

ARCHIEPISCOPORVM GNESNENSIVM ET REGNI POLONIÆ PRIMATVM MSStis, p. 816—892. LAVRENTIVSque MIZLERVS DE KOLOF in Epitome BVZENSCIANI Operis, ACTIS LITTERARIIS REGNI POLONIÆ ET MAGNI DVCATVS LITVANIÆ, anni MDCCLV, inſerta, p. 171—174.

XLVIII.

✠ LEONHARDUS GORECIUS, Poſnanienſis Satrapiae Eques: Helveticae quidem religionis ſectator, patriarum autem rerum ſcriptor elegans: poſteritati nomen ſuum commendavit iis opuſculis, perrarò apud Polonos ipſos obviis:

I.) ORATIO LEONHARDI GORECII, EQUITIS POLONI, DE MORTE MAGNIFICI AC ILLUSTRIS VIRI, DOMINI IACOBI OSTROROGI, PRÆSIDIS POSNANIENSIS. EXCUSA *FRANCOFORDIÆ* CIS ODERAM. ANNO MDLXVIII. 4.

Orationi huic adjecta eſt GORECII ipſius Elegia: in qua IACOBUS OSTROROGUS de ſe loquitur.

II.) LEONHARDI GORECII, EQUITIS POLONI, ORATIO. Qua Gedanenſes, ad deponenda arma, contra Principem ſuum inſolenter ſuſcepta, hortatur. 4.

In

In quaerenda Oratione illa, Comes ZALUSCIUS, Bibliothecae publicae conditor, operam omnem perdidit.

III.) ORATIO GEDANENSIS SECVNDA, EIUSDEM LEONHARDI GORECII, EQUITIS POLONI. Qua victoriam ex eisdem, Potentiſſimo ac Sereniſſimo Domino STEPHANO Dei gratia Regi Poloniae, reportatam gratulatur. *POSNANIÆ* MELCHIOR NERINGK EXCUDEBAT. A. D. 1578. 4.

E praefatione, quae ad ANDREAM Comitem GORCANUM, Medereceníem Caſtellanum, Gneſnenſemque atque Valcenſem Praefectum, ſcripta eſt, abundè cognoſcimus: editam à GORECIO, de bello Gedanenſi, orationem ſuperiorem, eidem Maecenati dedicatam, inque caſtra Regia miſſam fuiſſe. Quae, ab ipſo, eo animo fuerit accepta, quo debuerit.

IV.) LEONHARDI GORECII, Equitis Poloni, Deſcriptio belli IVONIÆ, Palatini Valachiae. Quod anno MDLXXIV, cum SELYMO II, Turcarum Imperatore, geſſit. *Francofurti*, apud ANDREAM WECHELUM, A. MDLXXVIII. 8. ſeorſim publicata: ALEXANDRIque GVAGNINI, RERUM POLONICARUM Tomo III. p. 451—515, atque IOANNIS PISTORII, POLONICÆ HISTORIÆ CORPORIS Tomo III, p. 75—94 inſerta.

— Idem opuſculum factum Germanicè: interprete NICOLAO HOENIGER *von Tauber Koenigshofen*. *Baſileae*, ex officina SEBASTIANI HENRICPETRI, MDLXXVIII, 4.

Digitized by Google

Relictum * à GORECIO opus grande: quo hiſtoriam Gentis Polonicae, ab eius incunabulis, usque ad exitum SIGISMUNDI AUGUSTI Regis, libris XX eſt complexus: in lucem, conſpectumque civium, nunquam prodiit.

* Ab ipſoque, in Deſcriptione belli IVONIÆ, p. 10 commemoratum.

XLIX.

PETRVS GORINSKI, homo callidus et factioſus: STANISLAO SRZENSCIO, Maſoviae Palatino eiusdemque Ducatus Vicario Regio, MDXXXV demortuo: ad eos honores eſt evectus. ZALVSCIANO in muſeo exſtant, inter volumina publici juris Polonici ſelectiora ac rariora: STATUTA DUCATUS MAZOVIĘ. Quęcunque vel more antiquó et inſtitutis maiorum recepta: vel Ducum ſanctionibus perlata: publico conſenſu approbata ſervantur: bona fide collecta: et in unum volumen comportata: opera atque diligentia Magnifici Domini PETRI GORINSKI in Oyrzanow hęredis, Palatini et Vicesgeren. Ducatus Mazovię. Autoritate Sereniſſimi Principis et Domini: Domini SIGISMUNDI Dei gratia Regis Polonię, Magnique Ducis Lituanię: Ruſſię, Pruſſię, Mazovię &c. Domini et Hęredis: confirmata et publicata. CRACOVIĘ per HIERONYMUM VIETOREM Regię Cancellarię Chalcographum impreſſa. Anno Domi-

Domini MDXLI. Folii magnitudine. Collector horum Statutorum, PETRVS GORINIVS, plurimùm apud BONAM Reginam valuit. Cum ANDREA CRICIO, Gneſnenſi Archiepiſcopo Regnique Poloniae Primate, in Comitiis generalibus: quae Petricoviae, ſub finem anni MDXXXV, SIGISMVNDO Primo Rege Vilnae tùm agente, à Regni Senatoribus atque Ordinis Equeſtris Legatis celebrabantur: ſimultatem grandem habuit. A quo proinde, in eo Dialogo *, qui ASIANA DIAETA inſcribitur, haud leviter perſtrictus fuit.

* CRICII OPERIBVS ANECDOTIS, p. 207 — 216 inſerto.

L.

✠ ANDREAS GRĄDZKI *, Ordinis Minorum Obſervantium Provinciae Lituanae, genere Lituanus fuit. Laudationibusque funebribus, ALEXANDRI MASSALSCII Mareſchalci Grodnenſis MDCXIV, et CHRYSOSTOMI CHODKIEVICII Lituanicarum copiarum Chiliarchi eodem anno, VINCENTIIque WOYNÆ Inturſcenſis Gubernatoris MDCXV, Vilnae ſermone Polonico dictis: atque ibidem forma 4 evulgatis: litteratis civibus innotuit.

* Quem

* Quem Epiſcopus Kiovienſis, Comes ZALUSCIUS in BIBLIOTHECÆ POLONÆ, manu propria ſua exaratae, Tomo I, p. 375, produxit.

LI.

✠ SAMUEL De Grądy * GRĄDZKI, Eques Maſovius, regni IOANNIS III initio, floruit. HISTORIA ** BELLI COSACICO POLONICI: à GRĄDZKI illo MDCLXXVI conſcripta: in lucem nunquam edita fuit.

* Sic nomen illud à Polonis idiomate patrio ſcribitur. Quod ab ipſis de Grondy GRONDZKI pronuntiatur. De GRONDZKIORUM familia perantiqua, Maſoviaeque Ducum temporibus valdè honorata, CASPAR NIESIECSCIUS, in Genealogici Operis ſui Tomo II. p. 202 omnium accuratiſſimè eſt commentatus. Qui etiam GRONDKIORUM Lituanorum meminit.

** Eius Codex MStus nunc Berolini eſt in manibus viri illius litteratiſſimi, Muſisque Polonis amiciſſimi: qui, in BIBLIOTHECÆ THEOTISCÆ univerſalis, Voluminis XXIX, Parte I, DANIELIS ERNESTI WAGNERI, ſcriptoris luculenti, HISTORIAM POLONICAM, Theotiſco ſermone compoſitam, naviter et eruditè percenſuit; nactaque hac occaſione, Operis GRONDZKIANI mentionem p. 229 haud incommodè intexuit.

LII.

✠ IOANNES GRODECIUS Polonus generoſi ſanguinis, fortunae tamen inops: ſupremi Poloniae Cancellarii, IOANNIS OCIESCII, auſpiciis impendiisque: Italicis in Gymnaſiis, Graecarum atque Latinarum, ele-

Digitized by Google

elegantiorumque omnium litterarum ſtudia, tractavit diligentiſſimè. In Urbe Roma inſinuavit ſeſe ad STANISLAUM Cardinalem HOSIUM, Epiſcopum Varmienſem. Cui deinceps Viennae Auſtriae in Legatione Apoſtolica, Tridentique in Concilio Oecumenico, ſcribendis Epiſtolis Latinis, bonam operam navavit. Dignumque à Cardinali illo praemium, Cathedralem Varmiae Canonicatum, reportavit. Ipſiusque commendatione, Glogovienſis Eccleſiae Collegiatae Decanus, atque Vratiſlavienſis Canonicus Cathedralis, creatus fuit.

Hic, ille eſt GRODECIUS, qui DIVI CYRILLI HIEROSOLYMORUM ARCHIEPISCOPI CATECHESES XXIII, è Graeco * ſermone in Latinum tranſtulit: adhibita interpretatione Slavonica **, à IACOBO UCHANIO, Archiepiſcopo Gneſnenſi Regnique Poloniae Primate, ſibi conceſſa.

* Uſus eſt Graeco illo codice, quem Cardinalis HOSIUS, ab Apoſtolico Bibliothecario, GVILELMO Cardinali SIRLETO impetraverat.

** Cuius exemplaria vetuſta, UCHANIUS Archipraeſul eruditiſſimus, ſacraeque antiquitatis inprimis ſtudioſus, à Macedonia et Bulgaria fuerat nactus.

Exſtant GRODECIANÆ tranſlationis Editiones complurimae. Quas nunc enumerare, in hac infirmitate *** tanta, nequeo.

Prima,

Digitized by Google

Prima, omniumque rariſſima ****, imperfecta ***** tamen eſt: quae Viennae Auſtriae, in aedibus Collegii Caeſarii Societatis IESU, anno Salutis MDLX, forma 4, additis Lectionibus Graecis, prodiit. Praefixa ei eſt GRODECII interpretis, ad OCIESCIUM Maecenatem ſuum, Epiſtola: quae, in Editionibus ſubſecutis omnibus, omiſſa fuit.

*** Deſtitutus enim ſum adminiculatore, rerum talium gnaro ac curioſo. Id autem, quam taedioſum mihi ſit atque moleſtum, verbis nullis poteſt à me exprimi.

**** Quam THOMAS MILLES atque ANTONIUS AUGUSTINUS TOUTTE'E, operum Divi CYRILLI editores litteratiſſimi: IOANNESque ALBERTUS FABRICIUS, BIBLIOTHECÆ GRÆCÆ ſcriptor laborioſiſſimus: in Angliae atque Galliae, Germaniaeque Bibliothecis inſtructiſſimis, fruſtra quaeſiverunt. ZALUSCIUS Praeſul eam Pragae, à Societatis IESU Collegii CLEMENTINI Sacerdotibus, obtinuit.

***** Solas MYSTAGOGICAS CATECHESES QUINQUE exhibet.

Illae quidem Editiones verſionis GRODECIANÆ excellunt maxime: quas, IOANNES PREVOTIUS † Burdegalenſis, IACOBI Cardinalis PERRONII in Legatione Romana familiaris, Pariſiis apud CLAUDIUM MORELLUM. MDCVIII, forma 4 maiori: THOMASque MILLES, S. Theologiae Baccalaureus ex Æde CHRISTI Oxoniae, in Theatro SHELDONIANO, impenſis RICHARDI SARE Bibliopolae Londinenſis, MDCCIII,

foliis

foliis integris: cum Divi CYRILLI Scriptis reliquis, Graecè et Latinè adornarunt. ANTONIUS AUGUSTINUS TOUTTE'E, Presbyter et Monachus Benedictinus è Congregatione S. MAURI: Operum Divi CYRILLI editor et interpres: GRODECII translationem haud mediocriter †† laudavit. „Nonnulla etiam, quae à GRODECIO rectè fue„rint poſita, in propria ſua interpretatione ſe reti„nuiſſe," TOUTTE'E ipſe apertè ingenuèque confeſſus ††† eſt.

† Qui tamen GRODECII verſionem ſucceſſu impari emendavit.

†† In Praefationis, quam Divi CYRILLI Operum omnium Editioni, Lutetiae Pariſiorum in typographeo IACOBI VINCENT, MDCCXX, folio maiori, cura ſua et diligentia ſumma apparatae, praepoſuit, Sectione VIII et IX.

††† In Praefationis citatae Sectione XVIII.

GASPAR NIESIECIUS ‡, Societatis IESU Provinciae Polonae ſcriptor gravis, cum IOANNE GRODECIO noſtrate, IOANNEM GRODECIUM ‡ Gente Sileſium, Brunenſis primùm Eccleſiae Collegiatae Praepoſitum, et deinde Cathedralem Scholaſticum, extremòque Pontificem Olomucenſem, confudit: inque errorem ſuum, Reipublicae Polonae ac Litterariae viros principes, IOSEPHUM ALEXANDRUM IABLONOVIUM †* Palatinum Novogrodenſem, IOSEPHUMque ANDREAM ZALUSCIUM †** Kiovienſem Antiſtitem, pertraxit.

‡ In

‡ In operis Genealogici, idiomate Polonico evulgati, Tomo II, p. 310.

‡ Cuius, BARTHOLOMÆUS PAPROCIUS, Eques Polonus, in SPECULO MARCHIONATUS MORAVIÆ, lingua Bohemica publicato, fol. CLXXXIV a: IOANNESque SINAPIUS, Lignicenſis Gymnaſi Praefectus, in nobiliſſimi operis, DE CLARIS ET ILLUSTRIBUS SILESIÆ FAMILIIS, Theotiſco ſermone editi, Tomo II, p. 650: et FRANCISCUS SCHMIDL, Societ. IESU Prov. Bohem. Sacerdos, in HISTORIÆ SOCIETATIS IESU, PROVINCIÆ BOHEMIÆ, Parte I, p. 311, et 330, et 347, accuratiùs meminerunt.

†* Legas eius MUSEUM POLONUM, Leopoli typis Collegii Societatis IESU, MDCCLII, forma 4 excuſum, p. 71 ſq.

†** Huius inſpicias, AUCTORUM POLONICORUM INDICIS, propria manu ſua conſcripti, Tomum III, p. 380.

Ab Heroë utroque, IOANNES GRODECIUS Polonus, Divi CYRILLI interpres, ſub perſona Olomucenſis Epiſcopi, eſt introductus.

LIII.

†VENCESLAUS GRODECIUS *, Eques Polonus, eiusdem generis, primus omnium, Poloniam aevi cultioris, tabula geographica repraeſentavit. Prodiit ea Baſileae, ex officina IOANNIS OPORINI, Typographi politiſſimi atque erudītiſſimi, anni MDLVIII initio, folii magnitudine: appoſita PHILIPPI MELANCHTHONIS coniectura, de Gentis Polonorum origine. Eſtque haec editio, incredibilem in modum, rara. Tabula quidem ipſa, ſine coniectura MELANCHTHONIS, ab ABRAHAMO OR-

TELIO,

Digitized by Google

TELIO, Regis Hiſpaniarum PHILIPPI Secundi Geographo, in THEATRO ORBIS TERRARUM: quod Antverpiae, anno MDLXX, ſoliis integris exiit: eſt repetita. Praefixaque deinde eſt: MARTINI CROMERI, VARMIENSIS EPISCOPI, POLONIÆ editioni optimae, rariùsque hodiè obviae. Quae Coloniae Agrippinae, in officina BIRCKMANNICA, anno MDLXXXIX, folio maiori hanc lucem adſpexit.

* Diſcernendus à VENCESLAO GRODECIO Sileſio, IOANNIS Olomucenſis Praeſulis fratre germano, Brunenſis Eccleſiae Collegiatae Decano, Olomucenſique atque Vratiſlavienſi Canonico Cathedrali. De quo FRANCISCUS SCHMIDL, in HISTORIÆ SOCIETATIS IESU, PROVINCIÆ BOHEMIÆ, Parte I, p. 311, 330, 347, 413, 611 ſq., mentionem fecit.

ANDREAS } SAMUEL } GRONDZKI, vide GRĄDZKI.

LIV.

✝ ANDREAS GRUTINIUS Pilſnenſis Polonus, Cracovienſi in Academia medendi artem, ſumma nominis celebritate, docuit. Poloniaeque atque Lituaniae Senatoribus, Miniſtrisque, aetate ſua praecipuis: ANDREÆ nempè Comiti TENCINIO Palatino Cracovienſi, et IOANNI TARNOVIO Re-

Digitized by Google

gni Procancellario, NICOLAOque CHRISTOPHORO Principi RADIVILIO Trocenſi Palatino, atque LEONI Comiti SAPIEHÆ Magni Ducatus Lituanici Cancellario ſupremo, amore litterarum et litteratorum hominum inclytiſſimis: à curanda et tuenda valetudine fuit. Exſtant, in ZALUSCIANO muſeo publico, Scripta haec elegantiſſima, rariſſimaque:

I.) CONSILIUM IN FEBRIBUS PESTILENTIBUS ET MALIGNIS, his temporibus Cracoviae, et aliis in locis graſſantibus, ANDREÆ GRUTINII, Philoſophiae et Medicinae Doctoris. *CRACOVIÆ*, in Officina LAZARI. Anno Domini, 1592. 4.

II.) MELANCHOLIÆ, ſeu Affectuum Melancholicorum mirabilium, et curatu difficilium, compendioſa Deſcriptio, ab ANDREA GRUTINIO Pilſnenſi, Medico et Profeſſore Academiae Cracovienſis, edita. *CRACOVIÆ*, in Officina ANDREÆ PETRICOVII. Anno Domini, 1597. 4.

III.) MEDICUS DOGMATICUS, ab ANDREA GRUTINIO Pilſnenſi, Philoſophiae et Medicinae Doctore atque Profeſſore, compendioſè pro Tyronibus adumbratus. *CRACOVIÆ*, in Officina ANDREÆ PETRICOVII. Anno Domini, 1598. 4.

LV.

Digitized by Google

LV.

✠ GUIDO Gallus, patria Burgundus, Monachus et Abbas Ciſtercii: dum in Curia Romana ordinis ſui negotiis ipſe invigilaret: ab URBANO IV Pontifice Maximo, in numerum Cardinalium Presbyterorum, titulo S. LAURENTII in Lucina, eſt * cooptatus.

* Id memoriae eſt traditum, in ALPHONSI CIACONII VITIS ET REBUS GESTIS PONTIFICUM ROMANORUM ET S. R. E. CARDINALIUM: AUGUSTINI OLDOINI ſtudio adauctis: Tomo II, ſub anno MCCLXI, p. 161.

GUIDO idem Cardinalis, anno Salutis MCCLXVII, S. Sedis Apoſtolicae de latere Legatus, à CLEMENTE IV in Poloniam miſſus: Cracoviam quinto Idus Iulii advenit: honore debito, à BOLESLAO PUDICO Cracovienſi et Sandomirienſi Duce, atque à PAULO PRZEMANKOVIO Urbis Cracoviae Pontifice, exceptus **.

** Memorante IOANNE DLUGOSSO, in ANNALIBUS REGNI POLONIÆ, ſub anno MCCLXVII, p. 781, ſq. BASCO, ſcriptor diligens GUIDONIque aequalis, hanc legationem prorſus tacuit.

E Cracovia, anni inſequentis initio, Vratiſlaviam *** Sileſiae Urbem primariam, Gneſnenſi tunc Provinciae Metropolita-

litanae iniunctam, divertit: ubi, in feſto Purificationis B. MARIÆ Virginis, Synodum Provincialem habuit, IANUSSIO TARNAVIO Archiepiſcopo Gneſnenſi, PAULO PRZEMANKOVIO memorato illo Cracovienſi Pontifice, THOMA KOZLAROGO Vratiſlavienſi, VOLIMIRO POBOG Vladiſlavienſi, NICOLAO LIS Poſnanienſi, THOMA PRUS Plocenſi, WILHELMO WIENIAVIO Lubuſſenſi, HENRICO Culmenſi, aliisque Regni Polonici Epiſcopis praeſentibus.

*** Sic rectè habet DLUGOSSI Codex SALUSCIANUS, manu vetuſta exaratus. Editio Lipſiae excuſa, illius Synodi locum, Vladiſlaviam, Epiſcopalem in Cujavia ſedem, perperàm nominat.

CONSTITUCIONES DOMINI GUIDONIS, miseracione diuina sancti laurencii in lucina presbyteri Cardinalis, apostolice sedis Legati in prouinciam Polonie: Vratiſlavienſi in Synodo Provinciali ſancitas: IAROSLAUS BOGORIUS, Gneſnenſis Archipraeſul, in SYNODICON **** ECCLESIARUM POLONIE, p. 30—36, intulit.

**** ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, folio parvo, ſub numero CCLXXV, collocatum.

LVI.

✝HUGO *, S. R. E. Cardinalis: INNOCENTIIque IV Romani Pontificis

Digitized by Google

tificis Maximi, per univerſam Germaniam atque Poloniam, Legatus: Vratislaviae, anno MCCLIII, poſt Dominicam Laetare, in Eccleſia S. IOANNIS BAPTISTÆ, Synodum celebravit. Cui, FULCO Archiepiſcopus Gneſnenſis, unà cum Epiſcopis et Clero Provinciae ſuae, affuit. Eius Synodi Decreta: cura HIERONYMI Comitis à ROZDRAZOW, Vratiſlavienſis Praepoſiti Cathedralis **, è volumine autographo Cathedralis ibidem Tabularii, deſcripta: Vladislaviae in Tabulario Cathedrali ſervari: Kiovienſis Epiſcopus, IOSEPHUS ANDREAS Comes ZALUSCIUS, in CODICUM MSStorum, alienis in Bibliothecis à ſe ipſo inventorum ac perlectorum, INDICE, p. 52. a, nos certiores fecit.

* De quo, ſaeculi illius hiſtoricus, GODISLAUS BASCO, in CHRONICO POLONIÆ, Edit. SOMMERSB. p. 65, ZALUSC. p. 133, IOANNES autem DLUGOSSUS in ANNALIBUS REGNI POLONIÆ, ſub anno MCCLIII, p. 732 ſq., inque VITIS EPISCOPORUM POSNANIENSIUM, p. 46, mentionem injecerunt.

** Qui poſtea ad Vladiſlavienſem in Polonia Epiſcopatum à STEPHANO BATHOREO Rege evectus, Bibliothecam ſuam Cathedrali Eccleſiae Vladiſlavienſi donavit.

LVII.

IACOBUS *, Leodienſis Archidiaconus: Pontificius Capellanus ab IN-

NOCENTIO IV factus: ab eoque, è primo Concilio Lugdunenſi generali, ad Polonos, Pruſſosque, atque Pomeranos miſſus fuit. Isque, anno CHRISTI MCCXLVIII, primus omnium, ut Apoſtolicae Sedis Nuncius, Gneſnenſis Provinciae Metropolitanae Synodum, in Urbe Vratiſlavia, inſtituit. Ad quam, FULCO Archiepiſcopus Gneſnenſis, eiusque Suffraganei, THOMAS Vratiſlavienſis, BOGUPHALUS Poſnanienſis, PRANDOTA Cracovienſis, MICHAEL Vladiſlavienſis, PETRUS Plocenſis, NANKERUS Lubuſſenſis, et HENRICUS ** Culmenſis, Epiſcopi *** convenerunt. STATUTA huiusce Synodi, IOANNEM DLUGOSSUM, Canonicum Cracovienſem, habuiſſe: eaque, unà cum reliquis Codicibus MSStis ſuis, in Collegii Academici Jurisperitorum, Cracoviae à ſe conditi, Bibliothecam intuliſſe: Kioviae Antiſtes, IOSEPHUS ANDREAS Comes ZALUSCIUS, in CODICUM MANUSCRIPTORUM, alienis in Bibliothecis à ſe ipſo viſorum et perlectorum, INDICE ALTERO, p. 12, nos docuit. Legas quaeſo attente examinesque diligenter, de Synodo illa memoratiſſima: BOGUPHALI Epiſcopi Poſnanienſis, qui huic Synodo ipſe interfuit, CHRONICON POLONIÆ, à SOMMERSBERGIO Equite in lucem eductum, p. 63, rurſùsque à ZALUSCIO Praeſule emiſſum, p.

126:

126: IOANNIS DLUGOSSI, Canonici Cracovienſis, ANNALES REGNI POLONIÆ, ſub anno MCCXLVIII, p. 709 ſq.: MATHIÆ de MIECHOVIA, Cracovienſis item Canonici, CHRONICON POLONORUM, Cracoviae ſeorſim editum, p. 156 ſq., Baſileaeque, in PISTORIANI CORPORIS HISTORIÆ POLONICÆ Tomo Secundo recuſum, p. 108: MARTINI CROMERI, Pontificis Varmienſis, Opera Hiſtorica Coloniae Agrippinae promulgata, p. 152 b: NICOLAI HENELII, Inclytae Urbis Vratiſlavienſis olim Syndici, ANNALES SILESIÆ, à SOMMERSBERGIO Equite foràs prolatos, p. 253: ABRAHAMI BZOVII Poloni, Ord. Praedic. ANNALIUM ECCLESIASTICORUM, poſt CÆSAREM Cardinalem BARONIUM continuatorum, Tomum XIII, ſub anno MCCXLVII, n. V, p. 535: ODORICIque RAYNALDI Tarviſini, Congreg. Orat. continuatorum poſt eundem Cardinalem ANNALIUM ECCLESIASTICORUM Tomum XIII, ſub anno MCCXLVIII, n. XLIX, p. 590 a: SIMONIS STAROVOLSCII, Canonici Cracovienſis, atque Primicerii Tarnovienſis, EPITOMEN CONCILIORUM, TAM GENERALIUM, QUAM PROVINCIALIUM, p. 329: ac denique, PHILIPPI LABBEI et GABRIELIS COSSARTII, IOANNISque HARDUINI, è Societate IESU Presbyterorum, CONCILIORUM COLLECTIONIS

Digitized by Google

ONIS REGIÆ MAXIMÆ PARISIENSIS Tomum VII, p. 429 ſq.

* Is IACOBUS, obitis Legationibus plurimis, graviſſimisque et difficillimis, ab ALEXANDRO IV Pontifice Maximo, Hieroſolymitanus Patriarcha eſt renunciatus. ALEXANDRO deinde mortuo: IACOBUS ille ipſe, ob egregias virtutes, actionesque ſuas, concordia admirabili à Romanae Eccleſiae Patribus in Solio Pontificio collocatus, aſſumto URBANI IV nomine, Rempublicam Chriſtianam providè rexit. De quo conſideratius ea legas, quae in ODORICI RAYNALDI, Annalium Eccleſiaſticorum, Geſtorumque Pontificiorum ſcriptoris probatiſſimi, Tomo XIII atque XIV, ſub IACOBI Archidiaconi Leodienſis nomine, et ſub URBANI IV Pontificis Maximi appellatione, indicantur.

** Primus Praeſul illius regionis: antè Abbas Ordinis Ciſtercienſis: notante BOGUPHALO Epiſcopo Poſnanienſi, l. c.

*** Quos ordine eo nominavimus, quo BOGUPHALUS Poſnanienſis Antiſtes illos recenſuit.

IACOBUS DE PARADISO Polonus, Monachus Ciſtercienſis, Auctor Eccleſiaſticus ſaeculi XV: vide IACOBUS DE PARADISO.

LVIII.

CLEMENS IANICIVS, Poëtarum omnium Latinorum, qui SIGISMVNDI SENIORIS regnum exornarunt, longè princeps, inter amicos familiariſſimos, ANDREAM CROMERVM: MARTINI, Polonicarum rerum auctoris praeſtan-

Digitized by Google

praeſtantiſſimi, fratrem germanum atque alumnum: juvenem impenſè doctum, elegantiaque ingenii et carminis nitore, eruditis viris omnibus conciliatum: tanta proſecutus eſt benevolentia, ut in ſecretioribus CRICII Poloniae Primatis coenis, cum CROMERO illo maximè, verſiculis jocularibus concertaret.

Kiovienſium Antiſtes, ZALVSCIVS MAXIMVS, cum de exilio quinquennali, libris ſummè onuſtus, rediret: VITAS REGVM POLONORVM, ELEGIACO CARMINE A CLEMENTE IANITIO POLONO, POETA LAVREATO, DESCRIPTAS. CRACOVIÆque EX OFFICINA FRANCISCI CÆSARII, S. R. M. TYPOGR. ANNO DOMINI MDCXXXIV. forma 8 proditas, apportavit. Comtae huius Editionis curam, politiſſimus adoleſcens, IOANNES CÆSARIVS, Typographi ſpectatiſſimi filius, habuit: poſteriorem SCHARFFENBERGII Editionem ſecutus. Omiſſus quidem à CÆSARIO eſt, IANICII ipſius: DIALOGVS INTER IAGELLONEM REGEM ET STANISLAVM MOROSOPHVM, DE POLONICI VESTITVS VARIETATE ET INCONSTANTIA: Elegis compoſitus. Qui priori cuique Editioni adjectus fuit. Editioni autem

huic à CÆSARIO ſubjuncta eſt bellula ELEGIA: qua IANICIVS Patavii, febri quartana jactatus, Divam Virginem MARIAM precabatur, ut tolerantiam ſibi, fortemque animum impetraret.

Mortuo ZALVSCIO, Epiſcopo Kiovienſi, Muſagetaque Polonorum incomparabili, in ſecretiſſimo ipſius muſeo reperta à me eſt: QVERELA * REIPVBLICÆ REGNI POLONIÆ. Elegis conſcripta. CLEMENTE IANICIO AVTORE. ANNO MDXXXVIII. Aevo autem, ut puto ego, recentiori: ſine loci indicio, in apertum producta. forma 4.

* Eſt Satyra, in maximum ſed turbulentiſſimum conventum, à Nobilitate Polona apud urbem Leopolim, MDXXXVII, agitatum: in quo enarrando, STANISLAVS ORICHOVIVS totum Annalem Sextum inſumſit.

LIX.

IOANNES Bregenſis: auctor CHRONICI POLONICI AC SILESIACI: vide BREGENSIS.

IOANNES Gneſnenſis Archidiaconus Metropolitanus: ſcriptor CHRONICI POLONIÆ: CASIMIRI MAGNI atque LVDOVICI temporibus floruit. Carusque et gratus CASIMIRO MAGNO: mori-

Digitized by Google

moribundo ipſi adſtitit. Cum IAROSLAO BOGORIO Archiepiſcopo Gneſnenſi, prudentiae atque magnanimitatis laude celeberrimo, familiariſſimè vixit. In enarranda hiſtoria patriae ſuae, à MIECISLAO I, usque ad LESCONEM NIGRVM, IOANNES ille Archidiaconus brevis eſt. Tempora inſecuta memorat copioſiùs. De CASIMIRI MAGNI glorioſo principatu: de eius vita et moribus: deque ipſius obitu, atque funeris exequiis, plura perſequitur. In exponendo LVDOVICI regno foedo: ſubſecutoque ipſius mortem bello Polonorum inteſtino: diligentiſſimus eſt, liberrimusque, atque fidiſſimus. Finit regni VLADISLAI IAGELLONIS exordio. Quibus à maioribus, IOANNES hicce, Archidiaconus Gneſnenſis, fuerit ortus? quis dies vitae ipſi fuerit ſupremus? nobis haud conſtat. Servatur eius CHRONICON, ZALVSCIANOS inter Codices manuſcriptos, BOGVPHALI Poſnanienſis Epiſcopi atque BASCONIS Cuſtodis operi, adiunctum. Publicam in lucem, anno MDCCXXX, à doctiſſimo Esquite Sileſio, FRIDERICO WILHELMO DE SOMMERSBERG, inter SILESIACARVM RERVM SCRIPTORES, Tomo II. p. 78 — 155 fuit * eductum.

* E Codice vitioſo et mutilo. Secundum quem, opus illud BREVIOR CHRONICA CRACOVIÆ falſò inſcribitur. Quo, non Vrbis atque Epiſcopatus Cracovienſis, ſed Regni totius, Regumque omnium Poloniae hiſtoria, eſt comprehenſa.

LX.

✠ SIGISMVNDVS KAZANOWSKI, Nobilis Polonus, apud VLADISLAVM, Poloniae ac Sueciae Regium adhuc Principem, electumque Moſcoviae Magnum Ducem, cubiculi ſecretioris praefecturam geſſit. Quem deinceps VLADISLAVS, Regali in ſolio collocatus, Regni Poloniae Archicamerarium conſtituit. ZALVSCIANA in Bibliotheca publica, exſtat liber parvus, ſummè autem rarus, cui is titulus: RES GESTÆ SIGISMVNDI TERTII, POLONIÆ ET SVECIÆ REGIS, MAGNIQVE DVCIS LITVANIÆ; VLADISLAO, POLONIÆ ET SVECIÆ PRINCIPI DICATÆ. Qui, à SIGISMVNDO illo KAZANOVIO, confectus fuit. Deſunt, in eo libello, forma 4 excuſo, typographi ac loci, temporisque ſigna. Huncce KAZANOVIVM Varſaviae, die XIII Auguſti, anno CHRISTI MDCXXXIV, aetatis ſuae LXXI, vitam cum morte commutaſſe: didicimus è SIMONIS STAROVOLSCII MONVMENTIS SARMATARVM, p. 261.

LXI.

Digitized by Google

LXI.

✠ PETRUS KMITA, Palatinus atque Praefectus generalis Cracovienſis: idemque Mareſchalcus Regni ſupremus: inter Maecenates Poloniae principes maximo iure numeratur. Namque ille CLEMENTEM IANICIUM, poëtam genere Elegiaco omnium nobiliſſimum: SIMONEMque MARICIUM, rhetorem ſummum: in Gymnaſio Patavino liberaliter aluit. STANISLAUM autem ORICHOVIUM, oratorem atque hiſtoricum eminentiſſimum: IACOBUMque PRILUSIUM, iuriſconſultum temporibus ſuis praecipuum: domi ſuae impenſè fovit. MARTINUM BIELSCIUM, Chronicorum gravem ſcriptorem, donis frequentibus, iisque magnificis honoravit. Studioſos iuvenes, rerum cunctarum egenos, eleemoſynis grandibus ſublevavit. Incitamento MARICII, Cracovienſis Academici Collegii Maioris Bibliothecam, auctoribus Graecis Latinisque optimis adauxit. Mortuus KMITA Heros eſt pridie Kalendas Novembris, anno Salutis humanae MDLIII, aetatis ſuae LXXVI. Vita eius, ab auctore ignoto, pari diligentia ac libertate ſcripta: STANISLAI ORICHOVII ANNALIBUS, in Editione Dobromilenſi p. 266 — 314, in Gedanenſi p. 213 — 250, inque Lipſienſi p. 1607 — 1631, acceſſit.

KMI-

Digitized by Google

KMITA ille, aetate florente: cum Regiae adhuc Curiae Mareſchalcus eſſet: miſſus fuit à SIGISMUNDO I Rege Polonorum, ad CAROLUM V Romanorum Imperatorem, et ad reliquos Germaniae Principes potentiores, ut ab iis, LUDOVICO II Regi Hungariae atque Bohemiae, contra SOLIMANNUM II Turcarum Caeſarem, ſuppetias celeres impetraret. Legationis illius commentarius, à STANISLAO GORSCIO illatus eſt, in SIGISMUNDI PRIMI ACTIONUM REGIARUM Tomum VI, fol. 31. a — 35. a, et fol. 51. a — 55. a.

Praeclara ea Oratio, quam PETRUS KMITA, Cracovienſis Palatini dignitate iam praeditus, in generali conventu turbulentiſſimo, Leopoli Roxolanorum urbe primaria MDXXXVII agitato, ad Ordinem Equeſtrem Latinè, ut tunc moris erat, habuit: STANISLAI ORICHOVII ANNALI Sexto, Edit. Dobromilen. p. 196—203: Gedanen. p. 163---168: Lipſien. p. 1581---1584, inſerta, ad nos pervenit.

LXII.

✠ ALBERTUS WIIUK KOIALOWICZ, Societatis IESU Provinciae Lituanae Pres-

Digitized by Google

Presbyter: Lituanaeque Gentis LIVIUS: iam ſenex Vilnae eam Domum, quam Profeſſam vocabant, annis MDCLXII - MDCLXVI, ut Praepoſitus rexit. Hoc IOANNES POSZAKOVIUS, in HISTORICO SOCIETATIS IESU KALENDARIO MAIORI, vernacula lingua emiſſo, p. 310, nobis ſignificavit. Quando autem KOIALOWICIUS, vir tam benè de patria ſua, deque Litteraria Republica meritus, diem ſupremum obierit: ſcriptor nullus accurate * annotavit.

* GASPAR quidem NIESIECIUS, diligentia ac fide maximè nobis probatus, in Genealogici Operis ſui Tomo II, p. 554, ALBERTUM WIIUK KOIALOWICZ, anno MDCLXXIV, vita functum, ait; ſed eum, cum ipſius fratre germano, CASIMIRO, Societatis IESU Polocenſis Collegii Rectore, rhetoricis ſcriptis notiſſimo, anno illo morte exſtincto, confundit.
BIBLIOTHECÆ SCRIPTORUM SOCIETATIS IESU, Romae MDCLXXVI divulgatae, exemplari: quod Vilnae in Bibliotheca Collegii Societatis IESU Academici aſſervabatur: p. 18 b ALBERTI WIIUK KOIALOWICII elogio, in margine, aevi ſuperioris manu ignota, verba haec erant adſcripta: „vir ille doctus „atque operoſus, Vilnae in Domo Profeſſa, curis vi„giliisque religioſis ac litterariis confectus, placide „obdormivit anno Domini MDCLXXVII, die VI „Octob. Ætatis anno LXVIII vix inchoato.“ Eadem ferè Comes ZALUSCIUS, Epiſcopus Kiovienſis, BIBLIOTHECÆ POLONÆ ſuae mſtae Tomo I, p. 526, de ALBERTI eiusdem KOIALOWICII tempore fatali, inſperſit.

Edita ALBERTI KOIALOWICII Opera, tàm bonitatè, quàm raritate notabiliora, haec ſunt:

1.) HISTORIÆ LITUANÆ PARS PRIOR: de rebus Lituanorum, ante ſuſceptam Chriſtianam Religionem,

gionem, coniunctionemque Magni Lituaniae Ducatus cum Regno Poloniae, Libri novem. Auctore P. ALBERTO WIIUK KOIALOWICZ, Soc. IESU, S. Th. D. *DANTISCI*, ſumptibus GEORGII FÖRSTERI, Bibliopolae S. R. M. Anno 1650. 4.

II.) HISTORIÆ LITUANÆ PARS ALTERA: ſeu, de rebus Lituanorum, à coniunctione Magni Ducatus cum Regno Poloniae, ad uniónem eorum Dominiorum, Libri octo. Auctore ALBERTO WIIUK KOIALOWICZ, Societatis IESU, S. Theologiae Doctore. *ANTVERPIÆ*, apud IACOBUM MEURSIUM, Anno MDCLXIX. 4.

III.) MISCELLANEA RERUM, ad Statum Eccleſiaſticum in Magno Lituaniae Ducatu pertinentium, Collecta ab ALBERTO WIIUK KOIALOWICZ, Societ. IESU, S. Theol. Doct. Almae Univerſitatis Vilnenſis Procancellario, et Ordinario S. Theologiae Profeſſore. Vulgata Superiorum permiſſu. *VILNÆ*, typis Academicis. Anno Domini MDCL. 4.

IV.) DE REBUS, Anno 1648, et 1649, contra ZAPOROVIOS COSACOS geſtis: ALBERTUS WIIUK KOIALOWICZ, S. I. S. Theol. Doct. *VILNÆ*, typis Academicis. Superiorum permiſſu. MDCLI. 4.

Editus eſt REGIOMONTI MDCLIII, forma 12: ELBINGÆque MDCLV, forma 4, iterùm promulgatus: RERUM in MAGNO DUCATU LITUANIÆ per tempus REBELLIONIS RUSSICÆ, geſtarum, COMMENTARIUS elegans et accuratus, auctoris ſui nomine diſſimulato. Quem DAVID BRAUN, in CATALOGO CRITICO SCRIPTORUM POLONIÆ

ET

Digitized by Google

ET PRUSSIÆ, p. 165 ſq., cum KOIALOWICII opere permiſcet et confundit.

v.) FASTI RADIVILIANI, geſta Illuſtriſſimae Domus Ducum RADIWIŁ compendio continentes. Auctore ALBERTO WIIUK KOIALOWICZ, Societ. IESU, Sacrae Theologiae Doctore, eiusdemque in Univerſitate Vilnenſi Ordinario Profeſſore. *VILNÆ*, typis Academicis Soc. IESU. Anno CHRISTI MDCLIII. 4.

KOIALOWICII huiusce Scripta reliqua, typis excuſa, è PHILIPPI ALEGAMBE atque NATHANAELIS SOTVELLI BIBLIOTHECA SCRIPTORUM SOCIETATIS IESU, p. 19 a.**, cognoſces. In qua tamen omiſſae ſunt: quae KOIALOWICIO iſthuic omninò debentur:

GRATIÆ SÆCULARES, Summis Pontificibus, Regibus, Praeſulibus, et Protectoribus Societatis IESU, in Magno Ducatu Lituaniae, ab Alma Academia et Univerſitate Vilnenſi eiusdem Societatis exhibitae: atque Illuſtriſſimo Principi D. D. ALBERTO STANISLAO RADIVILO, M. D. L. Cancellario, gratitudinis ergò oblatae. *VILNÆ.* Anno 1640, Societatis centeſimo. 4.

** Unde Princeps IABLONOVIUS, Palatinus Novogrodenſis, omnia hauſit: quae, in MUSEO POLONO, p. 113 ſq., de KOIALOWICII illius Scriptis, protulit.

Addenda à nobis adhuc ſunt: quae lucem nondum adſpexerunt, neque ipſis Societa-

cietatis IESU Bibliothecariis innotuerunt. Videlicet:

I.) FASTI CHODKIEVICIANI, Opus deperditum. De quo, in hoc volumine, ſub Numero XXIII, ſatis expoſuimus.

II.) De RADIVILORUM atque CHODKIEVICIORUM aemulationibus, Liber ſingularis: à Proceribus Societatis IESU ſtudioſiſſimè ſuppreſſus.

III.) FASTORUM SAPIEHANORUM Fragmentum, forma 4: SAPIEHANA in Bibliotheca, quae Vilnae eſt, ad aetatem noſtram aſſervatum.

IV.) Genealogicum Opus, ſic inſcriptum: DIVINIS ANGELIS Lituaniae Cuſtodibus, et Sanctis eiusdem Patronis ſacer: NOMENCLATOR Familiarum et Stemmatum Magni Ducatus Lituaniae, et Provinciarum ad eum pertinentium: collectus, et in ordinem digeſtus, opera diuturna P. ALBERTI WIIUK KOIALOWICZ, Soc. IESU, S. Th. Doct. eiusdemque in Alma Univerſitate Vilnenſi olim Ordinarii Profeſſoris. Folii magnitudine.

Operis huius memoratiſſimi bina exſtant Autographa. Unum: nondum perfectum: Kioviae Antiſtiti, IOSEPHO ANDREÆ Comiti ZALUSCIO, poſt Moſcicam captivitatem, Urbem Vilnam tranſeunti, à Societatis IESU Provinciae Lituanae Proceribus, dono fuit oblatum. Alterum: abſolutiſſimum atque expolitiſſimum: oppreſſo iam ipſo Societatis IESU Inſtituto, doctiſſimo Pontifici Vilnenſi, iuvandisque Muſis Lituanicis genito, Principi IGNATIO MASSALSCIO, ceſſit. Eius paginae priori KOIALOWICIUS, propria manu ſua, verba illa appoſuit: „Incepi ſcribere 1648 Vilnae; deſcribere coepi 1658

„Breſtiae

„Breſtiae menſe Martio; Deſcribere finivi Sloni„mi 1658, Sept. 10, ante prandium.

Operis eiusdem exemplar tertium: ex autographo perfecto deſcriptum: Vilnae in Bibliotheca SAPIEHANA reperitur.

Princeps IABLONOVIUS, in MUSEO POLONO p. 115, Opus MS in folio, de Familiis Magni Ducatus Lituaniae, et earum Inſignibus, CASIMIRO KOIALOWICIO perperàm attribuit: idque Vilnae imprimi coeptum, poſtea autem R. P. NIESIECII CORONÆ POLONICÆ inſertum, falsò memoriae mandavit.

v.) SUPPLEMENTUM Scriptorum Societatis IESU, Prouinciae Lituanae, poſt editam BIBLIOTHECAM R. P. PHILIPPI ALEGAMBE, S. I.: collectum anno MDCLII per P. ALBERTUM WIIUK KOIALOWICZ, S. I. forma 4. Autographum, Inſtituto Societatis IESU exſtincto, ad Smolenſcenſem Epiſcopum Coadiutorem, ADAMUM Comitem NARUSSEWICIUM, vatem illum, hiſtoricumque, atque litteratorem illuſtrem, pervenit. Qui in publicam Bibliothecam ZALUSCIANAM id intulit.

LXIII.

✝ PETRUS WIIUK KOIALOWICZ: ALBERTI frater germanus, natu minimus: Societatisque IESU, eadem in Provincia, Sacerdos: Vilnenſi in Academia rhetoricam primùm, et deinde logicam docuit. Exſtant Vilnae in SAPIEHANA, Varſaviae-

que in ZALUSCIANA Bibliotheca: ELOGIA EPISCOPORUM VILNENSIUM, ad GEORGII TYSZKIEWICII Praeſulis * aetatem, à PETRO WIIUK KOIALOWICZ, Societ. IESU, conſcripta: et, ad MICHAELIS ZIENKOWICII Antiſtitis **, eiusque Coadiutoris ***, IOSEPHI Comitis SAPIEHÆ tempora, ab eiusdem Inſtituti Sacerdotibus diverſis ****, continuata: publicam tamen in lucem nunquam emiſſa. Forma 4 maiori.

* Creati MDCL.

** Renunciati MDCCXXX.

*** Deſignati MDCCXXXVII.

**** Quorum nomina ZALUSCIANUS Codex non exprimit.

LXIV.

PAVLVS KOSTKA, Civis oppidi Voynicenſis in Palatinatu Cracovienſi. Collecti ab eo: annoque MCCCCLXIII, ab ipſo perſcripti: Libri Legum Teutonicalium Iuris Magdeburgenſis. Nec non Statuta CAZIMIRI pro Terra Cracovienſi. Et Statuta Lancicienſis Terrae: Ducumque et Dominorum Terrae Mazovienſis. Folii magnitudine. inter ZALVSCIANOS Codices MSStos, ſub Numero CLXXIX, aſſervantur.

LXV.

LXV.

✠ NICOLAVS KOTTWITZ *, iuris pontificii ac legum Doctor: Poſnanienſisque Cathedralis Archidiaconus, et Gneſnenſis Metropolitanus Canonicus: idemque Lowicienſis Eccleſiae Collegiatae Decanus: SBIGNEI OLESNICII, Gneſnenſis Archiepiſcopi atque Regni Poloniae Primatis, intimus fuit. Archipraeſulis illius nomine, STATVTA SYNODALIA PRO TOTA PROUINCIA GNEZNENSI, menſe Ianuario anni MCCCCLXXXV, Petricoviae conſcripſit: quae lucem publicam nondum adſpexerunt. Excerptam inde, Doctoris NICOLAI KOTTWICII Deciſionem de Interdicto et Excommunicatione, ALEXANDER Rex Poloniae in Comitiis generalibus, Radomiae MDV celebratis, juſſit Regni ſui Statutis inſeri. Quam, eiusdem Regis iuſſu, IOANNES LASCIVS, Magnus Poloniae Cancellarius, in COMMUNI INCLYTI REGNI POLONIAE PRIUILEGIO, fol. LXIX, b, — LXXIIII, a, promulgavit: ex eoque, temporibus noſtris, STANISLAVS KONARSCIVS, Scholarum Piarum in Polonia Praepoſitus Provincialis, in LEGVM PATRIARVM Volumine I, p. 316 --- 325 iterùm in medium attulit. Elegi amabiles: quibus KOTTWICIVS ille, Archiepiſcopi atque Maecenatis ſui, SBIGNEI OLESNICII, IV Nonas Februarii MCCCCXCIII

demortui, ſarcophagum exornavit: in SIMONIS STAROVOLSCII MONVMENTIS SARMATARVM p. 559, luci ſunt expoſiti.

* KOTTWICIORVM familia, ſaeculo XV atque XVI, in Polonia Maiori, maximèque in Terra Wſchowenſi, honoribus atque opibus admodùm floruit.

LXVI.

✠ WOLFGANGUS KOVACIOCIUS*, Tranſylvaniae Cancellarius, vir aevo ſuo doctiſſimus atque eloquentiſſimus, SIGISMUNDI BATHOREI Principis nomine: vivo adhuc, mortuoque ipſius patruo, STEPHANO BATHOREO Polonorum Rege: legationibus graviſſimis in Polonia functus eſt. Servatur Varſaviae in ZALUSCIANA Bibliotheca publica: WOLFGANGI KOVACIOCII, TRANSYLVANIÆ CANCELLARII, ILLUSTRISSIMIQUE PRINCIPIS TRANSYLVANIÆ ORATORIS, AD ORDINES EQUITUM, IN ELECTIONE NOVI REGIS, IN CONVENTU VARSAVIENSI HABITA ORATIO, ANNO MDLXXXVII, MENSIS AUGUSTI DIE XIV. Sine loci ac typographi indicio, forma 4, publicata. Quae ALEXIO HORANYIO **, Hungaro, ſcriptori gravi ac polito, laborioſoque, haud cognita † fuit.

* Sic ipſe vocari Latinè voluit, prout adductae eius Orationis inſcriptio teſtatur. Sic etiam ab intimo amico ſuo, IOANNE MICHAELE BRUTO, STEPHANI BATHOREI Regis hiſtorico, in Selectis Epiſtolis, ad KOVACIOCIUM ipſum exaratis, dicitur. Sic praetereà à GE-

à GEORGIO CHIAKOR, quem STEPHANUS Rex Epiſtolis ad Hungaros ac Tranſylvanos ſcribendis praefecerat, Latina lingua ſalutatur. Qui ab HORANYIO, Hungarico ut opinor vocabulo, KOVASOTZI nominatur.

** Qui, in MEMORIA HUNGARORUM ET PROVINCIALIUM SCRIPTIS EDITIS NOTORUM, Tomo II, p. 433, de KOVACIOCIO noſtro verba fecit.

† Nec eius notitiam litteratiſſimus Tranſylvanus, GEORGIUS JEREMIAS HANERUS, habuit. Qui, in jucundiſſimis ADVERSARIIS, DE SCRIPTORIBUS RERUM HUNGARICARUM ET TRANSYLVANICARUM, p. 221 ſq., KOVACIOCII ſcripta fataque attigit.

LXVII.

† ANDREAS * de KUKURSINO, Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis Archidiaconus, ſacrarumque litterarum in Cracovienſi Academia profeſſor publicus: Tractatum super officio Misse contra nouos Bohemorum errores iussu reuerendissimi in Chriſto patris ac domini domini *Sbignei* episcopi Cracouien. anno MCCCCXXV die XIV aprilis finitum reliquit. Cuius autographum, ZALUSCIANOS inter Codices MSSTOS: folii magnitudine, ſub numero CXLVI: reperitur.

* Huius ANDREÆ mentionem fecit DLVGOSSVS, in ANNALIBVS REGNI POLONIÆ, ſub anno MCCCCXXI, p. 577.

Digitized by Google

LXVIII.

✠ IACOBUS KURDWANOWSKI, genere ortus nobiliſſimo, Albae Eccleſiae propè Cracoviam Paróchus fuit. Quo ſacerdotio ſpontè dimiſſo, ſtudiorum cauſa Bononiam profectus eſt. Sacrórum ibi canonum Doctor renunciatus: famaque legalis doctrinae clarus, Romana in Curia Palatii Apoſtolici Auditor creatus fuit. Plocenſem in Maſovia Epiſcopatum, à BONIFACIO Nono, Pontifice Maximo, anno à CHRISTO nato MCCCXCIX, accepit. Quem, eodem adhuc anno, applaudente Praelatorum atque Canonicorum collegio, cleroque univerſo Plocenſi, feliciter eſt ingreſſus. Singularia quaedam iucundaque de eo, STANISLAUS LUBIENSCIUS, Plocenſis ipſe Antiſtes, in VITIS EPISCOPORUM PLOCENSIUM, p. 120—124 narravit. Auctor autem ille tàm illuſtris, domeſticaeque antiquitatis tàm peritus, IACOBI actiones Epiſcopales, relatu digniores, ſilentio praeteriit.

Annotari enim inprimis debuit: IACOBUM hunc, Epiſcopum Plocenſem, Concilio univerſali Piſano MCCCCIX, Concilioque generali Conſtancienſi MCCCCXV, ſumma cum dignitate interfuiſſe; quemadmodum ſacri utriusque Concilii Acta, COLLECTIONIS RE-

GIÆ

GIÆ MAXIMÆ PARISIENSIS Tomo VIII inſerta, p. 108, et p. 311, tradiderunt. Memoriaeque mandari: IACOBI eiusdem Plocenſis Epiſcopi praeſentiam, Synodo Provinciali Caliſſienſi anni MCCCCXX, haud parum auctoritatis attuliſſe; ſicut iſtius Synodi Statuta, ſaeculis ſuperioribus toties excuſa, indicarunt. Poſteritati denique ſignificari: IACOBUM illum ipſum Praeſulem, die XXVI menſis Ianuarii, Chriſtianae Salutis anno MCCCCXXIII *, ſuae autem conſecrationis XXIV, Plociae in Eccleſia Cathedrali Dioeceſeos ſuae Synodum celebraviſſe. Quod CONSTITUTIONUM, in Synodo illa ſancitarum, membranaceum volumen ** antiquiſſimum, ipſumque ut ego opinor Protographum: ZALVSCIANOS inter Codices MSstos ſub numero CCLXXVII collocatum: nuperrimèque Sereniſſimi STANISLAI AVGVSTI Regis impenſa innovatum: aevo omni teſtabitur.

* Sic CONSTITUTIONUM KURDWANOVIANARUM codex veterrimus habet. Unde emendari omninò oportet errorem, à ZALUSCIO Antiſtite, in CONSPECTU EDENDI SYNODICI POLONIÆ ORTHODOXÆ, p. 12, commiſſum: à meque ipſo, in SPECIMINE CATALOGI CODICUM MANUSCRIPTORUM BIBLIOTHECÆ ZALUSCIANÆ, p. 26, iteratum. In opere enim utroque, commemoratis à nobis KURDWANOVII Epiſcopi CONSTITUTIONIBUS, annus MCCCXCVIII, atque dies VIII menſis Septembris, perperàm adſcripti ſunt.

** Parvis foliis integris contextum.

Digitized by Google

IACOBUS iſte Epiſcopus, plenus annis, plenusque meritis, ut LUBIENSCIUS Antiſtes probè iudicat, Plociae in Curia Epiſcopali, die XXVII menſis Maii, anno CHRISTI MCCCCXXV, deceſſit.

MARTINUS KWIATKOWSKI, vide QWIATKOWSKI.

LXIX.

LADISLAVS POLONVS Typographus, saeculo decimo quinto ferè exeunte, operam Hiſpanis locavit. Memoratur à MICHAELE MAITTAIRE, in ANNALIVM TYPOGRAPHICORVM, Tomi I, Parte II, p. 537: ALFONSI PALENTINI hiſtoriographi opus de Synonymis. Impreſſum HISPALI per MEYNARDUM UNGUT Alemanum et LADISLAUM POLONUM ſocios. Anno incarnationis dominice Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo primo: die uero uigeſima quarta menſis Nouembris. folii magnitudine. Editio illa, Hiſpanorum polyhiſtori illuſtri, NICOLAO ANTONIO * Hiſpalenſi, cognita haud fuit.

* Qui, in BIBLIOTHECÆ HISPANÆ VETERIS Tomo II. p. 216 — 219, de ALFONSI Palentini vita, ſcriptisque, praeclarè diſſeruit.

LXX.

LXX.

✠ ANDREAS LASCARIUS, parentibus nobilibus ac fortunatis in Polonia Maiori genitus: cum Vladiſlavienſis adhuc Praepoſitus eſſet: VLADISLAI IAGELLONIS, Poloniae Regis nomine, anno MCCCCXI, IOANNI XXIII Pontifici Maximo, in Urbe Roma obedientiam praeſtitit. Cracovienſis deinceps Decanus, electusque Poſnanienſis Epiſcopus, anno MCCCCXIV exeunte, Legatus ad Sacroſanctum Concilium Conſtantienſe, à VLADISLAO Rege, eiusque fratre, VITOLDO Magno Lituaniae Duce, miſſus fuit. Quo in munere ampliſſimo exequendo, et prudentia, et eruditione facundiaque, qua pollebat ſingulari, nomen * ſuum apud Gentes exteras celebre effecit. Redux in Poloniam: inauguratusque Praeſul Poſnanienſis: Caliſſii menſe Septembri anni MCCCCXX, Provinciali Synodo, à NICOLAO TRAMBA, Gneſnenſi Archiepiſcopo Regnique Poloniae Primate, celebratae adfuit. Poſteaque ipſe Synodum Dioeceſanum ** Poſnaniae habuit. Vita functus eſt Goſlaviciae, in caſtello paterno, ſumtuoſè à ſe inſtaurato, octavo Kalendas Auguſti, MCCCCXXVI. Indeque eius cadaver pompa honorifica in Poſnanienſe templum Cathe-

thedrale deductum fuit. Legas de eo, IOANNIS DLUGOSSI ANNALES REGNI POLONIÆ, ſub annis, MCCCCXI, p. 313: MCCCCXIV, p. 358: MCCCCXXVI, p. 496: ipſiusque VITAS EPISCOPORUM POSNANIENSIUM, p. 88—90.

* Quas partes, ANDREAS electus Epiſcopus Poſnanienſis, in Concilio Conſtantienſe egerit: Concilii huiusce inclytiſſimi Acta, COLLECTIONIS REGIÆ MAXIMÆ PARISIENSIS Tomo VIII, p. 211 — 944 inſerta, paſſim te docebunt.

** Statutis, ea in Synodo conditis, deeſt anni indicium. Conjici tamen è Statutis ipſis poteſt: illa, poſt Synodum Provincialem Caliſſienſem à NICOLAO TRAMBA Archiepiſcopo Gneſnenſi celebratam, hoc eſt, poſt annum MCCCCXX, lata fuiſſe,

Prodiit, in HERMANNI von der HARDT, Helmſtadienſis Bibliothecae Academicae quondam Praefecti, MAGNO OECUMENICO CONSTANTIENSI CONCILIO, Tom. II, Part. V, p. 170—176: ANDREÆ LASCARII *** ELECTI POSNANIENSIS, Regis Poloniae et Magni Ducis Lituaniae ad Conſt. Conc. Legati, ORATIO ad SIGISMUNDUM Imperatorem in Conſtantienſis Concilii principio A. 1415. menſe Ianuario habita, de pace et unione Eccleſiae per SIGISMUNDUM Imperatorem Conſtantiae paranda. Ex MSC. Academiae Lipſienſis, hoc titulo: Collatio, facta per Dominum ANDREAM LASCHARII Electum Poſnanienſem, in Concilio Conſtantienſi, coram Rege Romanorum ſemper Auguſto et ſuis, praeſentibus Electoribus Imperii et multis aliis.

*** LASCHARII vitioſe à ſcriptoribus externis appellati.

Eodem-

Digitized by Google

Eodemque in Opere, Tom. II, Part. VI, p. 177 — 183, omnium oculis expoſita eſt: ANDREÆ LASCARII ELECTI EPISCOPI POSNANIENSIS, Regis Poloniae et Ducis Lituaniae Legati; ALIA ORATIO PARÆNETICA, in Conſtantienſis Concilii principio A. 1415. menſe Ianuario ad Papam IOANNEM XXIII. habita, de humilitate Papam decente, ſpontaneave Papatus abdicatione. Ex antiquiſſimo MSC. Caeſareo Vindobonenſi, Actorum Concilii Conſtantienſis: Parte IV, poſt med. f. 149.

ANDREÆ huiuſce Epiſcopi Poſnanienſis Statuta Synodalia, in auctoris anonymi SYNODICO ECCLESIARUM POLONIÆ: ZALUSCIANOS inter Codices MSstos, forma 4, ſub numero MDCCCCXCVI, repoſito: p. 27 — 40, invenies.

Eiuſdem ANDREÆ, Poſnanienſis Epiſcopi, ad SBIGNEUM Electum Epiſcopum Cracovienſem, Epiſtolam anni MCCCCXXIII nondum editam, Cracoviae in Bibliotheca Academica reperiri: teſtis eſt Codicum MSStorum Bibliothecae illius Catalogus †, ad Sereniſſimum STANISLAUM AUGUSTUM, Gentis Polonicae Patrem ac Regem, inſtaurandis atque provehendis ſtudiis domeſticis maximopere intentum, diebus iſtis perlatus. Quem Maieſtatis Regiae iuſſu, Eius Anagnoſtes praecipuus, ANDREAS GAWRON-

GAWRONSCIUS, vir eleganter eruditus et ſummè officioſus, nobiſcum ſtatim communicavit.

† P. 5.

LXXI.

LECHITARUM ET POLONORUM CRONICA MAGNA.

Epiſcopus Poznanienſis BOGUFALUS. a Regni Polonie inicio. usque ad annum MCCLIII conſcripſit.

A quo tempore. Cuſtos eiusdem Eccleſie GODISLAUS. BASCO cognomine. ad annum MCCLXXI continuauit.

Proſecutus deinceps eſt Archidiaconus Gneznen̄ anonymus. ad annum Milleſimum ccc Nonageſimum.

Extremo demum Scriptor anonymus alius. eo itidem tempore. quo Archidiaconus Gneznen̄ uixit. geſta Polonorum uaria adiecit.

Folii magnitudine Chronicon * hoc integrum, deſcriptum eſt in ipſo Saeculi XIV exitu. Noſtra demùm aetate, à FRIDERICO WILHELMO SOMMERSBERGIO, Equite Sileſio, inter SILESIACARUM RERUM SCRIPTORES, Tomo II, p. 18-- 155, partitìm publicatum fuit. E quo volumine, JOSE-

JOSEPHUS ANDREAS Comes ZALUSCIUS, Regni Polonici tunc Referendarius Supremus, ea denuò curavit typis excudenda: quae à BOGUPHALO Epiſcopo Poſnanienſi, atque BASCONE Eccleſiae eiusdem Cuſtode, poſterorum memoriae ſunt prodita. Dilapſis exinde annis XV, ZALUSCIUS ille Muſis deditiſſimus: patriisque monumentis exquirendis genitus: codicem hunc manu exaratum feliciter obtinuit. Qui ab exemplaribus editis plurimùm differt: iisque multò locupletior eſt. Vide etiam BASCO: et BOGUPHALUS: et IOANNES Gneſnenſis Archidiaconus. *

* ZALUSCIANA inter Volumina MSSta, ordine eſt CCIII. Amictu regali, à Sereniſſimo STANISLAO AUGUSTO Principe et Parente Publico, donatum.

LXXII.

ANDREAS LIPSKI, auctor iuris civilis atque eccleſiaſtici eminentiſſimus: nobili et vetuſta GRABIORUM * familia prognatus: isque imperante SIGISMUNDO III, Canonicus primùm, et deinceps Scholaſticus Cracovienſis atque Plocenſis, Cuſtos quoque Gneſnenſis et Secretarius Regius, ſummique in Curia regia Iudicii Conſiliarius: Luceoriae poſtea Antiſtes, ſimulque biennio Regni Poloniae Procancellarius, qua-

quadriennio autem Cancellarius ſupremus: Praeſul dehinc Vladiſlavienſis: extremò Cracoviae Pontifex, Severiaeque Dux: Varſaviae Reipublicae ſede pridie Nonas Septembris, anno Domini MDCXXXI, aetatis autem ſuae LIX, fato conceſſit. Accuratè et liberè de eo expoſuit SIMON STAROVOLSCIVS, in VITIS ANTISTITVM CRACOVIENSIVM, p. 285—290. Nec ſingularia illa conticuit, quae ſcriptores duo maximè illuſtres; alter PAVLVS PIASECIVS, Epiſcopus Premiſliae, actionum LIPSCII teſtis oculatus, in CHRONICORVM ſuorum Editione Cracovienſi, p. 368. ſq. et p. 397. 501. 504. in Amſtelodamenſi autem, p. 308. 332. 420. 423.; alter STANISLAVS KOBIERZICIVS, Caſtellanus Gedanenſis, temporum LIPSCII ferè aequalis, in HISTORIA VLADISLAI, POLONIÆ ET SVECIÆ PRINCIPIS, ELECTIQVE MAGNI MOSCOVIÆ DVCIS, p. 616. ſq. 618. et 667. ſq. ſcire de ipſo poſteritatem cupiverunt. Cordatè etiam locutus de LIPSCIO eſt STEPHANVS DAMALEVICZ, in VITIS VLADISLAVIENSIVM EPISCOPORVM, p. 452 — 458. Mirificè autem ipſi ſunt blanditi, GASPAR NIESIECKI, in laborioſiſſimi operis ſui: DE CLARIS ATQVE ILLVSTRIBVS POLONORVM, LITVANORVMQVE FAMILIIS: lingua verna-

Digitized by Google

vernacula editi, Volumine III. p. 114—117: FRANCISCVSque RZEPNICKI, in VITIS PRÆSVLVM POLONIÆ ATQVE LITVANIÆ, Tomo I. p. 351—354. Contemnenda ſunt: quae nequam atque obtrectator BRAVNIVS, in CATALOGO CRITICO SCRIPTORVM POLONIÆ ET PRVSSIÆ, p. 130, LIPSCIO Praeſuli tanto affinxit. Edita LIPSCII opera, collecta quam difficilia ſint: credere vix poſſis. Reperiuntur in publica Bibliotheca ZALVSCIANA:

I.) De Rebus Geſtis Sereniſſimi et Potentiſſimi *Principis* ac Domini, D. SIGISMVNDI III, Poloniae ac Sueciae Regis &c. Brevis Narratio ANDREÆ LIPSKI A LIPE, Scholaſtici Plocenſis, Cuſtodis Gneſnenſis, et Canonici Cracovienſis, nec non Eidem Sacrae Regiae Maieſtati à Secretis. *ROMÆ*, apud ALOYSIVM ZANNETTVM. MDCV. Superiorum Permiſſu. forma 4 maiori.

Opuſculum hoc elegantiſſimum BRAVNIVS, Scriptorum noſtratium ſolers indagator, explorare haud potuit. Exemplar ZALVSCIANVM, ſaeculo ſuperiore, MAZARINIANÆ Bibliothecae partem fuiſſe: impreſſum poſſeſſoris tunc purpurati inſigne nos docet.

II.) PRACTICARVM OBSERVATIONVM ex Iure Civili et Saxonico collectarum, et ad ſtylum uſumque Iudiciorum Curiae Regalis accommodatarum, CENTVRIA PRIMA. Autore ANDREA LIPSKI A LIPE, Sac. Regiae Maieſt. à Secretis. *RIGÆ LIVONVM* excudebat NICOLAVS MOLLINVS Anno Domini MDCII. 4.

Digitized by Google

— Altera Editio, cuius hic eſt titulus: PRACTICARVM OBSERVATIONVM ex Iure Civili et Saxonico collectarum, et ad ſtylum uſumque Iudiciorum Curiae Regalis accommodatarum, CENTVRIA PRIMA. Autore Illuſtriſſimo et Reverendiſſimo Domino, D. ANDREA LIPSKI A LIPE I. U. D. nunc Epiſcopo Luceorienſi, Procancellario Regni, &c. Cum Gratia et Privilegio S. R. M. *CRACOVIÆ*, ex Officina Typographica FRANCISCI CÆSARII, Anno Domini MDCXX. 4.

— Editio tertia *Poſnaniae*, anno MDCXXVI, typis IOANNIS WOLRABII, forma 4 deſcripta: è ZALVSCIANA Bibliotheca publica, in RADIVILIANAM Neſviſienſem tranſiit.

— Quarta Editio *Gedani*, anno MDCXXVII, ſumtu BALTHASARIS ANDREÆ, forma 4 adornata: quam titulus praefixus *Lutetiae Pariſiorum* in typographeo ANDREÆ de VILLA NOVA excuſam ſimulat: negligentia viri eruditi et illuſtris, cui à conditore Bibliothecae publicae, ad legendum fuerat conceſſa, periit.

— Supereſt adhuc Editio quinta, omnium optima, ſic inſcripta: PRACTICÆ OBSERVATIONES ex Iure Civili et Saxonico collectae, et ad ſtylum uſumque Iudiciorum CURIÆ REGALIS accommodatae, atque Indice locupletiſſimo auctae: AVTORE Illuſtriſſimo et Reverendiſſimo Domino, Dn. ANDREA LIPSKI à LIPE REGNI POLONIÆ CANCELLARIO, poſt vero EPISCOPO CRACOVIENSI. Cum Privilegio S.R.M. Pol. et Sueciae. *DANTISCI*, ſumtibus GEORGII FÖRSTERI, Bibliopolae Regii, Anno 1648. 4.

III.) PRACTICARVM OBSERVATIONVM ex Iure Civili et Saxonico collectarum, et ad ſtylum uſum-

uſumque Iudiciorum Curiae Regalis accommodatarum, CENTVRIÆ II SEMIS. Autore ANDREA LIPSKI A LIPE I. U. D. nunc Epiſcopo Luceorienſi, Regnique Poloniae Procancellario. Cum Gratia et Privilegio S. R. M. *CRACOVIÆ*, ex officina Typographica FRANCISCI CÆSARII, Anno Domini 1619. 4.

Prima haec eſt Editio CENTVRIÆ II imperfectae. *Poſnanienſis*, unà cum CENTVRIA I, acceſſit Bibliothecae RADIVILIANÆ. *Gedanenſis*que illa: quae *Pariſienſis* falſò nuncupatur: ut CENTVRIA I, eſt deperdita. Reſtat tamen Editio *Gedanenſis* optima, cui is titulus: PRACTICARVM OBSERVATIONVM ex Iure Civili et Saxonico collectarum, et ad ſtylum uſumque Iudiciorum CURIÆ REGALIS: AVTORE Illuſtriſſimo et Reverendiſſimo Domino, Dn. ANDREA LIPSKI à LIPE Regni Poloniae quondam Cancellario, poſt vero Epiſcopo Cracovienſi: accommodatarum, CENTVRIÆ II SEMIS, noviter et accuratiùs recuſa, novoque rerum et verborum Indice aucta. Cum Privilegio S. R. M. Pol. et Succiae. *DANTISCI*, ſumtibus GEORGII FÖRSTERI, Bibliopolae Regii, Anno MDCXLVIII. 4.

IOANNES PETRVS à LVDEWIG, Germanorum Iuriſconſultus illuſtris, in Praefatione Tomi III, RELIQVIARVM OMNIS ÆVI MANVSCRIPTORVM, p. 12. ſq. lectoribus ſuis refert: „ſe codicem MS. ANDREÆ LIPSKI à Lipe, Epiſcopi „Luceorienſis, Regnique Poloniae ſupremi Cancel„larii, RELATIONES et DECRETA, in cauſis Iuris „Polonici graviſſimis, anni MDCXX, continentem „ſub haſta emiſſe. Cuius pretium ſe in eo poſuiſſe, „quod LIPSKI in hoc ſcientiae genere apud Polonos „valuerit ipſe ſcientia, uſu, auctoritate. Seſe vero ex

Digitized by Google

„Poloniae inſtitutis lumen deſumere ſolitum, cùm uni-
„verſim ad Germanica jura, tùm ſigillatim Saxonica.

IV.) DECAS QVÆSTIONVM PVBLICARVM REGNI. In quibus Eccleſiaſtica iura, et immunitates Eccleſiaſtici Status, elucidantur. Autore ANDREA LIPSKI à Lipe I. V. D. Schotore Cracovien. et Plocen. Cuſtode Gneſnen. Salaſtico Cracovien. et Plocen. Cuſtode Gneſnen. Sacrae Reg. Maieſt. à Secretis. *CRACOVIÆ*, in Officina FRANCISCI CÆSARII, Anno MDCXVI. 4.

Adjecta operi huic eſt, lingua vernacula, LIPSCII eiusdem Cohortatio: ad Regni Ordines, Varſaviae de tollendis inter Ordinem Eccleſiaſticum et Saecularem controverſiis deliberaturos: anno MDCVII ſcripta. Quae unà cum QVÆSTIONIBVS illis PVBLICIS, in Editionibus reliquis omnibus repetita fuit. Dicendae adhuc ſunt Editiones illae, quas poſſidemus.

— Secunda videlicet *Poſnaniae*, anno MDCXXVI, IOANNIS WOLRABII characteribus expreſſa. 4.

— Tertia *Cracoviae*, anno Domini MDCXXXII, ex officina ANDREÆ PETRICOVII, S. R. M. Typographi, emiſſa. 4. Prodierunt eodem anno, è PETRICOVIANA typographia: Opuſcula tàm Eccleſiaſtici, quàm Equeſtris Ordinis, Nobilium Virorum Compoſitionis inter Status Negotio ſervientia: collecta à MELCHIORE STEPHANIDE. 4. Quibus etiam LIPSCII DECAS QVÆSTIONVM, memorataque eius Cohortatio, eſt inſerta. Quarta Editio peculiaris *Gedani*, anno MDCXLVI, ſumtibus HÜNEFELDIANIS, forma 4 publicata, deeſt nobis.

— Quinta adeſt Editio. Quae *Gedani*, anno MDCXLVII, GEORGII FÖRSTERI, Bibliopolae Regii impenſis, forma 4 lucem adſpexit.

v.) SYN-

Digitized by Google

v.) SYNODVS DIOECESANA LVCEORIENSIS. Anno Domini MDCXXI celebrata: ſub Illuſtriſſ. et Reverendiſſ. in CHRISTO Patre et Domino, D. ANDREA LIPSKI, Epiſcopo Luceorienſi, Cancellario Regni Supremo. *CRACOVIÆ*, in Officina Typographica FRANCISCI CÆSARII, Anno Domini MDCXXI. 4.

vi.) SYNODVS DIOECESANA VLADISLAVIENSIS. Anno Domini MDCXXVIII, die IV Maii celebrata. Praeſidente Illuſtriſſ. et Reverendiſſ. Domino ANDREA LIPSKI A LIPE, Dei et Apoſtolicae Sedis gratia Epiſcopo Vladiſlavien. et et Pomeraniae. *CRACOVIÆ*, in Officina Typographica FRANCISCI CÆSARII, Anno Domini MDCXXVIII. 4.

* Sic patrio idiomate, à Raſtro: Grabie: inſigni gentilicio ſuo, appellantur.

LXXIII.

IOANNIS ALEXANDRI GRABII LIPSKI, Gneſnenſis primùm Metropolitani Primicerii, et Poſnanienſis Cathedralis Praepoſiti, Abbatiaeque Clarae Tumbae Adminiſtratoris: Regni deinde Poloniae Procancellarii, atque Epiſcopi Luceorienſis, Praepoſitique Generalis Miechovienſis, et Heroici Ordinis Aquilae Albae Equitis: poſtea verò Antiſtitis Cracovienſis, et Ducis Severiae: tandemque Sacrae Romanae Ec-

cleſiae Cardinalis: x Kalendas Martii, humanae Salutis anno MDCCXLVI, aetatis ſuae LVI demortui: elogium accuratiſſimè atque elegantiſſimè ſcriptum, praefixa ipſius icone, haud invenuſtè facta, in MARII GUARNACCI VITIS PONTIFICUM ROMANORUM, ET S. R. E. CARDINALIUM, Tom. II, p. 716 ſq., exhibetur. Eius ſcripta, in noſtra POLONIA LITTERATA HUIUS TEMPORIS, p. III indicantur.

Vernaculae eloquentiae laude nunc praecellit THADÆUS GRABIUS LIPSKI, Caſtellanus Lanciciensis, Aquilaeque Albae Eques.

LXXIV.

IOANNES LIPSKI, claro LADARVM † ſanguine genitus, ſed maximè eloquentiae fama celebris: factus à SIGISMVNDO III iam ſeneſcente Cracovienſis Eccleſie Cathedralis Praepoſitus: Regiarum epiſtolarum ac Publicarum litterarum ſcriptoribus praefuit. Nactus eſt ab eodem Rege Vanchocenſem Abbatiam, Regnique Referendarii officium. Simulque functus eſt apud CONSTANTIAM AVSTRIACAM Reginam Cancellarii munere. Renunciatus à VLA-

VLADISLAO IV Epiſcopus Culmenſis, Regis huius nomine, Viennenſi in Curia, cum CÆCILIA RENATA AVSTRIACA, FERDINANDI III Imperatoris ſorore germana, foedus connubiale pactus eſt. Locumque praecipuum eos inter Senatores tenuit, qui unà cum fratre Regis, IOANNE CASIMIRO, Reginam illam in Poloniam deduxerunt. Creatus exinde LIPSCIVS ille Gneſnenſium Archiepiſcopus atque Regni Poloniae Primas: felicitate ea haud diu uſus: viſcerum dolore interiit, tertio Idus Maji, reparatae Salutis anno MDCXLI, aetatis ſuae LII. Laudatus in funere eſt ſermone Polonico, à GEORGIO OSSOLINSCIO, Regni tùm Procancellario: eloquentiae Latinae ac vernaculae, inter Polonos, temporibus illis principe. Cui LIPSCIVS, amicitiae uſu omnium ſibi junctiſſimo: amoris ſignum ac pignus perpetuum: ſcyphum aureum, gemmis pretioſis diſtinctum, reliquit. Vitae eius acta STANISLAVS BVZENSCIVS, in VITIS ARCHIEPISCOPORVM GNESNENSIVM ET REGNI POLONIÆ PRIMATVM nondum editis, p. 1490 — 1520, ſtylo uberiore tradidit. Nec indiligenter ea eſt perſecutus SIMON OKOLSCIVS, in ORBIS POLONI, quo Sarmatarum Gentilicia nomina et inſignia explicantur, Tomo II. p. 29 — 33. Isque

Digitized by Google

p. 34 ſq. honorificentiſſimum illud diploma exhibuit: quo Romanorum Imperator FERDINANDVS III, Culmenſem Epiſcopum IOANNEM LIPSKI DE LIPIE, Magnum Legatum à Conſobrino ſuo VLADISLAO IV Rege Polonorum ac Suecorum ad Se miſſum: fratresque illius germanos atque omnes ipſorum poſteros: Sacri Romani Imperii Comites creavit. E Scriptis IOANNIS LIPSCII, haec ad ZALVSCIOS fratres, Bibliothecae publicae conditores illuſtres, pervenerunt:

I.) PANEGYRICVS GVSTAVIANVS, ELIÆ de NVKROIS: h. e. DANIELIS KRVSII: cribro philyrino cribellatus. *SIRENATÆ*, i. e. *VARSAVIÆ*, cuius Vrbis inſigne eſt Siren. Anno Domini MDCXXVIII. 4.

Scriptum hoc, ſub nomine AH AMOTI KRVSII, eſt evulgatum.

II.) Oratio Funebris D. D. SIGISMVNDO III Poloniae et Sueciae Regi: et CONSTANTIÆ Reginae: ſcripta à IOANNE LIPSKI, Referendario Regni, Abbate Vanchocenſi, Praepoſito Cracovienſi, Regente Maioris Cancellariae Regni. *CRACOVIÆ*, in Officina ANDREÆ PETRICOVII, S. R. M. Typogr. Anno Domini MDCXXXIII. 4.

— Oratio utraque, anno Domini MDCXXXV, in Vrbe Roma, typis LVDOVICI GRIGNANI, forma 4 maiori excuſa: tituloque illo inſignita: Iun-

cus

cus Regius philyrina cinctus faſcia, ſeu Oratio Funebris D. D. SIGISMVNDO III Poloniae et Sueciae Regi: et CONSTANTIÆ Reginae: ſcripta à IOANNE LIPSKI, Referendario Regni, Abbate Vanchocenſi, Praepoſito Cracovienſi, Regente Maioris Cancellariae Regni.

— Gemina Oratio recuſa, in ANDREÆ TRZEBICII: MANIPVLO ORATIONVM, AB ERVDITIS VIRIS POLONICÆ NATIONIS SCRIPTARVM, p. 41—69.

III.) Elogium Funebre Sereniſſimo D. ALEXANDRO CAROLO Poloniae et Sueciae Principi, à IOANNE LIPSKI, Referendario Regni, ſcriptum. *CRACOVIÆ*, in Officina ANDREÆ PETRICOVII, S. R. M. Typogr. Anno Domini MDCXXXV. 4.

— Repetitum, in ANDREÆ TRZEBICII: MANIPVLO ORATIONVM, p. 133—144.

IV.) Illuſtriſſimi, Excellentiſſimi, ac Reverendiſſimi Domini, D. IOANNIS A LIPIE LIPSKI, Epiſcopi Culmenſis et Pomeſaniae: Sereniſſimi ac Potentiſſimi VLADISLAI IV Poloniae et Sueciae Regis, ad Sereniſſimum atque Invictiſſimum FERDINANDVM III Romanorum Imperatorem ſemper Auguſtum, Magni Oratoris et Legati: Orationes duae. Habitae in Aula Caeſaris, coram Sua Caeſarea Maieſtate, ac Sereniſſima Regina CÆCILIA RENATA, die ultima Iulii, et III. Auguſti. *VIENNÆ AVSTRIÆ*, typis MATTHÆI FORMICÆ, in Aula Colonienſi, Anno MDCXXXVII. 4.

Digitized by Google

Prior oratio, apud Imperatorem: altera, apud Reginam, habita fuit. In lucem publicam productae ſunt à DOMINICO RONCALLIO Italo: VLADISLAI IV Regis ab epiſtolis externis: LIPSCIIque Antiſtitis Culmenſis, in Legatione Viennenſi, à conſiliis. Qui orationem priorem, STANISLAO KONIECPOLIO, Cracovienſi Caſtellano copiarumque Polonicarum Duci ſupremo, inſcripſit: alteram, IOANNI WENZYK, Archiepiſcopo Gneſnenſi atque Primati Regni Poloniae, dedicavit.

— Orationis utriusque Editio multò elegantior: *CRACOVIÆ*, in Officina ANDREÆ PETRICOVII, S. R. M. Typographi, eodem adhuc anno, forma 4 adornata.

— Oratio prior, iterùm prolata, in: ANDREÆ TRZEBICII: MANIPVLO ORATIONVM, p. 255—261.

— Ambae Orationes, denuò publicatae, in: IOANNIS OSTROWSCII DANEYKOWICII: SVADÆ POLONÆ ET LATINÆ Tomo II. Part. I. p. 11—14.

v.) Illuſtriſſimi et Reverendiſſimi Domini IOANNIS LIPSKI, Archiepiſcopi Gneſnen. Regni Poloniae Primatis, Primique Principis, Epiſtola: in negotio Principis IOANNIS CASIMIRI, fratris Poloniarum Regis, à Rege Galliarum militari cuſtodia detenti: ad Excellentiſſimum Dominum CLAVDIVM MEMMIVM, Sereniſſimi Galliarum Regis ad Septentrionales Provincias Legatum, ſcripta Kalendis Ianuarii, An. MDCXXXIX. ſine indicio loci atque typographi, divulgata. 4.

— Epiſtola LIPSCII Primatis, ab EVERHARDO WASSENBERGIO: SERENISSIMI

IOAN-

IOANNIS CASIMIRI, POL. ET SUEC. PRINCIPIS, CARCERI GALLICO, p. 122 — 131 inſerta. MEMMIIque Legati Reſponſio, eodem in opere, p, 167 — 183 exhibita.

— IOANNIS LIPSCII, Poloniae Primatis, Epiſtola: CLAVDIIque MEMMII, Legati Gallici, Reſponſio: coniunctim luci expoſitae, in IOANNIS OSTROWSCII DANEYKOWICII: SVADÆ POLONÆ ET LATINÆ Tomo II. Part. II. p. 5 — 12.

VI.) IOANNIS Comitis de LIPIE LIPSKI,‡ Archiepiſcopi olim Gneſnenſis, Regnique Poloniae Primatis et Primi Principis Epiſtolae: ad VLADISLAVM IV Regem: et ad Regni Praeſules, alteriusque ordinis Proceres: patrio idiomate ſcriptae. Interſertis Litteris compluribus: ad VRBANVM VIII * Pontificem Maximum: ad FERDINANDVM III Romanorum Imperatorem: et ad Eccleſiae Romanae Patres purpuratos, Heroasque Europaeos illuſtriores: Latino ſermone compoſitis. Exſtat ſub finem elegantiſſima atque accuratiſſima: Relatio de ſtatu Archidioeceſeos Gneſnenſis, à IOANNE LIPSKI Archiepiſcopo, paullò ante obitum ſuum, ad Sanctam Sedem Apoſtolicam miſſa. Conſcriptum illud Volumen eſt charactere admodum nitido: folii magnitudine. Eſtque, inter ZALVSCIANOS Codices manu exaratos: qui ad Poloniae hiſtoriam pertinent: ordine CCCXXX.

‡ Tulerunt id cognomen, à ſtemmate ſuo: Lădá: hoc eſt, ſolea cruce inſignita.

* Delectabatur VRBANVS VIII ſcriptionibus huiusce LIPSCII: quem Sarmatarum LIPSIVM appellitare conſueverat.

Digitized by Google

LXXV.

STANISLAVS Comes de LIPIE LIPSKI, Canonicus Cathedralis Plocenſis atque Praepoſitus Cremenecenſis, Iubilaeo anno MDCL, Romam profectus: in communi illa CHRISTIANORVM Populorum celebritate: Divo STANISLAO, Cracovienſi Pontifici ac Martyri, in cognominata ab ipſo Eccleſia Nationis Polonorum, ipſis Nonis Majis, ei ſacris, Panegyricum dixit. Quem mox, ſuperiorum permiſſu, in ipſa Vrbe, LVDOVICI GRIGNANI typis, forma 4 deſcribendum curavit. Redux in patriam ſuam, Cracovienſium Canonicorum collegium, Poloniae totius nobiliſſimum, ingreſſus: Regnique Cancellariae maioris praefecturam conſecutus eſt. Hisque honoribus conſpicuus: poſt abdicationem IOANNIS CASIMIRI Regis: MICHAELI KORIBVTH Regi electo nomen ſuum dedit. Reliqua illius LIPSCII nos latent.

LXXVI.

FELIX Comes DE LIPIE LIPSKI, Siradiae adhuc Caſtellanus, in Electione gemina: quae IOANNIS III Regis mortem ſubſequebatur: ad CONTIANAS partes acceſ-

acceſſit. Principemque ipſum FRANCISCVM LVDOVICVM CONTIVM mari adventantem, in Gedanenſium portu, oratione * magnifica excepit. Conciliatus tamen AVGVSTO II, Regi inaugurato: Caliſſienſis Palatini dignitatem ab eo impetravit. Suecorum poſtea Rege CAROLO XII, Curoniam atque Lituaniam hoſtiliter intrante, Regisque Polonorum AVGVSTI II abdicationem poſtulante: Reipublicae decreto, legatio illuſtris è Senatorio atque Equeſtri Ordine, CAROLVM Regem adiit: cuius dux, LIPSCIVS ** ille, Palatinus Caliſſienſis, fuit. Qui Regis iuvenis animum, belli cupiditate nimia flagrantem, blanda oratione *** mitigare, et ad refovendam cum Rege et Republica Polonorum pacem priſtinam flectere, fruſtra conatus eſt. Reverſusque LIPSCIVS, aemulorum ſuorum atque invidorum arte, incuſatus perfidiae: binis à Nobilibus furibundis, vulneribus continuis confoſſus, optimè de patria meritum ſpiritum caelo reddidit, exeunte menſe Septembri anni MDCCII. Oſſa eius recondita ſunt loculo argenteo. Obitam ab ipſo legationem: caedemque Senatoris praeclari, Regisque ipſius AVGVSTI teſtimonio innocentiſſimi: fato eius illacrymans, Varmiae Princeps atque Praeſul, Regnique Poloniae Cancel-

larius

larius ſupremus, ANDREAS CHRYSOSTOMVS ZALVSCIVS, in EPISTOLARVM ſuarum HISTORICO-FAMILIARIVM Tomo III. p. 152 — 156. 171 — 177. 180. 181 ſq. 183. 185 ſq. 187. 188. 193 — 195. 200. 201 ſq. 252 — 255. 277. 304. memoriae prodidit.

* Quam, à Principe ZALVSCIO, in EPISTOLARVM HISTORICO-FAMILIARIVM Tomo II. p. 459 — 464 omnium oculis expoſitam: IOANNES CHRISTIANVS LüNIG, in ORATIONVM, A PROCERIBVS EVROPÆ HABITARVM, Partem III. p. 315 — 327 tranſtulit: indè verò IOANNES OSTROWSCIVS DANEYKOWICIVS, in SVADÆ POLONÆ ET LATINÆ ſuae Tomo II. Part. I. p. 18 — 22 iterùm in medium produxit.

** Collegae ipſius, à Republica deſignati, fuerunt ANDREAS CASIMIRVS KRYSZPIN Palatinus Vitebſcenſis: STANISLAVS Comes TARLO ſupremus Culinae Regni Praefectus: IOSEPHVS POTOCKI Praefectus Haliciae: CASIMIRVS OGINSKI Gubernator Grodovienſis: et ALEXANDER MYCIELSKI Subiudex Siradienſis Territorii.

*** Hanc, à Principe ZALVSCIO, in EPISTOLARVM ſuarum Tomo III. p. 173 ſq. publicatam: LüNIG, ORATIONVM à ſe collectarum, Parti III. p. 361 — 363 immiſcuit. Unde DANEYKOWICIVS, in SVADÆ POLONÆ ET LATINÆ Tomo II. Part. I. p. 23 ſq. denuò promulgavit.

Falſò quidem à LüNIG p. 445 ſq. atque à DANEYKOWICIO p. 24. Caliſſienſi Palatino oratio altera, ad CAROLVM XII Sueciae Regem, fuit attributa. Quam Princeps ZALVSCIVS p. 174, in conſpectum à ſe prolatam: loco ſecundo, à Regni Culinae Praefecto ſupremo, Comite TARLONE, eſſe habitam; ibidem, atque p. 195 disertè ait.

Reſponſum Oratori utrique, ipſorumque Collegis, Sueciae Regis nomine, à CAROLO Comite PIPER datum: Princeps ZALVSCIVS p. 175 palàm fecit. LüNIG inde p. 447 exhibuit. E quo DANEYKOWICIVS p. 49 repetiit.

LXXVII.

Digitized by Google

LXXVII.

✠ STANISLAUS LOCHOWSKI, Nobilis Minoris Poloniae, isque Caſtri Opocznenſis in Satrapia Sandomirienſi Notarius, VLADISLAO IV regnante, iuris diſciplina in Polonia maximè enituit. Scriptis hiſce teſtantibus:

I.) REGULÆ IURIS, ET LOCI COMMUNES FORENSES. Quorum de Iure et Praxi Communi tritus et verſatus in Foro Uſus: et Allegatio. Auctore STANISLAO LOCHOWSKI Caſtri Opocznen. Notario. *POSNANIÆ*, è Typographeo ALBERTI REGULI, 1636, et 1642, 12. Ibidem, ſine Typographi indicio, 1643, pari forma. *CRACOVIÆ*, ex Officina FRANCISCI CÆSARII, 1644: filiique eius cognominis, 1686, 1691, et 1701, 8. Eademque in Urbe, Typis Haeredum FRANCISCI CÆSARII Iunioris, 1727, forma ſimili.

Cracovienſem editionem anni 1701, Litteratores Lipſienſes in ACTIS ERUDITORUM, MENSIS MAII, A. MDCCII. p. 197—199, merita cum laude recenſuerunt. Eandemque Princeps IOSEPHUS ALEXANDER IABLONOWSKI, Palatinus Nowogrodenſis, in MUSEO POLONO, p. 145, indicavit. Cui ceterae editiones, reliquaque LOCHOWSKII opera haud innotuerunt.

II.) PROCESSUS IURIS LIMITANEI, REGNI POLONIÆ. Auctore STANISLAO LOCHOWSKI Caſtren. Opocznen. Notario. *CRACOVIÆ*, in Officina Typographica FRANCISCI CÆSARII. Anno Domini 1641. 4.

Librum

Librum hunc perutilem, Nobilibusque Polonis perneceſſarium: ſed inventu olim in Polonia ipſa difficillimum: aetate noſtra MARTINUS PACIORKOWSKI bis curavit recudendum. Qui tamen, oppreſſo LOCHOWSCII auctoris veri nomine, temerè atque inſolenter opus ſibi ipſi tribuit, inſcriptione eiusmodi praefixa: REGULA PROCESSUS GRANICIALIS CAMPESTRIS, REGNI POLONIÆ. Secundum Praxim moderni ſaeculi, ad diſlimitanda Bona Regalia, Spiritualia, et Terreſtria. Ad uſum publicum, cum Additamento Legum et Conſtitutionum Regni. Auctore MARTINO PACIORKOWSKI, Officii Caſtrenſis Opocznenſis Subdelegato Iurato. Typis Clari Montis CZENSTOCHOVIENSIS. 1749. 4. *LUBLINI*que, typis S. R. M. Collegii Soc. IESU. 1760. eadem forma.

III.) DE CORRECTURA IURIUM, ET PROCESSUS IUDICIARII TERRESTRIS COMPENDIO: Brevis Diſcurſus. Auctore STANISLAO LOCHOWSKI Caſtren. Opocznen. Notario. *CRACOVIÆ*, in Officina Typographica FRANCISCI CÆSARII. Anno Domini 1641. 4. Liber ſummè rarus.

IV.) COMITIORUM REGNI POLONIÆ GENERALIUM FORMA, VIS, ET EFFECTUS. *CRACOVIÆ*, in Officina Typographica FRANCISCI CÆSARII. Anno à partu Virginis 1644. 4.

Libellus rariſſimus. Praemiſſam ad CHRISTOPHORUM SUŁOWSKI, Ravenſem Palatinum, Epiſtolam: auctor ipſe, STANISLAUS LOCHOWSKI, Caſtri Opocznenſis Notarius, *Miedzyboreae*, XI menſis Ianuarii, MDCXLIIII, ſubſcripſit.

V.) QUÆ-

Digitized by Google

v.) QUÆSTIO: quis inter MILITEM, IURISCONSULTUM, et MEDICUM, ſit REGNO et REIPUBLICÆ utiliſſimus? Per modum cuiusdam concertationis fraternae, in Theatrum Iuris publicum prolata. Auctore STANISLAO LOCHOWSKI de Lochow, Caſtri Opocznen. Notario. *CRACOVIÆ*, in Officina FRANCISCI CÆSARII, S. R. M. Typographi. Anno D. 1647. 4.

Praeter ſcripta illa, prodiit opuſculum, cuius titulus eſt: ALEXANDER MAGNUS, ſive rerum ab ALEXANDRO MAGNO, Rege Macedonum, geſtarum Exempla praecipua, ex variis Auctoribus collecta: ſingularique ſtudio et opera STANISLAI LOCHOWSKI de Lochow, Caſtren. Opocznen. Notarii, in lucem Edita. *CRACOVIÆ*, in Officina FRANCISCI CÆSARII. Anno Domini 1646. 4.

Nec taceri debet: EQUES POLONUS, ſive Almae Nobilitatis Polonae, cum ſuis inſigniis et praerogativis, Vera Effigies. Primùm per Adm. Rndum. D. VENCESLAUM KUNICKI in Kunice, Canonicum Louicien. Praepoſit. Opocznen. &c. ſub ſtatu ſaeculari in lucem edita. Nunc demùm à Generoſo STANISLAO LOCHOWSKI, Notario Caſtren̄. Opoczneñ. priſtinae luci reſtituta. Cum licentia Superiorum. *CRACOVIÆ*, in Officina Typographica FRANCISCI CÆSARII. Anno Domini 1645. 4.

LXXVIII.

✝ PETRUS LODEREC Dalmata, cum in Bohemia verſaretur: DICTIONARIUM SEPTEM LINGUARUM, videlicet LATINÆ, ITALICÆ, DALMATICÆ, BOHEMICÆ, POLONICÆ, GERMANICÆ, et HUNGARICÆ. *PRAGÆ*, MDCV, forma 4 tranſverſa, in lucem edidit. Hungaricae Bibliothecae ſcriptori diligentiſſimo, ALEXIO HORA'NYIO, auctor ille nondum in notitiam venit.

IOANNES LONGINUS, Canonicus Cracovienſis: ANNALIUM REGNI POLONIÆ ſcriptor praecipuus: vide DLUGOSSUS.

LXXIX.

✝ THOMÆ MAKOWSKI, Equitis Poloni: MAGNI LITUANIÆ DUCATUS TABULA GEOGRAPHICA: Lituanicarum omnium rariſſima eſt. Nec Epiſcopo Kiovienſi, IOSEPHO ANDREÆ Comiti ZALUSCIO, patriorum monumentorum indagatori tanto, unquam viſa: nec audita quidem fuit. Exoriente ſaeculo ſuperiore, in publicum prodiit. Mentioque eius facta eſt, ab

ab HESSELO GERARDO, in ea nota, quam, editae à ſe, anno à CHRISTO nato MDCXIV, TABULÆ RUSSIÆ: ex Autographo THEODORI Moſcoviae Principis deſumtae: appoſuit.

LXXX.

✠ CASPAR MALLINIVS Polonus, Argentoratenſi in Academia *, artem medicam litterasque humaniores ſtudioſiſſimè ac diligentiſſimè coluit. Ibidemque Elegiacum carmen prolixum, idque elegantiſſimum: IOANNI ZAMOSCIO, Belſenſi adhuc, Zamechenſique, atque Knyſinenſi Praefecto, Elegis venuſtis dicatum: publicavit. Cui is titulus: IATROTHEOLOGONOMICOMACHIA; Carmen, quo Medicinae excellentia, refutatis quibusdam obiectionibus, oſtenditur. Per CASPARUM MALLINIUM Polonum. *ARGENTORATI*, apud BERNHARDUM IOBINUM. Anno 1575, 8.

*, Quae tunc temporis, à Polonis praeſertim, aut Auguſtanae, aut Helveticae Confeſſionis ſequacibus: maximèque à LESCINIIS et OSTROROGIIS, POTOCIISque atque RADIVILIIS: frequentabatur.

Exemplar illud: quod in ZALUSCIORUM muſeo publico aſſervatur: ad IOANNEM LUDOLPHUM BÜNEMANNUM, Min-

denſis Gymnaſii quondam Rectorem, optimorum atque exquiſitorum librorum ſcientia et copia inſtructiſſimum, pertinuit. Cuius manu propria, folio priori, verba haec ſunt adſcripta: Elegans, et ob raritatem paucis notum Carmen. Utinam vir doctus aliquis colligeret et ederet Delicias Poetarum Polonorum; in quibus hic CASPAR MALLINIUS locum mereretur.

MALLINIUS ipſe in Poloniam reverſus: ZAMOSCIIque Herois ac Maecenatis ſummi, familiaribus adiunctus: et ad SIMONIS SIMONIDÆ Leopolienſis, Vatis maximi, amicitiam ſingularem et conſuetudinem crebram aggregatus: carmina plura in lucem emiſit. Quae recenſeri nunc à me, adeò infirmo, haud poſſunt.

LXXXI.

MARTINVS GALLVS Sacerdos: patriae exul: fati clementia, BOLESLAO III regnante, delatus eſt in Poloniam. Scientiaque ſua atque prudentia, in MARTINI Gneſnenſis tùm Archiepiſcopi: itemque MAVRI Pontificis Cracovienſis, et PAVLI Cruſvicenſis Praeſulis: SIMONIS etiam Epiſcopi Plocenſis, atque

ZI-

Digitized by Google

ZIROSLAI Vratiſlavienſis Antiſtitis, familiaritatem ſeſe inſinuavit. Quorum liberalitate illectus, potentiaque atque auctoritate fultus, CHRONICON POLONIE, ET DUCIS BOLESLAI PRINCIPALITER, contexuit. Orſus ille opus ſuum eſt à PIASTO: illata POPIELI, vulgo CHOSTEK dicti, mentione. Finiit BOLESLAI III geſtis memorabilibus ſub annum MCIX. Eſt monumentum iſtud, Polonicorum annalium, qui ad nos pervenerunt, omnium vetuſtiſſimum. Latuitque * omnium diutiſſimè in tenebris. Nam anno demùm MDCCXLIX, in nobiliſſima Gedanenſium civitate, Gentisque Polonae commerciis ac ſtudiis florentiſſima, ab eius Syndico GOTTFRIDO LENGNICH, Hiſtorico ipſo claro celebrique, è Codice, manu admodum antiqua ac nitida perquam accuratè ſcripto: doctiſſimi Varmienſis Principis atque Antiſtitis, ADAMI STANISLAI GRABOWSCII, tunc proprio: folii magnitudine in lucem ** prolatum eſt, unà cum VINCENTII KADLVBKONIS Epiſcopi Cracovienſis CHRONICO, atque Scriptoribus domeſticis duobus anonymis. VINCENTII autem KADLVBKONIS POLONI, atque MARTINI GALLI, codex MStus, à GRABOWSCIO Varmiae Principe et

 Prae-

Praeſule, inviſenti ipſum Epiſcopo Kioviënſi atque Czerniechovienſi, IOSEPHO ANDREÆ ZALVSCIO MVSAGETÆ, tanquam pignus pactae cum eo amicitiae, donatus † eſt reparatae Salutis humanae anno MDCCLX.

* Uſus CHRONICO illo eſt IOANNES DLVGOSSVS, Canonicus Cracovienſis, rerum à Polonis geſtarum Scriptor praecipuus. Teſtemque ille MARTINVM GALLICVM produxit, in ANNALIVM ſuorum Tomi prioris Editione Dobromilenſi, p. 36 et 63: inque Lipſienſi p. 36 et 65. MARTINVS CROMERVS, Varmienſium Epiſcopus, auctorem hunc non vidit. E DLVGOSSI tamen commemoratione, eius meminit, in operis ſui praeclariſſimi: DE ORIGINE ET REBVS GESTIS POLONORVM: Editione Colonienſi, p. 22 b. et 23 a. Habuit autem IOANNES FELIX HERBVRTVS, Vexillifer Leopolienſis: KADLVBKONIS atque DLVGOSSI, ORICHOVIIque primus Editor: MARTINVM GALLVM. Quem ille, in propria ſua, ad KADLVBKONIS CHRONICON praefatione, Gallum anonymum vocavit. Dediſſetque etiam eum civibus ſuis: niſi mortalitate ipſe fuiſſet interceptus.

** Manſit tamen operis memoratiſſimi, maximèque nobis neceſſarii Editio, Polonis ipſis litteratiſſimis incognita: exemplaribus perpauculis à Typographo anonymo excuſis.

† Regiè nunc veſtitus, Patris patriae, STANISLAI AVGVSTI, liberalitate. Ordine CCII.

LXXXII.

MARTINUS Nobilis Polonus, primus huius nominis Archipraeſul Gneſnenſis, Provinciae Metropolitanae ab anno MXCII ad annum MCXVIII praefuit: notante IOAN-

IOANNE DLUGOSSO, Gneſnenſi atque Cracovienſi Canonicó in VITIS ARCHIEPISCOPORUM ECCLESIÆ METROPOLITANÆ GNESNENSIS MSStis, p. 66 ſq., inque editis ANNALIBUS REGNI POLONIÆ, ſub annis MXCII, p. 323, et MCXVIII, p. 411. Isque MARTINUS, primus in Polonia Maecenas, MARTINO Gallo, Sacerdoti exuli, Gneſnae in Caſtro S. GREGORII domicilium commodaque omnia praebuit: ſicut, ex ipſius MARTINI Galli, CHRONICI prooemio, colligimus.

LXXXIII.

MARTINVS POLONVS, Ordinis Praedicatorum, inter Scriptores Saeculi XIII, locum ferè primum ac eminentiſſimum tenuit. Genere quidem Polonus haud * fuit. Natus autem fuit Oppaviae **, celebri urbe Sileſiae: quae tunc temporis Poloniae adhuc Principibus parebat. Unde MARTINVM hunc, POLONVM cognominatum: auctores graviſſimi atque clariſſimi *** opinantur.

* Ferunt auctores noſtrates iſtum ipſum MARTINVM, nobili STRZEMPSCIORVM familia in Polonia prognatum: perhibito veteri teſtimonio nullo.

** Teſtantur id MARTINIANI CHRONICI codices MSSti duo perveteres; unus Imperatorius Vindobonenſis; alter

alter ille, qui è vetuſta Bibliotheca, Regis Hungarorum bellicoſiſſimi atque doctiſſimi, MATHIÆ CORVINI, ad Monachos Carthuſianos Coenobii Gamingenſis in Auſtria devenit. In utriusque enim praefatione MARTINVS ipſe, PATRIA OPPAVIENSEM, ſeſe vocitavit. Luculenter de codice utroque differuit PETRVS LAMBECIVS, in COMMENTARIORVM, DE AVGVSTISSIMA BIBLIOTHECA CÆSAREA VINDOBONENSI, LIBRO II. p. 868. et 870.

*** MARTINVS maximè HANKIVS: DE SILESIIS INDIGENIS ERVDITIS, p. 37. et IOANNES GEORGIVS ECCARDVS, in CORPORIS HISTORICI MEDII ÆVI, TOMI I prooemio, §. XX.

Sacrum Ordinem Praedicatorum MARTINVS ille ingreſſus eſt Vratiſlaviae †, Sileſiorum urbe primaria. Miſſusque à Superioribus ſuis Romam ‡, Vrbem urbium: Pontificis Maximi, CLEMENTIS IV conſecutus gratiam atque familiaritatem, Poenitentiarius atque Capellanus ab ipſo aſſumtus fuit. Quibus etiam muneribus, apud GREGORIVM X, et INNOCENTIVM V: pariterque apud IOANNEM XXI, atque NICOLAVM III, functus eſt. A NICOLAO quidem Tertio, menſe Iunio anni poſt CHRISTVM natum MCCLXXVIII, Gneſnenſis in Polonia Eccleſiae Metropolitanae Archiepiſcopus renunciatus, atque ‡ inauguratus: ſpatio tamen anni eiusdem, profecturus in Poloniam, morbo Bononiae correptus, extinctusque fuit.

† Rela-

Digitized by Google

‡ Relatum ſic eſt à Fratribus Ordinis Praedicatorum, qui Vratiſlaviae Divi ADALBERTI Coenobium incolunt, Hiſtorico laudato, IOANNI GEORGIO ECCARDO: magni et inclytiſſimi Comitis FLEMMINGII tùm Secretario: anno MDCCIII, è Polonia revertenti. Oſtenſaque ipſi eſt, aſſervata in Coenobio illo vetus pictura: quae MARTINI POLONI faciem exprimebat.

‡ Pertinuit MARTINVS, ut alumnus Coenobii Vratiſlavienſis, ad Ordinis Praedicatorum provinciam Polonam: cuius moderamini ac poteſtati, Sileſiae tunc, Bohemiaeque Coenobia omnia, ſubiecta erant. Qua ratione potiſſima, MARTINVM: provinciae totius Polonae negotiis in Curia Romana praepoſitum: POLONVM ibi fuiſſe appellitatum, haud abſurdè colligi poteſt.

‡ Creatum MARTINVM illum, à NICOLAO Papa Tertio, Archipraeſulem Gneſnenſem, conſecratumque in Vrbe Roma: profectionis autem ſuae initio, apud Bononiam fato abſumtum, atque in Coenobio Fratrum Praedicatorum Bononienſi ſepultum: princeps ipſe Polonicorum annalium auctor, IOANNES DLVGOSSVS, Gneſnenſis Metropolitanus ſimul ac Cracovienſis Cathedralis Canonicus, ſub anno MCCLXXVIII, memoriae prodidit.

Deperierunt quidem Pontificiae Litterae: quibus MARTINVS in munere Archiepiſcopali Gneſnenſi fuit conſtitutus. Reperiri tamen, in Vaticano Tabulario ſecretiori, BVLLAM NICOLAI PAPÆ TERTII, X Kalendas Iulias anni MCCLXXVIII, datam: qua MARTINO de Ordine Praedicatorum, quem ipſe Gneſnenſem Archiepiſcopum conſecraverat, Pallium aſſignavit: accepi ego, ab huius temporis MABILLONIO, Illuſtriſſimo atque Excellentiſſimo Domino Comite GARAMPIO, Archiepiſcopo Berytenſi, Apoſtolicoque in Polonia utraque cum facultatibus Legati de Latere Nuncio Ordinario. Qui Tabulario illi ipſe praefuit. Superſunt praeterea Litterae illae, à NICOLAO III Pontifice Maximo, ad Firmanum Epiſcopum PHILIPPVM: Apoſtolicae Sedis in Hungaria, Poloniaque, et Regnis finitimis, Legatum: ex Vrbe Roma, X Kalendas Ianuarias anni MCCLXXIX, miſſae: quibus inaugurandi WLOSTIBORII Archiepiſcopi, in locum anno ſuperiore demortui MARTINI de Ordine Praedicatorum, à Gneſnenſibus ipſis Canonicis, è

Digitized by Google

gremio ſuo electi, facultas conceditur. Inſertae, ab ODORICO RAYNALDO, ANNALIVM ECCLESIASTICORVM Tomo XIV, ſub anno MCCLXXIX, Num. XLIII. Indeque ab ANTONINO BREMOND, in BVLLARII ORDINIS PRÆDICATORVM Tomum I, p. 568, tranſlatae.

Compoſitum ab eo CHRONICON SVMMORVM PONTIFICVM ATQVE IMPERATORVM ROMANORVM, tantam ipſi peperit gloriam auctoritatemque, ut in Eccleſia Republicaque Chriſtiana, temporibus illis, nemo doctus politusve fuerit exiſtimatus, qui hocce opus MARTINI non perlegiſſet, edidiciſſetque. Evulgata ab auctore ipſo ſunt exemplaria terna. Unum ††: quod INNOCENTII IV Pontificatum attingit. Alterum actis CLEMENTIS IV deſinit. Tertium usque ad electionem NICOLAI III progreditur.

†† Prioris exemplaris Codicem, Scriptor Polonus illuſtris: idemque et antiquus, et MARTINI aequalis: BOGVPHALVS Poſnanienſium Epiſcopus, huius nominis Secundus, videtur poſſediſſe. Citavit enim ille: qui, Februario menſe anni MCCLIII, diem explevit ſupremum: CHRONICI POLONI ſui exordio, lectam à ſe MARTINI CHRONICAM ROMANAM.

ZALVSCIANA in Bibliotheca publica exſtat exemplaris alterius Codex * membranaceus, folio parvo, elegantiſſimus: pretio haud tenui à ZALVSCIO MVSAGETA in Belgio ** acquiſitus. MARTINI ipſius, ut putamus, aevo accuratè eſt deſcriptus.

Neque

Neque maculatus eſt IOANNÆ PAPISSÆ fabella. Quae Codicibus aetatis inferioris, à fraudatore impudentiſſimo, eſt intexta. Reperiturque, eadem in Bibliotheca, antiquus ac nitidus Codex *** papyraceus, forma 4 maiori: taliter adulteratus. Eſt praeterea, in ZALVSCIANA illa Bibliotheca, vetus Codex **** membranaceus, folio maiori, ſummae pulchritudinis: cui ineſt CHRONICI MARTINIANI interpretatio Gallica. Cuius auctor, DOMNVS VERNERON, Canonicus Leodienſis, Latino Codice corrupto eſt uſus.

* Ordine CCI. Amictu ſplendido à STANISLAO AVGVSTO Rege impertitus.

** MARTINIANI CHRONICI MSSti Codices inquinati, in Italorum atque Gallorum, Anglorum etiam atque Germanorum Bibliothecis publicis, privatisque, adſunt frequentiſſimi: genuini autem rariſſimè obvii.

*** Ordine MDCCCCLXXVI. Codex ille, è praeſtantiſſima Bibliotheca UILENBROEKIANA advectus, inſcribitur: CHRONICA MARTINIANA PULCHRIS ADDICIONIBUS ORNATA. Finit IOANNIS XXII Pontificatu.

**** Ordine CXXX.

De vita MARTINI POLONI: de patria diverſa, et de cognominibus diverſis, honoribusque dubiis, ipſi attributis: de CHRONICI ſui Codicibus MSStis †, Editionibusque excuſis ††, atque Interpretationibus variis: deque caeteris eius Operibus: ſacri

Digitized by Google

ſacri atque inclyti Ordinis Praedicatorum par litteratiſſimum, IACOBVS QVETIF atque IACOBVS ECHARD, in operis ampliſſimi atque abſolutiſſimi: quo SCRIPTORES ORDINIS PRÆDICATORVM RECENSENTVR, NOTISQVE HISTORICIS ET CRITICIS ILLVSTRANTVR: Tomo I. p. 361—371, omnium et copioſiſſimè et accuratiſſimè expoſuerunt. Quorum commentationem IOANNES PETRVS NICERONIVS, dans les MEMOIRES POUR SERVIR A L' HISTOIRE DES HOMMES ILLUSTRES, Tom. XIV. p. 195—208, paulò brevius repetiit. Reliquorum auctorum: qui, de MARTINO illo, ingenio ac ſtudio impari commemorarunt: nubem producere, eſſet mihi, nunc infirmo, viſuque ac memoria deficienti, nimis ‡ moleſtum.

† CHRONICI MARTINIANI Codices MSSti, à QVETIF atque ECHARD, viris illis eruditiſſimis, principales judicantur VATICANVS, et NAVARRICVS primus: quatuorque IMPERATORII VINDOBONENSES priores, atque NAVDÆANVS, à PHILIPPO LABBEO in NOVA BIBLIOTHECA MSSTORVM LIBRORVM, quae Pariſiis, anno MDCLIII, forma 4 prodiit, p. 222 ſq. indicatus. Quibus Berytenſis Archiepiſcopus atque Apoſtolicus in Regno Poloniarum Nuncius Ordinarius, IOSEPHVS Comes GARAMPIVS: Praeſul ille, ſummè et ſapiens et doctus, veterumque ſcriptorum aetate noſtra omnium peritiſſimus: CORSINIANVM Codicem, in elegantiſſima, DE NVMMO ARGENTEO BENEDICTI III. PONT. MAX. Diſſertatione, p. 14, à ſe recenſitum: ZALVSCIANVMque membranaceum, nuperrimè magna cum voluptate à ſe perluſtratum atque examinatum: meritiſſimò cupit adjungi.

†† Edi-

Digitized by Google

†† Editio CHRONICI MARTINIANI, typis exſcripta, omnium optima, et fide digniſſima, inventuque difficilior, illa eſt: quam IOANNES FABRICIVS cognomento CÆSAR, Ordinis Praemonſtratenſis, Canonicus Gladbachſenſis doctiſſimus, iuxta Codicem vetuſtiſſimum, temporumque MARTINI POLONI ferè aequalem, *Coloniae Agrippinae* apud GERHARDVM GREVENBRVCH, anno MDCXVI, folio parvo adornandam curavit. Adeſt ea, in Bibliotheca ZALVSCIANA, cum Editionibus reliquis omnibus. Neque deeſt antiquae Interpretationis Gallicae ſuprà memoratae Editio: typographicae artis ſpeciminibus rariſſimis iure apponenda: quae *Lutetiae Pariſiorum*, ex officina ANTONII VERARDI, ſine temporis ſignificatione, circa annum MDIV, folii magnitudine, in lucem prodiit.

‡ Praeterire tamen PETRVM BAYLIVM, philoſophum ac litteratorem ſummum, nequeo. Qui, in LEXICI HISTORICO-CRITICI, Gallicè ſcripti: Editionis anni MDCCXL: Tomo III. p. 773 — 777, MARTINI POLONI, CHRONICIque ab ipſo concinnati, hiſtoriam litterariam eruditè eſt perſecutus.

LXXXIV.

MATTHÆVS VARMIENSIS, eiusdem dioeceſeos Preſbyter. Temporibus HENRICI I, Varmiae Antiſtitis, vixit. Eſt, penes nos, huius MATTHÆI Tractatus de divina gracia eleccione et reprobacione: ad reuerendum eundem in chriſto patrem domnum henricum epiſcopum uarmienſem, ſub finem Saeculi decimi tertii, in membrana *, forma 4 exaratus.

* Manuſcriptos inter Codices, ſub Numero MDCCCCLXXXIII, repoſitus.

LXXXV.

LXXXV.

✠ **I**OANNES DE MEDICIS, LEONIS X Summì Pontificis cognatus: linguae Polonicae peritiſſimus *: componendi Prutenici negotii cauſa, poſt ZACHARIAM FERRERIUM Epiſcopum Gardienſem, ab HADRIANO VI ** Pontifice Maximo, ad SIGISMUNDUM I Poloniae Regem, menſe Septembri anni MDXXII, Nuncius miſſus fuit. Oratio ab ipſo ad Regem Latinè dicta: Regiaeque Maieſtatis reſponſum eadem lingua datum: in Volumine Miſcellaneo ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, ſub numero CCXXVI b. collocato, p. 44—48, reperiuntur.

* Memorante BERNARDO VAPOVIO in ANNALIUM FRAGMENTO, Operibus Hiſtoricis MARTINI CROMERI annexo, p. 575.

** Non autem à LEONE X, ut perperam narrat VAPOVIUS.

LXXXVI.

FRIDERICUS MEIBOMIUS, Sacrae Theologiae Doctor, Canonicus Gutſtadienſis, atque Archipresbyter Elbingenſis. Eo claruit tempore, quo VENCESLAUS LESCINIUS Varmienſem Eccleſiam Pontifex rexit. Cui admodum gratus fuit, propter elegan-

Digitized by Google

elegantiam ingenii, et morum ſuavitatem. Juſſu eius *Thorunienſi* illi interfuit Colloquio, quod à mutua, qua peragendum erat, caritate denominatur. Ipſius ſcripta haec ſunt:

I.) Oratio Gratulatoria, Ad Sereniſſimam Poloniae Sueciaeque Reginam, LVDOVICAM MARIAM GONZAGAM, Sereniſſimi ac Potentiſſimi Regis, VLADISLAI IV. Deſideratiſſimam Sponſam, Habita in Templo S. Nicolai Elbingae. Anno 1646. Menſe Febr. 4.

II.) Princeps Magnus, ſive Concio Funebris, in Exequiis Sereniſſimi Ac Potentiſſimi Principis, VLADISLAI IV. Poloniae Sueciaeque Regis, Habita Elbingae in Templo Sancti Nicolai, Anno 1649. die 15. Januarii. Typis ACHATII CORELLII. 4.

III.) Gratulatio Panegyrica, Illuſtriſſimo ac Reuerendiſſimo Domino ANDREÆ Comiti A LESZNO, Dei et Apoſtolicae ſedis gratia, Epiſcopo Culmenſi, Procancellario Regni, cum à Senatu, Populoque Elbingenſi, pro Sereniſſimo ac Potentiſſimo Principe, IOHANNE CASIMIRO, Poloniae Sueciaeque Rege, iuramentum fidelitatis exciperet, dicta Elbingae in templo S. Nicolai, Anno 1649. die 18. April. 4.

IV.) Meta Vitae Humanae, ſeu Concio Funebris, in Laudem et Memoriam Perilluſtris et Admodum Reverendi Dn. LUCÆ GORNICKI, Praepoſiti, Officialis Generalis, et Adminiſtratoris

ris Epiſcopatus Varmienſis, Secretarii Regii, &c. conſcripta. Anno 1651. Menſe Auguſto, die 30. Elbingae, Typis CORELLIANIS. 4.

LXXXVII.

PHILIPPI MELANCHTHONIS Epiſtola, de origine Gentis Henetae Polonicae, ſeu Sarmaticae, ſcripta eſt Kalendis Ianuariis anni MDLVIII. Subiunctaque VENCESLAI GRODECII, Equitis Poloni, Tabulae Geographicae, Deſcriptionem Poloniae finitimorumque Regnorum continenti: quae, anno eodem, *Baſileae* ex officina IOANNIS OPORINI, folii magnitudine prodiit. Depromtam inde Epiſtolam illam, IOANNES MACINIVS, LEXICO ſuo LATINO POLONICO, *Regiomonti Boruſſiae* apud IOANNEM DAVBMANNVM, anno MDLXIV, foliis integris excuſo, praemiſit.

LXXXVIII.

MICHAEL, Cancellarius PAVLI A CIOLEK Epiſcopi † Cruſvicenſis: MARTINI GALLI, in conſcribendo CHRONICO POLONIÆ, adiutor fuit. Collaudatus, à MARTINO ipſo, in opere illo edito, p. 56, et

Digitized by Google

et p. 79. Genus MICHAELIS adhuc ignoratur.

† Qui, anno MCXI, de vita deceſſit: memorante IOANNE DLVGOSSO. A quo perperam PAVLINVS vocatur.

LXXXIX.

† GEORGIUS MISCOVIUS, Canonicus Gneſnenſis atque Cracovienſis: legum eccleſiaſticarum atque civilium * peritia celeber: Gneſnenſi Archipraeſuli et Regni Poloniae Primati IOANNI LASCIO, in corrigendis veteribus, condendisque novis Statutis ** Synodalibus Provinciae ſuae, operam praeclaram navavit. Isque MISCOVIUS, à SIGISMUNDO SENIORE Poloniae Rege, ad corrigenda et ordinanda Regni ſui Statuta ***: unà cum NICOLAO THASZYCIO atque BERNARDO MACIEIOVIO, Cracovienſi illo, hoc Sandomirienſi Iudice Terreſtri: virisque aliis, patrii iuris publici atque privati uſu benè exercitatis: adhibitus fuit.

* Iuris utriusque doctoris inſignia ex Academia Bononienſi reportavit.

** Quae Cracoviae, MARCI SCHARFFENBERGII impenſa, à MATHIA SCHARFFENBERGIO, MDXXVIII, forma 4, typis ſunt excuſa.

*** Quae, eadem in urbe, è typographeo HIERONYMI VIETORIS, MDXXXII, folii magnitudine prodierunt.

XC.

* PETRUS MISCOVIUS, elegantiorum ſtudiorum cultor, nobiliorumque ingeniorum fautor ſummus: cum Cracovienſis adhuc Canonicus * eſſet, CLEMENTEM IANICIUM, aetatis ſuae OVIDIUM, in deliciis habuit. Factus Praepoſitus Gneſnenſis atque Plocenſis, Decanusque Cracovienſis, et Magnus Poloniae Secretarius: Regni deinde Procancellarius: porroque Epiſcopus Plocenſis, IACOBUM GORSCIUM theologum atque oratorem illuſtrem, IOANNEMque COCHANOVIUM Latini ac vernaculi carminis principem, amore et familiaritate ſingulari eſt complexus. Creatus autem Cracovienſis Pontifex, ſine ANDREA PATRICIO, Polonorum tùm doctrina ac facundia clariſſimo, vivere nequiit: eodemque ſpatio temporis, IOANNI MICHAELI BRUTO Veneto, STEPHANI BATHOREI Regis hiſtorico, locum haud mediocrem, inter amicos atque familiares ſuos dedit.

* MISCOVIUS ille, Cracovienſis adhuc Canonicus, unà cum IANICIO ſuo, Patavii LAZARUM BONAMICUM audivit. Reverſus in patriam: pro temporum rerumque ſuarum ſucceſſu: IANICIUM pecunia annua iuvit: GORSCIUM autem, Plocenſem primùm Canonicum, Cracovienſemque deinceps Archipresbyterum fecit: COCHANOVIO Poſnanienſem Praepoſituram Cathedralem à STEPHANO BATHOREO Rege impetravit: Sieciechovienſisque Coenobii Monachis

chis Benedictinis auctor ſuaſorque fuit, ut COCHANOVIUM Abbatem ſuum declararent. COCHANOVIUS autem, à diſciplina eccleſiaſtica abhorrens, dignitatem utramque nobiliſſimam recuſavit. MISCOVIUS ille ipſe PATRICIO in obtinendo Epiſcopatu Vendenſi praeſtò fuit. BRUTUM nummis aureis vaſisque argenteis donavit.

Hicce MISCOVIUS, ut Plocenſis Praeſul, auguſtae Domui Auſtriacae addictiſſimus: SIGISMUNDO AUGUSTO Rege Polonorum morte exſtincto: ad Regni Ordines, creandi novi Regis gratia congregatos; Latinam ut Poloni conſueverant orationem habuit: eamque Cracoviae, Aprili menſe anni MDLXXIII, forma 4, ſine mentione typographi, in lucem egredi ** paſſus eſt. Qua ſuadere civibus ſuis vehementer eſt conatus, ut ERNESTUM Auſtriae Archiducem, MAXIMILIANI SECUNDI Caeſaris filium, Regem eligerent. Is tamen ipſe Antiſtes, HENRICUM VALESIUM, Polonorum Regem electum, Urbem Cracoviam ingredientem, omnium Ordinum Regni Poloniae ac Magni Ducatus Lituaniae nomine, Latina oratione elegantiſſima excepit: quae à IACOBO GORSCIO Plocenſi iam Canonico, praemiſſa ſua ad PAULUM GLOGOVIUM Decanum Plocenſem epiſtola, Cracoviae in officina MATTHAEI SIEBENEYCHER Cal. Mar. MDLXXIV, forma 4, publicata fuit.

 ** Quam,

** Quam, aevo noſtro, IOANNES CHRISTIANUS LüNIG, inter ORATIONES PROCERUM EUROPÆ, Parte I, p. 421 — 424, denuò produxit.

Epiſtolae Latinae, à PETRO MISCOVIO Epiſcopo Plocenſi, ad SIGISMUNDUM AUGUSTUM, HENRICUMque VALESIUM, atque STEPHANUM BATHOREUM, Reges Poloniae: et ad Regni eiusdem Pontifices, alteriusque Ordinis Senatores ſcriptae: Plociae in Tabulario Cathedrali repoſitae, Suecico bello poſtremo deperierunt. Binas epiſtolas, à PETRO MISCOVIO Cracovienſi adhuc Decano Regnique Poloniae Procancellario, ad STANISLAUM HOSIUM S. R. E. Cardinalem et Epiſcopum Varmienſem datas: è codice HOSIANO, qui Gothanae Bibliothecae nunc proprius eſt, ERNESTUS SALOMON CYPRIANUS, in TABULARIO ECCLESIÆ ROMANÆ SÆCULI DECIMI SEXTI, p. 319 — 322, et p. 481 — 483, promulgavit. PAULI MANUTII, Italorum ſua aetate eruditiſſimi: PATRICIIque noſtri, et GORSCII: BRUTIque, atque aliorum virorum doctorum, ad PETRUM illum MISCOVIUM, communem ipſorum Maecenatem, epiſtolas percenſere: mihi nunc admodùm infirmo, viſuque deſtituto, nimis difficile eſt ***.

*** Quae

*** Quae nunc praetermitti à me debent: recuperato viſu, ſupplebo diligentiùs.

Lectu maximè digna ſunt, quae STANISLAUS LUBIENSCIUS, Antiſtes Plocenſis, in SERIE, VITIS, REBUSQUE GESTIS EPISCOPORUM PLOCENSIUM, p. 176 — 178, de PETRO MISÇOVIO expoſuit: SIMON autem STAROVOLSCIUS, in VITIS ANTISTITUM CRACOVIENSIUM, p. 249 — 251, repetiit. Iuvabitque ea inſpicere, quae ANTONIUS MARIA GRATIANUS ****, in VITA IOANNIS FRANCISCI COMMENDONI CARDINALIS, praebita ſibi occaſione, de eodem MISCOVIO, Epiſcopo Plocenſi, p. m. 185 ſq., et 325, et 373 ſq., commemoravit.

**** Qui COMMENDONO Cardinali, in Legatione Polonica ampliſſima, à conſiliis et epiſtolis ſecretis: PETROque MISÇOVIO, Plociae tùnc temporis Praeſuli, perfamiliaris fuit.

Cracovienſi in Pontificatu MISCOVIUS, renovatae Salutis anno MDXCI, diem ſuum obiit: cum annum ſuae aetatis ſextum atque octogeſimum ferè exegiſſet.

XCI.

ARNOLDVS MYLIVS, homo pereruditus: ſecretarius Cardinalis RADIVILII falſo * nuncupatus: Belga natione fuit.

Typographicamque artem, primùm Antverpiae **, et deinceps Coloniae Agrippinae, inſigni cum laude exercuit. Colonienſis Vrbis ſenator factus: mortalitatem ibidem explevit, XV Kalendas Decembreis, anno CHRISTI MDCIV, aetatis *** LXIV. MYLIVS ille: PRINCIPVM ET REGVM POLONORVM IMAGINES AD VIVVM † EXPRESSAS. Quibus adiectae ſunt breves ſingulorum hiſtoriae, et res praeclarè geſtae: ut lectori et oculos et animum ſimul his, quaſi ſpeculo humanae vitae inſpiciendo, paſcere liceat. PRINCIPI GEORGIO ‡ RADIVILLO, S. R. E. TIT. S. SIXTI CARDINALI, EPISCOPO CRACOVIENSI ET DVCI SEVERIENSI, DEDICATAS. *COLONIÆ AGRIPPINÆ* typis GODEFRIDI KEMPENSIS: anno reparatae Salutis humanae MDXCIIII, menſe Martio: folii magnitudine emiſit. MYLIIque eiusdem cura et impenſa: MARTINI BRONIOVII ‡ de Bieżdzfedea, bis in Tartariam, nomine STEPHANI PRIMI, Poloniae Regis, Legati TARTARIÆ DESCRIPTIO; antehac in lucem nunquam edita, cum Tabula Geographica eiusdem Cherſoneſi Tauricae. *COLONIÆ AGRIPPINÆ*, ex officina BIRCKMANNICA, anno MDXCV, pari forma exiit. Eſt opus utrumque nitidiſſimum: meritòque in rariſſimis numerandum.

* In

* In MVSEO POLONO: quo Princeps IABLONOVIVS, Palatinus Novogrodenſis, nos beavit: p. 162.

** Amiciſſimus ABRAHAMI ORTELII, coſmographi nobiliſſimi, fuit. Cuius rogatu, hicce MYLIVS, antiqua regionum, inſularum, urbium, montium, ſylvarum, pontium, marium, fluviorum, et fontium nomina: recentibus eorundem vocabulis explicata: THEATRO ORBIS TERRARVM, ab ORTELIO ipſo, Antverpiae, MDLXX, forma Atlantica publicato, appoſuit.

*** Narrat haec paulo fuſius IOANNES FRANCISCVS FOPPENS, in BIBLIOTHECÆ BELGICÆ Tomo I. p. 99 ſq.

† STVDIO AC SVMTV SVO PROCVRATAS.

‡ Cuius imago, in fronte huiusce operis, eſt collocata.

‡ Vide ſupra BRONIOVIVS: ſub Numero XIX.

XCII.

IOANNES MYLIVS *Libenrodenſis Thuringus*, Poëta non ignobilis, in Poloniam à viro principe, GREGORIO CHODKIEVICIO, Vilnenſium Caſtellano atque Grodnenſium Praefecto, adductus: filiorum eius, ANDREÆ et ALEXANDRI, ſtudia moresque rexit. Quibus etiam, in peregrinatione Germanica, comes ac cuſtos additus fuit. Viennenſi in aula, à MAXIMILIANO II, Romanorum Imperatore, adeptus eſt Poëtae Laureati inſignia. Penes nos ſunt:

Digitized by Google

I.) In Epiphaniam Domini Elegia IOANNIS MYLII *Libenrodenſis*. *CRACOVIÆ* anno Salutis humanae MDLX. ſine indicio Typographi. 4.

Recuſa, in eius POEMATIBVS, p. 143—153.

II.) Carmen Elegiacum in Nativitatem et Circumciſionem IESV CHRISTI Salvatoris. Autore IOANNE MYLIO *Libenrodenſi*. *CRACOVIÆ* LAZARVS ANDREÆ excudebat anno Salutis humanae MDLXI. 8.

Editum denuò, in ipſius POEMATIBVS, p. 126—143.

III.) Divina gratia Imperante SIGISMVNDO AVGVSTO, Polonorum Rege Potentiſſimo, Magnoque Lituaniae Duce, &c. Victoria de Moſchis reportata per Magnificum Dominum GREGORIVM CHODKIEVICIVM, Caſtellanum Vilnenſem et Capitaneum Grodnenſem, ſtipendiariique militis ſupremum Ductorem: celebrata verſibus heroicis. Addita eſt Victoris, ad Filios ſuos, de conflictu Epiſtola. His acceſſerunt Elegiae III. Vna, ad Magnificum D. GEORGIVM CHODKIEVICIVM, legatione Moſchovitica perfunctum. Altera, ad Magnificum D. IOANNEM CHODKIEVICIVM, Samogitiae Praeſidem. Tertia, ad Magnificum D. PHILONEM KMITAM, Equitem bellicoſum et ſtrenuum. Autore IOANNE MYLIO *Libenrodenſi*. *VIENNÆ AVSTRIÆ* ex Officina MICHAELIS ZIMMERMANNI anno MDLXIIII. 4.

Repetitum eſt heroicum carmen: unà cum Victoris Epiſtola: in MYLII POEMATIBVS, p. 337—346. Elegiae, ad GEORGIVM atque IOANNEM CHOD-

CHODKIEVICIOS, PHILONEMque KMITAM, iisdem in POEMATIBVS, p. 346—353, locum ſuum ſunt aſſecutae.

IV.) IOANNIS MYLII *Libenrodenſis*, Poetae Laureati, CATO GRÆCOLATINVS. Praecipua Chriſtianae pietatis Capita. Μελέται D. ANDREÆ et D. ALEXANDRI CHODKIEVICIORVM, illuſtrium Magni Lituaniae Ducatus Equitum. Omnia in gratiam ſtudioſae Iuventutis publicata. *LIPSIÆ* IOANNES RHAMBA excudebat anno MDLXVIII. 8.

Hocce opuſculum, POEMATIBVS ſaepè memoratis, p. 587—636, eſt inſertum.

Exſtant huiusce MYLII carmina, vario genere, complura: in VLADISLAVM Polonorum et Hungarorum Regem: IOANNEM ALBERTVM et SIGISMVNDVM PRIMVM, Poloniae Reges inclytos: SIGISMVNDVM AVGVSTVM Regem Poloniae, eiusque uxorem CATHARINAM AVSTRIACAM: IACOBVM VCHANSCIVM Archiepiſcopum Gneſnenſem: STANISLAVM MISCOVIVM Cracovienſem, Principem NICOLAVM RADIVILIVM Vilnenſem, ALBERTVM LASCIVM Siradienſem, Palatinos: STANISLAVM MACIEIOVIVM Sandomirienſem, NICOLAVM TREBVCHOVIVM Gneſnenſem, IO-

ANNEM LVTOMIRSCIVM Ravenſem, Caſtellanos: VALENTINVM DEMBINSCIVM Poloniae Cancellarium ſupremum: PETRVM MISCOVIVM Regni Procancellarium: EVSTACHIVM WOLOWICIVM Magni Lituaniae Ducatus Procancellarium, Aulaeque Mareſchalcum: FRANCISCVM CRASSINIVM Polonorum Regis in Aula Caeſarea Legatum, atque STANISLAVM CARNCOVIVM honore eodem functum: inque alios Poloniae Primores, bonis litteris, ac viris doctis, temporibus iis amiciſſimos, ſcripta. Quae, POEMATVM ſuorum Volumini maiori immiſſa: *Lipſiae*, anno adhuc MDLXVIII, forma 8, in lucem publicam prodierunt.

Leguntur que: in IANI GRVTERI DELICIIS POETARVM GERMANORVM, Parte IV. p. 883—916: IOANNIS MYLII *Libenrodenſis* IERONIKAI, id eſt, SANCTI CHRISTIANORVM MILITES, divinitus victoriis ornati: ad SIGISMVNDVM AVGVSTVM, Polonorum Regem.

MYLIVM iſtum, extremo vitae ſuae tempore, *Ienenſi* in Academia, Graecas litteras publicè docuiſſe: ibique diem obiiſſe ſuum, quinto Nonas Iulii, MDLXXV: IOANNES

ANNES CASPAR ZEVMERVS, in VITIS PROFESSORVM IENENSIVM, Claſſe IV, p. 34, annotavit.

XCIII.

NICOLAVS MYLONIVS, Germanus natione, collegiique in Vrbe Roma Germanici alumnus fuit: nequaquam verò, in numerum Patrum Societatis IESV *, recipi curavit. Perductus ab ANTONIO POSSEVINO, Societatis IESV ſacerdote illuſtri, in *Sueciam* atque *Gothiam:* excolendis illis Regionibus, per annos plures, optimam dedit operam. Retrò unde per Pruſſiam Sarmaticam vertens: à Vladiſlavienſium Praeſule, HIERONYMO Comite ROZDRAZOWSCIO, in Vrbe *Gedanenſi* Vicarius generalis; atque Praepoſitus apud Divam virginem MARIAM, fuit conſtitutus. Non à MYLONIO ipſo profectae, ſed cura eius ** in lucem editae ſunt: RESPONSIONES AD VIRI CVIVSDAM PII SEPTENTRIONALIS INTERROGATIONES: Qui de ſalutis aeternae comparandae ratione, ac de vera Eccleſia cupiebat inſtitui. *VILNÆ*, typis Illuſtriss. Dni D. NICOLAI CHRISTOPHORI RADIVILI &c. Supremi M. D. L. Mareſchalci. Anno MDLXXXI. forma 12. *** Auctorem verum huiusce opuſcu-

opuſculi, ſeſe ipſe eſt profeſſus ANTONIVS POSSEVINVS, in APPARATVS SACRI Tomo II. p. 153. E quo maximè* ea didicimus: quae expoſuimus de MYLONIO. Quem *Gedani*, decimo Kalendas Novembreis, anno Domini MDCXI, aetatis autem LXVI, fato perfunctum: inque Olivenſi Coenobio honorificè ſepultum: SIMONIS STAROVOLSCII MONVMENTA SARMATARVM, p. 340, teſtantur.

* Malè Ieſuita Ingolſtadienſis à IOECHERO vocitatus, in LEXICI BIOGRAPHICI LITTERARII, lingua Germanis vernacula conſcripti, Tomo III. p. 794.

** Quemadmodum inſcriptio opuſculi apertè ſignificavit.

*** Recuſae deinde INGOLSTADII, per DAVIDEM SARTORIVM, MDLXXXII: ibidemque, per WOLFGANGVM EDERVM, MDLXXXIII, typis iterum exſcriptae, POSSEVINI nomine praefixo: eadem forma.

GEORGIUS MYSZKOWSKI, vide MISCOVIUS.

PETRUS MYSZKOWSKI, vide etiam MISCOVIUS.

XCIV.

✝ DEMETRIUS NAPRAGUS Hungarus, ut Cathedralis Praepoſitus * Agrienſis, Hungariae temporibus difficillimis,

mis, Regni illius Ordinum Illuſtrium oratorem praecipuum, apud SIGISMUNDUM III Poloniae Sueciaeque Regem, et Regni Polonici Ordines, pro dignitate Gentis Hungaricae egit. Eſt in publico muſeo ZALUSCIANO: Hungariae Periclitantis Legatorum **, Reuerendi Domini DEMETRII NAPRAGI, Eccleſiarum Agrienſis et Aradienſis Maioris Praepoſiti, et Generoſorum Dominorum NICOLAI ZOKOLII de Kis Varda et MICHAELIS KELLEMESI Vicecomitis Comitatus Sáros: ad Sereniſſimum Potentiſſimumque SIGISMUNDUM TERTIUM Poloniae et Suetiae Regem, Magnum Ducem Lituaniae, Ruſſiae, Pruſſiae, Maſoviae, Livoniae, Samogitiaeque: et ad Inclytos Regni Poloniae, Magnique Ducatus Lituaniae &c. Ordines: Oratio, in Comitiis Generalibus Cracoviae habita, die II Menſis Martii, Anno Domini MDXCV. *Cracoviae*, in Officina LAZARI, Anno eodem, typis excuſa, 4. Quam, inventu perdifficilem: mox iuxta exemplar Cracovienſe NICOLAUS REUSNERUS, in SELECTISSIMARUM ORATIONUM ET CONSULTATIONUM, DE BELLO TURCICO, VARIORUM ET DIVERSORUM AUCTORUM, Voluminis Tertii Parte Altera, p. 24—38, repetiit: poſteaque ex STEPHANI OSTROSITH de Gilletincz, Sacrae R. H. Coronae Duumviri, Codice manu exarato, MATTHIAS BEL Hungarorum ſaeculo noſtro omnium eruditiſſimus, in litterarii ſui APPARATUS AD HISTORIAM HUN-

HUNGARIÆ, Decadis I, Monumento X, p. 429—437, iterùm divulgavit.

* Tranſylvaniae Epiſcopus, circà annum MDXCIX, à RUDOLPHO SECUNDO Romanorum Imperatore atque Hungarorum Rege renunciatus.

** Legationem illam chronographus noſter, PAULUS PIASECIUS, Antiſtes Premiſlienſis, ſiluit. Quàm NICOLAUS ISTHUANFFIUS, Hungariae Propalatinus, in REGNI HUNGARICI HISTORIA Lib. XXIX, p. m. 398, brèviter ſed accuratè expoſuit. A quo tamen NAPRAGUS, princeps legationis, vitioſè NAPRADIUS eſt vocatus.

XCV.

NICOLAUS DE BLONIE, vide BLONIE.

✝ NICOLAUS POLONUS, Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis Archidiaconus, primus omnium Polonorum, juris pontificii ſcientia uſuque innotuit. Patavino in Gymnaſio, magiſtrorum ac diſcipulorum nobilitate iam effloreſcente, ſtuduit. Cui NICOLAUS ille, Rectoris * honore conſpicuus, anno reparatae Salutis MCCLXXI, ipſe praefuiſſe: ab Æmonienſi Antiſtite, IACOBO PHILIPPO TOMASINO, in Operis admodùm jucundi rariùsque obvii DE GYMNASIO PATAVINO editi, Libro IV, p. 359, perhibetur. Miechoviae, in Bibliotheca Canonicorum Regularium Ordinis S. Sepulchri

chri Domini Hieroſolymitani; Summa decretalium per domnum *Nicolaum* archidiaconum Cracoquienſem collecta; è codice vetuſtiori, per *Albertum* de *Peruſio* MCCCCLXVII, foliis integris deſcripta; perque *Thomam* de *Oſvicimo*, canonicum Sandomirienſem, in urbe Ferraria, MDXXIV, decima tertia Auguſti, acquiſita: IOSEPHO ANDREAE Comiti ZALVSCIO, Regni Poloniae adhuc Referendario Supremo, ab Ordinis illius Praepoſito Generali IACOBO PAVLO RADLINSKI *, doctrinae ac virtutis laudibus ſaepè à nobis celebrato, Idibus Martiis anni MDCCXLVI **, oſtendebatur.

* Collegam huius muneris, IOANNEM DE MONTE LONGO, Archidiaconum Aquileienſem, habuit.

** Id, è ZALVSCII Praeſulis: CODICVM MANVSCRIPTORVM, alienis in Bibliothecis à ſe ipſo repertorum, INDICE ALTERO, p. 30. a. didici.

XCVI.

THOMAS NIGER, Epiſcopus Scardonenſis: vir gravis et ipſa ſenectute venerabilis, prudentiaque atque eloquentia haud minùs, quàm doctrina varia, rerumque omnium Eccleſiaſticarum atque civilium uſu excellens: ab HADRIANO VI Romano Pontifice Maximo, ad SIGISMUNDUM I Regem Polonorum, tractan-

tractandae inter Regem illum et ALBERTUM Pruſſiae Magiſtrum pacis gratia, exſtirpandique in Polonia ac Pruſſia Luterani dogmatis cauſa miſſus, anni MDXXIII exordio, Urbem Cracoviam intravit. Quem SIGISMUNDUS Rex, ut parentem ſuum, excepit et habuit. Legationis eius commentarium STANISLAUS GORSCIUS, Canonicus Cracovienſis atque Plocenſis, in SIGISMUNDI PRIMI ACTIONUM REGIARUM Tomum VI, fol. 178. a. — 181. a, intulit.

XCVII.

IOANNES OSTROROGVS, è veterrimis potentiſſimisque Poloniae Comitibus genitus: Saeculi XV medio, Bononienſi in Academia, omnium eo tempore celeberrima, ſtudia litterarum tractavit. Ornatusque ibi iurium inſignibus; tanti honorem illum fecit, ut, adepta etiam dignitate Senatoria, in actis et litteris publicis, Doctoris iuris utriusque * titulo percupiverit compellari. Redux in patriam, mox à CASIMIRO IAGELLONIDE admotus eſt ad Rempublicam. Factusque Caſtellanus Medirecenſis, pacis atque amicitiae: inter CASIMIRVM IAGELLONIDEM Polonorum Regem, atque LVDOVICVM DE ERLIGHSHAV-

HAVSEN Teutonici Ordinis in Pruſſia Magiſtrum Supremum: è Poloniae Primoribus, confector praecipuus exſtitit. Miſſusque et ipſe in Romanam Vrbem: PAVLO II Pontifici Maximo, Regis ſui nomine obedientiam praeſtitit: proque data ab eo, in Pruſſicae pacificationis negotio, ope atque opera ſingulari, verbis ampliſſimis gratias egit. Dictam tunc ab OSTROROGO orationem, primus omnium, IOANNES LASCIVS, magnus Poloniae Cancellarius, in COMMVNI INCLYTI REGNI POLONIÆ PRIVILEGIO, Fol. CL. b. ſq. publicavit. IACOBVS deinceps PRILVSIVS, inter STATVTA AC PRIVILEGIA REGNI POLONIÆ, pag. 740—743: atque IOANNES IANVSZOVIVS, inter REGNI STATVTA ATQVE CONSTITVTIONES, p. 889—891 repetierunt. STANISLAVS autem KONARSCIVS, in LEGVM, STATVTORVM, CONSTITVTIONVM, AC PRIVILEGIORVM REGNI POLONIÆ, Volumine I, p. 222—225 denuò produxit. IOANNES praeterea PISTORIVS, in POLONICÆ HISTORIÆ CORPORIS Tomum I, p. 208 ſq.: LAVRENTIVSque MIZLERVS, in HISTORIARVM POLONIÆ SCRIPTORVM COLLECTIONIS MAGNÆ Tomum I, p. 328—330 intulerunt. OSTROROGVS ipſe, patriae ſuae iterùm redditus, meditatam à ſe, perſcriptamque ORDINATIONEM

Digitized by Google

REIPVBLICÆ POLONÆ, CASIMIRO IAGELLONIDI Regi in comitiis Regni generalibus exhibuit. Quam STANISLAVS GORSCIVS, Canonicus Cracovienſis atque Plocenſis, ab interitu vindicaturus, SIGISMVNDI PRIMI, POLONIÆ REGIS, ACTIONVM † Tomo XXII, p. 99 — 119 interſeruit. Exſtat adhuc Oſtrorogi: Comitum illuſtrium huiusce nominis domicilio priſco: IOANNIS Medirecenſis Caſtellani monumentum ‡ ſepulchrale. In quo: quod magnopere eſt mirandum: tempus mortis eius haud ſignificatur.

* Huius rei teſtimonia praebuerunt: IOANNES DLVGOSSVS, aequalis OSTROROGI, eiusque maximè amicus atque familiaris, in ANNALIVM POLONICORVM Volumine poſteriori, Lipſiae evulgato, p. 393. LASCIVS l. c. Fol. CXLVIII. b. PRILVSIVS p. 707. et 737. IANVSZOVIVS p. 799. et 884. IOANNES HERBVRTVS, in STATVTIS REGNI POLONIÆ, Samoſcii editis, p. 404. KONARSCIVS l. c. p. 202. et 218. et 220. PISTORIVS etiam p. 186. et 205. Ac denique MIZLERVS p. 301. et 326. et 327.

† Deeſt in ZALVSCIANA Bibliotheca publica Tomus ille. Quo tamen OSTROROGI ſcripturam comprehendi: auctor eminentiſſimus, STANISLAVS CARNCOVIVS, Vladiſlavienſis primùm Antiſtes, Gneſnenſisque poſtea Archipraeſul atque Regni Poloniae Primas, nos docet, in COMPENDIO RERVM GESTARVM SIGISMVNDI PRIMI, EX ACTIONVM REGIARVM COMMENTARIIS GORSCIANIS COLLECTO, nunquam autem foras dato, ſub anno MDXLIII.

‡ Deſcriptum à SIMONE STAROVOLSCIO, Primicerio Tarnovienſi, in MONVMENTIS SARMATARVM, VIAM VNIVERSÆ CARNIS INGRESSORVM, p. 506.

XCVIII.

Digitized by Google

XCVIII.

STANISLAVS OSTROROGVS, Caſtellanus Caliſſienſis, à SIGISMVNDO I Polonorum Rege, ad generale Concilium Lateranenſe: quod IVLIVS II Summus Pontifex indixit, LEO X autem continuavit: unà cum Gneſnenſi Archiepiſcopo atque Regni Poloniae Primate, IOANNE LASCIO, Orator miſſus eſt. Regique eidem, OSTROROGVS ille, BONAM SFORTIAM Mediolanenſem Principem ac Bari Ducem, ſponſam ex Italia adduxit. Eſt, inter manuſcriptos Codices ZALVSCIANOS, ad hiſtoriam patriae pertinentes, miſcellaneum Volumen * non exile: ordine CCXXV: cui p. 265—269 indita eſt ** Magnifici STANISLAI OSTROROGI, Caſtellani Caliſſienſis, Oratio ad Illuſtriſſimam Dominam ISABELLAM ARRAGONIAM, Ducem Barenſem: habita in poſtulatione Filiae eius, Illuſtriſſimae Dominae BONAE, in Matrimonium Sereniſſimi et Invictiſſimi Domini SIGISMVNDI, Poloniae ac Sarmatiae Regis. OSTROROGVM ipſum, circa annum MDXX, vita defunctum, CASPAR NIESIECKI tradidit in Catalogo Caliſſienſium Caſtellanorum, operis ſui Genealogici Volumini I, immiſto, p. 208.

* Quod olim, ad SIGISMVNDVM BENEDICTVM CHRZANOWSCIVM, Succamerarium Breſtenſem, pertinuit.

** Complexam eam SIGISMVNDI PRIMI ACTIONVM REGIARVM Tomo IV, p. 229 ſq.: è memorato CARNCOVII COMPENDIO, ſub anno MDXVII, conijcio.

XCIX.

STANISLAVS OSTROROGVS, Medirecenſis Caſtellanus, Chelmenſisque Praefectus, à cultu veteris Eccleſiae Romanae alieniſſimus, auctoribus autem novarum opinionum deditiſſimus, ANDREAM TRICESIVM, Poëtam illum nobilem et inclytum: ſed priſcae religionis ac diſciplinae hoſtem, Praeſulumque Poloniae obtrectatorem infeſtiſſimum: familiaritate ac beneficentia ſingulari eſt complexus, modisque omnibus * tuitus. OSTROROGVM hunc anno MDLXXIX adhuc vixiſſe, CASPAR NIESIECKI in nominati operis ſui Volumine III, p. 526, retulit. Anno autem MDLXXXI humanis rebus iam fuiſſe exemtum, diſcimus è Teſtimonio, IOANNI IONÆ Moravo, Dominorum Comitum IOANNIS atque NICOLAI OSTROROGORVM: Filiorum Domini STANISLAI illuſtris memoriae: Praeceptori, ab Argentinenſis Academiae Senatu, XV Kalendas Iunias anni MDLXXXI, dato. Publicatum illud eſt unà cum IOANNIS

NIS Comitis OSTROROGI oratione: de qua mox dicemus.

* PETRI PAVLI etiam VERGERII Iſtri, apoſtatae inſignis: primi Ducis Pruſſiae ALBERTI SENIORIS, ac Palatini Vilnenſis Principis NICOLAI RADIVILII, auſpiciis: Pruſſiae primùm, et deinde Lituaniae, poſteaque Poloniae regiones nobiliores ingreſſi, neceſſitatibus liberaliſſimè ſubvenit. Qui publicatum à ſe, cum annotationibus ſuis impudiciſſimis, CATALOGVM HAERETICORVM, Comiti huic OSTROROGO dedicavit.

C.

SIGISMVNDI III principatu, IOANNES * OSTROROGVS Palatinus Poſnanienſis: STANISLAI Medirecenſis Caſtellani filius: et eruditionis, et religionis laude, maximè viguit. Eſt, penes nos, herois illius: AD FILIOS SVOS, NICOLAVM ATQVE STANISLAVM, COMITES AB OSTROROG, ADMONITORIA EPISTOLA. Contra fraudulentiam Scripti editi, ſub Titulo: Monita Privata Societatis IESV. *LEOPOLI* EXCVSA PER L. MALACHIOWICZ ANNO MDCXV. forma 4. Cui adiecta eſt Epiſtola peculiaris, annis novem priùs, ad NICOLAVM natu maiorem filium: in Samoſcienſi tùm Academia operam Latinis litteris ac liberalibus ſtudiis navantem: ſcripta. Qua: quid Deo, Regique atque Patriae, et amicis, et ſibi ipſi, et toti prorſus gene-

ri humano, juvenis ille eximia ſpe, ſummaeque virtutis debeat: parens incomparabilis praeclarè explicavit.

* IOANNES ille, annis puerilibus, imbuebatur Reformatorum, ut vocant, dogmatis. Utebaturque, Argentinenſi in Academia, maximè IOANNE STVRMIO praeceptore. Teſtis huius rei locuples est: Oratio Illuſtris illius et Generoſi Domini, Domini IOANNIS Comitis ab OSTRORQG: in Krylow, Grodzisko, et Miedzichod, heredis: recitata, cum diſceſſurus Argentina, publicè Academiae, caeterisque Ordinibus valediceret, IX Martii, Anno MDLXXXI. Argentinae, anno eodem, per NICOLAVM WYRIOT, forma 4 excuſa. Orthodoxam poſtea religionem profeſſus: conſtantiſſimè in ea perſeveravit: natamque ſibi ſobolem, doctrina et pietate Catholica optimè inſtituendam curavit.

IOANNES idem OSTROROGVS opuſculum admodum iucundum: De Venatione cum canibus venaticis, ad VLADISLAVM, Principem Poloniae et Sueciae, Polonicè ſcriptum: Cracovienſi Typographo BASILIO SKALSKI, anno MDCXVIII, forma 4 commiſit excudendum. Quod, eadem in Vrbe, anno MDCXLIX, forma pari, à LVCA KVPISZ, typis iterùm eſt deſcriptum. Anno denique MDCXXII OSTROROGVS ille: Commentarium Expeditionis Valachicae, anno ſuperiore, à SIGISMVNDO III Polonorum ac Suecorum Rege, contra OSMANVM Turcarum Imperatorem factae, vernacula lingua compoſitum: IOANNI ROSSOWSKI, Typographo tunc Poſnanienſi, folii magnitudine exſcribendum dedit.

dit. Quo vix in lucem prolato: OSTROROGVS è vita exceſſit. Poſtremum ipſius opus ſuprà fidem eſt rarum: nec ipſi quidem litteratori Polonorum principi, ZALVSCIO Kioviae Epiſcopo, viſum. Ego, menſe Septembri anni MDCCLXXI, Poſnaniae in Bibliotheca nobiliſſimi ac celeberrimi Collegii Societatis IESV deprehendi.

CI.

NICOLAVS OSTROROGVS, Regni Poloniae Pocillator, idemque Drohoviſcenſis atque Rohatinenſis Praefectus: IOANNIS Poſnanienſis Palatini filius: MARTIS aequè atque MINERVÆ ſtudiis inclytus, belli teterrimi ac pernicioſiſſimi, à Rege Sueciae CAROLO GVSTAVO, Polonorum Regi IOANNI CASIMIRO illati, initio: Legatus à Ducibus Exercitus Polonici, ad Gedanenſem Vrbem, Regi ſuo fide ac conſtantia admirabili deditam, miſſus: quinto Kalendas Maias anni MDCLVI, nobilem coram Ordinibus illius Vrbis, in Praetorium convocatis, orationem * habuit. Quam, illo adhuc anno, ſine loci ac typographi nota, evulgatam: CHRISTIANVS ADOLPHVS THVLDENVS, HISTORIARVM EVROPICARVM, Enneadis Primae

Libro Sexto, p. 213—215 inſeruit: IOANNES autem CHRISTIANVS LÜNIG, inter ORATIONES PROCERVM EVROPÆ, Parte II, p. 115—119 repetiit. OSTROROGVM illum, demortuum quadriennio ante bellum Suecicum: perperam LAVRENTIVS IOANNES RVDAWSKI, in HISTORIARVM POLONIÆ AB EXCESSV VLADISLAI QVARTI Libro III. p. 72 ſq. perhibuit. Sed tamen eius ingenium atque mores concinnè expreſſit. Quonam autem tempore, naturae debitum reddiderit: certò compertum non habemus.

* Qua eis, quo loco res Poloniae, Exercitusque Polonici ſint, exponit. Ducumqre nomine, Gedanenſium ſententiam rogat: utrum expedire magis judicent, ſi Exercitus propiùs Vrbem ſuam moveat? an, ut longiùs ab ea, hoſtem à tergo adoriatur?

IOANNES PISARSCIVS inter ILLVSTRIVM POLONORVM ORATIONES VERNACVLAS, à ſe editas, Tomo I. p. 46—53 eam protulit: quam NICOLAVS ille Comes OSTROROGVS, anno MDCXXXIII, Regni tunc Subdapiſer, creatus, in Comitiis inaugurationis VLADISLAI IV, Terreſtrium Nunciorum Mareſchalcus, nomine ipſorum, ad novum Regem habuit.

CII.

NICOLAVS PACIVS, è familia inter Lituanos nobiliſſima ditiſſimaque, Kioviae Pontifex, antequam à vera virtute, ſanaque Eccleſiae doctrina deficeret: IOANNIS CHODKIEVICII, Magni Lituaniae Ducatus

catus Mareſchalci ſupremi, rogatu: ARII novis ſectatoribus, qui maximè Lituanicas regiones conturbabant, opus eruditum ad pium oppoſuit. Quod ſic inſcriptum * eſt: ORTHODOXA FIDEI CONFESSIO, DE VNA EADEMQVE DEI PATRIS, FILII, ET SPIRITVS SANCTI DIVINITATE, AC TRIBVS PERSONIS. Tam è ſcriptura ſacra, quam vetuſtiſſimis Eccleſiae doctoribus, ſummatim collecta. *REGIOMONTI BORVSSIAE* in officina IOANNIS DAVBMANNI, Anno Domini 1566. 4. Praefixa operi huic eſt gravis ac ſancta, ad CHODKIEVICIVM Lituaniae Mareſchalcum Epiſtola: quam NICOLAVS PACZ Epiſcopus Kiovienſis, Breſtae Lituanorum, in conventu generali, die XXII Iulii, anno poſt natum CHRISTVM MDLXVI, manu propria ſua ſubſcripſit. Salutis anno MDLXIX, PACIVS ille, Kioviae adhuc Antiſtes, celeberrimis Regni comitiis Lublini interfuit. Lectique tum è Pontificio Ordine, VALERIANVS SVSCOVIVS Epiſcopus Vilnenſis, atque NICOLAVS PACIVS Kiovienſis, fuerunt **: qui unà cum delectu Senatorum atque Nobilium ex Ordine profano, Polonorum cum Lituanis VNIONEM perpetuam conficerent. Poſtea verò PACIVS: GEORGII maximè WICELII occulti ZWINGLIANI, inter Poloniae ac Lituaniae Proceres annis ſuperioribus verſati, artibus ir-

retitus: uxorem duxit. Dimiſſoque Kioviae Pontificatu: impetratum Breſtenſis Caſtellani locum, in Senatu Regni, tam diu tenuit; donec eum SIGISMVNDVS AVGVSTVS Rex, Pontificis Summi ac Sanctiſſimi, PII QVINTI monitu gravi, *** juberet abeſſe à publico consilio. A BERNARDO MACIEIOVIO atque MARTINO SISCOVIO Vrbis Cracoviae Pontificibus: GEORGIOque ZAMOSCIO Praeſule Chelmenſi: PACIVS hicce, ut Pſeudoëpiſcopus, in numero auctorum damnatorum poſitus **** fuit. Scripta enim ipſi aliqua attribuuntur: quibus Romanam Eccleſiam atque Pontificem Maximum oppugnare fuerit auſus. Obiiſſe eum anno MDLXXXIX: SAMVEL NAKIELSKI, in CHRONICO MIECHOVIENSI, p. 768, tradidit. BARTHOLOMÆVS autem PAPROCIVS, aetate PACIO aequalis, in opere praeclaro: quod menſe Iulio anni MDLXXXIV, DE INSIGNIBVS NOBILITATIS POLONÆ AC LITVANÆ, in lucem publicam ab ipſo eſt prolatum: p. 674, NICOLAVM PACIVM, Epiſcopum Kiovienſem: librorum multorum auctorem: CALVINIANÆ autem ſectae addictum: rebusque humanis magis, quam divinis deditum: fato iam functum, memoravit.

* ZALVSCIVS MVSAGETA, Regni Poloniae primum Referendarius ſupremus, poſteaque Pontifex Kiovienſis:

enſis: doctrinae atque ſanctitatis, conſtantiaeque laudibus, aevo omni celebrandus: opus PACII diu quaeſitum, è Bibliotheca HASÆANA, quae Bremae, Civitate Imperiali, menſe Iunio anni MDCCXXXII, auctionis publicae lege divendebatur, pretio aequo obtinuit.

** Memoriae hoc proditum eſt, ab ALBERTO WIIUK KOIALOWICZ, in HISTORIÆ LITVANÆ Parte Altera, p. 487.

*** E SIGISMVNDI AVGVSTI ACTIONIBVS REGIIS nondum editis, STANISLAVS BVZENSKI, occaſione praebita, id narravit, in Vita NICOLAI DZIERZGOVII, Archiepiſcopi Gneſnenſis atque Regni Poloniae Primatis: quae à LAVRENTIO MIZLERO DE KOLOF, Actorum Litterariorum Regni Poloniae, Anni MDCCLV, Trimeſtri IV eſt inſerta: p. 257. Praedicatus tamen idem PACIVS, quaſi Praeſul optimè de Eccleſia ſua meritus, fuit à SIMONE OKOLSCIO, in KIOVIENSIVM ET CZERNIECHOVIENSIVM EPISCOPORVM SANCTÆ ET CATHOLICÆ ECCLESIÆ ROMANÆ ORDINE ET NVMERO DESCRIPTO, p. 24. ſq.: ex eoque, à FRANCISCO RZEPNICIO, in VITIS PRÆSVLVM POLONIÆ, Tomo III, p. 143. ſq. Fuitque eius apoſtaſia à ſcriptore utroque celata.

**** In iis INDICIBVS, quos recenſuimus loco ſuo.

CIII.

NICOLAVS PACIVS, Samogitarum Praeſul religioſiſſimus: Epiſcopatu illo, annis propè undecim egregiè adminiſtrato: poſſeſſionibusque eius, amplo patrimonio ſuo, adauctis: Vrbem Romam pietatis cauſa acceſſurus, mortalitate Patavii interceptus eſt, anno Salutis reparatae MDCXIX. Relictam à ſe pecuniam omnem, ſupellectilem-

ctilemque, atque Bibliothecam, Collegio Societatis IESV Croſenſi, in Samogitiae dioeceſi, à IOANNE CAROLO CHODKIEVICIO, militiae Lituanicae ſupremo Praefecto, magnificè condito, legavit. Collaudatus dignè fuit à IOANNE ARGENTO, in Epiſtolae prolixiſſimae: DE REBVS SOCIETATIS IESV IN REGNO POLONIÆ: ad SIGISMVNDVM III Regem ſcriptae, Editione Cracovienſi à FRANCISCO CÆSARIO adornata, p. 131. atque à GASPARE NIESIECIO, in operis ſui Genealogici Volumine III. p. 541. ſq.

CIV.

CASIMIRVS PACIVS, Smolenſciae primùm ac deinceps Samogitiae Epiſcopus: Collectanea Conſtitutionum Synodalium Dioeceſis Samogitienſis, Vilnae, typis Acad. Soc. IESV. Anno MDCXC. forma 4 promulgavit. Biennio poſt diem ſuum obiit. Singularia quaedam de ipſo narravit FRANCISCVS RZEPNICIVS, in VITIS PRÆSVLVM POLONIÆ, Tomo III. p. 37. ſq.

CV.

CV.

NICOLAVS STEPHANVS PACIVS, Vrbis Vilnae Pontifex: anno CHRISTI MDCLXXXIV demortuus: Vilnenſis Academiae Maecenatibus optimis ac maximis annumeratur à IOANNE ANTONIO PREVSCHHOF, in Hiſtoria Academiae Vilnenſis, p. 34.

CVI.

CHRISTOPHORVS PACIVS, Magni Lituaniae Ducatus Cancellarius ſupremus: isque Poloniae Regis IOANNIS CASIMIRI, Reique publicae Polonae, ad pacificationem Olivenſem Legatus: Epiſcopi Vilnenſis, NICOLAI STEPHANI, frater germanus fuit: Lituanorum aetate ſua omnium doctiſſimus atque ſapientiſſimus: patriarum rerum inprimis peritus: patriaeque ſuae, in ſummis periculis et extremis paenè diſcriminibus, amans maximè: animi fortitudine conſtantiaque, cum Romanorum eminentiſſimis conferendus. Quaecunque, tempore belli Suecici, à Regibus Poloniae et Sueciae: à Romanorum Imperatore: à Regibus Gallorum atque Danorum: ab Electore Brandenburgenſi, Duceque

ceque Neoburgico, et Belgii Foéderati Ordinibus: pacis inter Polonos ac Suecos procurandae cauſa, à die XII Oetobris anni MDCLIX, usque ad diem Aprilis anni inſequentis, ſunt tractata: PACIVS illuſtris ille, lingua Polonica, diligentia maxima, in commentarium diurnum retulit. Cujus operis praeclari exemplar: à STANISLAO SKARSZEWSCIO, Cancellariae Regni tunc Praeſide, deſcriptum: ab eoque pertinentibus ad pactionis illius nobiliſſimae negotium Litteris publicis adornatum; publica Bibliotheca ZALVSCIANA aſſervat *. Mortuus eſt CHRISTOPHORVS PACIVS, Heros maximus, eodem anno: quo frater ipſius, Vilnenſium Antiſtes, vita ceſſit. De CHRISTOPHORI actionibus egregiis, virtutibusque **divinis, plura proſecutus eſt IOANNES GOTTLOB BOEHMIVS, aevi noſtri ſcriptor politiſſimus candidiſſimusque, in ACTORVM PACIS OLIVENSIS INEDITORVM Tomo I. p. 266—268. Laudatumque CHRISTOPHORI DIARIVM *** PACIFICATIONIS OLIVENSIS; à ZALVSCIANÆ Bibliothecae conditore ad ſe transmiſſum: in Prooemio ACTORVM illorum elegantiſſimo, p. XI, ſq. primus omnium, BOEHMIVS accuratè recenſuit.

* Inter Codices MStos Polonicos, hiſtoriam patriae complectentes, ſub Numero CCCXXXII.

** PA-

** PACII huius, in IOANNEM CASIMIRVM Regem, benevolentiam fidemque ſingularem, teſtatur hiſtoricorum Poloniae ſui temporis princeps, ANDREAS CHRYSOSTOMVS ZALVSCIVS, Epiſcopus Varmienſis, in EPISTOLARVM HISTORICO-FAMILIARIVM Tomo I. p. 154.

*** Quo Codice: adhibito TROZIO noſtro interprete, BOEHMIVS optimè eſt uſus, in illuſtrandis ACTIS OLIVENSIBVS.

Commemorari etiam oportet THEOPHILVM PACIVM. Cuius: Panegyricus, Sereniſſimo Principi VLADISLAO, Sereniſſimi et Potentiſſimi SIGISMVNDI III, Poloniae et Sueciae Regis, Filio: cum Theologicae diſputationi in Academia habitae, celebri Ampliſſimorum virorum comitatu, Nonis Septembribus intereſſet: dictus. *CRACOVIÆ*, ex officina IOANNIS SZELIGÆ, Anno Domini MDCVIII. forma 4, prodiit. Quem, PACIVS ille, cognato atque alteri parenti ſuo, LEONI SAPIEHA, Magni Lituaniae Ducatus tunc Cancellario, curiaeque CONSTANTIÆ Reginae Magiſtro, bonarum artium, civiliumque omnium ſtudiorum, in Lituania, inſtauratori ſummo, dedicavit.

CVII.

✠ PHILIPPUS PADNIEVIUS, alumnus atque familiaris PETRI TOMICII, Cracovienſis Epiſcopi, Regnique Cancellarii,

rii, maximè incl**y**ti fuit. PADNIEVIUS ipſe, Canonici primùm, et deinde Decani Cracovienſis honore conſpicuus, Procancellarii munere in Regno Poloniae functus eſt. Quo tractu temporum, à SIGISMUNDO AUGUSTO Poloniae Rege, ad CAROLUM Quintum * Imperatorem, FERDINANDUMque Primum Regem Romanorum, Legatus bis terve miſſus fuit. Premiſlienſem poſtea Epiſcopatum, tandemque Cracovienſem Pontificatum obtinuit.

* Qui PADNIEVII dicendi copiam, puritatemque, atque elegantiam valdè admiratus, dicere palàm non dubitavit: nunquam Polonum, ſe meliùs Latinè loquentem audiviſſe.

ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, hiſtoriam ac litteraturam domeſticam complectentes, aſſervantur:

I.) Oratio ad SIGISMUNDUM AUGUSTUM Poloniae Regem, in primo Eius Maieſtatis ad gubernacula Regni ingreſſu, nomine Canonicorum collegii Cracovienſis, à PHILIPPO PADNIEWSKI Canonico Cracovienſi habita XXIV Maii MDXLVIII: Volumini Miſcellaneo ſub Numero CCCXCV, exiſtenti, p. 95. a — 99. a. inſerta.

II.) Reverendiſſimi Domini PHILIPPI PADNIEWSKI, Regni primùm Procancellarii, et deinceps Epiſcopi Cracovienſis Epiſtolae, ſub SIGISMUNDI AUGUSTI principatu; ad Regni Proceres partim Latinè, partim Polonicè ſcriptae; ſub numero CCXLVIII collocatae.

Digitized by Google

III.) PHILIPPI PADNIEVII EPISCOPI CRACOVIENSIS, DE VIRIS ÆTATIS SUÆ ET GENTIS ILLUSTRIBUS LIBER: Epiſtolarum Voluminí praemiſſus.

PADNIEVIUS ille Regni Polonici, et Miniſter, et Antiſtes maximus: ſtudio litterarum, conſortioque Muſarum manſvetiorum, vita omni aſſvetus: doctiſſimos aetatis ſuae homines, ANDREAM PATRICIUM Polonum, PETRUMque ROYSIUM Hiſpanum, intimos familiares ſuos atque conſiliarios eſſe voluit. Locum iis proximum, in amicitia ſua, IACOBO GORSCIO atque IOANNI COCHANOVIO aſſignavit. STANISLAUM autem ORICHOVIUM, ob animi vehementiam nimiam, linguaeque proterviam, ferre minimè potuit. VIGILANTIUM GREGORIUM Samboritanum auctoritate atque liberalitate ſua multùm iuvit. Iuvenes nobiles, ſed pauperes, Cracoviae bonis litteris et artibus operam dantes, ut Senator, ut Epiſcopus, ut Pater nutrivit. Eosque, quos altioribus ſtudiis maximè aptos iudicabat, ſumtu ſuo Bononiam, Pataviumque miſit. Quibus morte immatura eſt ereptus, tertio Idus Aprilis, anni à CHRISTO nato MDLXXII. Egit de eo SIMON STAROVOLSCIUS, in VITIS ANTISTITUM CRACOVIENSIUM p. 241—245. PAULUS IOVIUS, Epiſcopus Nucerinus:

Digitized by Google

Italorum ſcriptor nobiliſſimus: in ELOGIIS VIRORUM LITTERIS ILLUSTRIUM, ſub ipſum finem huiusce operis, p. m. 145, de PADNIEVIO noſtro, mentionem honorificentiſſimam iniecit.

CVIII.

✝ IACOBUS de PARADISO *, natione Polonus, Sacri Ordinis Ciſtercienſis Monachus, ab antiquiſſimo et celeberrimo Poſnanienſis Dioeceſeos coenobio, Sileſiae vicino: cuius ipſe Alumnus fuit: cognomentum tulit. Cracovienſi in Academia theologiam atque ius pontificium docuit. Locumque inter Academicos eos Doctores ** habuit: qui anno CHRISTI MCCCCXXXI, in Arcis Cracovienſis conclavi maiori, VLADISLAO JAGELLONE Rege, Praeſulibusque et aliis Senatoribus Regni praeſentibus, Bohemicae Nationis Legatos heterodoxos confutarunt. Poſtea generali Concilio Baſileenſi, unà cum NICOLAO KOZLOVIO et SANDIVOGIO *** de CZECHEL, aliisque Theologis Polonis illa tempeſtate clariſſimis, interfuit. Eius Determinationis Theologicae, de Concilio ſuper Papam, autographum Cracoviae in Bibliotheca Academica invenitur: teſtante Codicum

cum MSStorum illius Bibliothecae Catalogo, p. 149 ****. Apographa Kiovienſis Antiſtes, Comes ZALUSCIUS †, in Bohemiae atque Moraviae, Sileſiaeque Bibliothecis, deprehendit. Quibus tamen auctoris ‡ nomen non appoſitum fuit.

* Diſtingvendus à IACOBO illo de Paradiſo Ciſtercienſi; qui aetate aliquantò inferior, à SIMONE STAROVOLSCIO, in ELOGIIS ET VITIS CENTUM ILLUSTRIUM POLONIÆ SCRIPTORUM, Editionis Venetae p. 103 ſq., atque à CAROLO DE VISCH, in BIBLIOTHECA SCRIPTORUM SACRI ORDINIS CISTERCIENSIS, p. 165 ſq., producitur. Neque confundendus cum IACOBO de Paradiſo, Carthuſiano Monacho, Erfordienſis Academiae Doctore: cuius opus, De Septem Statibus Eccleſiae, in Apocalypſi myſticè deſcriptis; et de Auctoritate Eccleſiae: et de eius Reformatione, in MELCHIORIS GOLDASTI, MONARCHIÆ S. ROMANI IMPERII, Tomo II, p. 1567 — 1575, publicatum fuit.

** Annotante IOANNE DLUGOSSO, in ANNALIBUS REGNI POLONIÆ, ſub anno MCCCCXXXI, p. 577.

*** Referente SANDIVOGIO ipſo, in litteris ad IOANNEM DLUGOSSUM, Canonicum Cracovienſem, Baſileae feria ſecunda poſt Pentecoſten MCCCCXXXIV datis.

**** Sub vocabulo IACOBI de Paradiſo, Ciſtercienſis.

† Inſpice CODICUM MSSTORUM, à litteratiſſimo illo Antiſtite, alienis in Bibliothecis viſorum ac perlectorum, INDICEM ALTERUM, p. 6, ſub titulo CONCILII.

‡ Exemplar vetus: quod Comiti ZALUSCIO Olomucii in Tabulario Cathedralis Eccleſiae obvenit: ſub ipſum finem, manu paullò recentiori, Studii generalis Cracovienſis doctori incerto tribuitur.

Digitized by Google

CIX.

✠ IACOBUS PARKOSKI de Storawicz, circa medium ſaeculi XV, Cracoviae ius civile publicè eſt profeſſus. Ipſius Inſtituta Iuris ad SBIGNEUM Cardinalem, et Epiſcopum Cracovienſem in Catalogo Codicum MSStorum Bibliothecae Academicae Cracovienſis, p. 185, commemorantur.

CX.

✠ PAULUS FRANCISCUS PARYS, Latinè PARISIUS: è Maſoviorum ſtirpe clariſſima generatus: isque Societatis IESU Provinciae Polonae Preſbyter, aevo ſuo eruditiſſimus, IOANNIque CASIMIRO Poloniae Regi acceptiſſimus: Ravenſi in Collegio, elegantiores primùm litteras, ſingulasque deinceps philoſophiae diſciplinas eſt profeſſus. Relictum ab ipſo eſt, DE SARMATIÆ SITU, DEQUE SARMATARUM ORIGINE ATQUE PROGRESSIONE, opus elaboratiſſimum, forma 4, voluminibus tribus diſtinctum: publici quidem iuris nondum factum: quo tamen, Princeps IABLONOVIUS Palatinus Novogrodenſis, NIESIECIUSque Societatis IESU Sacerdos, in deſcribendis Gentis Polonicae primis

mis initiis, maximopere ſunt uſi. Eius Autographum integrum, à viro doctiſſimo, STEPHANO DAMALEWICIO, Regularium Canonicorum Caliſſi Praepoſito, Gneſnenſique in Archidioeceſi, cui Ravenſe Societatis IESU Collegium erat iniunctum, edendorum librorum Cenſore, XII Kalendas Maii, MDCLIX, examinatum atque approbatum: Praeſul Kiovienſis, IOSEPHUS ANDREAS Comes ZALUSCIUS, Cracoviae in Tabulario Societatis IESU Provinciae Polonae deprehendit. Qui operis ampliſſimi argumenta praecipua, in CATALOGO CODICUM MSStorum publicae Bibliothecae ſuae, fol. 539 a — 543 a, verboſè recenſuit. PARISII eiusdem COMMENTARIUS, DE VITA ET ACTIS S. BONIFACII, EX ORDINE CAMALDULENSI, RUSSIÆ APOSTOLI ET MARTYRIS: anno MDCLVIII, ut conjectura aſſequi poſſumus, manu ipſius propria conſignatus: è Bibliotheca Collegii Ravenſis, poſt Societatis IESU interitum, Varſaviam in ZALUSCIANAM Bibliothecam publicam perlatus, locum ſuum inter Codices MSStos, forma 4, ſub numero MMCCCCLXIV, nactus eſt.

CXI.

PEŁKA, Archiepiſcopus Gneſnenſis: vide FULCO.

✝ PEŁKA, Canonicus Divi FLORIANI apud Urbem Cracoviam, ſaeculi XV exitu, in Academia Cracovienſi theologiam moralem explicuit. Eſt illius Summa Vitiorum, inter Codices MSStos Bibliothecae Academicae Cracovienſis: ipſorum Catalogo, p. 186, indicante.

CXII.

✝ PHILIPPUS Epiſcopus Firmanus, NICOLAI III Romani Pontificis Maximi, ad LADISLAUM IV Hungarorum Regem, LESCONEMque NIGRUM Cracovienſem atque Sandomirienſem Ducem Legatus: quid in Hungaria, civilibus diſcordiis ac motibus vehementer tunc conturbata, praeſtiterit: è IOANNIS de THWROCZ *, ILLUSTRISSIMORUM HUNGARIÆ REGUM CHRONICO, Brunae Moravorum Urbe MCCCCLXXXVIII excuſo, fol. LXXII a, inque RER. HUNGARICAR. SCRIPTORUM Collectione BONGARSIANA iterùm publicato, p. 79 ſq., in SCHWANDTNERIANA autem,

Digitized by Google

tem, multò emendatiùs atque auctiùs exhibito, et ad uſum communem magis accommodato, p. 152: potiſſimèque ex ANNALIUM ECCLESIASTICORUM, poſt CÆSAREM Cardinalem BARONIUM, ab ODORICO RAYNALDO, Congregationis Oratorii Preſbytero, continuatorum Tomo XIV, ſub annis MCCLXXVIII, n. XXIII, p. 284: MCCLXXIX, n. XXX — XLI, p. 309 — 312: MCCLXXX, n. VIII — X, p. 317 — 319, cognoſces. Quid deinde in Polonia ** ac Pruſſia egerit: è RAYNALDI ANNALIUM ECCLESIASTICORUM Tomo eodem, ſub anno MCCLXXIX, n. XLII et XLIII, p. 312 ſq., atque è IOANNIS DLUGOSSI, ANNALIUM REGNI POLONIÆ Tomo I, ſub annis MCCLXXXII, p. 828, et MCCLXXXIII, p. 833 ſq., intelliges.

* Legationem Apoſtolicam, à PHILIPPO Epiſcopo Firmano, apud LADISLAUM IV Regem Hungariae, geſtam PETRUS RANZANUS, in EPITOME RERUM UNGARICARUM, à IOANNE SAMBUCO divulgata, fol. XL, à BONGARSIO poſtea in lucem reducto, p. 239, demùmque à SCHWANDTNERO diligentiſſimè recognita, p. 374, breviter ſtrictimque attigit. ANTONIUS BONFINIUS eam, in RERUM UNGARICARUM Decadis Secundae Libro VIII, Edit. Hanovien. p. 305, Colonien. p. 218, aliquantò fuſius expoſuit. Ambo auctores, aevi aequales, PHILIPPUM Legatum illum, Cardinalem Eccleſiae Romanae confinxerunt.

** Legationem Polonicam ignoravit FERDINANDUS UGHELLUS. Qui, in ITALIÆ SACRÆ Tomo II, p. 710, de PHILIPPO Epiſcopo Firmano, Apoſtolicoque in Pannoniam ad LADISLAUM Regem Legato, verba fecit.

CONSTITUCIONES EDITAS ET PROMULGATAS PER UENERABILEM PATREM DOMINUM PHILIPPUM DEI GRACIA FIRMANUM EPISCOPUM: APOSTOLICE SEDIS LEGATUM in Ungaria, Polonia, Dalmacia, Croacia, Rama, Seruia, Lodomeria, Gallicia, ac Cumania: de conſilio et conſenſu archiepiſcoporum, epiſcoporum, electorum, atque abbatum: prepoſitorum, archidiaconorum, priorum, miniſtrorum, cuſtodum, guardianorum, canonicorum, plebanorum et aliarum perſonarum, et clericorum: necnon capitulorum, tam cathedralium, quam aliarum eccleſiarum, ſecularium et regularium, Sti Benedicti, premonſtratenſium, Sti Auguſtini, predicatorum, minorum, et aliorum ordinum, congregatorum in concilio celebrato in caſtro Budenſi Ueſprimien dioeceſis per eundem dominum legatum: ad honorem et gloriam ſte et indiuidue Trinitatis: ad reuerenciam et honorem Ste Romane eccleſie, et beatiſſimi ac ſanctiſſimi patris domini Nicolai pape III, et ſucceſſorum eius: ad reuelacionem, fulcimentum, ac defenſionem fidei catholice et eccleſiaſtice libertatis: necnon reformacionem uite, morum et actuum cleri, et populi legacionis predicte: ſub anno domini milleſimo CC° LXXIX°, in diccione ſeptima, die quarta decima intrante ſeptembris, in quo uidelicet die determinatum fuit concilium ſupradictum: pontificatus prefati ſanctiſſimi patris domini Nicolai pape III anno ſecundo: in IAROSLAI BOGORII, Archiepiſcopi Gneſnenſis, SYNODICO *** ECCLESIARUM POLONIE, p. 36—66, integras

gras reperies. Quas RAYNALDUS, è Vaticano atque Vallicellano Codicibus, mutilis **** et corruptis, deſcriptas, ANNALIUM ECCLESIASTICORUM Tomo XIV, p. 603—611, adjecit: indeque PHILIPPUS LABBEUS et GABRIEL COSSARTIUS, in CONCILIORUM COLLECTIONIS REGIÆ MAXIMÆ PARISIENSIS Tomum VII, p. 790—814, tranſtulerunt: CAROLUS autem PETERFFY Hungarus, Societatis IESU Provinciae Auſtriacae Sacerdos, in SACRIS CONCILIIS ECCLESIÆ ORTHODOXÆ HUNGARICÆ, p. 105—126, è Vaticano illo Manuſcripto, quo RAYNALDUS olim utebatur, iterum produxit.

*** ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, ſub num. CCLXXV, repoſito.

**** Ut rectè et cordatè RAYNALDUS ipſe monuit.

CXIII.

SIGISMVNVDVS A PISIVTZ, cuius patriam atque genus ignoramus: De Pugna improſpera, apud Bicinam, Sileſiae oppidum Poloniae vicinum et finitimum, die XXIV menſis Ianuarii, anno Salutis MDLXXXVIII, inter MAXIMILIANVM Archiducem Auſtriae electum Polonorum Regem, atque IOANNEM ZAMOYSCIVM Regni Poloniae Cancellarium et Exercituum Praefectum ſupremum, conſerta: deque captivitate MA-

XIMILIANI Archiducis ſubſecuta: hiſtoriam MStam reliquit. Quam edendam, Hungarorum polyhiſtor inclytus, MATTHIAS BEL, in manibus habuit: ſicut, ex ipſius litterario APPARATV AD HISTORIAM HVNGARIÆ, Decad. I, Monum. VIII, p. 353, ſq. cognovimus.

CXIV.

IACOBVS PISO † bis Apoſtolica legatione, apud SIGISMVNDVM I Polonorum Regem, functus eſt. Primò, miſſus à IVLIO II Pontifice Maximo, ut Nuncius ſpecialis *, die VI menſis Ianuarii, anno MDX, Cracoviam advenit.

† Quem Piſonii: nunc Poſonii: Hungariae inferioris Urbe primaria, humilibus parentibus genitum: cognomen ab Urbe eadem accepiſſe, exiſtimamus.

* Sic ille, à IVLIO ipſo Summo Pontifice appellatur, in ea Epiſtola: quae infrà commemorabitur.

Legationis huius ſumma fuit: „Pontificem Maximum Principes Chriſtianos, bella inter ſe „gerentes, ad concordiam et pacem, et ad generalem expeditionem adverſus infideles ſuſcipiendam, „alios iam adduxiſſe, alios adducere conari. Idcircò Sanctitatem Suam hortari etiam ac rogare Sereniſſimum SIGISMVNDVM Regem Poloniae, „ut rebus ſuis, ac bellis, domi foriſque pacatis et „compoſitis, arma quoque unà cum Sereniſſimo fra-

„tre

„trê ſuo VLADISLAO Hungariae Rege, contra „BAIAZETEM Turcarum Imperatorem ſumeret, „et bellum ei in Thracia inferret.

Rex eam legationem ad Comitia Regni generalia, quae anno illo MDX Petriçoviae poſt diem feſtum PVRIFICATIONIS BEATÆ MARIÆ Virginis celebrabantur, referebat. In quibus, ea de re, loco primo conſultatum à Rege ac Senatoribus fuit. Tulitque PISO, Pontificis Maximi Legatus, id reſponſum. „Cupere Regem Poloniae vehemen- „ter concordiae et pacis reconciliationem, inter Chri- „ſtianos Principes, opera Summi Pontificis confici. „Grato etiam admodum animo accepiſſe: Sanctiſſi- „mum Dominum expeditionem generalem adverſus „Turcas orthodoxae fidei hoſtes adornare. De qua „tamen propter implacabilia odia et diſcordias Prin- „cipum domeſticas: quibus ipſi ſeſe exercerent atque „exagitarent: parum boni Regem Poloniae ſperare. „Quare periculoſum nimis eſſe, Hungariae et Polo- „niae regnis tantam Turcici belli molem imponere: „caeteris Principibus vel otio torpentibus, vel dome- „ſtico bello inter ſe contendentibus. Neque Regem „Poloniae egere iſta Summi Pontificis cohortatione; „cum Maieſtas Sua iam aſſidua bella cum Ethnicis „et Schiſmaticis ſubiret: et pro reliquis Chriſtianis, „qui poſt tergum eius ſecuri ſederent, ſcutum ſeſe „opponeret. Quod ſi verò ea ipſa generalis expe- „ditio progreſſus aliquando ſuos haberet: curaturum „etiam Poloniae Regem, ne poſtremus inter alios

„Prin-

Digitized by Google

„Principes Chriſtianos in adiuvando Summo Pontifi-
„ce iudicetur." Cognita habemus haec à SIGISMVNDI PRIMI, POLONIÆ REGIS, ACTIONVM, à STANISLAO GORSCIO, Canonico Cracovienſi atque Plocenſi collectarum, Tomo I. p. 55 ſq.

Accidit eo tempore, ut PISO ille Legatus Apoſtolicus, VITUSque de FÜRST MAXIMILIANI Caeſaris apud SIGISMVNDVM Regem Orator, Cracoviae in Divae MARIÆ Virginis Baſilica, loco eo convenirent: quem, inter divina, Vrbis illius Conſules ſolent occupare. Ubi tunc Pontificis Maximi Legatus, per Caeſaris Oratorem, ſede eminentiori pulſus eſt. Reſpondit VITUS, dum poſtea hac de re argueretur: Romano Caeſari honorem primum deberi. Praeterea PISONEM, non Pontificis Legatum cum plena poteſtate: ſed Nuncium ſimplicem agere. Traditum id eſt memoriae à IODOCO ſive IVSTO LVDOVICO DECIO, qui SIGISMVNDO Regi tunc erat ab epiſtolis ſecretis, in commentario ſuo, DE SIGISMVNDI REGIS ILLIVS TEMPORIBVS, anni MDX principio. PISO quidem à Rege Polonorum, ad ipſius fratrem VLADISLAVM, Hungarorum Regem, ea ratione profectus eſt: ut Principem illum, pro-

pronum ad bellum contra Turcas geren-dum, adhortatione ſua confirmaret. Autumni autem initio, in Vrbem rediiſſe: Epiſtola illa teſtatur, quam IVLIVS II ipſe Maximus Pontifex, ad SIGISMVNDVM I Regem Poloniae, die x menſis Septembris, anno MDX, exaravit: GORSCIVSque Canonicus, SIGISMVNDI PRIMI REGIS ACTIONVM Tomo I. p. 154 ſq. inſeruit.

Altera legatio Polonica huic PISONI, anno MDXIV, à LEONE X Pontifice Maximo fuit demandata. Venit PISO, menſe Iulio huius anni, Vilnam, Lituanorum Vrbem praecipuam. Ubi tùm SIGISMVNDVS I Rex Polonorum expeditionem bellicam, contra Magnum Moſcorum Ducem BASILIVM, IVANI filium, acerrimè apparabat.

PISO tunc à Pontifice Maximo, negotium ingens, et ſupra vires ſuſceperat: ut DECIVS ** ait. Commiſſum enim ipſi erat, ut SIGISMVNDVM BASILIO reconciliaret: foedusque novum, inter Principes utrosque, efficeret. Sed SIGISMVNDVS Rex nullo modo potuit à bello iuſto avocari.

** Sub anno MDXIV, fol. LXXXVIII.

PI-

PISONE ipſo, Legato Pontificio, adhuc praeſente, Rex magnanimus ipſo die DEIPARÆ Virginis natali, victoriam nobiliſſimam è Moſcis reportavit. Scripſit et ipſe PISO, ad IOANNEM CORITIVM, Polonorum ſibi amiciſſimum, Romae tunc exiſtentem, comtam et elegantem EPISTOLAM, DE CONFLICTV POLONORVM ET LITVANORVM, CVM MOSCOVITIS. Quae, ſtatim in Vrbe, forma 4, typis nitidis eſt excuſa. Inſequenti autem anno, videlicet MDXV, *Baſileae* apud IOANNEM FROBENIVM, cum nonnullis aliis, argumenti eiusmodi opuſculis, forma ſimili, lucem denuò adſpexit. Poſteaque ab ALEXANDRO GVAGNINO, in RERVM POLONICARVM Tomum III, p. 515 — 525: atque à IOANNE PISTORIO, in POLONICÆ HISTORIÆ CORPORIS Tomum III, p. 1 — 4. illata fuit.

Eandem victoriam PISO ille, Elegia non inculta celebravit. Quae, anni MDXV initio, in Vrbe Roma, à Regni Poloniae Primate IOANNE LASCIO, Regio ibi tunc Legato: unà cum IOANNIS DANTISCI, ANDREÆque CRICII, atque BERNARDI VAPOVII, aliorumque clarorum virorum carminibus, in caedem Moſcorum ſcriptis: forma 4, eſt publicata.

PISO

Digitized by Google

PISO hicce. Apoſtolicus Legatus, Polonorum Genti gratus admodum et acceptus fuit. Collaudatus à GORSCIO atque DECIO, ut vir inſignis ac doctus. Benignè à SIGISMVNDO Rege dimiſſus: regièque donatus.

CXV.

IACOBUS ille PISO, Hungarus: Romano Pontifice Maximo, LEONE X, humanis rebus exemto: in Regis Hungariae atque Bohemiae, LUDOVICI II, gratiam atque familiaritatem * intimam ſeſe inſinuavit. A quo, ad Regni utriusque negotia, ante omnes adhibitus: opimaque ac nobili S. SIGISMUNDI Praepoſitura in Hungaria donatus fuit. Eiusque Regis nomine, apud SIGISMUNDUM I, Polonorum Regem, Magnumque Lituanorum Ducem, anno MDXXIII ineunte, legationem ** ſecretam obivit de Bohemicis rebus maximis.

* Patet hoc, è SIGISMUNDI I Regis Poloniae, ad LUDOVICUM II Hungariae et Bohemiae Regem, et ad Status Regni Bohemiae, Epiſtolis, anno MDXXIII ſcriptis. Quae, Miſcellaneo Volumini MSSto, ordine CCXXVI, fol. 23 b. et fol. 305. b, ſq., ſunt inſertae.

** Quam STANISLAUS GORSCIUS, Cracovienſis atque Plocenſis Canonicus, in SIGISMUNDI PRIMI ACTIONUM REGIARUM Tomo VI, fol. 201 b — 216 a, accuratè et fuſè expoſuit.

CXVI.

Digitized by Google

CXVI.

✠ BENEDICTUS de POSNANIA, ſaeculi decimi quinti ſcriptor, Vratiſlaviae, Sileſiorum urbe principe, Eccleſiae illius, quae à S. SPIRITU cognominabatur, Praepoſitus fuit. Confectum ab ipſo, luci autem publicae nunquam expoſitum, Chronicon Polonicum, Prutenicum, Sleſiacum et Huſſiticum, Vratiſlaviae quondam in RHEDIGERIANA Bibliotheca, manuſcriptis codicibus benè inſtructa, exſtitiſſe: ANALECTORUM SILESIACORUM, ab auctoribus anonymis lingua Theotiſca editorum, Sectio I, p. 26, nos docuit.

CXVII.

✠ IOACHIMUS POSSELIUS Megapolitanus, Philoſophiae ac Medicinae Doctor, Poloniaeque et Sueciae Regis SIGISMUNDI III Medicus atque Hiſtoriographus: Gedanenſi in Urbe, anno CHRISTI MDCXXIV, fato defunctus: HISTORIAM RERUM POLONICARUM ATQUE PRUTENICARUM, ab anno MCCCLXXXVII, usque ad annum MDCXXIII pertextam: Regioque Poloniae atque Sueciae Principi, VLADISLAO SIGISMVNDO, Electo Moſcorum Impera-

peratori, dedicatam: luci autem publicae nondum expoſitam, reliquit. Cuius autographum elegantiſſimum: è CHRISTOPHORI Comitis de Bnin OPALINSKI, Praepoſiti Plocenſis et Ducis Sielunenſis, Bibliotheca profectum: ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, folii magnitudine, ſub numero CCLIX eſt repoſitum.

Idem POSSELII opus: per IOANNEM CAROLUM DACHNOWSKI * Roxolanum, Matheſeos in Poſnanienſi Gymnaſio Academico Profeſſorem publicum, anno Domini MDCLI, nitidiſſimè deſcriptum: perque eundem hiſtoricis monumentis variis illuſtratum: Bibliothecae quondam Ravenſis Collegii Societatis IESU proprium: nunc inter ZALUSCIANOS Codices manu exaratos, folii magnitudine, ſub numero CCLX aſſervatur.

* Prodiit DACHNOWSCII huiusce: IUDICIUM ASTROPOLITICUM, ad annum Domini MDCXL emboliſmalem. *LESZNAE*, apud DANIELEM VETTERUM, forma 4.

CXVIII.

✠ LAVRENTIVS PRAZMOWSKI: Maſoviae Ducibus ultimis, STANISLAO atque IANVSCIO, ſcorti illuſtris nequitia

tia è medio ſublatis: primus omnium, Palatinus Maſoviae, ac vicesgerens Maieſtatis Regiae eadem in Provincia, à Rege Polonorum maximo fortunatiſſimoque, SIGISMVNDO Primo, renunciabatur. ZALVSCIANOS inter Codices MSStos: qui de rebus Patriis tractant: ſub numero CLXXXVI, folii magnitudine reperitur: Conuentio generalis Varsovię, pro Dominica Reminiscere, per Sereniſſimum Principem et Dominum, Dominum SIGISMVNDVM Dei gratia Regem Polonię ac Magnum Ducem Lituanię: Russię, Prussię, Masovięque, &c. Dominum et Hęredem: ad colligendum et conscribendum Statuta et Consuetudines Terrarum Masovię posita et deputata. Ac per Magnificos, Venerabiles, et Generosos, LAVRENTIUM DE PRASZMOWO Palatinum Masovię et vicesgerentem Regię Maieſtatis ——, et alios Consiliarios, Nunciosque Terrestres, ab omnibus Terris Masovię, ad eandem Conuentionem, à Nobilitate earundem Terrarum, cum pleno mandato et informatione missos, et deputatos, habita et celebrata: cum continuatione dierum sequentium ad Dominicam Lętare. Anno Domini MDXXXI. Mortuus eſt is PRAZMOVIVS, ſub anni MDXXXIII exitum: prout haud dubiè conjici poteſt è STANISLAI GORSCII, Actionum Regiarum SIGISMVNDI PRIMI, Tomo XV, p. 51 b., et 57 a.; ubi, de Statutis Masovię, Maiestati Regię per Magnificum Dominum PRASZMOWSKI

MOWSKI Palatinum in Vrbe Cracouia traditis, ſingularia referuntur. Statuta quidem illa, BONÆ Reginae inſtinctu potiſſimo, fuiſſe ſuppreſſa: exemplari vetuſto, quod Plociae in Bibliotheca Ordinis Fratrum Praedicatorum ſervatur, manu paulò recentiore eſt adſcriptum.

CXIX.

IOANNES ANTONIVS PREUSCHHOFF Varmienſis, Societatis IESU Provinciae Lituanae Presbyter, ſaeculi huius initio, Vilnenſi in Academia philoſophiam Peripateticam tradebat. Exiit ipſius ſpecimen hiſtoriae Academiae Vilnenſis, cuius titulus: UNIVERSITAS VILNENSIS IAGIELLONICO — BATHOREANA, LAUREARUM ACADEMICARUM FLORIDA. *VILNÆ*, TYPIS UNIVERSITATIS SOCIETATIS IESU. ANNO MDCCVIII. Folio. Scriptum illud eſt valdè rarum.

CXX.

MELCHIOR PUDLOVIUS, Nobilis ille Polonus, de quo, in Volumine priori, N. LXXXIV. eſt expoſitum: praeter

opuſcula ibi memorata: celeberrimi viri, inque eloquentia atque in liberali omni doctrina facilè principis, STANISLAI ORICHOVII ROXOLANI CHIMAERAM, CONTRA STANCARI FVNESTAM REGNO POLONIAE SECTAM: *CRACOVIAE* PER LAZARVM ANDREAE, ANNO MDLXII, forma 4 excuſam: *COLONIAE*que apud MATERNVM CHOLINVM, anno inſequenti, forma 8 repetitam: Elegis Latinis eſt comitatus. Prodiit denique anno MDC, ſine loci ſignificatione, EPISTOLA DIDONIS AD AENEAM: EX HEROIDIBVS OVIDIANIS, in Elegos vernaculos tranſlata, MELCHIORE eodem PVDLOVIO auctore. forma 4.

CXXI.

✝ MARTINUS QVIATKOVIVS * de Rozice, Siradienſis Satrapiae Eques, externis in Academiis, cum artibus optimis, dogmata abſurda imbibit. Editaque propria Auguſtanae Confeſſionis Variatae interpretatione ** Polonica, Evangelicos ipſos mirum quantum offendit.

* Idem ille, qui litteris vernaculis KWIATKOWSKI pronuntiari maluit.

** Partim Regiomonti Boruſſorum, partim Lipſiae, ſine indicio typographi excuſam, MDLXI, 4. Accurate hanc interpretationem examinavit; vitamque QVIATKOVII,

KOVII, ac reliqua eius ſcripta concinnè enarravit, vir doctiſſimus, nobisque aliquando amicitia atque commercio epiſtolico coniunctiſſimus, IOANNES DANIEL HOFFMANN, in den Preuſziſchen Zehenden, Vol. III, p. 540 — 558. Nec minùs acriter et eruditè SYLVIUS WILHELMUS RINGELTAUBE, in dem Beytrage zu der Augspurgſchen Confeſſions-Geſchichte in Preuſſen und in Polen, p. 38 ſq., et 45, et 47 — 61, QVIATKOVII interpretationem Auguſtanae Confeſſionis Variatae percenſuit. Lectu etiam digna ſunt, quae DANIEL HENRICUS ARNOLD, in der Hiſtorie der Koenigsbergiſchen Univerſitaet, Parte II, p. 545 ſq., de QVIATKOVII interpretatione, protulit.

Nihilominùs QVIATKOVIUS iſte, ALBERTO SENIORI Marchioni Brandenburgenſi, primoque Duci in Pruſſia, conciliatus: unicum eius filium atque heredem, ALBERTUM FRIDERICUM linguam Polonicam docuit. Qua ferè tempeſtate, Totius Terrae Livonicae, ſicut olim fuit conſtituta, Deſcriptionem brevem et utilem, Regiae Maieſtatis Polonae Commiſſariis idiomate Polonico exhibitam, publicavit †: inventu nunc adeò difficilem, ut ne ZALUSCIO quidem Antiſtiti Kievienſi, Polonorum litteratorum principi, unquam fuerit viſa. Suadente autem IOANNE DEMETRIO SOLIKOVIO, Regio tunc Secretario, et Commiſſario maximè ſpectato: Libellum vere aureum, latiſſimum uſum et maximam utilitatem Linguae Slavonicae fideliter demonſtrantem, ac exempla pietatis cum quarundam Genealogiarum brevi explicatione proponentem, ALBERTO FRI-

DERICO, ſecundo Duci in Pruſſia, Latino ſermone oblatum, luci expoſuit ††: fruſtrà itidem à ZALUSCIO Epiſcopo, in Pruſſia ipſa, quaeſitum.

† Regiomonti Boruſſiae, in officina IOANNIS DAUBMANNI, MDLXVII, 4.

†† Eadem in urbe, eademque in officina, MDLXIX, 4.

Nactus autem ZALUSCIUS Praeſul eſt librum longè rariſſimum, viriſque litteratiſſimis minùs cognitum ‡, cum eiuſmodi inſcriptione: SERENISSIMORUM IAGELLONIORUM, POLONIÆ REGUM, A DIVO GEDIMINO MAGNO DUCE LITUANIÆ DESCENDENTIUM, VERA GENEALOGIA. Certo tempore nativitatum, incrementorum, connubiorum, ſucceſſionum, praeſtantiorum rerum geſtarum, viciſſitudinum, ſuceſſuum, obituum ac ſepulturarum, compendioſè illuſtrata per MARTINUM QVIATKOVIUM de Rozice, à proavo legitimum Regium Theſaurariadem. *REGIOMONTI BORUSSIÆ*, in officina GEORGII OSTERBERGERI, MDLXXVII, 4.

‡ Qui ipſum HOFFMANNUM, ſcriptorum noſtratium tam peritum, latuit.

Huic quidem libro praemiſſa eſt, ad Sereniſſimum atque Potentiſſimum Principem ac Dominum, D. STEPHANUM Primum, Dei gratia Monarcham et Regem Poloniae, Galitiae, ac Lodomiriae, Magnumque Ducem Lituaniae, Ruſſiae, totius

tius

Digitized by Google

tius Pruſſiae, Maſoviae, Samogitiae, Kioviae, Podoliae, Podlachiae, Pomeraniae, Caſſubiae, Livoniae, &c. Principem hereditarium Tranſylvaniae, Eundemque Comitem Siculorum, &c. praefatio prolixa: quae, ab ipſo auctore, in Qviatkovo exili, ut vocat, praediolo ſuo, die XII menſis Februarii, anno Domini MDLXXVII, ſubſcripta fuit. In qua, ille ipſe QVIATKOVIUS: praeter opuſcula alia, ſuo Marte confecta: duos libellos ſingulares: alterum, de vera Civili Nobilitate, alterum de libera et legitima Regali Electione, cum quadam Tabula methodica Chronicorum compendioſorum totius Pruſſiae, commemorat. Quos foràs educere nequiit.

Notandum illud adhuc exiſtimamus: huncce QVIATKOVIUM, eorum in auctorum numero eſſe collocatum, quorum ſcripta legere, BERNARDUS MACIEIOVIUS atque MARTINUS SISCOVIUS Pontifices Cracovienſes, GEORGIUSque ZAMOSCIUS Antiſtes Chelmenſis, decreto publico prohibuerunt.

CXXII.

✠ IOANNES RADOMSKI, Nobilis Prutenus, Neidenburgenſisque Eccleſiae

Parochus, ALBERTO SENIORI *, Marchioni Brandenburgenſi, primoque Duci in Pruſſia, percarus perque familiaris fuit. Quo maximè ut opinamur ſuaſore et impulſore, Auguſtanam Confeſſionem Variatam, Polonae conſuetudini tradidit: binisque ferè menſibus citius **, quam MARTINI QVIATKOVII interpretatio in publicum egrederetur, Regiomonti Boruſſorum in typographeo IOANNIS DAUBMANNI, forma 4 promulgavit. De qua SYLVIUS WILHELMUS RINGELTAUBE, litteratura Polonica ac Pruſſica inſtructiſſimus, in dem Beytrage zu der Augſpurgſchen Confeſſions-Geſchichte in Preuſſen und in Polen p. 45 — 47: 48 — 51: 53 — 61: 68 — 71, permulta diſſeruit.

* Cui arx Neidenburgenſis, amoeniſſimo in monte ſita, magnae voluptati fuit.

** Ipſa quidem die ANNUNCIATIONIS B. MARIÆ VIRGINIS, MDLXI. RADOMSCIANAM verſionem, QVIATKOVII interpretatio die XIII menſis Maii, eodem adhuc anno, eſt ſubſecuta.

CXXIII.

✠ HIERONYMUS ROZDRAZOWSKI, Maior primùm Regni Poloniae Secretarius atque Cathedralis Praepoſitus Plocenſis, deinceps autem Antiſtes Vladiſlavienſis, linguae Polonicae haud gnarus *, publi-

Digitized by Google

publica negotia omnia Latino ſermone tractabat. Orationes Latinè ab eo in Senatu Regni dictae: itemque Epiſtolae ** ab ipſo ad aetatis ſuae viros illuſtres, tàm Polonos, quàm externos, lingua eadem exaratae: Gedani, in Bibliotheca Collegii Societatis IESU à ROZDRAZOVIO illo conditi, oſtendebantur: Kiovienſi Praeſule, IOSEPHO ANDREA Comite ZALUSCIO commemorante, in INDICE CODICUM MANUSCRIPTORUM, alienis in Bibliothecis à ſeipſo inventorum ac perlectorum, p. 115. b.

* A pueritia enim, usque ad aetatem adultam, apud Gentes exteras verſatus, idioma patrium neglexit. Reprehenſusque ideò haud immeritò fuit à STANISLAO LUBIENSCIO, Epiſcopo Plocenſi, in OPERIBUS POSTHUMIS HISTORICIS, p. 250.

** Epiſtolae duae, à ROZDRAZOVIO Regni adhuc Secretario Maiori, ad STANISLAUM CARNCOVIUM Vladiſlavienſem tùm Pontificem ſcriptae, in EPISTOLIS ILLUSTRIUM VIRORUM à CARNCOVIO ipſo collectis, inque Urbe Cracovia evulgatis, p. 193 ſq., Lipſienſi autem in Civitate denuò editis, p. 1742 ſq., leguntur.

ZALUSCIANOS inter Codices, calamo deſcriptos, forma 4, ſub numero MMX, Eccleſiaſtici argumenti volumen miſcellaneum reperitur. Cuius dimidio priori, HIERONYMI Comitis à Rozdrazow ROZDRAZOWSKI, Epiſcopi Vladiſlavienſis, De Regendo Epiſcopatu Liber, gravitate et elegantia maxima confectus, exhibetur. Etiam SYNODUS DIOECE-

Digitized by Google

SANA VLADISLAVIENSIS, celebrata anno MDLXXXVI, menſe Septembri, praeſidente Illuſtriſſimo ac Reuerendiſſimo D. HIERONYMO Comite à Rozdrazow, D. G. Epiſcopo Vladiſlavienſi et Pomeraniae. Aſſenſu et approbatione S. Sedis Apoſtolicae edita. *POSNANIÆ*, in Officina Typographica IOANNIS WOLRABI, anno Domini MDLXXXIX, forma 4, in ZALUSCIANA publica Bibliotheca aſſervatur.

ROZDRAZOVIUS Praeſul Romae, in anni ſancti MDC celebritate, mortalitatem ſuam explevit. Lectiſſimam atque ornatiſſimam Bibliothecam ſuam, ante diſceſſum ſuum, Vladiſlavienſi Eccleſiae Cathedrali donavit. Eius geſta à STEPHANO DAMALEVICIO, in VITIS VLADISLAVIENSIUM EPISCOPORUM, p. 411 — 422: à GASPARE NIESIECIO, in Genealogici operis ſui Tomo III, p. 890 — 893: atque à FRANCISCO RZEPNICIO, in VITIS PRÆSULUM REGNI POLONIÆ ET MAGNI DUCATUS LITUANIÆ, Tomo II, p. 59 — 64, enarrantur.

Exſtabat Cracoviae, in Societatis IESU Domus Profeſſae Tabulario, VITA HIERONYMI COMITIS A ROZDRAZOW ROZDRAZOWSKI EPISCOPI VLADISLAVIENSIS, ET POMERANIÆ, ab eius fratre germano, STANISLAO Preſbytero Societatis IESU Provinciae Polonae, opere

opere peculiari expoſita ***, typis autem nondum excuſa. Quae, cum Societatis IESU Inſtituto inclytiſſimo, periit.

*** Teſtante NIESIECIO, in opere adducto, p. 888. Qui Vitam eam oculis ſuis vidit legitque.

ZALUSCIANA in Bibliotheca, ſuperſtes eſt Legationis à IOANNE Hungariȩ Rege, ad SIGISMUNDUM Primum Regem Poloniȩ et Magnum Ducem Lituaniȩ, IOANNI ROZDRAZOWSKI **** Caſtellano Camenecenſi, ex Buda, duodecima die mensis Iulii, anno Domini MDXXVII, commiſsȩ Fragmentum inſigne MS: à STANISLAO GORSCIO, Cracovienſi atque Plocenſi Canonico, in SIGISMUNDI PRIMI ACTIONUM REGIARUM Tomum IX, fol. 120. b. — 122. b., illatum.

**** Qui à NIESIECIO, in Camenecenſium Caſtellanorum Catalogo, eſt omiſſus.

CXXIV.

✠ IOANNES SACRANUS, Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis Canonicus, idemque Theologiae doctor atque publicus in Academia Cracovienſi profeſſor: ALEXANDRI Regii Poloniae Principis et Magni Lituaniae Ducis inſtinctu, maximèque ALBERTI TABOR Vilnenſis Antiſtitis impulſu:

Elu-

Elucidarium errorum ritus Ruthenici, ineunte anno MD, compoſuit. Qui, ſine loci ac typographi ſignificatione, forma 4 maiori editus: poſteaque auctorum variorum opuſculis, DE RUSSORUM, MOSCOVITARUM, ET TARTARORUM RELIGIONE, SACRIFICIIS, NUPTIARUMQUE ET FUNERUM RITU, Spirae libera Civitate veterum Nemetum, per BERNARDUM ALBINUM, MDLXXXII, 4, coniunctim excuſis, p. 184—219, inſertus fuit. Is ipſe SACRANUS, praeſcriptum à ſe Modum epiſtolandi, unà cum Epiſtolis exemplaribus, *CRACOVIÆ*, in officina HALLERIANA, annis MDVII, MDXII, MDXX forma 4 divulgavit. Eademque in urbe mortuus eſt, anno MDXXVII, die XV Novembris.

CXXV.

S. SALOMEAE REGINAE HALICIAE UITA: eodem ab auctore, à quo vitam Divae CUNEGUNDIS accepimus, compoſita: eodemque volumine comprehenſa: ZALUSCIANOS inter codices MSSTOS exiſtit. Eius initium: In nomine domini Amen. Incipit uita ſancte SALOMEE anno domini M°CCCC° primo. Extrema pagina vitae huiusce, nunquam in medium productae, deficit. Vide etiam S. CUNEGUNDIS.

Digitized by Google

CXXVI.

PETRVS SAMOTVLIVS, familia ortus vetuſtiſſima et inclytiſſima: conditique ab ea, atque cognominati oppidi Samotulii, in Poſnanienſi Palatinatu ſiti, dominus: idemque Poſnanienſium Caſtellanus, totiusque Poloniae Maioris Praefectus: ſub principatu CASIMIRI IAGELLONIDIS, praeter bellicam gloriam, civilibus etiam ſtudiis, librorumque optimorum amore, praecelluit. At tamen perperam CHRONICI POLONORVM, AB ANNO MCCCXXX, AD ANNVM MCCCCXXVI, auctor traditur, in BIBLIOTHECÆ IABLONOVIANÆ VOLVMINE I. p. 140: inque Principis IABLONOVII MVSEO POLONO, p. 102. Chronicon enim illud conſcriptum eſt ab ignoto auctore. Comparatum autem, anno MCCCCLXXI, in uſum proprium ſuum, a PETRO SAMOTVLIO, Heroe illo laudatiſſimo. Cuius rei, codicis manu exarati inſcriptio, teſtis eſt. Codex ipſe, induſtria maxima ſcriptus, et diligentiſſimè ad tempora noſtra ſervatus, fato benigno, ZALVSCIANÆ Bibliothecae publicae cimeliis acceſſit.

PETRVS hic SAMOTVLIVS, ille ipſe eſt, qui, ut Caſtellanus Poſnanienſis, Pacem

Pacem perpetuam, inter CASIMIRVM IAGELLONIDEM Regem Polonorum, atque LVDOVICVM DE ERLICHSHAVSEN Teutonici Ordinis in Pruſſia Magiſtrum Supremum, anno MCCCCLXVI confectam, ſubſcriptione ſua corroboravit.

CXVII.

✠ STANISLAVS SARNICIVS, Nobilis è Palatinatu Cracovienſi, Vittebergae MARTINVM LVTHERVM atque PHILIPPVM MELANCHTHONEM audivit. Redux in patriam ſuam, ab iis, qui Helvetiorum religionem novam profitebantur, Niedzviedenſis Eccleſiae propè Cracoviam Paſtor fuit conſtitutus. Ipſorumque conventibus Varſaviae atque Petriçoviae, annis MDLXIII et MDLXV, intra Comitia Regni generalia actis, interfuit. Exſtant, in ZALVSCIANA Bibliotheca publica, SARNICII illius: De agnitione Dei veri, uniusque ac trini, Conciones tres: contra Italos advenas Arianos, in Vrbe Varſavia, anno MDLXIII, tempore Comitiorum, patrio idiomate dictae. *Cracoviae*, typis MATHIÆ VIRZBIETÆ deſcriptae, MDLXIV. 8. Adeſtque: Colloquium * Petricovienſe, de Deo in Trinitate uno: Chriſtianae ſalutis anno MDLXV, ante Dominicam Laetare: SIGISMVNDI

DI AVGVSTI, Regis Poloniae et Magni Ducis Lituaniae permiſſu, tempore Comitiorum, à STANISLAO SARNICIO, IACOBO SYLVIO, ANDREA PRASMOVIO, et CHRISTOPHORO TRETIO Orthodoxis, cum IOANNE NIEMOIEVIO, GREGORIO PAULI Breſinenſi, et GEORGIO SCHOMANO Antitrinitariis habitum. A SARNICIO ipſo, lingua vernacula expoſitum. Cracoviaeque, à MATHIA VIRZBIETA excuſum, MDLXVI. 4. Idem SARNICIVS poſtea, Reformatarum omnium Eccleſiarum Cracovienſi in Diſtrictu Senior electus, in ſynodo generali Sandomirienſi anni MDLXX, famoſiſſimum Conſenſum Eccleſiarum Polonicarum atque Lituanicarum, Auguſtanae et Bohemicae et Helveticae Confeſſionis, in Fide et Religione Chriſtianae, ſuo et aliorum Fratrum nomine ** ſubſcripſit. Aetate florente, cum IOANNE LASCIO Apoſtata, iam ſene in Poloniam reverſo, familiaritate concordiaque maxima vixit. Quem Pinczoviae demortuum, in funebri ſollemnitate, Latina oratione † laudavit. SARNICIVM illum ipſum, exordio anni MDLXXIII, fatis iam defunctum: IACOBI GORSCII, Cracovienſis Theologi atque Oratoris celeberrimi, ad PETRVM MISCOVIVM, Plocenſem ea tempeſtate Praeſulem Epiſtola ‡, Cracoviae XV Kalendas Martias eiusdem anni data, perhibet.

* Eſt liber ille ſummè rarus. Latuitque ANDREAM WENGERSCIUM, monumentorum talium alioquin gnariſſimum. Qui, in HISTORIA ECCLESIASTICA SLAVONICARUM PROVINCIARUM, p. 87: quaecunque de Colloquio Petricovienſi anni MDLXV eſt locutus: ex auctoris anonymi DIARIO nondum edito, atque ex ANTONII POSSEVINI ATHEISMIS HAERETICORUM SUI TEMPORIS, Vilnae in typographeo IOANNIS VELICENSIS MDLXXXVI, forma 8 publicatis, hauſit. Isque WENGERSCIUS, eodem in opere, p. 413, SARNICII ipſius vitam breviter perquàm attigit, eiusque ſcripta minùs accuratè indicavit.

** Teſtatur id Conſenſus Huius Editio princeps: quae Latinè ac Polonicè eſt emiſſa: p. 19.

† Quae in lucem publicam non prolata fuit.

‡ Quam, in Memoriis miſcellis ZALVSCIANOS inter Codices MSStos, hiſtoriam ac litteraturam Polonicam complectentes, ſub numero CCCXCV, b, repoſitis: p. 322 ſq. reperies.

CXXVIII.

† STANISLAVS alter SARNICIVS, Eques Roxolanus, Academiam Regiomontanam frequentavit: altus ibi ALBERTI SENIORIS Pruſſiae Ducis, Gentis Polonorum amantiſſimi, liberalitate. Eaque ductus ratione, hic SARNICIVS Evangelicos novos, editis in ſcriptis ſuis, multa humanitate atque caritate eſt proſecutus; quamvis ipſe in religione avita et orthodoxa conſtanter perſeveraverit. Eccleſiaſtico munere nunquam functus eſt. Adultam autem omnem aetatem, colendis agris, curisque aliis oeconomicis exercuit: donec à Leo-

Digitized by Google

Leopolienſium Caſtellano, IOANNE SIENIENIO, graviſſimo ac prudentiſſimo Senatore, in luſtranda ac deſcribenda Roxolania Inferiori, laboris huius ſocius aſſumeretur: ab eoque deinde STEPHANO BATHOREO, Polonorum Regi, impenſiùs commendaretur. Cui SARNICII ingenium, moresque ita placuerunt, ut Sua Maieſtas ipſum familiariſſimè complexum, ad ſcribendos annales veteris ac novae Poloniae excitaret. Quos tamen Rex ille optimus maximusque: ante operis publicationem, rebus humanis exemtus: remunerare praemio haud potuit. A SIGISMVNDO III, Rege iuſtiſſimo atque religioſiſſimo, SARNICIVS hicce, Tribunus Kraſnoſtavienſis Diſtrictûs in Palatinatu Roxolaniae creatus fuit. Septembri menſe anni MDXCII adhuc vixit. Tum enim Lipſiae Roxolanorum, paterno ruri, ſenectutem degens, exaravit epiſtolam: qua SIGISMVNDO III Regi, collecta à ſe Statuta Regni Poloniae, devovit. ZALVSCIANA in Bibliotheca publica ſuperſunt huiusce SARNICII monumenta illa:

1.) STANISLAI SARNICII EQVITIS ROXOLANI ORATIO, PRO LEGE ELECTIONIS, AD MAIESTATEM REGIAM, AMPLISSIMVM SENATVM, ET ORDINES REGNI. Cui addita eſt in fine, Ratio creandi Romani Pontificis: Delibe-

ratioque de bello Turcico. *CRACOVIÆ*, TYPIS MATHIÆ VIRZBIETÆ, MDLXXV. 4.

II.) DESCRIPTIO VETERIS ET NOVÆ POLONIÆ, CVM DIVISIONE EIVSDEM VETERI ET NOVA. Adiecta eſt vera et exquiſita Ruſſiae Inferioris Deſcriptio, iuxtà reviſionem Commiſſariorum Regiorum: et Livoniae, iuxtà Hodoeporicon Exercitus Polonici redeuntis ex Moſchovia; praemiſſa IOANNIS SIENIENII Caſtellani Leopolienſis Epiſtola, ad STEPHANVM BATHOREVM Regem Poloniarum Inclytiſſimum, Varſaviae data primo Kalendas Martii MDLXXXV.

AVCTOR AD LECTOREM:

Lechia quidnam ſit modo, quaeve potentia ſceptri,
Lit. Liv. Rus. et Prus. littora quaeve tenet:
Scribunt iam multi, quò mente revolvere poſſis,
At modo quo cernas dat tibi SARNICIVS.

CRACOVIÆ, ſine typographi nota, MDLXXXV. Folii magnitudine.

Deſcriptio haec ſubiuncta eſt IOANNIS DLVGOSSI HISTORIÆ POLONICÆ, in Vrbe Lipſia editae, Tomo II, p. 1873—1944. Inſertaque LAVRENTII MIZLERI DE KOLOF, HISTORIARVM POLONIÆ SCRIPTORVM COLLECTIONIS MAGNÆ Tomo I, p. 232—282.

III.) ANNALIVM POLONICORVM, QVI IN LVCEM PROPEDIEM EDENTVR, BREVISSIMA SYNOPSIS. Habes hic anteriorem partem Chronicorum hactenus omiſſam, neglectam, ac propemodum ſepultam ab aliis auctoribus: quae incipit ab illa

Digitized by Google

illa fatali diviſione Gentium, ab ASARMOTH conditore Sarmaticorum Populorum: et continuatur usque ad LECHVM ipſum: ordine per ſeries temporum currendo. Et tandem à LECHO, ad noſtra tempora, quid in noſtris terris actum ſit, fideliter octo libris exponitur. Caetera, quae in illo Opere continentur, verſa pagina indicabit. AVCTORE STANISLAO SARNICIO NOBILI POLONO. *CRACOVIÆ*, TYPIS MATHIÆ VIRZBIETÆ, ANNO MDLXXXII. 4.

IV.) STANISLAI SARNICII ANNALES, SIVE DE ORIGINE ET REBUS GESTIS POLONORVM, LIBRI OCTO. Habes hic priorem partem horum Chronicorum hactenus omiſſam, et neglectam ab aliis auctoribus: quae incipit ab ASARMOTH, conditore Sarmaticorum Populorum: et continuatur ad LECHVM ipſum: rerum ordine ſecundum temporum ſeriem ſervato. Et tandem à LECHO, ad noſtra tempora, quid in iſtis terris actum ſit, fideliter exponitur. Caetera, quae in hoc Opere continentur, cuiusvis Libri argumentum, eidem praefixum, indicabit. *CRACOVIÆ*, auctoris ſumtibus propriis: ſine typographi mentione: ANNO DOMINI MDLXXXVII. Fol.

Annales illi, IOANNIS DLVGOSSI HISTORIÆ POLONICÆ, Editionis Lipſienſis, Tomo II, p. 827 — 1232 acceſſerunt.

V.) STATVTA Y METRIKA PRZYWILEIOW KORONNYCH: HOC-EST: TABVLARIVM STATVTORVM AC PRIVILEGIORVM REGNI POLONIÆ, IDIOMATE PATRIO EXHIBITVM A STANISLAO SARNICIO, NOBILI AC BO-

NO CIVE, KRASNOSTAVIENSIS DISTRICTVS IN PALATINATV RVSSIÆ TRIBVNO. *CRACOVIÆ*, EX OFFICINA LAZARI, ANNO DOMINI MDXCIV. Tomi II, folii magnitudine.

SARNICII HISTORIA RERVM ECCLESIASTICARVM, ZALVSCIO Epiſcopo, Bibliothecae publicae conditori, nullibi eſt viſa. Nec litteratori illi principi TRIVMPHALIA POEMATA obvenerunt, quae SARNICIVS, anni MDLXXXI initio, STEPHANO Regi, victori à Wielcolucenſi expeditione redeunti, obtulit. COMMENTARII MILITARES, quos SARNICIVS conſcripſit: Maieſtati Regiae eodem tempore, à SARNICIO ipſo traditi: à publica autem luce, ab ipſo illo cohibiti fuerunt.

Primus omnium, GASPAR SAWICIVS, Preſbyter Societatis IESV, in ALLOQVIIS OSIECENSIBVS: ſub GASPARIS CICHOCII, Sandomirienſis Canonici atque Parochi, nomine divulgatis: p. 93 ſq. SARNICIOS binos, in unum conflauit. Quem SIMON STAROVOLSCIVS, Canonicus Cracovienſis atque Primicerius Tarnovienſis, ſecutus in ELOGIIS ET VITIS CENTVM ILLVSTRIVM POLONIÆ SCRIPTORVM, Editionis Venetae, pag. 113 ſq. SARNICIVM utrumque, ſub una eademque perſona, induxit.

Digitized by Google

duxit. Cuius auctoritate ANDREAS WENGERSCIVS deceptus, in opere ſuprà adducto, SARNICIVM ſuum, et theologum, et hiſtoricum praedicavit.

Multò accuratius et ſtudioſius, de SARNICIO annalium ſcriptore, commemorarunt IOANNES GOTTLIEB KRAVSE, in Praefatione, quam IOANNIS DLVGOSSI HISTORIÆ POLONICÆ Tomo II appoſuit p. XXXII — XLV: atque DAVID BRAUN in CATALOGO CRITICO SCRIPTORVM POLONIÆ ET PRVSSIÆ, p. 12 ſq. et p. 40 — 45.

CXXIX.

OTTO SCHENKING, Livo nobiliſſimus, ut Epiſcopus Vendenſis, anno Salutis MDXCIII, SIGISMVNDI III Poloniae Regis, atque Regni Ordinum decreto, primus in Senatu Reipublicae locum, Praeſuli Camenecenſi proximum, accepit. Isque primus Vendenſis Dioeceſeos ſtatum ordinavit. Luculenter id teſtantur opuſcula gemina, rariùs quidem nunc obvia. Unum, cui titulus ille: VISITATIONIS APOSTOLICÆ, SANCTÆ ECCLESIÆ VENDENSIS ET LIVONIÆ, CONSTITVTIONES: editae à Reverendiſſimo Domino IOANNE MARIA BELLETTO

I. V. D. Clerico Vercellen. Protonotario Apoſtolico, nec non eiusdem Eccleſiae Apoſtolico * Viſitatore: et impreſſae juſſu Illuſtriſſimi et Reverendiſſimi in CHRISTO Patris et Domini, D. OTTONIS SCHENKING, Dei et Apoſtolicae Sedis gratia Epiſcopi Vendenſis, Livoniaeque, ſupradictam Apoſtolicam Viſitationem promoventis. *VILNÆ*, APVD IOANNEM KARCANVM. MDCXI. forma 4. Alterum, cum hac inſcriptione: SYNODVS DIOECESANA VENDENSIS ET LIVONIÆ. Celebrata Rigae per Illuſtriſſimum et Reverendiſſimum in CHRISTO Patrem et Dominum, D. OTTONEM SCHENKING, Dei et Apoſtolicae Sedis gratia Epiſcopum Vendenſem Livoniaeque, et abſoluta die IV Martii, anno Milleſimo ſexcenteſimo undecimo. Adſtante Reverendiſſimo Domino IOANNE MARIA BELLETTO I. V. D. Clerico Vercellen. Protonotario Apoſtolico, nec non eiusdem Eccleſiae Apoſtolico Viſitatore. *VILNÆ*, APVD IOANNEM KARCANVM. eodem anno, parique forma. Extremam aetatem ſuam SCHENKING ille: Epiſcopatu ſuo à Suecis, expugnatoribus Livoniae, exactus: in Polonia traduxit. Synodoque Provinciali: quae Petricoviae, menſe Maio anni MDCXXVIII, Gneſnenſi Archiepiſcopo atque Regni Primate IOANNE WENZYK praeſide, celebrabatur: unà cum reliquis Poloniae Antiſtitibus adfuit. Quando de vita migraverit, cognitum nobis non eſt.

* Pre-

Digitized by Google

* Precibus SCHENKINGI Epiſcopi, miſſo à FRANCISCO SIMONETA, Praeſule Fulginatenſi atque Apoſtolico tunc in Polonia cum facultatibus Legati de Latere Nuncio ordinario.

CXXX.

ADAMUS SCHROETERUS, poëta atque philoſophus, SIGISMUNDI AUGUSTI Regis temporibus, clariſſimus in Polonia exſtitit. Niſſa, urbs Sileſiae, Vratiſlavienſis Pontificis ſede percelebris, patria ipſius * fuit.

* Hoc IOANNES HENRICUS CUNRADUS, in SILESIA TOGATA, p. 274 ſq., nos docuit. HANKIO, Sileſiorum litteratiſſimo, SCHROETERUS ille haud cognitus fuit.

Adoleſcentiae ſtatim initio, Cracoviam, ad capiendum ingenii cultum, ſeſe contulit. Reliquamque omnem aetatem ſuam apud Polonos transegit. Nacta enim, inter illos, Muſa eius eſt fautores atque adiutores optimos.

A Palatino Siradienſi, ALBERTO LASCIO, heroë forti atque opulento: eodemque et docto et ſapienti, inque doctos omnes viros, et ſtudioſos iuvenes, ſummè officioſo atque benigno: usque in delicias amatus eſt, tectisque ac ſedibus ſuis

Digitized by Google

receptus. Vixitque fraternè, cum veterrimo eius atque intimo ſcriba, ABRAHAMO BAKSCHAY, ſuavi ac probo homine, ſtudiisque atque doctrinis omnibus erudito ac perpolito.

Magna huic SCHROETERO, cum ANDREA TRICESIO, poëta nobili et illuſtri, conſuetudo atque familiaritas interceſſit. Sunt Scripta SCHROETERI inventu difficillima. Haec quidem in ZALUSCIANO muſeo aſſervantur:

I.) ADAMI SCHROETERI Sileſii, Elegiarum Liber Unus. Item Epigrammatum Liber Unus. Ad Clariſſimum Dominum NICOLAUM HUBNERUM Maecenatem. *Cracoviae,* LAZARUS ANDREÆ excudebat. Omiſſo anni indicio. 4.

II.) De Nuptiis, Invictiſſimi ac Glorioſi SIGISMUNDI AUGUSTI, Regis Poloniae &c. et CATHARINÆ, Caeſaris FERDINANDI Filiae, Carmen Elegiacum. Autore ADAMO SCHROETERO Sileſio. Item Elegiae aliquot, ad quosdam Principes, eiusdem Autoris. *Cracoviae*, LAZARUS ANDREÆ excudebat. MDLIII. 4.

III.) De Fluvio *Memela* Lituaniae, qui cura et induſtria Generoſi ac Clariſſimi Viri, Domini NICOLAI TARLO, navibus permeabilis factus eſt, Carmen Elegiacum. Autore ADAMO SCHROETERO Sileſio. *Cracoviae* LAZARUS ANDREÆ excudebet. MDLIII. 4.

Ele-

Elegans hoc carmen, HISTORIARUM POLONIÆ ATQUE LITUANIÆ SCRIPTORUM COLLECTIONIS MAGNÆ Tomo I. p. 767—774 inſeruit Regius Conſiliarius atque Hiſtoriographus, LAURENTIUS MIZLERUS DE KOLOF, doctiſſimus vir, idemque coniunctiſſimus Polonis atque amiciſſimus.

IV.) Salinarum Vielicienſium Iucunda ac Vera Deſcriptio, Carmine Elegiaco. Autore ADAMO SCHROETERO Sileſio. *Cracoviae* LAZARUS ANDREÆ excudebat. MDLIII. 4.

V.) Regni Poloniae Salinarum Vielicienſium Deſcriptio, Carmine Elegiaco. Iam denuo ab ipſo Autore, ADAMO SCHROETERO Sileſio, Poëta Laureato et Philoſopho, reviſa et aucta. *Cracoviae.* Ex Officina Typographica MATHIÆ WIRZBIENTÆ. Anno à CHRISTO nato 1564. 4.

Iuxta Editionem illam, poëma praeſtantiſſimum, à noſtro illo MIZLERO laudatiſſimo eſt repetitum, in opere citato, p. 775—797. Opuſculi huiusce Epitome exſtat, in IOANNIS PISTORII, POLONICÆ HISTORIÆ CORPORIS Tomo I. p. 168 ſq. Quae ADAMI SCHROETERI SILESII ITER SALINARIUM SARMATICUM inſcribitur.

VI.) De Natali IESU CHRISTI Salvatoris Noſtri, Carmen Sapphicum. Autore ADAMO SCHROETERO Sileſio. Ad Clariſſimum Virum, Dominum HIERONYMUM SALIUM, Urbis Schemniciae Ungaricae Virum Conſularem. *Cracoviae* LAZARUS ANDREÆ excudebat. MDLV. 4.

Digitized by Google

VII.) Archidoxae PHILIPPI THEOPHRASTI PARACELSI MAGNI, Germani Philoſophi et Medici ſollertiſſimi, ac myſteriorum Naturae Scrutatoris, et Artificis abſolutiſſimi, Libri X. Nunc primùm: Illuſtri ac Magnifico Domino ALBERTO à LASKO, Palatino Siradienſi, duce et auſpice: ſtudio et diligentia ADAMI SCHROETERI, Philoſophi et Poëtae Laureati, è Germanico in Latinum ſermonem tranſlati et editi. Marginalibus annotationibus, et indice copioſiſſimo, per IOANNEM GREGORIUM MACRUM, Philoſophum et Medicum, adiectis. Cum Gratia et Privilegio Imperiali ad Septennium. *Cracoviae.* Ex Officina Typographica MATHIÆ WIRZBIENTÆ, Typographi Regii. 1569. 4.

VIII.) De Praeparationibus P. THEOPHRASTI PARACELSI ab Hohenhaim Germani, Philoſophi ac Medici, omnium iudicio abſolutiſſimi, Libri II. Cura et induſtria, ſummaque fide et integritate, qua fieri potuit, ab ADAMO SCHROETERO Sileſio, Philoſopho et Poëta Laureato, in lucem editi. Cum Privilegio Caeſareo ad Septennium. *Cracoviae.* Ex Officina Typographica MATHIÆ WIRZBIENTÆ. Anno Domini 1569. 4.

CXXXI.

ALEXANDER SCVLTETVS Prutenus, Canonicus Varmienſis, SIGISMVNDI PRIMI aetate extrema, in Romana Vrbe commorabatur. Confecta ibi ab

ab ipſo eſt: Chronographia, ſive Annales omnium ferè Regum, Principum, ac Potentatuum, ab Orbe condito, usque ad Annum Domini M. D. XLV. Cum aliquali ratione temporum, ac indice duplici, in communem Studioſorum omnium utilitatem, eodem adhuc anno evulgata. *Romae* in Platea Parionis D. *Hieronymus* de *Cartulariis* excudebat. Menſe Octobri. Folio.

CXXXII.

✠ PAVLVS SCZERBICZ Cracovienſis, pari probitatis atque eruditionis laude conſpicuus: patriàrum legum ac conſuetudinum ſcientia, exercitationeque longa atque varia: aevo ſuo omnes ſuperavit. Adoleſcens admodum in Vrbe Leopolienſi: doctrinarum virtutumque ſede ſanctiſſima: grave Syndici munus cum dignitate ſumma ſuſtinuit. Eiusque, in aſſerendis Vrbis illius iuribus, diligentia prudentiaque, à viro in Republica principe, IOANNE ZAMOSCIO: Cancellario ſimul bellique Duce, Gentium omnium cultiſſimarum litteris atque linguis celebrato: magni coepit aeſtimari. Quo deinceps fautore et auctore, evocatus in Curiam Regiam: inque numerum Secretariorum Regiorum receptus: cognoſcendis cauſis illis, in quibus provocatio

tio ad Regem datur, ordine tertius aſſedit. Concitatamque expectationem ſui tam egregiè eſt tuitus, ut à STEPHANO BATHOREO atque SIGISMVNDO III: utróque Regum optimo, iuſtitiaeque tenaciſſimo: ſcribendorum Regiae Maieſtatis nomine Decretorum provincia, ipſi committeretur. Cui, quinque et viginti annorum ſpatio, proborum omnium aſſenſione ſingulari praefuit. Patet è monumento: quo Cracoviae, in Æde SS. TRINITATIS, cineres SCZERBICII teguntur: Lituanicarum legum correctionem atque emendationem, eidem SCZERBICIO, à SIGISMVNDO III Rege ipſo, atque à Regni Ordinibus omnibus, fuiſſe mandatam. Provecta iam aetate: venerabili initiatus ſacerdotio: nobilem ac lautam Sandomirienſem Praepoſituram, Varſavienſemque Canonicatum obtinuit. Praeter ZAMOSCIVM Magnum: à quo immortalia in ipſum profecta ſunt beneficia: IOANNEM DEMETRIVM quoque SOLIKOVIVM, Leopolienſium Archipraeſulem, ingenii facinoribus maximè illuſtrem: NICOLAVMque FIRLEIVM, Biecenſem eo tempore Caſtellanum atque Regni Polonici Referendarium: fratremque ipſius germanum, IOANNEM nomine; Poloniae tunc Theſaurarium ſupremum: utrum-

utrumque bonarum litterarum ſtudiis, ac doctis viris, mirificè deditum: inter Maecenates principes coluit. Familiariſſimè autem amavit DAVIDEM HILCHENIVM: Secretarium Regium, Terraeque Vendenſis in Livonia Notarium: evulgatis ſcriptis ſuis, litterariisque commerciis, quae ipſi cum externis viris eruditiſſimis fuerunt, longè clariſſimum. Obiit SCZERBICIVS Martio menſe exeunte, anno poſt CHRISTVM natum MDCIX: cum, ſupra aetatis ſuae annum LVI, menſes ſex impleviſſet. Exſtant, in publica ZALVSCIORVM Bibliotheca, opera ſequentia, alibi minùs obvia:

1.) SPECVLVM SAXONVM: HOC EST: IVS PROVINCIALE SAXONIÆ. Ex optimis Exemplaribus Latinis Teutonicisque: cum induſtria et fide maxima, in linguam Polonicam tranſlatum: per PAVLVM SCERBICZ, eo tempore Leopolienſis Civitatis Syndicum. Propriaque eius impenſa excuſum. *LEOPOLI*, ANNO SALVTIS MDLXXXI. Fol.

— IVS MVNICIPALE MAGDEBVRGENSE. Ex optimis itidem Exemplaribus Latinis ac Teutonicis: pari ſtudio ac fide Polonicè redditum: per eundem PAVLVM SCZERBICZ, Leopolienſem tunc Syndicum. Ipſiusque cura et ſumtu: eadem in Vrbe: eodemque tempore: forma ſimili promulgatum.

— OPVS

Digitized by Google

— OPVS VTRVMQVE. Recuſum *BOSNANIÆ*, in Typographeo IOANNIS WOLRAB 1610: iterùmque editum *VARSAVIÆ*, in Officina PETRI ELERT, S. R. M. Typographi, 1646. Folii magnitudine.

II.) IVSTI LIPSII POLITICORVM: SIVE CIVILIS DOCTRINÆ LIBRI SEX. QVI AD PRINCIPATVM MAXIME SPECTANT. E Latino ſermone in Polonicum convertit PAVLVS SCZERBICZ S. R. M. Secretarius. *CRACOVIÆ*, EX OFFICINA LAZARI. ANNO DOMINI MDXCV. 4.

Vincit haec editio: characterum admirabili venuſtate: opera omnia, quaecunquè in Polonia ipſa vernaculò ſermone ſunt edita.

— OPVS IDEM. *CRACOVIÆ*, EX TYPOGRAPHIA ANDREÆ PETRICOVII. ANNO DOMINI MDCVIII. Eadem forma.

Editioni huic acceſſit: IVSTI LIPSII ORATIO IN CALVMNIAM. INTERPRETE PAVLO SCZERBICZ, Sandomirienſi iam Praepoſito.

III.) PROMPTVARIVM STATVTORVM OMNIVM ET CONSTITVTIONVM REGNI POLONIÆ: PER PAVLVM SCZERBIC SECRETARIVM S. R. M. CONSCRIPTVM. Cum Indice Rerum et Verborum copioſiſſimo: ſingulari eiusdem PAVLI SCZERBIC ſtudio et diligentia confecto. *BRVNSBERGÆ*, TYPIS GEORGII SCHOENFELS. ANNO DOMINI MDCIV. Fol.

Eſt inter ZALVSCIANOS Codices manu exaratos, SCZERBICIANI PROMTVARII *Autographum*

phum diligentiſſimè et pulcherrimè contextum. Cui perelegans Epiſtola, ad SIGISMVNDVM III, Polonorum atque Suecorum Regem, ab auctore ipſo eſt praemiſſa. In qua SCZERBICIVS praeclariſſimos eos viros eruditè et concinnè recenſuit, qui temporibus ſuperioribus, colligendis et publicandis legibus patriis, operam utilem dederunt. Epiſtola illa in edito exemplari nullo invenitur.

CXXXIII.

✠ SIMON SIMONIDES * Leopolienſis, ZAMOSCII Maximi, Regni Poloniae Cancellarii atque exercituum Imperatoris, familiariſſimus.

* Legas Ianocii, de SIMONE SIMONIDE, poëtarum Polonorum principe, brevem ſed accuratam narrationem, SIMONIDÆ ipſius Operibus omnibus: Varſaviae, ab Eminentiſſimo ANGELO MARIA DURINO, è publico ZALUSCIORUM muſeo editis: p. 327 — 332, inſertam. Multò copioſiorem Ianocius, hoc in Volumine, dare conſtituerat. Sed, per infirmitatem, nondum potuit.

CXXXIV.

✠ MICHAEL ALOYSIUS SINAPIUS, Nobilis Hungarus: DOMINICI Principis RADIVILII, Magni Lituaniae Ducatus Cancellarii ſupremi, Medicus: Hungarorum Litteratori clariſſimo, ALEXIO HORANYIO, haud notus fuit. Utrum STEPHANUS WESPREMI, Medicus Polyhiſtor,

hiſtor, eius meminerit, adhuc me latet: ſiquidem, ad nos, ipſius BIOGRAPHIA MEDICORUM HUNGARIÆ ET TRANSYLVANIÆ nondum pervenit. Varſaviae in ZALUSCIANA Bibliotheca publica reperiuntur:

I.) ABSURDA VERA, occaſione potiſſimarum quarundam Controverſiarum: quae Neotericis, cum Galenicis intercedunt: Orbi curioſo Medicorum, in compendio denuò exhibita. Auctore MICHAELE ALOYSIO SINAPIO V. SENFFT, Nob. Hungar. Phil. et Medic. D. Celſiſſimi Principis RADZIVILII, M. D. Lituaniae Archi-Cancellarii, Perſonae et Aulae Medico. *VARSAVIÆ*, A. D. 1693. 8.

II.) MICHAELIS ALOYSII SINAPII, Phil. et Med. Doct. Nob. Hung. ABSURDA VERA, ſive PARADOXA MEDICA. Quorum Pars I, theoremata, et quaeſtiones controverſas varias, quae hodie Neotericis, cum Galenicis intercedunt, proponit; cum Diſſertatione nova, Cap. V. de Spirituum effluviis, et Animae communis transmigratione, iuxta Modernos Pythagoricos. Pars II, occaſione morborum certorum Septentrionalium, easdem quaeſtiones controverſas continuat; cum Diſſertatione, de falſo titulo, ſive falſa exiſtentia morbi Gallici. Pars III, continet Tractatum, de vanitate, falſitate, et incertitudine Aphoriſmorum HIPPOCRATIS. Opus Philiatris omnibus, tàm incipientibus, quàm adultis, lectu iùcundum, utile, et neceſſarium. *GENEVÆ*, ſumtibus CRAMER et PERACHON. MDCXCVII. 8.

III.) M.

iii.) M. A. SINAPII, Phil. et Med. D. Nob. Hungar. TRACTATUS DE REMEDIO DOLORIS, ſive MATERIA ANODYNORUM, nec non OPII: cauſa criminali, in foro Medico. Acceſſit VISIO ALETHOPHILI ADVOCATI, DE SECTA ET RELIGIONE EMPYRICORUM PANACÆISTARUM. *AMSTELÆDAMI*, apud JANSSONIO-WAESBERGIOS. 1699. 8.

CXXXV.

✠ SIMON SIRENIUS Polonus, Medicinae Doctor, publicusque in Academia Cracovienſi Profeſſor, opus grande: DE NATURA ET USU HERBARUM: vernaculo ſermone confecit. Quod, auctore iam demortuo: impenſa ANNÆ * Infantis Sueciae, SIGISMUNDI III, Regis Suecorum atque Polonorum, ſororis: curaque GABRIELIS IOANNICII **, Cracovienſis Medici et Profeſſoris haud incelebris: unà cum herbarum formis accuratè et eleganter expreſſis: Cracoviae, è Typographeo BASILII SKALSKI, anno MDCXIII, folii magnitudine prodiit ***.

* Quae linguam Polonicam, ab ipſa Matre ſua, CATHARINA JAGELLONIA, SIGISMUNDI Primi Poloniae Regis filia, didicit: rerumque omnium optimarum atque utiliſſimarum perſtudioſa, cognoſcendis herbis operam ſingularem navavit. HERBARII VIVI, ANNÆ illius Principis manu propria concinnati, fragmen-

tum pulcherrimum Neſviſii in Bibliotheca RADIVILIANA ſervabatur.

** Qui prooemium elaboratiſſimum, ad ANNAM Infantem Sueciae, praemiſit.

*** Operis huius, longè rariſſimi et pretioſiſſimi, exemplaria bina Varſaviae in ZALUSCIANA Bibliotheca publica adhuc aſſervantur.

CXXXVI.

✝ ERASMUS SIXTUS, patriae ſuae, Urbis Leopolienſis, Conſul atque Medicus primarius: SIMONISque SIMONIDÆ Leopolienſis, PINDARI Sarmatici, amiciſſimus fuit. ZALUSCIANA in Bibliotheca publica exſtat liber eruditiſſimè ſcriptus, nec facilè in Polonia ipſa obvius, cuius titulus: COMMENTARIUS MEDICUS IN L. ANNÆI SENECÆ OPERA. Per D. ERASMUM SIXTUM, Phyſicum Medicum Leopolienſem, conſcriptus. *LEOPOLI*, in Officina IOANNIS SZELIGÆ, Archiepiſcopalis Typographi. Anno Domini 1627. 4. Eſtque, eadem in Bibliotheca, opus aliud, magni à Noſtratibus exiſtimatum, inventuque admodùm rarum: DE THERMIS SKLANIS * PROPE LEOPOLIM. Per SIXTUM eundem idiomate Polonico compoſitum. ZAMOSCI, in Typographeo Academico, per CHRISTOPHORUM WOLBRAMCZYK excuſum. Anno Domini

mini 1617. 4. Hicce SIXTUS, homo do-ctiſſimus, circa annum MDCXXXV obiiſſe, traditur à BARTHOLOMÆO ZIMOROWICIO, Conſule Leopolienſi, eo in opuſculo: quo VIROS ILLUSTRES CIVITATIS LEOPOLIENSIS, METROPOLIS RUSSIÆ, breviter recenſuit: p. 16.

* Hendecaſyllabos, quibus SIMON SIMONIDES Leopolienſis, THERMAS SKLANAS ERASMI SIXTI Leopolienſis, Medici Excellentiſſimi, eſt comitatus: in Vatis illius operibus, Varſaviae, è ZALUSCIANA Bibliotheca publica, ab Eminentiſſimo ANGELO MARIA DURINO, Apoſtolico olim apud Regem atque Rempublicam Polonorum Nuncio Ordinario, anno MDCCLXXII, forma 4 maiori, in medium prolatis, p. 144, reperies.

CXXXVII.

✠ SEBASTIANUS SLESZKOWSKI Vielunenſis, è Siradiae Satrapia: Medicinae atque Philoſophiae Doctor in Academia Cracovienſi renunciatus: annis adhuc virentibus, apud doctiſſimum Varmiae Pontificem et Principem, SIMONEM RUDNICIUM, Medici familiariſque locum tenuit. Quo morte exſtincto: in SIGISMUNDI III, Regis Sueciae et Poloniae Aula, Medici atque Secretarii intimi honorem eſt conſecutus. SLESZKOWSKI ipſe Nonis Maii, MDCXLVIII, ſeptuagenario maior vitam finivit: perhibente SIMONE STA-

ROVOLSCIO, in MONUMENTIS SARMATARUM, p. 551. Sunt penes nos,

Latino ſermone:

I.) SEBASTIANI SLESZKOWSKI, Philoſophiae et Medicinae Doctoris, OPERA MEDICA DUO. Unum, PRAXIS PHLEBOTOMIÆ: quâ aditus facillimè aperitur ad omnes morbos, qui à ſanguine, ortus ſui primordia ducunt, curandos. Alterum, DE FEBRIBUS LIBER: non ſolùm Medicis ad curandum, verùm etiam reliquo omni hominum generi, ad praecavendum apprimè utilis, ac neceſſarius. *CRACOVIÆ,* Typographo STANISLAO GERMANSKI, anno 1616. 8.

II.) TETRAS OPERUM MEDICORUM. De natura Venenorum: de praeſeruatione à Venenis, per victus rationem: de praeſeruatione à Venenis, per medicamenta: et de praeſeruatione univerſali à Venenis, quae extrinſecùs ab Animalibus inferuntur. Ex doctiſſimorum Medicorum aſſiduis vigiliis, et accurata Theoriae et Praxis obſeruatione, elucubrata; non ſolùm Medicis et Philoſophis, verùm etiam omni hominum generi, maximè verò Principibus, Magnatibus, Divitibus, et qui inimicos habent, ad praecavendum utilis, ac ſummopere neceſſaria. Auctore SEBASTIANO SLESCOVIO, M. et Philoſ. Doctore. *CRACOVIÆ*, in Chalcographia MATTH. ANDREOVIEN. MDCXVIII. 8.

— Operum eorundem Editio altera, cum hac inſcriptione: INCOMPARABILIS THESAURUS ALEXITERICUS. In quo ſcilicet remedia ſelecta, diu et multùm

Digitized by Google

tùm probata, necnon facilè cuivis parabilia, contra omnis generis Venena mortifera, tàm intùs ſumta, quàm extrinſecus illata, proponuntur. Non ſolum Medicis et Philoſophis, verùm etiam omni hominum generi, maximè verò Principibus, Magnatibus, Divitibus, et qui inimicos habent, ac denique omnibus aliis, cuiuscunque fortunae, aut conditionis hominibus, caſu aliquo infelici, inſcitiave intoxicatis, ad expugnanda Venena utilis, ſemperque in manibus habendus. Auctore SEBASTIANO SLESCOVIO, Doctore: Illuſtriſſimi Principis, et Reverendiſſimi Domini, D. SIMONIS RUDNICKI, Dei et Apoſtolicae Sedis gratia Epiſcopi Varmienſis, Medico Phyſico. *BRUNSBERGÆ*, in Chalcographia GEORGII SCHOENFELS, MDCXXI, 8. Editioni huic, Opera duo acceſſerunt: quintum nempe, de curatione univerſali Venenorum, ore ſumtorum: ſextumque de curatione univerſali Venenatorum ab Animalibus.

III.) Ad Illuſtrem et Magnificum Dominum, D. IOANNEM JASTRZEMBECIUM BARANOWSKI, Palatinum Siradienſem. De fugiendis Medicis atque Chirurgis Judaeis. D. SEBASTIANI SLESZKOWSKI, Medicinae et Philoſophiae Doctoris, Regiique Medici et Secretarii Intimi, EPISTOLARUM PENTAS. *VARSAVIÆ*, typis IOANNIS ROSSOWSKI, anno Domini MDCXXX. 8.

Lingua autem Polonica:

IV.) Gentis Judaeorum ſuperſtitiones, fraudèsque, atque artes praviſſimae, ſtudio et opera D.

Digitized by Google

SEBASTIANI SLESZKOWSKI, Medicinae et Philoſophiae Doctoris, retectae. *BRUNSBERGÆ*, typis SCHOENFELSIANIS, MDCXXI. 4.

v.) In Gentem Judaicam, invectivum Scriptum alterum, cui titulus: Genealogia Judaeorum &c. SLESCOVII eiusdem cura et opera. *BRUNSBERGÆ*, typis iisdem, MDCXXII. 4.

vi.) D. SEBASTIANI SLESZKOWSKI, Medicinae et Philoſophiae Doctoris, Sacraeque Regiae Maieſtatis Medici et Secretarii Intimi: TRACTATIO * METODICA, DE COGNOSCENDA, CURANDAQUE LUE PESTIFERA. Acceſſit auctoris eiusdem, de Medicis atque Chirurgis, ſivè Judaeis, ſivè Tartaris, neutiquam admittendis Conſilium **, praecipuarum Regni Poloniae Civitatum Magiſtratibus propoſitum. Sine loci atque Typographi ſignificatione. MDCXXXV, et MDCXXXVIII. 8.

* TRACTATIONIS huius Editio prima: CALISSII, typis STANISLAI GEDELII, MDCXXIII, 4, adornata: à Praeſule Kiovienſi, Comite ZALUSCIO, in BIBLIOTHECÆ POLONÆ ſuae MStae p. 1150. indicatur.

** Conſilium illud: ſine loci ac Typographi indicio MDCXXIII et MDCXLIX, forma 4, ſeorſim publicatum: à Praeſule eodem l. c. commemoratur. A quo cuncta SLESCOVII Scripta, corvis albis rariora, exiſtimantur.

vii.) ALEXII PEDEMONTANI, DE SECRETIS LIBRI VII: è IOANNIS IACOBI WECKERI interpretatione Latina, per SEBASTIANUM SLESZKOWSKI Polonicè facti: perque eundem, Supplementis propriis ſuis, inſigniter

Digitized by Google

gniter adaucti. *CRACOVIÆ*, in Officina MATTHIÆ ANDREOVIENSIS, per FRANCISCUM CÆSARIUM excuſi, MDCXX. 4. SUPRASLII autem, typis inclyti Coenobii Baſiliani, denuò exſcripti, MDCCXXXVII, forma eadem.

Ex his facilè ea corriges, quae Princeps IABLONOVIUS, Palatinus Novogrodenſis, in MUSEO POLONO p. 231 ſq. vitioſè et confuſè de SLESCOVIO narravit.

CXXXVIII.

✠ HIERONYMUS SPICZINSKI, Conſul Cracovienſis idemque SIGISMUNDI AUGUSTI Regis Poloniae Medicus: DE PLANTIS, ET DE ANIMALIBUS, DEQUE GENERATIONE HOMINIS: volumen haud modicum lingua Polonica conſcripſit. Idque Cracoviae, in typographeo LAZARINO, anno MDLIV, foliis integris excudendum * curavit.

* Quod Varſaviae, in Magni Lituaniae Notarii, IGNATII POTOCII MUSAGETÆ Bibliotheca, oſtenditur.

Digitized by Google

CXXXIX.

STANISLAVS POLONVS Typographus, ſaeculi decimi quinti exitu, artem ſuam in Hiſpania exercuit. Exſtare ÆGIDII ROMANI opus DE REGIMINE PRINCIPUM: à BERNARDO Oxmenſi Epiſcopo, è lingua Latina, in Hiſpanicam tranſlatum; HISPALIque MEYNARDI UNGUT * Alemani et STANISLAI POLONI Sociorum typis, foliis integris, exſcriptum: auctor eſt MICHAEL MAITTAIRE, in ANNALIVM TYPOGRAPHICORVM, Tomi I Parte II. p. 573.

* Qui priùs LADISLAO POLONO, eadem in Vrbe, ſocietate junctus fuit.

CXL.

IOANNES STAPHYLEVS Dalmata, Auditor Rotae et Nuncius Apoſtolicus, Cracoviam die IV menſis Ianuarii, anno à CHRISTO nato MDXII, pervenit. Admiſſus ad SIGISMVNDVM I, Polonorum Regem: Maieſtatem Suam oratione prolixa, blandaque obſecravit, et obteſtatus eſt, ut Pontifici Maximo, IVLIO II, ab Eccleſiae adverſariis acerrimis undique oppugnato, velit ſuccurrere: et Concilio Oecumeni-

menico Romae ab ipſo ad Lateranum indicto, in quo, de communi contra Turcas expeditione, à Principibus ipſis Chriſtianis inprimis ſit conſulendum, cum Regni ſui Proceribus adeſſe. Menſis ſubſequentis exordio, Sponſa SIGISMVNDI Regis, BARBARA, Scepuſienſis Comitis STEPHANI filia, pompa Regia Cracoviam eſt pervecta. Cui STAPHYLEVS, cum Rege, extra Vrbem, per aliquot millia paſſuum, obviam proceſſit.

Regiis deinde Nuptiis, STAPHYLEVS cum viris aliis illuſtribus, purpuratisque, multum decoris atque ornamenti addidit. Ipſeque STAPHYLEVS: dum Reginae, octava die Februarii, ab Archiepiſcopo Gneſnenſi et Regni Poloniae Primate, IOANNE LASCIO, diadema regium imponeretur: inter inaugurationis ſollemnia, ad Regem atque Reginam, DE NOBILITATE ET PRÆSTANTIA MATRIMONII, orationem compoſitiſſimam habuit. Quae Maieſtatibus Suis Regiis, Primoribusque Regni, et univerſae Nobilitati Poloniae, mirum in modum, placuit.

Rex poſtea: legatione Apoſtolica, cum Senatoribus, qui Nuptiis Regiis, comitiisque Regni generalibus celebrandis aderant,

communicata: STAPHYLEO, in hanc ferè ſententiam, reſponderi iuſſit. Maieſtatem Suam Regiam, Sanctae Sedis Apoſtolicae ſemper fuiſſe, et eſſe perpetuò obſervantiſſimam. Nihilque unquam praetermittere velle, quod ex re illius fuerit. Societatem quoque belli, contra communem hoſtem, cum caeteris Principibus Chriſtianis optare. Velleque Maieſtatem Suam, Concilio, ad quod à Sanctiſſimo Domino vocetur, libenter Ipſammet intereſſe. Cum autem id, per hoſtes peculiares et continuos, nequaquam Sibi liceat: Se, nomine ſuo, Legatos ad univerſalem illam Synodum eſſe miſſuram.

STAPHYLEI legatio: et utraque eius oratio: reſponſumque SIGISMVNDI Regis: inſerta à STANISLAO GORSCIO ſunt Volumini illi, quod IOANNIS ALBERTI, ALEXANDRI quoque, atque SIGISMVNDI PRIMI, Regum Poloniae, Epiſtolas Selectiores, Legationesque Memorabiliores complectitur. Inque SIGISMVNDI PRIMI, ACTIONVM REGIARVM Tomum II, illata eſſe: è STANISLAI CARNCOVII COMPENDIO, ſub anno MDXII, intelligo. Orationem priorem IOANNES CHRISTIANVS LÜNIG nactus, editis à ſe ORATIONIBVS PROCE-

RUM

RUM EUROPÆ, Parte II, p. 504 — 510 immiſcuit.

IODOCVS, ſive IVSTVS LVDOVICVS DECIVS, Poloniae Regis SIGISMVNDI I tunc Secretarius, et Familiaris intimus: in luculento ſuo commentario, DE SIGISMVNDI REGIS ILLIVS TEMPORIBVS, ſub anno MDXII, Fol. LXXIX ſq.: IOANNIS STAPHYLEI, Auditoris Rotae et Legati Apoſtolici, honorificam fecit mentionem. Vocavit enim illum, virum excellentis ingenii atque doctrinae: jurisque inſigniter peritum: qui, cum ipſo, familiariter ſaepiùs multa ſit commentatus.

STAPHYLEVS ille ipſe: creatus iam Epiſcopus Sebenicenſis in Dalmatia: Romana in Vrbe, ipſis Idibus Majis anni MDXXVIII, apud Rotae Auditores, orationem DE CAVSIS EXCIDII VRBIS ROMÆ dixit. Quae, in SIMONIS SCHARDII, SCRIPTORVM RERVM GERMANICARVM, Tomo II, p. 613 ſq. eſt collocata. Edita STAPHYLEI Opera Iuridica, GOTTLOB AVGVSTVS IENICHEN, in emendata à ſe ipſo, auctaque MARTINI LIPENII BIBLIOTHECA REALI IVRIDICA, p. 60. b. 194. a. 233. a. 345. b. accuratè indicavit.

STA-

Digitized by Google

STAPHYLEI eiuſdem exſtare quaedam Manuſcripta, de bello et pace, ad VLADISLAVM Pannoniae atque Bohemiae Regem, SIGISMVNDI Regis Polonorum fratrem germanum: auctor eſt IOSIAS SIMLERVS, in EPITOME BIBLIOTHECÆ CONRADI GESNERI, p. 110. a.

CXLI.

STATUTA DUCATUS MASOVIĘ, vide PETRUS GORINSKI, et LAURENTIUS PRAZMOWSKI, itemque STEPHANUS Praepoſitus Varſavienſis.

✠ STATUTA ET CONSUETUDINES REGNI POLONIĘ: Sereniſſimi SIGISMUNDI Primi Regis Polonię et Magni Ducis Lituanię, univerſorumque Regni Ordinum decreto publico collecta, et libris quinque diſtincta: per NICOLAUM THASZYCKI Cracovien. BERNARDUM MACIEIOWSKI Sandomirien. Terrarum Judices: GEORGIUM MYSZKOWSKI de Przecziczow utriusque juris Doctorem, BENEDICTUM IZBIENSKI, Gnesnen. et Cracovien. Eccleſiarum Canonicos: ALBERTUM POLICKI, Terrę Poznanien. Notarium, et NICOLAUM KOCZANOWSKI, Gladiferum Iunivladislavien. * Finita et abſoluta Cracovię, die Martis, tertia

tertia mensis Septembris. Anno Domini MDXXXII. Ibidemque excusa per HIERONYMUM VIETOREM: anno eodem. Folii magnitudine. Statutorum Regni collectio illa, ad uſum rectè adminiſtrandae juſtitiae perpetuum*, optimè eſt ordinata: omniumque eſt rariſſima **: ipſisque Polonis litteratiſſimis prorſùs ignota. Exemplar illud: quod ZALUSCIANA Bibliotheca publica, inter monumenta domeſticae diſciplinae principalia, aſſervat: ante annos XXVI, ad ALBERTUM Comitem de Brzezie LANCKORONSKI, Goſtinenſem Caſtellanum pertinuit. Qui illuſtri Affini ſuo, JOSEPHO ANDREÆ Comiti ZALUSCIO, Regni tunc Poloniae Referendario Supremo, poſtea verò Epiſcopo Kiovienſi atque Czerniechovienſi, donavit. ZALUSCIO Antiſtiti aliud nusquam obvenit: licet ipſe opus tàm eximium, tàmque neceſſarium, in Bibliothecis Polonicis ac Lituanicis, Pruſſicis quoque, atque Sileſiacis omnibus, cum aviditate ſumma quaeſiverit.

* Qui in labore hoc arduò decennium integrum inſumſerunt.

** Cuius opera et arte, haec collectio, cum totius Gentis Polonicae damno maximo, fuerit ſuppreſſa: è ſcriptoris anonymi VITA PERI KMITHÆ, Editionis Dobromilen. p. 278 — 281, Gedanen. p. 223 — 225, Lipſien. p. 1614 — 1616, facilè conjicies.

CXLII.

CXLII.

✠ STEPHANUS *, Praepoſitus Ecclesiae Collegiatae Varſavienſis, Canonicusque Cathedralis Plocenſis: BOLESLAI IUNIORIS, Maſoviae et Ruſſiae Ducis, Cancellarius fuit. ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, ſub numero MDCCCCXCV, forma 4: STATUTA DUCUM MAZOUIE, à STEPHANO illo Cancellario Varſaviae anno MCCCCLXXIII collecta: aſſervantur.

* Gentilitium eius nomen exploratum non habemus.

CXLIII.

IOANNES STREIFROCK Lipſiae obſcuriſſimis natus initiis: ingenii vero, et doctrinae, et virtutis nomine, inter Canonicos Varmienſes cooptatus: perſpectaque eius in rebus gerendis prudentia, Praeſul ab iis electus eſt. A CAROLO IV Caeſare, Sacri Romani Imperii Principis honorem, iunctaque ei iura, ſibi et ſucceſſoribus ſuis impetravit. Cum VINRICO, magno ordinis Teutonici Magiſtro, de bonis, quae ad Epiſcopatum pertinebant, controverſiam habuit graviſſimam. Huius componendae gratia, ad URBANUM V Ponti-

Digitized by Google

Pontificem Maximum Avenionem ſe contulit. Ubi, variis animi moleſtiis curisque feſſus, diem obiit ſupremum, Kalendis Septembribus anni poſt C. N. MCCCLXXII. Corpus eius ibidem, in Coenobio Dominicano, publica ſepultura honoratum eſt. Praefuit Eccleſiae Varmienſi annis decem et ſeptem. Primus omnium Hiſtoriam Epiſcopatus Varmienſis ſcripſit. Quam HENRICUS SORENBAUM, Varmienſis item Antiſtes, continuavit. Neutrum opus ad nos pervenit. Res utrorumque * Praeſulum geſtas ſtylo uberi perſecuti ſunt, IOANNES PLASTWIG, in Chronico de Vitis Epiſcoporum Varmienſium, p. 7 — 15, et THOMAS TRETERUS, in Opere Poſthumo, De Epiſcopatu et Epiſcopis Eccleſiae Varmienſis, p. 15 — 31, IOANNESque LEO, in Hiſtoria Pruſſiae, p. 156 — 166, et p. 182, ſq.

* IOANNEM STREIFROCK, atque HENRICUM SORENBAUM Patricium Elbingenſem, utrosque Varmiae Epiſcopos, Annalium Varmienſium Auctores, GEORGIUS DANIEL SEYLER, Elbingenſis Gymnaſii Praefectus ac Bibliothecarius, in Elbinga Litterata, p. 5 — 7, Pruſſorum memoriae probe commendavit. Iniurius tamen IOANNI, aſſerere auſus eſt: Varmienſis Infulae dignitati, HENRICI ſtudio, S. R. Imperii Principis titulum acceſſiſſe. Quem à IOANNE STREIFROCK iam acquiſitum, GOTEFRIDUS LENGNICH, Urbis Gedanenſis Syndicus, in Iuris Publici Regni Poloni Tomo II, p. m. 208, accuratius commemoravit.

CXLIV.

CXLIV.

✠ ADAMUS SWINKA, Cracovienſis Canonicus Cathedralis, Regisque Poloniae et ſupremi Ducis Lituaniae VLADISLAI IAGELLONIS Scriba praecipuus: Poëtarum Polonorum, qui poëticam Latina lingua coluerunt, omnium veterrimus: longum carmen heroicum De rebus geſtis ac dictis memorabilibus Kazimiri ſecundi Polonie Regis inclitissimi propria manu ſua exaratum reliquit, Cracovienſi in Bibliotheca Academica reconditum: annotante Epiſcopo Kiovienſi, IOSEPHO ANDREA Comite ZALUSCIO, in CODICUM MSStorum, quos in alienis Bibliothecis reperit ac perlegit, INDICE ALTERO, p. 39. b.

CXLV.

✠ IACOBUS SWINKA, Gneſnenſis Provinciae Metropolitanae Archiepiſcopus: Caliſſii, XII Kalendas Ianuarii, MCCLXXXIII, more ſollemni inauguratus: Lanciciae, in Epiphania Domini MCCLXXXV, Provincialem Synodum coegit. In qua: conſentientibus PAULO PRZEMANKOVIO Cracovienſi, VISLAO ZABAVIO Vladiſlavienſi, IOANNE VISCOVICIO Poſnanienſi, et

VOL-

Digitized by Google

VOLMIRO Lubuſſenſi, Provinciae eius Epiſcopis, compluribusque ordinis inferioris Praelatis atque Abbatibus: ſeverè ſtatuit, ne Beneficia Eccleſiaſtica conferantur alienigenis, et Magiſtri Scholarum non aſſumantur ad regimen, niſi linguam Polonicam calleant.

Legem illam IAROSLAUS BOGORIUS, Archipraeſul Gneſnenſis, Caliſſienſi in Synodo Provinciali anni MCCCLVII, innovavit. Qui, IACOBI SWINCÆ, Praedeceſſoris ſui CONSTITUTIONES, proprio ſuo SYNODICO ECCLESIARUM POLONIÆ MS., p. 23—28 integras inſeruit.

IACOBUS ipſe SWINKA Archiepiſcopus, primus omnium in Curia Romana, à MARTINO II, dicto IV *, Pontifice Maximo, novos Epiſcopos Provinciae ſuae confirmandi poteſtatem accepit. Eamque, in confirmatione VISLAI SABAVII et GERARDI ACERVINI Vladiſlavienſium Praeſulum, IOANNISque GERBISCH NALENCII atque ANDREÆ ZAREMBÆ Poſnanienſium Antiſtitum, IOANNIS quoque ALTI PRAWDZICII Epiſcopi Plocenſis, exercuit.

* Qui adhuc Cardinalis, IACOBUM illum SWINCAM Romae tunc degentem familiariſſimè dilexerat: creatusque Summus Pontifex, ſpreto VLOSTIBORIO, Decano Gneſnenſi, Archiepiſcopo à Praelatis atque Canonicis reliquis legitime electo, SWINCAM ſuum Archipraeſulem renunciaverat.

 Gneſnae,

Gneſnae, VI Kalendas Iulii MCCXCV, PREMISLAO SECUNDO Duci Poſnanienſi atque Caliſſienſi, Regi à Poloniae atque Pomeraniae Primoribus conſalutato: ipſiusque uxori, cui RICHENZÆ nomen erat: Regium diadema ritè impoſuit. Ibidemque, MCCC, VENCESLAUM Regem Bohemiae atque Poloniae, eodem inſigni ornavit. Unioviae denique, IV Nonas Martii MCCCXIV, fato defunctus eſt.

Eius acta, IOANNES Gneſnenſis Archidiaconus, in CHRONICO POLONIÆ, per FRIDERICUM WILHELMUM DE SOMMERSBERG foràs dato, p. 90, et 93: IOANNES DLUGOSSUS, Canonicus Gneſnenſis, atque Cracovienſis, in editis ANNALIBUS REGNI POLONIÆ, ſub annis: MCCLXXXIII, p. 832: MCCLXXXIV, p. 835. ſq.: MCCLXXXV, p. 836 ſq.: MCCXCV, p. 877: MCCXCVI, p. 885: MCCC, p. 895: inque VITIS ARCHIEPISCOPORUM ECCLESIÆ METROPOLITANÆ GNESNENSIS nondum evulgatis, p. 78—81: STEPHANUS DAMALEVICIVS, Canonicorum Regularium Caliſſii Praepoſitus, Gneſnenſisque Archiepiſcopi et Regni Primatis, MATHIÆ LUBIENSCII Theologus, in SERIE ARCHIEPISCOPORUM GNESNENSIUM, p. 164 — 174:

Digitized by Google

174: STANISLAUS BUZENSCIUS, Varmienſis Decanus, ideinque Gneſnenſis atque Cracovienſis Canonicus, in VITIS ARCHIEPISCOPORUM GNESNENSIUM ET REGNI POLONIÆ PRIMATUM MSStis, p. 241—271, expoſuerunt.

CXLVI.

SYNODICON ECCLESIARUM POLONIÆ, anno MCCCLVII, IAROSLAI BOGORII, Archiepiſcopi Gneſnenſis, cura adornatum: vide BOGORIUS.

✠ SYNODICON ECCLESIARUM POLONIÆ, ſaeculi XV medio, ab Anonymo congeſtum: ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, forma 4, ſub numero MDCCCCXCVI collocatum: Eccleſiarum Polonicarum veteres Synodos, tàm Provinciales, quàm Dioeceſanas, mixtim exhibet.

SIMON SYRENIUS Polonus, Medicus Cracovienſis: vide SIRENIUS.

Digitized by Google

CXLVII.

✠ ALBERTUS TABOR, Praeſul Vilnenſis, primus omnium, in Epiſcopatu illo ampliſſimo, Eccleſiaſticam diſciplinam, bonorumque Eccleſiaſticorum adminiſtrationem benè ordinavit. ALBERTI huiuſce Epiſcopi Oratio, ad ALEXANDRUM Regem Polonię Magnumque Ducem Lituanię, pro Lituanicę Gentis juribus ac libertatibus, Radomię MDV in Comitiis generalibus habita, Vilnae in Bibliotheca SAPIEHANA aſſervatur. Exſtabant Varſaviae, in ZALUSCIANA Bibliotheca publica: Conſtitutiones Eccleſię Vilnen̄, per Reuerendiſſimum Patrem Dominum ALBERTUM Epiſcopum, et totum Uenerabile capitulum ſancite: NICOLAI ZAMBORECZKI Eccleſię Vilnen̄ penitenciarii manu, anno dn̄i MDII, menſe decembri, forma 8, perſcripti. Quas Comes ZALUSCIUS, Regni Poloniae adhuc Referendarius Supremus, Lituano cuidam Antiſtiti, genere et virtutibus, doctrinisque clariſſimo, ad legendum conceſſit. Quo demortuo, ab homine ignoto raptae fuerunt. TABOR, Epiſcopus ſummus, anno CHRISTI MDVII, vita ceſſit. Lectu ſanè digna ſunt, quae de eo, MATHIAS de MIECHOVIA, in CHRONICI POLONORUM Libro IV. p. 362, et 364 ſq.: STANISLAUS GORSCIUS, in SIGISMUNDI PRIMI, ACTIONUM RE-

GIA-

GIARUM MSS., Tomo I, fol. 17. b. ſq.: MARTINUS CROMERUS, in Operibus Hiſtoricis, locupletiſſimè Coloniae Agrippinae MDLXXXIX editis, p. 449 a et b, 452 b ſq., et 456 b: MATHIAS STRYIKOVIUS, in CHRONICO LITUANICO, Regiomonti Boruſſorum MDLXXXII lingua Polonica publicato, p. 667, 684, 693, 698 et 699, Varſaviae autem MDCCLXVI iterùm promulgato, p. 648 ſq., 664, 674, 679, et 680: ALBERTUS KOIALOVICIUS, in HISTORIÆ LITUANÆ Parte Altera, p. 260, 305 ſq., 311, 316, 317, et 319, idemque in NOMENCLATORE FAMILIARUM LITUANICARUM MS., p. 111. ipſiusque frater germanus, PETRUS nomine, in ELOGIIS EPISCOPORUM VILNENSIUM MSStis, p. 19 ſq.: et FRANCISCUS RZEPNICIUS, in VITIS PRÆSULUM REGNI POLONIÆ ET MAGNI DUCATUS LITUANIÆ, Tomo II, p. 174—177, litteris prodiderunt.

CXLVIII.

✠ IANUSSIUS TARNAVIUS, Nobilis Polonus, isque Gneſnenſis Praepoſitus Metropolitanus, FULCONE Archipraeſule demortuo, à Praelatis et Canonicis reliquis, menſe Maio anni MCCLVIII, Archi-

epiſcopus eſt electus: anno autem ſubſequenti, feria ſexta ante Dominica Invocavit, ab ALEXANDRO IV Pontifice Maximo confirmatus: eiusque iuſſu, ipſa Dominica Invocavit, in Urbe Roma conſecratus. Hicce IANUSSIUS, poteſtate Archiepiſcopali uſus, Gneſnenſis totius Provinciae Synodum, anno MCCLXII, Siradiae habuit. Idem ille, anno MCCLXVIII Vratiſlavienſi Synodo Provinciali, à GUIDONE S. R. E. Cardinali, Sanctaeque Sedis Apoſtolicae de latere in Polonia Legato, celebratae interfuit. Mortem obiit, vigeſima ſexta die menſis Auguſti, anni poſt CHRISTUM natum MCCLXXII. De IANUSSIO illo Archiepiſcopo, aetatis eiusdem hiſtoricus GODISLAUS BASCO, in CHRONICO POLONIÆ Edit. SOMMERSB. p. 71 ſq. ZALUSC. p. 149, ſq.: et IOANNES DLUGOSSUS, in editis ANNALIBUS REGNI POLONIÆ, ſub annis, MCCLVIII, p. 753, et MCCLXXII, p. 798: idemque, in VITIS ARCHIEPISCOPORUM ECCLESIÆ METROPOLITANÆ GNESNENSIS MSstis, pag. 76, quaedam tradiderunt.

CONSTITUCIONES DOMINI IANUSSII diuina prouidencia Archiepiscopi quondam Gneznen. ab eo una cum suffraganeis suis, videlicet Cracouien. Lubussen. Cuiauien. Poznanien. et Mazouien. Episcopis,

Digitized by Google

pis; ſuisque et aliis Canonicis, in *Siradz* anno domini milleſimo CCLXII, die beati Lamperti Episcopi et Martyris, congregatis ordinatas: IAROSLAUS BOGORIUS, Gneſnenſis ipſe Archiepiſcopus, SYNODICO ECCLESIARUM POLONIAE MSto, p. 18 ſq. inſeruit.

CXLIX.

✠ IOANNES TARNOVIUS, Cracovienſis Caſtellanus, ſummusque in Regno Poloniae copiarum Imperator: ingenii atque doctrinae gloria haud minùs, quàm victoriarum fama inclytus *: primus omnium ex ordine profano, Gentis Polonae res, ſivè proſpera, ſivè adverſa fortuna geſtas, litterarum monumentis conſignavit. Confectum ab ipſo, idiomate patrio, CHRONICON ** POLONICUM, MATHIAS STRYICOVIUS, Lituanorum hiſtoricus, manibus ſuis verſavit: inque conſcribendo proprio Chronico ſuo diligenter adhibuit. Noſtra autem aetate, ZALUSCIUS Epiſcopus Kiovienſis, litteraturae patriae inſtaurator maximus, id TARNOVII opus, in huius Regni Bibliothecis, Tabulariisque nobiliſſimis et ſecretiſſimis, ſtudio multo ſed irrito quaeſivit.

* Ille ipſe, cui PHILIPPUS PADNIEVIUS Pontifex Cracovienſis, in opere MSto DE VIRIS ÆTATIS SUÆ ET GENTIS ILLUSTRIBUS, Cap. X: PAULUSque JOVIUS Epiſcopus Nucerinus, in editis ELOGIIS VIRORUM BELLICA VIRTUTE ILLUSTRIUM, p. m. 255 ſq. locum tribuerunt.

** IANA TARNOWSKIEGO Pana Krakowskiego KRONIKA POLSKA piſana: IOANNIS TARNOVII, Domini hoc eſt Caſtellani Cracovienſis, CHRONICON POLONICUM calamo exaratum: memoratur à STRYICOVIO, in praemiſſo Indice Auctorum Clariſſimorum, quibus ipſe potiſſimùm eſt uſus in concinnando CHRONICO LITUANICO.

Exſtat in ZALUSCIANO Muſeo publico, lingua vernacula: IOANNIS TARNOVII, Cracovienſis Caſtellani, Regnique exercituum Ducis ſupremi, COMPENDIUM IURIS CIVILIS ET BELLICI ***, ex Statutis atque Conſtitutionibus Regni collectum. Additus eſt, DE PRÆFECTIS MILITIÆ POLONICÆ, EORUMQUE OFFICIIS, Liber ſingularis: eiusdemque auctoris illuſtris, MODUS DEFENDENDI REGNI POLONICI. *CRACOVIÆ*, è typographeo LAZARINO, anno Domini 1579, forma 4.

*** Eſt opus illud ſupra fidem rarum. Solebatque, à ZALUSCIO Praeſule et Polyhiſtore, librorum Polonicorum Phoenix vocari.

IOANNIS iſtius Comitis TARNOVII, in Poloniae Regno Strategi Nominatiſſimi, DE BELLO CUM IURATISSIMIS CHRISTIANÆ FIDEI HOSTIBUS TURCIS GERENDO, Diſputatio Sapientiſſima: cum Praefatione IOANNIS STRASII **** ad CAROLUM V Romanorum Imperatorem: à NICO-

LAO

LAO REUSNERO, in SELECTISSIMARUM ORATIONUM ET CONSULTATIONUM, DE BELLO TURCICO, VARIORUM ET DIVERSORUM AUCTORUM, Voluminis Quarti Partem Alteram, p. 1—18, eſt ***** illata.

**** Patricii Cracovienſis; hominis eruditiſſimi ac politiſſimi, novarum autem m[illegible]arumque rerum nimis cupidi. De quo plura dicerem, ſi valerem rectiùs.

***** Cracovienſis Editio, anni MDXLII, forma 4, ZALUSCIO Antiſtiti nunquam fuit viſa.

Eiusdem IOANNIS TARNOVII, exercituum Ducis celebratiſſimi, CONSILIUM RATIONIS BELLICAE, foràs nondum emiſſum, ab editisque ipſius opuſculis planè diverſum: ZALUSCIANOS inter Codices MSStos: Volumini Polonico DCI, p. 111—113 immiſtum, aſſervatur.

Latinae Orationes, à TARNOVIO illo ipſo, Cracovienſi ut Caſtellano, ad Nobilitatem Polonam, Leopoli MDXXXVII in conventu maximo tumultuantem, habitae: STANISLAI ORICHOVII ANNALI Sexto, Edit. Dobromilen. p. 223—229: 238—250: 255—257: Gedanen. p. 176—180: 191—201: 205—207: Lipſien. p. 1588—1591: 1595—1601: 1603 ſq. inſertae, lucem aſpexerunt.

Is TARNOVIUS, virorum doctorum cultorumque amantiſſimus et obſervantiſſi-

tiſſimus: ANDREAM FRICIUM MODREVIUM, ANDREAMque TRICESIUM, BARTHOLOMÆUM GROICIUM, CHRISTOPHORUM KOBILIENSCIUM, IOANNEM STRASIUM, Polonos: PETRUM ROYSIUM MAUREUM Hiſpanum: ANTONIUM SNEEBERGERUM Tigurinum: IOANNEM BENEDICTUM Luſatum: IOANNEMque LANGUM atque IOANNEM CERASINUM, Sileſios: beneficentia maxima eſt proſecutus. STANISLAUM autem ORICHOVIUM Roxolanum: munificentiſſimo eius Maecenate, PETRO KMITHA, mortuo: in familiam ſuam receptum, quoad ipſe adhuc vixit, honorificentiſſime habuit.

Mortalitatem TARNOVIUS exuit, XVII Kalendas Iunii, anno Salutis reparatae MDLXI, aetatis ſuae LXXIII. Exſtat vita huius Herois, à STANISLAO ORICHOVIO, vernaculo ſermone expoſita: è ZALUSCIANO Codice †, à FRANCISCO BOHOMOLECIO edita ‡: ab eoque annotationibus iucundiſſimis illuſtrata.

† Qui, loco priori, vitam ZAMOSCII Magni, à REINHOLDO HEIDENSTEINIO Latinè ſcriptam, exhibet.

‡ Varſaviae, in Typographia Regia, MDCCLXXIII, forma 8.

TARNOVII huiusce Cracovienſis Caſtellani, cum PETRO KMITHA Palatino, ſororis

roris ſuae filio, ſimultatem inimicitiamque execrabilem, Hiſtoricus anonymus, in VITA PETRI KMITHÆ Edit. Dobromilen. pag. 306—310: Gedanen. p. 246—248: Lipſien. p. 1628 ſq., fusè enarravit.

CL.

NICOLAUS THASZYCKI, Iudex Terrae Cracovienſis, Senex gravis et ſagax et eloquens, idemque legum ac rerum patriarum omnium maximè peritus, ordinandis REGNI POLONIÆ STATUTIS: quae *, Divi SIGISMUNDI Primi Regis, ac Regni Ordinum omnium auctoritate ſunt confirmata, Cracoviaeque in typographeo HIERONYMI VIETORIS, anno Salutis humanae MDXXXII, foliis integris exſcripta: operam potiorem impendit. Peculiarem deinde PROCESSUM IUDICIARIUM REGNI POLONIÆ confecit: qui **, auctoritate eadem approbatus, ex officina HIERONYMI VIETORIS, anno à CHRISTO nato MDXXXIV, forma 8 maiori, in lucem prodiit. Exſtant praeterea Orationes, à THASZYCIO eodem, in Leopolienſi conventu generali, anni MDXXXVII, more aevi ſui, Latinè dictae: à STANISLAO autem ORICHOVIO, Oratore ipſo atque Hiſtorico prin-

principe, ANNALIUM ſuorum Libro Sexto, *** inſertae.

* Copioſius, in hoc Volumine, ſub numero à nobis ſunt indicata.

** Cracoviae ſervatur in Bibliotheca Ordinis Fratrum Minorum Conventualium S. FRANCISCI: teſtante Librorum rariſſimorum, alienis in Bibliothecis, à ZALUSCIO Praeſule deprehenſorum et perlectorum, p. 41.

*** Reperiuntur eae, in ANNALIUM illorum Editione Dobromilenſi, p. 177 — 180. 189 — 191. 204 — 208. 252 — 254. 257 — 260. Inque Gedanenſi, p. 148 et 149. 157 — 159. 169 — 172. 203 et 204. 207 — 209. In Lipſienſi autem, p. 1572, ſq. 1577 — 1579. 1584 — 1586. 1602, ſq. 1604, ſq.

CLI.

VLADISLAVS TVRLAY, Eques Lituanus, eruditi ingenii famam inſolenter affectavit. Reginarum, quas auguſtiſſima Domus Auſtriaca, Genti Polonicae nobiliſſimae atque inclytiſſimae dedit, Elogia ſtylo turgido et inflato conſcripſit. Prodiit opus, titulo hoc tumidiſſimo inſignitum: CORONA AVSTRALIS IN POLO POLONIÆ, INTER TERGEMINA DIADEMATA, AVGVSTISSIMA CONSTELLATIONE REFVLGENS: SIVE SERENISSIMARVM, E' STIRPE AVGVSTISSIMA AVSTRIACA, REGINARVM POLONIÆ IMMORTALES VIRTVTES, ETHICIS, POLITICIS, HISTORICIS OBSERVATIO-

VATIONIBVS, ORBI IN CVLTVM, PRINCIPIBVS IN EXEMPLVM, PROPOSITÆ. PER VLADISLAVM TVRLAY, EQVITEM LITVANVM, NOTARIVM CASTRENSEM, PALATINATVS TROCENSIS. *VILNÆ*, TYPIS ACADEMICIS SOCIETATIS IESV. MDCCV. 4.

CLII.

NICOLAVS TYMPEFELD, ſacrae theologiae in Academia Cracovienſi profeſſor publicus: idemque Vratiſlavienſis Canonicus Cathedralis: circa annum MCCCCLXVI, opuſculum invectivum, contra GEORGIUM DE PODIEBRAD, aſſertum Regem Bohemiae, evulgavit. Quod, calamo exaratum, Lipſiae in Bibliotheca Academica aſſervari: Bibliothecarius eruditiſſimus, IOACHIMVS FELLERVS, in edito CATALOGO CODICVM MSSCTORVM eiusdem Bibliothecae, p. 403 teſtatur.

CLIII.

✝ POMPEIUS UGONIUS Romanus, cum in patrio Gymnaſio, cui à SAPIENTIA cognomentum eſt, rhetoricen doceret,

ceret; Orationem ad S. D. N. PAULUM V. P. M. nomine Sereniſſimi et Potentiſſimi Poloniae Sueciaeque Regis SIGISMUNDI III, obedientiam praeſtante Illuſtriss. et Reuerendiss. Dno PAULO WOLUCKI Epiſcopo Luceorienſi Legato, in Aula Regia Vaticani Palatii, prid. Kal. Februarii MDCXIII habuit. Quae in Urbe, apud BARTHOLOMÆUM ZANNETTUM, illo adhuc anno, permiſſu Superiorum, forma 4, in lucem prodiit. BIBLIOTHECÆ ROMANÆ auctori, PROSPERO MANDOSIO, et litteratoribus aliis, qui UGONIS vitam ſcriptaque enarrarunt, oratio illa haud nota fuit.

ERASMUS VITELLIUS, Epiſcopus Plocenſis, vide ERASMUS.

CLIV.

VITELLO, opticae artis ſcriptor nobiliſſimus, ſaeculo XIII, ea in Poloniae parte, quae tunc excolebatur, natus fuit: patre Thuringo, matre autem Polona: quemadmodum ex optico eius opere * conjici poteſt. Circa annum CHRISTI MCCLXX maximè floruit. Quo ferè tempore, GODISLAUS BASCO Cathedralis Cuſtos Poſnanienſis, MARTINUSque POLONUS Poeniten-

tia-

tiarius Pontificius; atque NICOLAUS POLONUS Cracovienſis Eccleſiae Cathedralis Archidiaconus, doctrina et ſcriptis celebres exſtiterunt.

* In quo, VITELLO ipſe, ſcribendi genere ab ALHAZENO Arabe aſſumto: libri cuiusſibet principio, ſub finemque libri X, filium Thuringorum et Polonorum ſeſe appellavit. Praeterea libri X, theoremate LXXIV, de ſua terra, Polonia habitabili, mentionem iniecit.

VITELLO artes liberales, potiſſimèque diſciplinas mathematicas, Romae ac Patavii tractavit et exercuit. Arabumque atque Graecorum auctoribus clariſſimis: quos in Italiae Bibliothecis offendit: adiutus, OPTICÆ libros X compoſuit. Eosque GVILIELMO de MORBETA **, Romani Pontificis Maximi CLEMENTIS IV Poenitentiario, intima familiaritate mòrumque ſimilitudine et ſtudiorum ſocietate ſibi coniunctiſſimo, dedicavit. Quos FEDERICUS RISNERUS ***, Mathematicus aetate ſua excellentiſſimus, diligentia ſingulari correxit atque emendavit ****: et luculenta praefatione ad CATHARINAM MEDICEAM, CAROLI IX Regis Gallorum, atque HENRICI Poloniae primùm et deinceps Galliae Regis matrem, de VITELLONIS patria, ſtudiisque ac ſcriptis, adornavit.

** PRO-

** PROCLI INSTITUTIONEM PHILOSOPHIAE PLATONICAE, anno MCCLXVIII, à GVILIELMO de MORBETA Latinitate donatam, Viennenſique in Bibliotheca Imperatoria aſſervatam, GEORGIUS MATTHIAS KÖNIGIUS, in BIBLIOTHECA VETERI ET NOVA, p. 553 indicavit.

*** Quo duce, PETRUS BAYLIUS, in LEXICI HISTORICO-CRITICI, Gallico ſermone confecti, Editionis Amſtelodamenſis anni MDCCXXXIV, Tomo V, p. 490. ſq., de VITELLONE diſputavit. MENCKENIUS atque IOECHERUS, in LEXICO BIOGRAPHICO LITTERARIO, Theotiſca lingua conſcripto, VITELLONEM noſtrum, opticae artis aevo barbaro inſtauratorem, ſilentio praeterierunt.

**** Adhibitis antiquis et optimis Codicibus MSStis, quos ſtudiorum ſuorum atque fortunarum ſuarum auxiliator praecipuus, PETRUS RAMUS, Pariſienſis Academiae lumen, undique conquiſiverat.

RISNERIANA illa Editio praeſtantiſſima, temporibusque noſtris perrarò obvia *****, ſic inſcribitur: VITELLONIS THURINGO POLONI, OPTICAE LIBRI DECEM, Inſtaurati, figuris novis illuſtrati atque aucti: infinitisque erroribus, quibus antea ſcatebant, expurgati à FEDERICO RISNERO. *BASILEAE*, ex Officina EPISCOPIANA, per EUSEBIUM EPISCOPIUM et NICOLAI F, Haeredes. Anno MDLXXII: menſe Auguſto. Folii magnitudine. Exemplar illud, quod nunc in manibus noſtris eſt, primùm ad GEORGIUM DE STRACKWITZ, Equitem Sileſium, pertinuit. Deinde ARNOLDI A BOBURT, Nobilis Lituani, proprium fuit. Poſtea Societatis IESU, Regii Collegii Varſavienſis, Bibliothecae

thecae acceſſit. Oppreſſa autem Societate IESU inclyta: Auguſtae Domus VITELLIÆ decus eminentiſſimum, Princeps MICHAEL PONIATOVIUS, Pontifex Plocenſis atque Dux Pultovienſis, Idemque Cracovienſis Epiſcopatus Severienſisque Ducatus cum ſucceſſione futura Coadiutor: publicae nunc in univerſo Regno Polonico inſtitutionis praeſes, domeſticaeque omnis litteraturae inſtaurator ſummus: VITELLONIS opus opticum, in publicam Bibliothecam ZALUSCIANAM ******, quae Suae Celſitudinis ſapientiae, vigilantiaeque atque magnanimitati, tempeſtate illa gravi, ſua omnia incolumia ſalvaque debet, inferri et poſteritati ſeriſſimae reſervari iuſſit.

***** Nec olim quidem viſa eſt BAYLIO, librorum talium ſollertiſſimo indagatori. Qui non VITELLONIS OPTICAM ipſam, ſed RISNERI tantùm praefationem, inter PETRI RAMI et AUDOMARI TALÆI COLLECTANEAS PRÆFATIONES, EPISTOLAS, ORATIONES, pag. 162 — 165 recuſam, legit.

****** Exſtabant quondam, in ZALUSCIANA Bibliotheca: OPTICÆ THESAURUS. ALHAZENI ARABIS LIBRI SEPTEM, nunc primùm editi. Eiusdem LIBER DE CREPUSCULIS, ET NUBIUM ASCENSIONIBUS. Item VITELLONIS THURINGO POLONI LIBRI X. Omnes inſtaurati, figuris illuſtrati et aucti, adiectis etiam in ALHAZENUM commentariis, à FEDERICO RISNERO. *BASILEAE*, ex Officina EPISCOPIANA, per EUSEBIUM EPISCOPIUM et NICOLAI F, Haeredes. Anno MDLXXII: menſe Auguſto. Folii magnitudine, uno eodemque volumine elegantiſſimo. Quod, litteratiſſimo cuidam Heroi externo, ab ipſo Bibliothe-

cae Conditore illuſtri conceſſum, ad Bibliothecam iſtam nondum rediit.

Norimbergenſis Editio prima, à GEORGIO ut ego quidem opinor TANNSTETTERO †, haud obſcuri nominis Mathematico, diſpoſita fuit. Eſt illa, Baſileenſi multò rarior: ſed ex Codice manco †† et vitioſiſſimo deſcripta: qua carere facilè potueris. Eius titulus, à MICHAELE MAITTAIRE, in ANNALIUM TYPOGRAPHICORUM, Tomi II Parte poſteriori, p. 823, verbis iis exprimitur: VITELLIONIS PERSPECTIVÆ LIBRI DECEM. Apud IOANNEM PETREIUM. *NORIMBERGÆ* 1535. fol. †††

† Cuius Epiſtola, Opticis VITELLONIS antea editis praepoſita, à RISNERO in praefatione adducitur.

†† Prout è RISNERIANA praefatione clarè ſatis intelligitur.

††† CATALOGUS BIBLIOTHECÆ PUBLICÆ UNIVERSITATIS LUGDUNO-BATAVÆ, p. 171, VITELLIONIS OPTICÆ, Editionem Norimbergenſem anni 1535, ut legatum DANIELIS ZEVECOTII, notat.

Fuit Hagae Comitum, in Bibliotheca ‡ SAMUELIS HULSII, Viri Conſularis, Editiò cum eiusmodi inſcriptione: VITELLIONIS Libri X, de natura, ratione, et projectione radiorum viſus, luminum, colorum atque formarum, quam Perſpectivam vocant. *Norimbergae* 1551, fol.

‡ Teſtante eius CATALOGI Tomo I, p. 125 ſq.

Oſten-

Oſtendi Florentiae, in BIBLIOTHECA MEDICEA LAURENTIANA, membraneum volumen complectens: VITELLONIS POLONI Perſpectivam magnam, ad Fr. GVILIELMUM de MORBETA, Libris X: in quibus continentur propoſitiones DCCCV, cum demonſtrationibus ad marginem affabrè pictis: à BERNARDO DE MONTFAUCON, in BIBLIOTHECA BIBLIOTHECARUM MANUSCRIPTORUM NOVA, Tom. I, p. 301, n. XIV, eſt ſignificatum.

CATALOGI CODICUM MANUSCRIPTORUM, BIBLIOTHECÆ REGIÆ PARISIENSIS, Tomus Quartus, p. 331, n. VIIMCCXLVIII: VITELLIONIS Mathematici, ad GVILIELMUM de MORBETA, librorum decem de perſpectiva, Codicem unum membranaceum, ſaeculo decimo quarto exaratum: p. 351, n. VIIMCCCXCI autem, operis eiusdem Codicem alterum chartaceum, decimo quinto ſaeculo deſcriptum, memorat.

VITELLONIS iſtius, DE ORDINE ENTIUM, et DE SCIENTIA MOTUUM CÆLESTIUM, libri nondum editi: ipſius GEOMANTIA ‡‡, anno MCCLXIX, ſectionibus VIII collecta, et Magiſtro ARNOLPHO nepoti ſuo nuncupata: reliquaque eius opera MSSta, in externis Bibliothecis aliis deliteſcunt.

‡‡ Quam, calamo perſcriptam, RISNERUS in manibus ſuis habuit: BAYLIUS autem, RISNERIANA

NA praefatione haud attentè perlecta, GVILIELMO de MORBETA perperàm attribuit.

Plura nunc fari de VITELLONE, deque illius ſcriptis, per infirmitatem oculorum, totiusque corpuſculi morborum variis generibus penitùs emacerati, mihi non licet.

CLV.

✝ B. VITUS Polonus, Ordinis Praedicatorum: Divi HYACINTHI diſcipulus, Cracovienſisque Coenobii, omnium in Polonia vetuſtiſſimi, alumnus: Lituanorum primus Epiſcopus, à Venerando FULCONE, Archiepiſcopo Gneſnenſi, anno humanae Salutis MCCLIII, conſecratus fuit: aevi illius Chronographo, GODISLAO BASCONE, SOMMERSBERGIANA in Editione p. 66, in ZALUSCIANA p. 135, perhibente. A Lituanis autem, religionis Chriſtianae deſertoribus, graviter vulneratus, ignominioſèque expulſus, Cracoviam refugit: ubi VIII Idus Maii, MCCLIV, in Cathedrali Eccleſia, publicatae Canonizationi Divi STANISLAI, Cracovienſis Pontificis et Martyris, eiusque oſſium Elevationi, cum Poloniae Antiſtitibus praecipuis interfuit: teſte eodem BASCONE, ſecundùm Editionem SOMMERSBERGIANAM p. 66, ZALUSCIANAM autem, p. 136. Mortuum Cracoviae, ibidemque Divi HYACINTHI ſepulchro illatum: PAULUS RUSZEL, Ordi-

Digitized by Google

Ordinis Praedicatorum, Lituanae Provinciae, S. Theologiae Baccalaureus, in vernaculo PANEGYRICO DIVI HYACINTHI, Vilnae, Patrum Seniorum iuſſu, MDCXLI, forma 4 divulgato, p. 18 et 24 tradidit. Mortis autem eius tempus neutiquam expreſſit. Vertente ſaeculo ſuperiori, Ordinis illius, Provinciae Poloniae, Theologus atque Hiſtoricus, DOMINICUS FRYDRYCHOWICZ, eo in libro: qui S. HYACINTHUS ODROVASIUS, PRINCIPALIS REGNI POLONIÆ PATRONUS, eſt inſcriptus: p. 229 ſq., B. VITUM, amiſſo Lituaniae Epiſcopatu, à Principe Polonorum BOLESLAO PUDICO *, ad Pontificatum Lubuſſenſem ** promotum, vetuſto ſcriptore nullo innixus, aſſeruit. Cui tamen, inclyti eiusdem Ordinis Magiſter Generalis, ANTONIUS BREMOND, vir iudicio graviſſimo, in BULLARII ORDINIS FF. PRÆDICATORUM, criticis Annotationibus ac Diſſertationibus ſuis illuſtrati, Tomo I, p. 414, aſſentiri videtur. Exſtat Cracoviae, in Coenobii Ordinis Praedicatorum Bibliotheca, antiquis voluminibus, tàm calamo deſcriptis, quàm typographicae artis initio excuſis, copioſè inſtructa, membranaceus Codex *** forma 4, decimi quarti ſaeculi exitu, charactere vario conſignatus. Cui, praeter alia Opuſcula Eccleſiaſtica, ſub finem ferè inſerta eſt: De chriſtianorum in Lithonia conditione deplorabili, ad

ſanctiſſimum ac beatiſſimum patrem, dominum Inno-centium papam quartum, fr. Uiti de ordine predicatorum epiſcopi Lithonien̄ epiſtola. In qua, locus, annusque ac dies, non ſunt adſcripti.

* Cuius, conſcientiae moderator, B. VITVS, ante adeptum munus Epiſcopale fuiſſe, à FRYDRYCHOVICIO dicitur.

** Lubuſſenſis enim in Marchia Media Epiſcopatus: temporibus poſtremis, Lebuſianus nuncupatus: à MIECISLAO, primo Chriſtiano Polonorum Principe, inſtitutus fuit. Antiſteſque Lubuſſenſis, priſcis ſaeculis, inter Poloniae Epiſcopos atque Conſiliarios, locum eminentem tenuit. Gneſnenſisque Archiepiſcopi Metropolitani Suffraganeus fuit. Neque DLUGOSSUS in ANNALIBUS REGNI POLONIÆ, Praeſules Lubuſſenſes neglexit. VITUM Polonum tamen, Lituaniae ſolummodò Epiſcopum, induxit: videlicet ſub annis, MCCLIII p. 733, et MCCLIV p. 735.

*** Menſe Iulio anni MDCCLII, à me ipſo viſus, examinatuſque.

CLVI.

✠ VRATISLAVIENSIUM EPISCOPORUM, Metropolitani Gneſnenſis Archiepiſcopi auctoritatem colentium, accuratus Catalogus: ab auctore ignoto compoſitus: ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, forma 4, ſub numero MMXLVIII, aſſervatur. Epiſcopi cuiusliber elogium breviter, ſed eleganter ſcriptum, exhibet: gentilicio eius inſigni coloribus ſuis ſcitè appicto. Opuſculum * illud ſic incipit: Anno poſt CHRISTUM natum

tum Nongenteſimo ſexageſimo nono Sileſia, quae tum MECISLAO Polonorum Principi parebat, Chriſtianam religionem amplecti coepit. Quo tempore Smogrouienſem ** Sileſiae Epiſcopatum MECISLAUS fundauit. Ac primos Epiſcopos VII, è nobili Italorum familia fuiſſe, conſtat. Laudato deinde GOTFRIDO Nobili Romano, primo creato Antiſtite: usque ad IOANNEM SEXTUM, ex antiqua SITSCHIORUM familia Sileſiaca, Praeſulem die XXI Iunii MDC electum; procedit.

* Quod, ſuaſu noſtro, à MIZLERO illuſtri, HISTORIARUM POLONIÆ SCRIPTORUM COLLECTIONIS MAGNÆ Tomo III; nunc tandem in lucem exituro, inſeritur.

** Huius enim Epiſcopatus nobiliſſimi Sedes, primùm Smogra et deinde Bicinae fuit: donec Vratiſlaviam, Sileſiacarum Urbium omnium principem, fuerit tranſlata. Extantque VITÆ EPISCOPORUM SMOGROVIENSIUM ET BICINENSIUM, VRATISLAVIENSIUMQUE, à IOANNE LONGINO, id eſt DLUGOSSO, Canonico Cracovienſi, contextae: quas FRIDERICUS WILHELMUS DE SOMMERSBERG, Eques Sileſius, inter SILESIACARUM RERUM SCRIPTORES, Tomo II, p. 158—172, iuris publici fecit.

CLVII.

† IOSEPHUS WERESZCZYNSKI, Ordinis Divi BENEDICTI Abbas Sieciechovienſis, in Dioeceſi Cracovienſi, vir ſanctitatis, et doctrinae, et prudentiae opinione, temporibus ſuis celeberrimus, ſermone vernaculo, multa compoſuit atque divul-

gavit: quae à SEBASTIANO ACERNO SULMIRCENSI, Lublinenſis Urbis Conſule, Iudaicarumque cauſarum ibidem Iudice, Latinè ſunt verſa. Operis praecipui titulus eſt: REGULA, ID EST, INSTITUTIO SEU CURSUS VITÆ CUIUSQUE REGIS CHRISTIANI. Idiomate Polonico edita per Reuerendum in CHRISTO Patrem, D. IOSEPHUM WERESZCZYNSKI, Diuina ordinatione Abbatem Sieciechouien. Latinam autem in linguam tranſlata per SEBASTIANUM SULMIRCENSEM ACERNUM, Conſulem Lublinenſem &c, *CRAÇOVIÆ*, in Officina ANDREÆ PETRICOVII. 1588. 4. WERESCINIUS ille, SIGISMUNDO III * Regi Polonorum deditiſſimus, creatus ab eo Kiovienſis Epiſcopus, Senatum Regni ingreſſus eſt MDLXXXIX. Mortuus MDXCIX. SIMON OKOLSKI, in libro rariſſimo, ipſisque Polonis haud noto, qui CHIOVIENSIUM ET CZERNIECHOVIENSIUM EPISCOPORUM SANCTÆ ET CATHOLICÆ ECCLESIÆ ROMANÆ ORDO ET NUMERUS inſcribitur, p. 28 ſq.: CAROLUS NEPOMUCENUS ORLOWSKI, in CHRONICO PALATINATUS ATQUE EPISCOPATUS KIOVIENSIS, lingua vernacula publicato, p. 91 ſq.: CHRISTIANUS THEOPHILUS DE FRIESE, in COMMENTATIONE BREVI, DE EPISCOPATU KIOVIENSI EIUSQUE PRÆSULIBUS, p. 49—51: FRANCISCUSque RZEPNICKI, in VITIS PRÆSULUM REGNI POLONIÆ ET MAGNI DUCATUS LITUANIÆ,

Tomo

Tomo III, pag. 145 ſq., de WERESCINIO Antiſtite, verba fecerunt.

* Cui, Regni Polonici adhuc Candidato, WERESCINIUS benevolentiam ſuam, opella ſubſequenti maximè probavit: SUFFRAGIUM Reuerendi in CHRISTO Patris, D. IOSEPHI WERESZCZYNSKI, Abbatis Sieciechouienſis: ad Nobilitatem Regni Poloniae et Magni Ducatus Lituaniae: de Eligendo Nouo Rege, è Domo IAGELLONIADUM, Sereniſſimo SIGISMUNDO, Filio Sereniſſimi Suecorum, Gotorum, Vandalorum &c. Regis: poſt deceſſum Inuictiſſimi STEPHANI Primi, Poloniae Regis, patria lingua prolatum. Latinè redditum per SEBASTIANUM SULMIRCENSEM ACERNUM. *CRACOVIAE*, typis ANDREAE PETRICOVII, anno Domini MDLXXXVII, 4.

Eiusdem WERESCINII Abbatis, ADHORTATIONEM ad Regni Poloniae Proceres et Ordines omnes, in IANOCIANORUM Volumine I, p. 3, n. III, indicavimus.

CLVIII.

✠ MARTINUS WOLSKI, Eques Polonus, SIGISMUNDI PRIMI felici principatu vixit. Scripta ab ipſo HISTORIA POLONICA, ab aetatis eiusdem auctore graviſſimo, STANISLAO ORICHOVIO, in ANNALI Primo, Edit. Dobromilen. p. 17, Gedanen. p. 14, Lipſien. p. 8, laudatur. Quam, Polonorum litteratorum aevi noſtri princeps, IOSEPHUS ANDREAS ZALUSCIUS, Epiſcopus Kiovienſis, explorare haud potuit.

Digitized by Google

CLIX.

✠ MICHAELIS WRANTII, Dalmatae exulis: Tranſylvaniae Antiſtitis, IOANNIS STATILII, ex ſorore nepotis: Cracovienſis autem Pontificis, PETRI TOMICII, alumni: priori in Volumine huius operis, ſub numero CXIV, p. 304 ſq. à nobis commemorati: hominis in dicendo acuti ac mordacis, geminae QUERELÆ HUNGARIÆ DE AUSTRIA Elegiaco carmine, à STANISLAO GORSCIO, Cracovienſi Canonico, in SIGISMUNDI PRIMI Poloniae Regis ACTIONUM Tomum XI, p. 165 b. — 169 a, ſunt illatae. Eiusdem WRANTII Elegidia argumenti varii, à GORSCIO eodem, ANDREÆ CRICII, Gneſnenſis Archiepiſcopi, et Regni Poloniae Primatis, Operibus Anecdotis paſſim ſunt interſerta.

Venit nunc in manus noſtras: DIVI REGIS HUNGARIÆ IOANNIS PRIMI EPICEDION, PER MICHAELEM WRANTIUM DALMATAM, Elegis confectum. IN URBE CRACOVIA, PER HIERONYMUM VIETOREM, TYPIS EXCUSUM, MDXL, 4. Cui, auctoris frater germanus, ANTONIUS nomine: Tranſylvanienſis tunc et veteris Budae Praepoſitus, Regnique Hungariae Secretarius Natus: AD SERENISSIMAM ISABELLAM, HUNGARIÆ REGINAM, CONSOLATORIAM EPISTOLAM, Elegis ſcriptam, praemiſit.

Neuter

Neuter WRANTIUS Hungarorum litteratori ALEXIO HORANYIO innotuit. Sicut etiam IOANNES ANTONINUS, GEORGIUS CHIAKOR, IOANNES HENCKEL, DEMETRIUS NAPRAGUS, MICHAEL ALOYSIUS SINAPIUS, IOANNES STAPHYLEUS, GEORGIUS WERNERUS, et NICOLAUS ZOKOLIUS, auctoresque alii illuſtriores; ortu aut Hungari, aut Tranſylvani, aut Dalmatae, amicitia Polonis iunctiſſimi, perqueamanter ab iis accepti, et perhonorificè habiti: HORANYIUM, ſcriptorem alioquin eruditum ac ſollertem, fugerunt.

WRATISLAVIENSIUM Epiſcoporum Catalogus: vide VRATISLAVIENSIUM.

CLX.

✝ ADAMUS ZAREMBA, Nobilis Polonus, SIGISMUNDI III Polonorum atque Suecorum Regis Geometer fuit. Regisque illius iuſſu, Smolenſcenſis Ducatus, Poloniae Regno, tunc adiuncti, Topographiam accuratam: cum eiusdem diviſione et limitibus: idiomate Polonico compoſuit, quartoque Idus Maias anni MDCXXI abſolvit. Quae, menſe Septembri huius anni MDCCLXXVI, Smolen-

ſciae

Digitized by Google

ſciae in Tabulario Imperatorio eſt reperta. Cognovimus hoc, diebus illis, è viro nobiliſſimo ac doctiſſimo, nobisque maximè amico ac familiari: qui perquirendis ac pernoſcendis rerum Polonicarum ac Ruſſicarum monumentis, ab externo Legato, noſtra illa aetate eminentiſſimo atque potentiſſimo, ante alios omnes adhibetur.

CLXI.

+ CHRISTOPHORUS ZEGOCKI, à IOANNE CASIMIRO Polonorum Rege, haud diu ante abdicationem ſuam, Inowroclavienſis Palatinus creatus fuit. Is, MICHAELI Regi, ſtatim poſt eius electionem, Conſilium ſermone Polonico exhibuit: quomodo Sua Maieſtas ad dominatum abſolutum poſſit pervenire. Exſtat hoc, ZALUSCIANOS inter Codices MSStos, Volumini Miſcellaneo, ſub numero CCCCL, fol. 26.b — 27.b inſertum, cum hac inſcriptione: Puncta Rady Jm Pana *Zegockiego* Woiewody Inowrocławskiego J. K. M. podane, po Elekcyi nazaiutrz iakiemi srzodkami ad abſolutum Dominium aſpirare ma. A teraz pod czas tego koła z szkatuły J. K. M. wyroniene. Tulit mox ZEGOCIUS à MICHAELE Rege praemium, Chelmenſem in Roxolania Epiſcopatum: accuratè commemorante GASPARE

...RE NIESIECIO, in Genealogici operis ſui Tomo I. p. 66. et p. 148. Mortuus eſt ZEGOCIUS, Epiſcopus Chelmenſis, MDCLXXII. Edita ipſius Scripta vernacula, in Palatini Novogrodenſis, IOSEPHI ALEXANDRI Principis IABLONOVII, MUSEO POLONO, p. 294 ſq. indicantur. Ubi ZEGOCIUS, Vladiſlavienſis Praeſul deſignatus, perperàm vocatur.

CLXII.

STANISLAUS ZOLKIEVIUS, Leopolienſis primùm Caſtellanus et deinceps Palatinus Kioviae, ſimulque copiarum Polonicarum Dux campeſtris; poſtea autem Regni Poloniae Cancellarius, armorumque atque militiae Praefectus ſupremus: BASILII SUYSCII, Moſcorum olim Magni Ducis, victor: in Moldavia ad Tyram cum Tartaris fortiter dimicando, deſertus à ſuis, tribus annis ſeptuagenario maior, victima pro patria ſua cecidit, pridie Nonas Octobris, anni poſt CHRISTUM natum MDCXX. Eius illuſtria facta luculenter * enarravit STANISLAUS KOBIERZICIUS: Gedanenſium tùm Caſtellanus, poſteaque Pomeraniae Palatinus: in HISTORIÆ VLADISLAI, POLONIÆ ET SUECIÆ PRINCIPIS, ELECTIQUE MAGNI MOSCOVIÆ DUCIS, Lib. II. III. IV. V. VI. VII. VIII.

VIII. IX. Glorioſamque ipſius mortem, flebilem in modum, deſcripſit eodem in opere, p. 703. 704. 705. et 709. Herois illius elogium ſingulare idem auctor expreſſit p. 705 — 709. Primusque omnium KOBIERZICIUS p. 706. relictum à ZOLKIEVIO, BELLI MOSCICI, SUB SIGISMUNDO III REGE, DUCTU SUO GESTI COMMENTARIUM, lingua vernacula, manu ſua propria confectum, civibus eruditis ** indicavit. Qui KOBIERZICIO ipſi, in contexenda hiſtoria VLADISLAI, inſigni adiumento fuit. Reperitur huius commentarii apographum nitidiſſimum, ZALUSCIANOS inter Codices calamo exaratos, miſcellaneo Volumini † Polonico: quod ordine eſt DCI: p. 15—108 inſertum. Memorabilis eiusdem: ZOLKIEVII GENERALIS EXERCITUUM REGNI POLONIÆ DUCIS, DE BELLO TURCICO EPISTOLA DELIBERATORIA: ad SIGISMUNDUM III Regem, in ipſa ad exercitum profectione, VII Kalend. Septemb. MDCXX. patrio idiomate ſcripta: à STANISLAO LUBIENSCIO, Plociae Epiſcopo, Latinè eſt verſa. Prodiitque: LUBIENSCII OPERIBUS POSTHUMIS HISTORICIS, p. 185 — 187 immiſſa.

* Digna quoque lectu ſunt: quae PAULUS PIASECIUS, Antiſtes Premiſlienſis, in CHRONICORUM ſuorum Editione Cracovienſi, p. 81. 172. 223. 240. 283. 299. 316. 317. 318. 327. 357. 367. 370. ſq. 379. ſq. et p. 399 — 404. in Amſtelodamenſi autem, p. 69. 145. 189.

189. 202. 237. 250. 264. 265. 266. 267. 273. ſq. 299. 307. 308. 310. et p. 332 — 337: atque STANISLAUS LUBIENSCIUS, Plocenſis ille Praeſul, in OPERIBUS POSTHUMIS HISTORICIS, pag. 33. 35. 65. ſq. 73. ſq. 124. 126. et p. 127 — 131. porrò p. 140. 141. 142. 157. ſq. et p. 232 — 236. ac denique p. 422 — 426. de ZOLKIEVIO, heroe incomparabili, memoriae tradiderunt.

** Cognitum inde NICOLAUS CHVALCOVIUS, in INDICEM SCRIPTORUM DE REBUS POLONICIS: edito à ſe REGNI POLONIÆ IURI PUBLICO praefixum: retulit. E quo CHRISTIANUS GRYPHIUS, in ſuo APPARATU, SIVE DISSERTATIONE ISAGOGICA, DE SCRIPTORIBUS HISTORIAM SÆCULI XVII ILLUSTRANTIBUS, p. 523, atque SAMVEL IOACHIMVS HOPPIVS, in SCHEDIASMATE LITTERARIO, DE SCRIPTORIBUS HISTORIÆ POLONICÆ, §. XVII, pag. 30, doctis viris externis commendarunt.

† Conſcripto, per STANISLAVM SKARSZEWSCIVM, Cancellariae Regni Praeſidem adhuc vicarium.

Digitized by Google

DE POLONIS LATINE DOCTIS DIATRIBE.

AVCTORE

CAROLO HENRICO TROMLERO.

VARSAVIAE ET LIPSIAE
APVD MICHAELEM GROELLIVM
SERENISS. POL. REGIS COMMISSARIVM ET BIBLIOPOLAM
SVB SIGNO POETARVM.
A. R. S. MDCCLXXVI.

Digitized by Google

Digitized by Google

VIRO

AMPLISSIMO DOCTISSIMO

MICHAELI GROELLIO

POTENTISS. AC SERENISS. REGI POL.
A COMMISSIS ET COMMERCIO
LIBRORVM.

S. D. P.

AVCTOR.

Valde jucunda mihi ſane eſt, OPTIME GROELLI, *recordatio perueteris iſtius amicitiae et conſuetudinis, quam olim ſanxit animorum conſenſio et litterarum amor. Dresdae quondam bonas horas otiati, et delectari nulla in re vel jucundius ſoliti ſumus, vel honeſtius, quam litteris. Quam quidem amicitiam multo ante mutuo ſancitam cum denuo ſtabilire, animumque meum Tui prorſus memorem Tibi declarare, atque Tecum de re Polonorum litteraria, quae, ſi nobis coram colloqui liceret, procul dubio diſſerendi eſſet materia, conſabulari cuperem: ecce in manus venerunt obſeruationes nonnullae de Polonis latine doctis, eo fere tempore, quo Tu rei librariae cauſa in Poloniam migrares, a me conſcriptae conſilio quidem hoc, ut partim*

Digitized by Google

*Illuſtri Societati Latinae Ienenſi, quae dum ſibi collegam me cooptauerat, ſpeciminis inſtar exhiberentur *), partim cum popularibus noſtris, quippe quorum bonam partem res Polonorum in Latio bene geſtae laterent, opportuno tempore communicarentur. Morae edendi patiens in futurum tempus reiiciebam quicquid erat huius tenuioris opellae, ac ſucciſiuis horis ad limam reuocabam. Spero autem confidoque, Te, quod ſacrum Tibi iam eſſe jubeo opuſculum, idque a ſtudiis alienum neque meis, neque Tuis, qui litterarum liberalium amore flagras, non nullos ipſe culti ingenii foetus edideris, et rem omnem Polonorum librariam egregie juves, pro humanitate Tua et conſtantiſſima aduerſus me voluntate, in optimam partem accepturum. Ceterum, vt bene Tibi ſemper ſit, quaeque praeclare optas, feliciter omnino proſpereque eueniant, a ſummo numine, omnibus precibus contendam, et fidem, quoad vixero, integerrimam Tibi praeſtabo. Vale. Dab. Roderod. inter Nariſcos III. Calend. Iul. A. R. S.* CIↃ IↃ CCLXXV.

*) Vide p. XII. *Hiſtor. Societ. Lat. Ien.* p. V. praemiſſ. Vol. V. *Actor. eiusd. Societ.* ab Ill. *WALCHIO* Ienae CIↃ IↃ CCLVI. edit.

Quis-

Digitized by Google

Quisquis amoeniſſima hiſtoriae litterariae vireta curatius vmquam perluſtrauit, omnia fere diſciplinarum optimarum genera, a multis inde temporibus, variam apud gentes cultiores habuiſſe fortunam, iamque triſtem, mox vero laetam induiſſe faciem, concedat neceſſe eſt. Etenim cum non aeque vna aetate gentes cumprimis Europaeae litterarum politiorum lumine colluſtratae fuerint, non adeo mirum videbitur, quod regiones ad Septentriones ſitae paullo tardius optimarum ſcientiarum amore ductae, non ſtatim ab emendata primum per eruditos Graeciae expugnatae in Italia doctrina, operam dederint litteris, quae nomen ſortitae ſunt ab humanitate, quaeque viam omni eruditioni muniunt, et magnum reipublicae, tum ſacrae, tum ciuili parant emolumentum et incrementum. At vero quis tam hebetis ingenii et iniquus judex foret, vt propterea, gentes illas, ab eruditionis gloria quondam ſejunctas, nunc vero bonas artes non mediocriter edoctas, inge-

nii facultate omni et pulchri ſenſu deſtitui, ſerio auſus ſit dicere? Inſuerunt tamen inclementi quodam fato in republica litteraria omni fere aetate quidam homines, qui ſatis miras fouerent opiniones, et arroganti ſui ipſius amore de ſua et popularium ſuorum eruditione ſola, et ingegenio cultiſſimo diuinoque plane ſe jactantes, omnibus aliis terrarum populis, non eadem mollitie, ſed potius aſperie et intemperie coeli tectis, atque adeo Polonis, ingenii et doctrinae laudem dubiam facere, quinimo ſibi et aliis, gentes Boreales omnes intellectu deſtitui, perſuadere conarentur [a]). Inprimis autem in Polonorum ingenia mirum quantum iniquus fuit Vir, alias mentis acrimonia, eruditione et facundia latina maxime clarus, VBALDVS MIGNONIVS, Cler. Reg. Scholar. Piar. Presb. Aug. III. Reg. Pol. a Sacr. Conſil. et in aula Rom. promouendorum ad Epiſcop. Examinator [b]), ob id virgula cenſoria notatus ab erudito BOHOMOLECO [c]). Recte hic pronuntiantem audio SIM. STAROVOLSCIVM [d]): „Etenim per-

a) *REIMANNI Biblioth. Hiſt. Litt. Crit.* p. 558.

b) *Noct. Sarmatt. Vigil.*

c) *Orat. pro ingeniis Polonorum*, cum qua conf. celeberr. *IANOZKII Lex. der jezt leb. Poln. Gel.* P. I. p. 12.

d) in dedicat. *Scriptor. Polon. Elogg. Cent.* Venet. 1627. 4. et in prooem. *libelli de claris Oratoribus Sarmatiae*, a celeberr. MIZLERO DE KOLOF denuo editi, p. 5. ſqq.

Digitized by Google

perplurimi politiorum populorum — — nos, qui ad Arcticum ſumus, non tantum barbaros vocitant, ſed etiam ab omni humanitate ac litteratura alienos exiſtimant. Temere et barbare certe, cum natura, aequalis omnium parens, et fomitem vitiorum, et igniculos virtutis aequaliter omnibus inſeuerit, cunctisque tam calido, quam frigido caelo tectis, ſciendi cupiditatem indiderit."

Et nonnullis interjectis pergit: „vnde et nos quoque, ſub gelido quamuis Polo repoſiti, non adeo ignorantiae caligine inuoluti ſumus, vt perperam nonnulli, etiam vicini, de nobis exiſtimant; ſed eodem, quo et caeterae gentes, numinis ſole illuſtrati, habemus inter nos praeſtantiſſimorum ingeniorum haud contemnenda omnino relicta monumenta" e). Ceterum hac noſtra aetate Sarmatia CHLADENIOS, IANOZKIOS, KONARSCIOS, BOHOMOLECOS, EPPENIOS f), idoneos ſuae eruditionis, et meliorum ingenii facinorum aſſertores et patronos nacta eſt; nec opus eſſe videtur, vt nationi iſti obtrectantes amplius moremur.

His itaque omiſſis propius nunc accedimus ad huius diſputationis inſtitutum. Praecon-

e) conf. hic *IO. MOLLERI* praef. *de gentium Boreal. in litteras meritis Biblioth. Septentr. Erud.* praemiſſ.

f) *EPPENII Orat. de Linguae Lat. Caſim. Iagel. temporibus in Polonia ſtudiis*, Ienae 1767.

cepta quaedam, et diu multumque inueterata nonnullorum opinio, qua haec gens omni purioris et elegantioris latinitatis laude priuatur, confutanda eſt, haecque macula eluenda. Illud ſermone tritum, et de vniuerſa hac natione ſatis injurioſe vſurpatum: *loquitur et ſcribit latine vt Polonus ſcilicet,* redarguendum eſt prouerbium. Non vna enim eſt ratio, quae genti iſti aſſiduam et liberalem latini ſermonis culturam ſuaſit et imperauit. Multi Sarmatarum Reges, ipſi facundiae latialis callentiſſimi, filios ſuos, proceres regni nobiliſſimos, ac ſubditos ad romanarum litterarum ſtudia praemiis pellexerunt, legibusque ea ipſis injunxerunt. Reipublicae leges quoque pleraeque latine conſcriptae, et latine cauſae forenſes tractantur. Nulla etiam magis alia gens regionum exterarum, earumdemque doctiorum et politiorum, viſendarum ſtudio indulget, quam Polona, cui quidem ſatisfaciendo linguae latinae vſum quam maxime idoneum eſſe ſciunt omnes. Cumque inſuper Poloni inſigni dicendi in republica libertate gaudeant, non mirum ſane eſt, quod inde a profligata barbarie tam praeclaros ſibi ad percolendas humanitatis litteras et eloquentiam latinam ſtimulos admouerint. Quibus rebus profecto eſt effectum, vt, quod SVETONIVS de M. POMPONIO MARCELLO memorat g), permulti eruditi Sarmatiae homines *ſermonis lati-*

ni

g) *de illuſtribus Grammaticis* c. 22.

Digitized by Google

ni exactores pene *moleſtiſſimi* fuerint, ex quibus ſolis PLVCHIVS, Francogallus *b*) diſcere potuiſſet, Aquilonigenarum latinitatis ſtudium, Italis exceptis, facile fore palmare. Perpaucos enim in Trancogallia nunc veterum conſectari conſtat elegantiam, auctorumque claſſicorum monumenta excutere. Sed age nunc eruditorum Polonorum cohortem producamus in campum, ex qua, quam multa et quanta Polonia, ab inſtaurata meliori doctrina, ad noſtram vsque aetatem aluerit praeclara ingenia romana, religioſiſſimosque veteris Latii cultores, ſatis, vt ſpero, poteſt intelligi.

SEBASTIANVS ACERNVS, Sulmircienſis, conſul olim Cracouienſis, Ovidii deliciis totus detinebatur, et ad fundendos verſus, Ouidianam indolem redolentes, hoc eſt, faciles, elegantes, teretes ita erat aptus, vt *Naſo Sarmaticus* omnium ore audiret. Multum id elogium e vero trahit, ſi eius *de victoria Deorum; Suſanna Roxolauia*, carmina, vel ipſo liuore pallido confitente, egregia, attente legantur. Infelicibus ceteroquin adnumeratur vatibus, quippe qui vxore mala et prodiga male vexatus, et ad inci-

b) vide ipſius libr. *la Mecanique des Langues, et l'art de les enſeigner*, inſcriptum, et Lutet. Paris. 1751. editum.

tas redactus in Ptochotrophio, anno aetatis ſuae quinquageſimo ſeptimo, et ſeculi antecedentis octauo mortalitatem depoſuit. Extat NIC. ZORAVII in Acernum epigramma hoc:

Naſoni patria eſt Sulmo, Sulmircia Acerno,
Ille poeta fuit; Naſo poeta fuit.
Exul in Euxinis eſt Naſo mortuus oris,
Vix hunc non eadem fata ſecuta virum.

Plura pete e STAROVOLSCIO i).

VALENTINVS BIAŁOWICZ, in Lithuania oriundus, familiae Lojolitanae ſua aetate decus, litterarum humaniorum in vrbe Vilna doctor, Poeta non inelegans, ſcripſit *Epinicion; Parodiam genialem de immac. conc. B. V. M. Oden* longiuſculam *de B. Staniſl. Koſtka;* Odas varias, et huius metalli plura.

IOACH. BIELSCIVS, hiſtoriae et omnis politioris litteraturae egregie gnarus, non obſcuram in ſocietate litteratorum famam conſequutus eſt. Confecit varia, quae non nihil adclamatione dignum habent, e c. *carmen in inaugurationem Ser. Reg. Sigiſm.* III. et *panegyrin in nuptias eiusdem.* Nonnullorum etiam *epigrammatum* auctor fuit k).

SIMON

i) *Scriptor. Poloner. Elogg. Cent.* Venet. 1627. 4. p. 212. ſq.
k) STAROVOLSCIVS c. l. p. 184. ſq.

Digitized by Google

SIMON BIRCOVIVS, Medicus Zamoſcenſis, Polonorum Fracaſtorius, vtraque lingua plurima elucubrauit *poemata*, et *Lacrymas in obitum magni Lipſii* fudit, nec non libellum *de ſtemmate Caraffarum* ſcripſit, atque Dion. Halicarn. de verb. Coll. Latina donauit ciuitate [l]).

HENRICUS A BOEMELN, prioris ſeculi auctor, Dantisci, vrbium Boruſſiae Polon. facile regina, communem lucem adſpexit, et huius vſuram Lutetiae Pariſiorum amiſit. Prae ceteris ipſius ingenii foetibus memoratur *Panegyricus in laudem Vladislai IV*, ſatis eruditus, et a varietate rerum, quas continet, memorabilium commendandus.

MARTINVS BRONIELLIUS, arte et Marte celebris, ad promicantes ſeculi ſui elegantias natus videbatur, optimarum artium impenſus cultor et ſcitus magiſter. Magnam eius eruditionem, quam tot viri ſapientes ſuſpexerunt, comitabatur admirabilis latinae dictionis pulchritudo, quae raro ſolet reperiri in viris, in tot diſciplinarum et negotiorum orbita verſatis [m]).

STANISLAUS BVZENSKI, Eccleſiae Archiepiſcopalis Gneſnenſis quondam Canonicus, de hac eccleſia optime meruit, et inſigne opus reliquit, *vitas Archiepiſcoporum Gneſnenſium et Primatum*

l) idem p. 209.

m) c. l. p. III.

matum regni complexum, et pura caſtaque di- ctione circumueſtitum, cuius codex manu exaratus erat penes illuſtriſſimos et mitra lituoque decoros Żaluſcios, iſtos totius litteraturae amoenioris in Polonia nuper ſtatores. Optandum ſane eſſet, vt non nemo, patriae et communis vtilitatis amore permotus, hoc opus in lucem publicam protruderet [n]).

ABRAHAMUS BZOVIVS, ſplendidiſſimorum natalium et ſcriptorum limatae eruditionis fama excellens, Orator et Hiſtoricus grauiſſimus, non exiguum inter gentis ſuae decora meretur locum. In omnibus fere ipſius ſcriptis, quae hic enumerare longum eſt, enumerauit enim iam STAROVOLSCIVS [o]), ſollertia peruigil et nullo labore ſuperabilis, ac ſtilus non plane contemnendus elucet. Dominicanorum ordini nomen ſuum dederat, ac verſus cum vernaculos, tum latinos pangere a Laurentio auunculo didicerat.

LAVRENTIVS CERVINVS in arte oratoria non minus ac poetica bene exercitatus, aptum verborum delectum et nexum, et ſuauiſſimum periodorum orbem, nec minus eloquentiae vim docuit in *Elegantiarum Oratoriarum hortulo*,

n) vide Clariſſ. IO. CAR. DAEHNERTI *Crit. Relatt.* T. I. p. 301.

o) c. l. p. 226. ſq. adde *de claris Oratoribus Sarm. libell.* p. 45.

hortulo, quin decentem carminum ſtructuram. Eſt eius quoque *Cracouia*, poema p).

Quid ANDREAS CHARITIVS, Dantisci ſeculo priore ad finem vergente natus, ſanctioris diſciplinae doctor, et Antiſtes Martisburgenſis, oratione proſa valuerit, oſtendit in *commentatione de viris eruditis Gedani ortis*, ſpeciatim iis, qui ſcriptis inclaruerunt, Viteb. Sax. 1715 in publicum emiſſa. De ſtilo Charitii vero dicit REIMMANNVS q): „dictione hiſtorica, i. e, perſpicua et plana et aequabili, eaque non inornata vſus eſt auctor".

DAVID CHILCHENIVS, Patria Rigenſis, reipublicae Polonorum ad Electores et Principes Germaniae legatus, A. 1608. expirauit. Inſigni prudentia, multo labore et acumine aggreſſus eſt *jus Liuonicum*, materiam tunc ſane difficillimam, et cui recte pertractandae aliorum dum viuentium eruditorum humeri vix ſuffecerint, inſuper ſtilo comto, ipſique LIPSIO multum probato. Sunt quoque illius nonnullae orationes r).

IO. COCHANOVIVS, vir proſapiae illuſtris et multarum imaginum, ſed eruditionis laude non inferior. Hic enim ab inſtauratis litteris, barbarieque profligata, Sarmatarum ordinis

p) STAROVOLSCIVS in d. *Cent.* p. 9.

q) in *Biblioth. Hiſt. Litt. Crit.* p. 330.

r) STAROV. c. l. p. 133.

Digitized by Google

nis equeſtris maxime laudabilis inualuit mos, vt litteras aeque ac aulae ſolertiam et elegantiam, et pacis ac belli artes ſectaretur, neque rerum ſacrarum ſtudia contemneret, adeoque aliis aliarum terrarum nobili genere ortis exemplo eſſet. Iſte Cochanouius latinis poematibus pangendis ad veteres illos, qui terſioris notae gloriam conſecuti ſunt, quam proxime acceſſit, quo elogio illum mactat STAROVOLSCIVS s). Ad poſteritatem etiam transmiſit *Ciceron. Arat. Orpheum Sarmaticum; Libros Elegiarum, Epithalamiorum Lyricorum.*

Et hic nomen Nobilis cuiusdam, gente CRISPINI, ex iucunda hiſtoriae litterariae reminiſcendi lege poſteritati non eſt reticendum. Tenet Bibliotheca Zaluſciana, iſtud *omnis ſapientiae Prytaneum et aeternitatis capitolium*, huius Criſpini *Carmen Epicum*, quo Samogitarum ſub regimine Suedico fata chartis victuris commendauit, eoque ipſo, Poeticen haud infeliciter ſe attigiſſe, demonſtrauit t).

MARTINUM CROMERUM, Warmiae olim Epiſcopum, Hoſiique ſucceſſorem non indignum, illum Sarmatarum Liuium, poſt fata etiam-

s) *Elogg. Cent.* p. 73. ſqq. et *de clar. Orat. Sarm. Lib.* p. 33.

t) v. celeberr. IANOZKII *Spec. Cat. Codd. MSS. Bibliotk. Zaluſc.* p. 113.

etiamnum laude non poſſumus non debita cohoneſtare. Excellentem enim hiſtoriae ſuae gentis conditorem, elegantem interpretem quorumdam veterum, ac vatem ipſis Muſis charum eum extitiſſe, quicunque guſtum non omnem perdidit, neceſſe eſt fateatur. Aliquot *Chryſoſtomi orationes vertit*, nec non *Poema Phocylidis* elegantiſſimum, vitae degendae praecepta continens, quod Cracouiae 1536. comparuit, iam non vbivis obuium. Extat eiusdem *poema de Chriſti reſurgentis triumpho;* et *de aduerſa valetudine Sigismundi, Regis;* ſupereſt *oratio in funere eiusdem;* ſuperſunt *epiſtolae familiares.* Eius *libri XXX. de origine et rebus geſtis Pol.* Baſil. A. 1558. apud Oporinum editi, praecipuum habentur in hac hiſtoria opus, quod denuo editum eſt a celeberr. LAUR. MIZLERO DE KOLOF T. I. *Scriptor. Polon.* Varſau. 1761. f. *a*)

IOANNES DE CURIIS (alias VON HOEFEN) a patria DANTISCUS, in lucem editus A 1485. Antiſtes primum Culmenſis, poſtea Warmienſis, Regis Pol. ad Imperatores Maximilianum I. et *Carolum V.* orator, aliisque pluribus legationibus clarus, A 1548. e vita diſceſſit, et vitam ipſe ſuam paullo ante mortem car-

a) v. STAROV. *Elogg. Cent.* p. 34. *Cl. Or. Sarm.* p. 19. et IANOZKII *Relatt. de libris rar. Pol. in Biblioth. Zaluſc. obuiis.*

Digitized by Google

carmine deſcripſit v). Quem ſi hic ſilentii peplo inuolueremus, multum profecto ex gentis Polonae laudibus videremur decerpere. Omnia eius poemata, a vena ingenii benigna, facili et pura profecta, euidentiſſime teſtantur, admodum facilem ad Muſas ei aditum fuiſſe. Conſtant *Heroidibus*, *Elegiis*, *Epigrammatibus* et *Hymnis*. „Magna, dicit STAROVOLSCIVS w), poematum Dantisci pars praelo non excuſa, aut jam periit, aut a tineis in Bibliotheca Epiſcopali Bronsbergenſi corroditur.„ Contra laeti intelleximus e IANOZKIO x), reperiri in Bibliotheca Zaluſciana codicem MS. ex Bibliotheca Hoſii profectum, omnia opera poetica complexum, quorum etiam catalogum ſuppeditauit IANOZKIUS. Et laetiſſimi vidimus, Poemata tandem et Hymnos noſtri Dantiſci ab interitu et carcere in libertatem vindicatos, et e Bibl. Zaluſc. a Viro Illuſtri IO. GOTTL. BOEHMIO, Hiſtoriogr. Sax. Hiſt. Prof. Lipſ. et Paſt. Arcad. adiecto ab eodem de *vita et meritis Dantiſci* prooemio, Vratislauiae 1764. 8. eſſe editos; qua profecto

v) Extat iſtud in libro, cui titulus eſt: *Preuſiſche Lieffer*. T. I. P. VI.

w) in *Elogg. Cent.* p. 9.

x) v. eius *Specimen Cat. Codd. MSS. Biblioth. Zaluſc.* quod elegans et rarum opuſculum prodiit Friderico ſtadii (ſ. Oſterae) prope Dresdam 1752. p. 93. adde *Relatt.* eiusdem *de libris raris in Biblioth. Zaluſc. obuiis*, iuſto loco euoluendas.

Digitized by Google

fecto editione eruditiſſimus Boehmius, iſtud noſtrae aetatis decus, ab omnibus, qui Muſis litant, magnam iniit gratiam y).

VINCENTIVS FABRICIVS, Aſtraeae non minus quam Apollinis myſta, Conſul Dantiſcanus, vir vndiquaque doctiſſimus, et poeta non ad imum vatum ſubſellium detrudendus. *Poematum Iuuenilium Libri III.* Lugd. Bat. apud Elzeu. A. 1633. 12. foras dati; *Orationes vero, et diſſertationes*, nec non *epiſtolae et poemata* conjunctim Francof. et Lipſ. A 1685. 8. curante *Friderico*, filio, comparuere. Hic tantus vir Varſaviae III. Id. Apr. A. 1667. eruditione, pietate ac meritis grauis, deceſſit z). Omnes emunctae naris et delicatioris palatus homines fluentes, doctos, faciles et rotundos Fabricii verſiculos ſuſpexerunt ſemper, et tantum non adorauerunt. Duo hic in teſtium caſtra compellaturus ſum viros, quos ſuſpectos nemo reddere poterit, niſi Muſis omnibus velit dicam ſcribere. Vnus eſt Batauus, qui Fabricium noſtrum in epiſtola quadam ad ipſum data a) vocat *corculum Muſarum*, et ſic adloquitur: „in nupera poematum tuorum editione excitati ingenii, nec minoris

y) hanc editionem recenſuit Ill. KLOTZIUS in *Actis Litt.* Vol. III. P. I. p. 97 — 100.

z) v. IO. ANDR. FABRICII *Biblioth. Crit.* P. IV. p. 396.

a) BOXHORNII *Epiſtolae et Poem.* Francof. et Lipſ. 1679. 12. p. 122.

Digitized by Google

ris doctrinae indolem, in caeteris humanitatem tuam libenter agnoui, Iuuenis eruditiſſime. Qui quicquid antiquae venuſtatis es animo complexus, et nunc publico teſtatus, eorum tibi famam deuinxiſti, quos, quamquam plerique eorum paria haud poſſent, commendatos voluiſti„. Alter Danus, quem pronunciaſſe nouimus, „elegos Fabricii tam faciles, teretes, et candidos eſſe, vt ipſae Charites illos pepigiſſe videantur„ *b*).

ANDREAS FRICIVS, nobili loco natus, Baylio MODREVIVS, procul dubio ſic a patria, dictus, Vitebergae apud Melanchthonem ſtudiorum cauſa ab A. 1534. triennium, et quod excurrit, commoratus, Norimbergam deinceps adiit hoc conſilio, vt linguam Teutonicam ibi perdiſceret, meliusque excoleret. A Rege Sigismundo Auguſto propter ſummam eruditionem, fidem, prudentiam et morum ſuauitatem perquam clementer acceptus et tractatus, imo dignus habitus, qui Regis commercio epiſtolico praeficeretur; deinde Premiſlienſis poſt Plocenſis Epiſcopi, poſtremo Gneſnenſis Archiepiſcopi et Primatis Regni dignitate ornatus, ex illis vnus, qui tunc concordiam Catholicos inter et Proteſtantes tentarent c), ſed tamen aulae Romanae ob religionem ſuſpectus; Praeſul cum ligata, tum ſoluta oratione celebris, quin ſummus

b) OLAVS BORRICHIVS in *diſſ. de Poetis* p. 163.

c) v. PAVLI COLOMESII κειμήλια *Litteraria* c. XX.

mus in utraque artifex, praeſertim in Poeticis Ouidii imitator inſignis. Ipſi debemus *Elegias*, *epigrammata*, et *librum epiſtolarum ad amicos*. Oporinus foras Baſileae dedit *Orationes* quasdam *et epiſtolas*. Sunt et *Syluae IV*. nec non *Commentariorum de rep. emendanda Libri V*. Codex quoque vetus chartaceus in Bibliotheca Zaluſciana aſſeruatur, continens omnia eius, quotquot extant, *Carmina*, atque alia opuſcula minutiora, oratione cum ſoluta tum alligata metris, ad intimos ſuos familiares conſcripta [d]).

IACOBI GORSCII, Canonici quondam et Sacerdotis Cracouienſis, nomen, quamdiu gloria litteris perſtabit ſalua, dixiſſe laus eſt. Veterum Romanorum mundities et caſtitas tantopere animum eius demulſerat, vt non tantum de propagando et conſeruando litterarum latinarum ſplendore quam maxime eſſet ſollicitus; ſed etiam ipſe laudabili niſu Quiritum premeret veſtigia, et *Orationes*, *epiſtolas*, nonnullaque *alia* [e]) ſcriberet, quae oleum et lucernam veterum olerent. A IAC. VITELLIO iuſto ob id elogio mactatus:

 Non

d) Illuſtr. IANOZKII ſpecim. codd. MSS. Bibl. Zal. p. 92. ceteroquin de Modreuio conſulantur STAROV. *Elogg*. p. 9. ei. *Cl. Or. Sarm.* p. 31. et SCHELHORNIVS in *Ergoezlichkeiten aus der Kirchengeſch. vnd Litterat.* P. I. p. 671—684.

e) STAROV. *Elogg. Cent* p. 59.

Digitized by Google

Non plus diſertus per Latium Arpinas
Lingua potenti, —— ——
Quantum erudito Gorſcius ex ſtilo
Suauique Muſa, nomen et inclytam
Inuſitata laude famam
Poſteritatem apud omnem habebit.

Edidit et *Sidlouicii* et *Tomicii* epiſtolas, nec non *Lippi Aurelii Brandolini orat.* totam illam ad Arpinatis genium compoſitam, *de virtutibus D. N. Ieſu Chriſti in paſſione eius nobis oſtenſis* Cracoviae 1561. et inſcripſit STANISL. GORSCIO, Eccleſ. Cracov. Can. politiorum ingeniorum ſcito aeſtimatori *f*).

BENEDICTVS HERBESTVS, ex ordine ſcholaſtico, in quo multum atque etiam multum deſudauerat, ad caſtra Lojolitarum transfuga, non parum meruit de linguae latinae cultu et elocutione, atque cum Gorſcio ante memorato varias controuerſias, et vehementiſſimas velitationes criticas ſubiit. A Gorſcio tamen campis exutus ſodalitium Ignatianum adiit, et lucis vſuram A 1593 amiſit. Scripſit *vitam Ciceronis, Orationes,*

f) iſtam Lippi Orationem poſtea ED. NEVHVSIVS; et IO. DOPPERTVS Sneeb. 1710. atque IO. HENR. ACKERVS Rudolphopoli 1715. recudi curarunt. De Lippo v. DOPPERTI *comment. I. de optimis ſtili poſt ſtudia emendata magiſtris,* abs me cum quibusdam obſeruationibus editam Sneeb. 1748. p. 12.

Digitized by Google

tiones, aliaque ad humanitatem pertinentia monumenta g).

VALENTINVM, IOANNEM, et FELICEM, trigam iſtam fratrum HERBORTORVM etiam in gentis ſuae gloriam non poſſumus non oſtentare. Et STAROVOLSCIVS quidem, ſollers iſte ſcriptorum ſuae nationis obſeruator, laudat *orationem Ioannis*, quam ſcripſit *in obitum fratris Valentini*, tanta ſtili grauitate et diſpoſitione argumentorum, vt vel hinc ſua eloquentia diſerto Orechouio plurimi aeſtimaretur. Ei. *Chronica*, ſ. *Hiſt. Polon. compend. deſcriptio* Baſil: ap. Opor. A. 1571. 4. in linguam quoque Francogallicam translata; laudat Starouolſcius *Valentini*, reip. Sarm. in concil. Trident. oratoris *orationes*, quas prelo excuſas reliquit, iisque, quid eloquio poſſet, quid ingenio, teſtatus eſt. *Felix* vero Florum imitatus, res maiorum in Polonia geſtas praeclare ſtilo eleganti in compendium redegit h).

FRIDERICI quoque HOFMANNI, Conrectoris quondam Gymnaſii Elbingenſis, memoria digna eſt habita, quae a manſuetioribus Muſis commendaretur monumentis numquam intermorituris. Bilbilitanum olorem ſibi habuit familiarem adeo, et tam bella argutaque epigrammata confecit, vt ad iſtum proxime accede-

 ret,

g) STAROV. *Elogg. Cent.* p. 128. *Clar. Or. Sarm.* p. 31.

h) c. *Elogg.* p. 69. *Cl. O. S.* p. 23. 31.

Digitized by Google

ret, quin, delectet magis an doceat, lis ſit adhuc ſub judice [i]). Extant *luſuum epigrammaticorum Centuriae ſex.*

STANISLAVS HOSIVS, natione quidem Sueuus, ſed tamen ſuo iure Sarmatis quoque adnumerandus, Pater ille purpuratus, Varmiaeque Epiſcopus, a teneris iam Graecorum Romanorumque litteris probe imbutus, vir, non vulgari eruditione conſpicuus, facundus, et manſuetioris doctrinae in Polonia ſua aetate ſtator munificus. In *latini ſermonis obſeruationibus, orationibus*, ceterisque ſcriptis vtitur dictione vt plurimum illimi et ſententioſa; eiusque eloquentiam ipſe Orichouius magni aeſtimauit, ſeque ipſum multis modis Hoſio inferiorem profeſſus eſt. Laudem Hoſii aeternitati ſacrauit STAROVOLSCIVS [k]) et IANOZKIVS [l]), vitam STANISLAVS RESCIVS, quae Ged. A. 1698. 8. e prelo emerſit, epitaphium vero metris alligatum PHIL. LABBE [m]).

CLEMENTIS IANICII, Poetae laureati, nomen norunt Pierides, cuius quaedam *epigrammata*, in Starouolſcii elogiis obuia, nitida, et ad veterum

i) IO. GOTTL. BIDERMANNI *Otia Litteraria* P. I. p. 59.

k) *Elogg.* p. 1. ſqq. *Clar. Or. Sarm.* p. 19. ſq.

l) *comment. de Litterarum in Polonia Propagatoribus*, Dant. 1746. 4 §. 38. p. 23.

m) *Theſ. Epitaph.* p. 554. quibus vitae Hoſ. conditoribus addi poteſt celeberr. SCHELHORNIVS c. l. p. 331.

Digitized by Google

veterum genium elaborata, miratur adhuc aetas noſtra, et ipſa poſteritas dilaudabit. Et veteres poetae caput extollere videntur, vbi in ipſius *vitis Regum Polonorum*, Antuerpiae A. 1563. 8. editis, et carmine elegiaco comprehenſis, in *Triſtium Libris*, *Elegiis*, et *epigrammatibus* ceteris, maieſtatem ſuam priſtinam vident reſtauratam. *Poemata* in vnum libellum collecta, et ob inſignem raritatem et praeſtantiam denuo excuſa Lipſiae A. 1755. 8. edidit IO. EHRENFR. BOEHMIVS, *Jo. Gottl.* frater, Vir Doctiſſimus, qui ſimul vberius de vita Ianicii expoſuit [n]). Conſulendus inſuper STAROVOLSCIVS [o]),

Ex cuius aliorumque ſententia STANISLAO ILOVIO, qui graecae linguae accuratam notitiam conjunxerat vinculo feliciſſimo cum veteris Latii monumentorum egregio vſu et conſuetudine, idque re ipſa et ſcriptis ſuis probauerat, ſuus ſtat honor et laus [p]).

A MIRONE KOSTINO, ſupremo Moldaviae quondam Cancellario, eruditionis non minus, ac ſplendidae dignitatis viro, litterarum ſtudia non fuerunt aliena. Cuius rei argumento ſit vel *Carmen Heroicum de origine et variis caſi-*

 bus

n) vide *Nou. Litteraria Lipſ.* ad A. 1755. p. 54. et Ill. MIZLERI DE KOLOF *Acta Litteraria Regni Pol.* Trimeſt. II.

o) *Elogg.* p. 82.

p) ib. p. 100.

Digitized by Google

bus gentis Moldauicae exponens, quod Ioanni III. Sarmatarum Regi ſacrum eſſe iuſſit. Iſtud poema MS. hodie adhuc viſu ſentire poſſunt, quibus aditus patet ad Bibliothecam Zaluſcianam q).

STANISL. KRZYSTANOVICIVM Iuſtus Lipſius, iſte late venerabilis elegantiarum pater, ad omnem humanitatem effinxerat vsque eo, vt ſuadam eius graecam et latinam, ingeniumque acerrimum admirarentur omnes, qui iuſtum litteris humanitatis ſtatuere pretium didiciſſent. Variis ingenii ſui facundi et comti partibus ad poſteritatem transmiſſis, morte abreptus eſt A. 1617. STAROVOLSCIVS, induſtrius eius meritorum explorator, conſulatur in reliquis ad hunc auctorem pertinentibus r).

IOANNIS KWIATKIEWICZII diligentia in litteras elegantiores ſane non exigua fuit; ſed, quod dolendum eſt, in ſectandis veterum elegantiis non ſatis cautus, nec ſatis ſibi conſtans, genium veterum ſui aeui moribus quandoque temere, nulloque conſilio miſcuit. Eſt eius *ſuada ciuilis Oratoriae atque Politiae noſtratis genio accommodata*, nec non *Phoenix Rhetorum, in quo fundamenta neceſſaria et ſpecies rarioris eloquentiae oſtenduntur*, Caliſſi A. 1682. 12. et Vratislav. ſ. a. 12. Eſt eiusdem *eloquentia reconditior*, Posnaniae

q) *IANOZKII Spec.* d. p. 113.

r) *Elogg.* p. 188. *Cl. Or. Sarm.* p. 36. ſq.

naniae A. 1689. 12. De illius ſuada hanc SCHVRZFLEISCHIVS [s]) fert ſententiam: „Kwiatkjewiczii ſuada ciuilis aequabilem ſtili vſum mihi nondum oſtendit; paucaeque ſunt in ea conciones, quae veteris eloquentiae gloriam ſervant."

IOANNES A LIPIE LIPSKI, S.R.I. Comes, Archiepiſcopus Gneſnenſis et Regni Pol. Primas, ſine graui verborum jactatione Ciceronis Chriſtiani elegio condecorari meretur. Sicut enim ad optimarum rerum quamcunque ſcientiam excurrebat excelſa ipſius heroaque indoles, ita ſcripta eius tantis doctrinae, prudentiaeque, ſententiarum, et elegantiarum theſauris onuſta comparent, quantos requirebat muneris omnium grauiſſimi atque argumentorum conditio. Extant *Orationes* II. Cracouiae A. 1637. 4. editae; extat *elogium funebre Alexandro Carolo*, Pol. et Sued. Principi, ſcriptum. Aſſeruantur et *epiſtolae*, de quibus Vrbanus VIII. P. R. praeclaram pronuntiauit ſententiam, non ad ſe dari ex toto terrarum orbe tam doctas et elegantes epiſtolas, quam Lipskius perſcribat ex Sarmatia.

STANISL. LVBIENSKI, Epiſcopus Plocenſis, Hiſtoricus inſignis, ac ſtilo non ineleganti conſpicuus. *Opera* eius *poſthuma*, *Hiſtorica*, *Hiſtorico-Politica*, *variique diſcurſus*, *Epiſtolae*, *et*

s) *Epiſt. Arcan.* T. I. p. 28.

Digitized by Google

aliquot orationes, edita ab executoribus teſtamenti cum vita auctoris, Antuerpiae A. 1643. apud Io. Meurſium *t*).

BARTHOLOMAEVS LVDER, Ignatianae ſocietati adſcriptus, Poeta et Orator non obſcurus, A. circiter 1747. viuere deſiit. Varia eius ingenii monumenta recenſuit IANOZKIVS *u*).

IOANNI MACINIO, in Palatinatu Siradienſi nato, nobilitate generis, et linguarum hebraicae, graecae et latinae cognitione exquiſita celebri, ac Scaligeris, Turnebis, Sigoniis, ſanctioris amicitiae vinculo olim familiari, debemus *Dictionarium Polonico-Latinum*, in quod, STAROVOLSCIO teſte *w*), ſic luſit PETRVS ROYSIVS, Hiſpanus:

Hoc vbi vidit opus Macini Roma politum,
Dixit: habentne ſuum Sauromatae Latium?

FRANCISCVS MANIECKI, S. I. vir elegans, clarusque poeta, morte functus eſt prid. Kal. Apr. A. 1749. Reliquit *carmina* admodum multa, eaque non ſine venere condita, inter quae illud IANOZKIO *x*) iucundum ac purum maxime viſum eſt, quod *Apollo* inſcribitur.

IO.

t) *Catal. Biblioth. Bunau.* quem celeberr. eruditiſſimusque *Frankius* concinnauit, T. I. p. 430.
u) *Polon. Litterata noſtri temporis.* P. I. Vratislau. 1750. p. 112.
w) *Elogg.* p. 157.
x) c. l. p. 114.

IO. MOCHINGERVS, nobili genere oriundus, Dantiſci natus A. 1603. in vrbe patria poſtea ad aed. D. Catharinae a ſacris faciundis, et eloquentiae in Gymnaſio Academico, ibidem florentiſſimo Profeſſor, e vita deceſſit A. 1652. Scripſit ediditque *Oratorem*, Ged. 1641. 12. et concinnauit *Syluam floridorum e diſſertationibus rhetoricis ſuper Cicerone habitis*. Transmiſit quoque ad poſteritatem *Orationes* XV. y).

STANISL. MORSTINI, Palatini Maſouiae, multo elegantiſſimi Poetae, *Carminum* bini codices MSS. reperiuntur in Bibliotheca Zaluſciana z).

IOANNE NIEPRECKIO, S. I. Latinae eloquentiae in collegio Varſauienſi doctore publico, viro ingenioſiſſimo eloquentiſſimoque, et propter exquiſitos ingenii partus, Auguſteae aetatis odorem ſpargentes, in orbe, quacunque patet, erudito clariſſimo ſuperbiebat non immerito, et adhuc ſuperbit Polonia, etſi hic tantus vir, admodum juuenis, non exiguo terſioris eloquentiae damno, iter aggreſſus eſt, quod ſuſcipiendum eſt omnibus, longiori ſane vitae et lucis vſura dignus. Ad ipſius recitationes et orationes publicas audiendas ingens hominum doctiſſimorum ac ſapientiſſimorum numerus ſae-

y) *GRAIZII notitia atque Cenſura veterum ac recent. Rhetorum et Oratorum, ad ſtilum cultiorem pertinentium*, MS.

z) *IANOZKII Spec. Cat. Codd. MSS.* p. 113.

ſaepiuſcule confluebat; quas recitationes, quia in manus noſtras adhuc minime venerunt, edere apud animum coſtituerat Clariſſimus Vir, RAPH. HEMPELIVS, Orator pariter ac vates feliciſſimus, Niepreckio olim familiaris, ſpondente IANOZKIO; qui pro more ſuo, id eſt, eleganter candideque de hoc auctore expoſuit *).

STANISL. NIGER, doctus olim et probus valetudinis cuſtos, fertur nonnulla vtraque vena, eaque non inuenuſta compoſuiſſe, ex quibus aſſeruata eſt *Elegia* longiuſcula, Thermarum Carolinarum naturam et vſum ſalubrem demonſtrans.

STANISL. ORECHOVIVS, Demoſthenes ille Roxolanus, in tractu Praemislienſi ſtirpe generoſa profectus, in religione varius; praeceptis inſtitutisque Italiae ineuntem aetatem transmiſit, et Io. Bapt. Egnatium, Oratorem facundiſſimum, audiuit. Frequentauit quoque aliquamdiu ſcholas Lutheri et Melanchthonis Vitebergae, et expertus varios caſus, rerumque diſcrimina, A. 1561. Eccleſiae Romanae placitis publice eſt adſtipulatus. Ipſi debemus *Dialogos*, *Epiſtolas familiares*, et quasdam *Orationes*, quarum vna de lege caelibatus contra Siricium Romanum, altera vero de bello Turcis inferendo, agit. Vnica Orechouii *epiſtola* inſerta Epiſtolis

*) In *Polon. Litt. N. T.* P. I. p. 120.

ſtolis Claror. Viror. ſelectis, de quam plurimis optimis, ad illorum temporum eloquentiam diiudicandam, Venet. A. 1556. ap. Paul. Manut. Aldi fil. forma 12. vulgatis, et perſcripta eſt ad Paul. Rhamnuſium, in qua, ſicut in ceteris viri eruditiſſimi ſcriptis, Ciceronis elegantia tincta apparet ſcribendi ratio. Eius *annales de rebus Sigismundi Auguſti* plane inſignes, et magna prudentia conſcripti ſunt, rariſſimeque inueniuntur. Ipſe Regni Senator fuit, ac rebus, quas memorat, ipſis interfuit [b]).

Explorata ſatis eius fides hiſtorica, et ſtili hiſtorici virtutes ſatis exploratae. De arte vero Orechouii oratoria prorſus excellenti ſic iudicat STAROVOLSCIVS [c]): „Quem oratorem Orechouio antepones etiam ex Italis aut Gallis? quis ſententiis aut auctior, aut celebrior illo ex recentioribus ſcriptoribus? quis verbis aut elegantior, aut grauior?"

In PAVLLI BOGISLAI DE ORZECHOW ORZECHOWSKI *Panegyrico poſt Bredam expugnatam*, Bredae 1643. edito, non plane contemnendum orationis genus, et experientia varia elucet; quamuis vltra ripas ſe interdum diffundit rei argumentum, et dictio quandoque eſt aliquantulum affectata et bullata.

GEOR-

b) v. Anon. *Bibliogr. Hiſt. Pol.* Germanpp. 1677. p. 142.
c) *de cl. Or. Sarm.* p. 31. et *Elogg.* p. 140. ſq.

Digitized by Google

GEORGIO OSSOLINSKIO, Duci in OSSOLIN, S.R.I. Principi, et Legato Pol. Palatino Podlachiae, legendi dulcis ardor inerat, intelligendi memorandique naturatis facultas, ſtudio aucta peruigli, et ex his eloquendi vis ingens, multo exercitio nata et perfecta; quibus verbis excelſas animi dotes huius Principis egregie deſcripſit STAROVOLSCIVS [d]). Cum plauſu eruditorum vnanimo exceptae ſunt eius *Orationes*, probe latinae, concitatae et ſanguinis plenae, pro muneris ratione variis temporibus habitae. *Monarchia*, ſiue de optimo reipublicae ſtatu *oratio*, Louanii 1614. 4. comparuit. Comparuerunt vero plures *Orationes*, quas in tergemina legatione ad Vrb. VIII. Ferdinandum II. et Venetos habuit, Dant. 1647. 4. Leguntur etiam nonnullae in LVNIGII *coll. Oratt. Proc. Eur.* Molitus eſt quondam MORHOFIVS editionem peculiaris voluminis orationum panegyricarum ſelectiſſimarum a viris clariſſimis editarum. Huicce vero collectioni, vt recte conjectauit GRAIZIVS [e]), haud dubie ab illo deſtinati erant panegyrici melioris commatis, quos ipſe recenſet et commendat [f]). Sunt autem inter iſtos quoque huius noſtri Oſſolinskii orationes.

IOA-

d) *Or. Sarm.* p. 44.

e) in dicto *opere Litterario MS.*

f) *Polyhiſt.* T. I. L. VI. c. 3. n. 6.

IOACHIMI PASTORII, (alias HIRTHEN) Sileſii, e caſtris Socini in gremium eccleſiae romanae profugi [g]), Medici Doctoris, et Hiſtorici Regis Sarmatarum, quem eruditionis plane ſingularis et ingenii gloria ad dignitatem equeſtrem (*von Hirthenberg*) euexit, hic non ſicco pede transeundum eſt bene meritum encomium. Vir ſumma doctrina, qui ex ſui ingenii riuulis vberrimis non niſi venuſta, docta et eximia depromſit, adeo, vt ſcripta eius ab omni poſteritate in deliciis habeantur. Vita deceſſit A. 1681. Quamuis ſtilus Paſtorii non vbique purus ſit, non tamen ipſi deeſt ſua amoenitas et quaedam pulchritudo, et eruditum robur; purior in carmine. Loquuntur certe ipſius ingenii poetici, ad genium veterum effićti, vires admirandas et venam feliciſſimam *Heroes ſacri; Peplum Sarmaticum; Muſa peregrinans; Syluae* [h]); *Gratulatio Paneg. ad Car. II.* Reg. Angliae edita Ged. 1661. 4. *Syluarum* duae Partes Dant. 1656. 12. prolatae. *Orationes II. de prcecipuis hiſtoriae auctoribus, et de potioribus eiusdem argumentis* ibid. 1661. vulgatae. *Calendae Regiae 1659.* [i]). *Hiſtoriae Pol.* corpus Baſil. editum; ſed raro haberi poteſt. *De iuuentutis inſtituendae ratione Diatribe, et Palaeſtra Nobilium*, ſ. conſilium de generoſorum adoleſcentum

g) v. *Melanges hiſtoriques de Mr. Colomies* p. 32.

h) OT. BORRICHII *diſſ. de Poetis* p. 161.

i) v. MORHOFII *Polyhiſt.* T. I. L. VI. c. 6. n. 6.

Digitized by Google

tum educatione, in gratiam quorundam illuſtrium Polonorum, reperiuntur in CRENII *Collect. Tractatt. de Philologia*, Lugd. Bat. 1696. 4. a p. 223 — 349. qui *epiſtolam* quandam ineditam his ibidem adjecit. Sunt inſuper *Florus Polon. ſ. Polon. Hiſt. Epitome noua*, Ged. 1679. 12. et *Tacitus Germano-Belgicus* Colon. 1659. 8. Eius vero *Aurora Pacis* inſerta eſt T. I. *Actor. Pac. Oliu.* ab ill. BOEHMIO Vratisl. 1763. 4. in lucem primum editorum, qui eruditiſſimus vir in adjectis obſeruationibus ſtatim ab initio Paſtorii elogium exhibuit.

ANDREAS PATRICIVS *Nideſcius*, Epiſcopus Vendenſis, feruidus eccleſiae romanae propugnator; ceteroquin vero Tullii admirator et imitator induſtrius, Sigonio ac Paullo Manutio, litterarum optimarum magiſtris, ob nitide ac pure ſcribendi peritiam, eruditionemque non parum commendatus, tantam, inquit STAROVOLSCIVS [k]), ſibi laudem dicendo ſcribendoque comparauit, vt, qui diuinam illam eloquentiam ex Sarmatis propius aſſecutus illo videatur, iudicemus eſſe neminem." Sunt eius *commentarii in duas Tullii orationes*; *Gratulationes* etiam *ad Stephanum Regem*; alia.

Qui nomen immortale ANTONII LODZIA A PONIN PONINSKI, Palatini quondam Poſnanienſis, Equitis Ord. Aqu. Alb. vatis, ab ipſo

k) *Clar. Or. Sarm.* p. 18. *Elogg.* p. 40.

Digitized by Google

ipſo ficti Apolline, fuerit veneratus, is verecunde acceſſiſſe ad Muſarum delubrum recte exiſtimetur. Huius optimi, planeque diuini poetae memoriam noſtra aetas, quae neminem iſto excellentiorem nouit, ipſique adeo palmam lubentiſſime concedit, magno et incredibili certamine innectit eruditorum annalibus, et gloriam, quae omnibus conſentientibus, tanta eſt, vt nullis laudibus creſcere, nulliusque vituperatione poſſit minui. Ille cum ſummo poeticae et litteraturae omnis manſuetioris detrimento, quin non leui Polonae rei iactura VIII. Id. Quint. A. 1742. fato ſuo perfunctus eſt. Extant tanti viri duo typis victuris mandata monumenta; nimirum *Opera Heroica*, Varſauiae primum A. 1739. dein plurimum aucta, cura, ſtudio et impenſis IO. MAXIMIL. KZOLCKIEWIZ, S. R. M. Secret. ibidemque A. 1749. 4. vulgata. *Sarmatides*, ſ. Satyrae A. 1741. editae. Extant et quaedam eius latinae *Orationes* in libro non vbiuis obuio, qui inſcribitur: DANEYKOVICII *Suada Polona et Latina*. Cetera ſuppeditabunt *Nouor. Litterar. Lipſ.* erudititiſſimi conditores ad A. 1749. p. 235. et IANOZKIVS [l]).

In Poetis Boruſſis eſt ERASMVS ROTHMALER, nomen et ſacri olim muneris, et acuti ingenii et cultioris ſtili laude pridem celebratum OLAO BORRICHIO in *diſſ. de Poetis*, laudata ſaepi-

l) *Polon. Litt. N. T.* P. I. p. 122.

ſaepius, p. 162. aliisque idoneis Muſarum alumnis, qui ipſius *geminas poeticas; delicias Poet. ſ. epigrammatum Libros III.* et *Epigrammatum Ioco-Ser.* libellum, illiusque appendicem, merito ſuſpexerunt.

LAVRENTIVS IOANNES RVDAWSKI, Equ. Pol. Eccleſ. Cathedr. Olomucenſis Canon. S. C. M. ac Ser. Leop. Gulielmo, Archid. Auſtr. a Conſiliis, conſcripſit *Hiſtoriarum Polon. ab exceſſu Vladislai IV. ad pacem Oliu. vsque Libros IX.* ſiue Annales, regnante Io. Caſimiro Pol. Suedorumue Rege ab A. 1648. vsque ad A. 1660. Quos ex MS. codice Bibliothecae Zaluscianae edidit, et notas paſſim et hiſtoriam in compendio ab A. 1660. vsque ad A. 1668. adjecit, ac praefatus eſt Ill. MIZLERVS A KOLOF, Varſau. 1755. f. Huius vero Rudawskii dictio tam plana, facilis, perſpicua et elegans eſt, vt vix meliorem in hiſtoricis recentioribus monetae alioquin optimae poſſimus requirere.

DOMINICVS RVDNICKI S. I. Collegii Pultouienſis Rector, Orator et poeta clariſſimus, ipſis Kal. Oct. 1739. e viuis abiit. De huius, quae ſuperſunt, *orationibus latinis*, quibus viros principes, atque meritorum gloria illuſtres praedicauit publice, iudicat IANOZKIVS [m]), ſplendidiſſimas eas eſſe verbis et accutiſſimas, prudentiaeque pleniſſimas.

MAT-

m) c. l. p. 127.

Digitized by Google

MATTHIAE CASIMIRI SARBIEVII, Lojolitani conſortii quondam ſodalis, Poetae, in Poloni ingenii, gloriam et admirationem nati, nomen in tantum faſtigium extulerunt Muſae, vt conſenſu vnanimo recentioris aeui Horatius ſalutaretur. Et omnino, an ſuperior vllus fuerit hac recentioris latinitatis aetate, dubia cogitatione toti diſtrahimur. Hinc fama etiam ipſius tantae non ſolum inter ipſos Patres Ignatianos, ſed et omnes cuiusque regionis eruditos extitit exiſtimationis, vt Bauhuſii, Remondi, Bidermanni, Guiniſii, Capillauii, Montmorencii, huiusque ordinis ſodales, vatesque ceteroquin elegantiſſimi, procul abire, palmamque Sarbieuio tradere juberentur. Iuſtum proinde OL. BORRICHIVS, idoneus in eiusmodi rebus et praeclarus judex, fert iudicium, vbi de hoc diuiniſſimo vate pronuntiat ſic*): „Rediuiuus ille ſeculi praeterlapſi Horatius ea ſuauitate et harmonia intendit lyram ſuam, vt omnium fere per vniverſam Europam doctorum applauſum meruerit.“ At vero non in Lyricis modo omne fert punctum, ſed et inter omnes recentiores epigrammatum artifices locum obtinet fere principem. Sunt ea ſane omnia arguta, bella; quaedam tamen, vt videtur, non ſine aliqua artis oſtentatione. *Lyricorum Libri III.* lucem adſpexerunt A. 1625. et 1682. Coloniae, ſine loci

*) c. l. p. 162.

mentione A. 1660. 12. denuo ductu auſpiciisque Illuſtriſſ. MICH. CZARTORYSKII, Gedani 1737. *Odae IV.* Lipſiae 1683. 8. *Odae VII.* quae in libris Lyricor. non habebantur, Vilnae 1749. 12. cura doctiſſimi KRVSZEWSKII. Tandem *opera poetica*, quae innotuerunt, *omnia*, nimirum Libri IV. Lyricor. Epodon Liber I. alterque Epigrammatum, accedentibus praeterea ad Lyricorum eius libros virorum doctorum epicitharismate, et *Sarbieuiana poeſi poſthuma*, Lyricis, Epigrammatibusque, comparuerunt Vratislauiae 1753. 12. *Elegia Itineraria ex MS.* Dresdae 1754. 4. edita a LEBR. GOTTH. LANGBEIN; qui vir clariſſimus, et ſtili ingeniique gloria praecellentiſſimus, permultas alias editiones, in Bibliotheca Zaluſc. reperiundas, recenſuit, et longe locupletiſſimam operum Sarbieuii omnium editionem promiſit in *commentatione* delicatula de SARBIEVII *vita*, *ſtudiis et ſcriptis*, quae Dresdae 1753. charta et litteris nitidiſſimis excuſa prodiit [o]). Iſtam autem editionem adhuc impenſe deſiderat res publica litteratorum. *Flores* enim *et balſama diſpliceant, cui non placet Sarbieuius.*

ANDR. SCHONAEVS, Orator diſertus, multis iisque non vulgaribus meritis inſignis, obque ea Lipſio, ſagaciſſimo iſti ingeniorum aeſtimatori,

o) v. *Noua Acta Eruditor.* ad A. 1753. M. Oct. et *BAVMGARTENII Relatt. de libris memorab.* P. IV. p. 534. ſqq.

Digitized by Google

matori, commendatiſſimus, dedit *Orationes* in victoriam et obitum Magni Zamoſcii, in ingreſſum Geo. Radiuilli, inque alias ſolemnitates, nec non *carmina p*).

SIGISMVNDVS AVGVSTVS, Rex Sarmatarum, variis ſcientiis, et artibus eruditiſſimus, et litterarum ſua aetate ſtator munificentiſſimus, cuius extant *epiſtolae Legationes et Reſponſa*, cum STEPHANI BATORII *Epiſt. Decade, et Oratione ad Ordines Poloniae*, e Muſeo H. de Huyſſen, cura IO. BVRCH. MENCKENII, Lipſ. 1703. 8. editae.

IO. SECKERWIZ, Polonus, Profeſſor bonarum litterarum in academia Gryphiswaldenſi, *Pomeraneidum* Libros V. Gryphisw. A. 1582 8. et *Eccleſiaſticum*, ſ. Siraciden, carmine elegiaco, eoque non inuenuſto redditum, Baſileae apud Oporinum A. 1556. 8. foras dedit *q*).

SIMON SIMONIDES BENDONSKI, Leopolienſis, Belgii viros ſummos, Scaligeros, Cornelios Fernelios, Turnebosque, praeceptores ingenuarum litterarum nactus, propter ſingularia in eruditionem terſiorem merita equeſtri ornatus dignitate quin laurea poetica a Clemente VIII. P. R. Magno Zamoſcio a conſiliis ſecretioribus; Polonorum Pindarus latinus omnium ore appellitatus. Ex Lipſii ſententia ſolus fere ſuae aetatis poetas

p) v. STAROV. *Elogg.* p. 198.

q) LESSERI *comment. de Poetis Latinis Biblicis* p. 40.

que ad inuidiam veteris ſaeculi eruditione ſuperauit, idque non in phraſi tantum aut numeris poeticis Catullo ſimillimis, verum etiam in omnis generis ſcientiarum cognitione r). Sunt *naeniae in obitum Iacobi Gorſcii; Octonarii in D. Stanislai laudes; Flagellum liuoris*, Satyra; *epigrammata*, ceteraque Poemata, quae conjunctim Lugd. Bat. edita, et iuſto aureorum poematum titulo condecorata fuerunt. Tandem *opera*, quae reperiri potuerunt, omnia Simonidis, in vnum collecta, curante Viro Eminentiſſimo ANGELO MARIA DVRINIO, e Comitibus Modoetiae, Patricio Mediol. Archiepiſc. Ancyr. et per vtramque Poloniam et Mag. Lith. Duc. cum facult. Legati a Latere Nuntio Apoſtolico, Varſauiae A. 1772. 4. vulgata fuere. Plurima certe iſtorum poematum artis ſpecimina exhibent ſatis explorata, et flumen ingenii leporumque abunde teſtantur.

LAVRENTIVS SMIESCOVICIVS *προσφωνησιν* poeticam ad P. R. Vrbanum VIII. non inuita, vt videre eſt, Mineruа elucubratam, ſubjunxit Starouolſcii Elogiis, vt vel ex illo poematio, tamquam ex vngue, leonem poſſis cognoſcere. Eius ingenii dotes non vulgares memorat STAROVOLSCIVS s).

CASP.

r) STAROV. *Elogg*. p. 122. ſq. quibus adde *Clar. Sarm. Oratt.* p. 34. ſq.

s) l. poſterius citato p. 46.

CASP. STAPHORSCII eſt *Triumphus Pacis*, poema; ex quo, ſi recte recordor, multa ſibi vendicaſſe, atque in peculium ſuum derivaſſe Miltonum, Anglorum vatem longe celeberrimum, perhibuit Lauderus. Quo id poſſit iure dici, diſpiciant gloriae Miltonianae aſſertores.

SIMON STAROVOLSCIVS, nobili ſtirpe prognatus, eccleſiae Tarnouienſis primum ſacerdos, dein Cathedr. Eccleſ. Cracouienſis Canonicus. Hiſtoricus et Orator eleganti eruditione, ingenio vegeto, et facundia eximia celebris. Hic hiſtoriae litterariae Polonorûm ſua aetate promus condus praeclare omnino de popularium ſuorum eruditione, gloria, monumentisque meruit, et primus facile fuit, qui in contexenda hiſtoria doctorum Sarmatiae hominum elaborauit multum, et glaciem in hoc pelago fregit, quin imo ſuo ipſius exemplo luculenter oſtendit, quid valuerit pura, concinna, ornata ac ſanguinis plena dictione. Multis iſtam rem ſcriptis latine exaratis, inprimis *Oratione in Sigismundi III. obitum*, Antuerpiae 1632. et *Panegyrico* Vladislao IV. dicto, ibid. 1633. fol. apud Plantinum editis t); nec minus *laudatione academiae Cracouienſis; centuria Elogiorum Scriptorum Polonorum;*

t) Apud eumdem Plantinum, eodem quoque anno, *PETRI POTOCII Oratio ad Vladisl. IV.* in lucem prodiit.

norum; et *de claris Sarmatiae Oratoribus libello*, probatum dedit. Summis ſtudiorum laboribus exantlatis, et magnis librorum exercitibus perluſtratis, deceſſit A. 1656. Elogiorum, quae ſaepiſſime laudauimus, editio Veneta, nec non Oratorum Sarmatiae Florentina, vtraque perrara *u*). Poſterior tamen libellus ab ill. MIZLERO DE KOLOF denuo typis exſcriptus Varſau. 1758. 8. cui breuem Starouolſcii, eiusque operum memoriam ex Illuſtriſſ. Com. ANDR. ZALVSCII *Biblioth. Scriptor. Pol.* depromtam adjunxit editor a p. 51 — 64. Eius *Polonia*, recognita et aucta, cum praef. HERM. CONRINGII Guelferb. A. 1656. repetita; etiam Vratislauiae A. 1733. recuſa; denuo inſerta T. I. *Scriptor. Pol.* ab MIZLERO DE KOLOF concinnatorum, Varſauiae 1761. f. *Penu hiſtoricum* laudat quidam auctor Anonymus *v*). Omni ſane laude maior euaſiſſet Starouolſcius, ſi firmiori pollice filum in rebus hiſtoricis duxiſſet, nec nonnullos eruditos, ab eccleſiae Romanae placitis et ritu diſſidentes, maculis aliquot collutulaſſet. Enata hinc inde eſt dictio interdum dentata et piperata, a ſtili hiſtorici virtutibus aliena. Vſus eſt etiam quandoque vocibus nonnullis, locutionibusque minus latinis, id quod ipſe MIZLERVS

u) de qua re vide ſis FABRICII BIBLIOTH. CRIT. P. III. p. 511.

v) *Bibliogr. Hiſt.* §. 21.

Digitized by Google

RVS DE KOLOF obſeruauit, et copioſe demonſtratum iuit.

ANDREAS THAMNITIVS, Thorunienſis, Gymnaſii, quod in vrbe patria eſt, quondam Profeſſor, auctor fuit *Genethliacorum*, et carminum haud contemnendorum w).

IO. PETR. TITIVS in Gymnaſio Ged. et poeſin ex profeſſo docuit, et variis *poematibus* et *oratione ſeculari*, cuius memoriam noſtra aetas grato refricauit animo, luculentam venam ſuam declarauit x).

PETRVS TOMICIVS, Ant. Burgi et Phil. Beroaldi diſcipulus, Epiſcopus Cracouienſis, cum paucis aliis in Polonia litterarum ſtudia emendauit primum, ideoque priſcis in patria litterarum inſtauratoribus iure optimo accenſendus. Oratorem eum prudentem et jucundum commemorant annales litterarii. Scripſit *orationes* quasdam, inprimis illam ad *Auguſtum Regem* memorabilem, *epiſtolas*, a IAC. GORSCIO poſtea editas, aliaque, quae tamen popularium et temporum incuria periere. Memoriam eius et STAROVOLSCIVS et IANOZKIVS recoluerunt y).

THOMAS TRETERVS, Poſnanienſis, adoleſcentulus in Hoſiano Brunsberg. Collegio

w) FABRICIVS d. l. P. II. p. 281.

x) BORRICHIVS d. l. p. 162.

y) d. *Elogg.* p. 21. et d. *relatt. de libr. rar. in B. Z.*

Digitized by Google

S. I. manſuetioribus Muſis perpolitus. Multa eaque perpolita ſcripta reliquit, partim ſoluto, partim vincto ſermone, quae enumerantur a STAROVOLSCIO [z]).

ANDREAE TRICESII, Equitis Pol. alias VIRITII MVSAEI HYPOREADIS, ſunt *epigrammata* bene multa. *Elegiam* eiusdem pulchellam de Euangelii in ditione Regis Poloniae origine, progreſſu et incremento A. 1556. editam, GERDESIVS denuo recudi curauit, qui ſimul, quae ad iſtius hiſtoriam pertinere videbantur, bene obſeruauit recens editor [a]).

IACOBI VITELLII quoque, nec minus NICOLAI ZORAVII late diffuſa laus. *Epigrammatum* nonnullorum conditores haud inconditi, aliisque in politiorem litteraturam meritis conſpicui ſunt [b]).

PETRI VOLSCII, Eccleſ. Cathedr. Plocenſis Antiſtitis, latino in ſermone facundiam extra omne dubium declarat vel ſola oratio, qua *Henricum*, Reg. Pol. Cracouiam ingredientem omnium nomine ordinum excepit, narrante STAROVOLSCIO [c]).

CHRISTOPH. STANISL. WARZEWICIVM, Regi quondam ab epiſtolis, Canonicum Craco-

z) c. l. p. 124. ſq.

a) *Scrin. Antiqu. ſ. Miſcell. Groning.* T. III. P. II.

b) STAROV. *cl. Orat. S.* p. 46.

c) *Elogg.* p. 27.

Cracouienſem, virum multi laboris, acris iudicii, acutique ingenii, ſeptem praeterea, inque iis latinae praecipue, linguarum callentiſſimum, monumenta annalium dudum reddiderunt immortalem, et ab rancida putreſcendi ſorte exemerunt. Heliodori hiſtoriam Aethiopicam latina donauit ciuitate, iſtaque elucubratione, ceterisque operibus, lingua Quiritum ſcriptis, ſermonis latini integritatem, puritatem et elegantiam admodum ſibi fuiſſe curae cordique, ſatis eſt teſtatus. Eius ſtili virtutes loquuntur nimirum *libri rerum memorabilium; de morte; et immortalitate animae; Elogia illuſtrium Pol. ſcriptorum; oratio ad Ser. Stephanum de victoria; oratio ad eumdem*, qua gratulatur *de pace confecta* cum Ioanne, Magno Moſcorum duce ad Zapolciam d); *de obitu et virtutibus* eiusdem Regis; *Turcicae* inprimis XIV. ad imitationem Philippicarum Ciceronis; et *Caeſarum, Regum et Principum Vit. Parall.* Libri II. Francof. 1604. 8. prolati; tandem *de ſui ipſius cogitatione Libri III.* pulcerrimi, aliaque.

ANDREAS STANISLAVS KOSTKA, et IOSEPHVS ANDREAS, Illuſtriſſimum par fratrum ZALVSCIORVM, Muſis Sarmaticis exoptatiſſimum hac aetate fuit, eritque ſemper venerabile vniuerſae reipublicae litterariae; atque vel

d) Continetur etiam in libro *de Ruſſorum, Moſcov. et Tataror. relig.* &c. Spirae A. 1582. 4. edito.

Digitized by Google

vel hoc appellaſſe ſumma omnium laus eſt. Dici non poteſt, quanto litteras humanitatis in Polonia promouendi ſtudio a multo inde tempore fuerint elati, quanta cura cauerint, ne eiusmodi litterae denuo ruerent. Coegerunt propterea in ſuis palatiis et villis ingeniorum praeſtantiſſimorum concilium, idque ſua benefaciendi alacritate ſuſtentarunt et fouerunt liberaliſſime. In rem litterariam magnos fecere ſumtus, et, coemtis ex vniuerſi fere orbis plagis optimae notae et ingentis raritatis libris, conſtituerunt Bibliothecam numeroſiorem, multis celebrioribus palmam praeripientem. Ipſi ſcriptis eruditione admiranda et ſelecta dictione refertis conſeruandorum ſuae gentis monumentorum priſcorum ſingularem curam habuerunt. Legant huius rei cupidi celeberrimi ERN. MARTINI CHLADENII *Gentis Zaluſciae Oracula, rei litterariae auſpicatiſſima* Viteb. 1747. 4. prelo excuſa, vbi et mentio iniicitur ANDREAE CHRYSOSTOMI, Warmiae olim Epiſcopi, cuius ingenium praeter cetera argumenta diſerte loquuntur illa Epiſtolarum volumina, quae in maximo ſunt pretio [e]). Vterque quidem fratrum memoratorum mortalitatis lege perfunctus; ſed immortali iuſti-

e) Titulus operis eſt: ANDR. CHRYS. *in Zaluskie* ZALVSKI *Epiſtolae hiſtorico-familiares*, III. Tomi. Brunsbergae A. 1709 — 1711. editi.

iuſtitiae, eruditionis et liberalitatis gloria victurus *f*).

At vero cum Zaluſciis pedem ad ſtili magiſtros, qui hac noſtra aetate priſtinum litteris latinis ſtuduerunt decus conciliare, promouemus propius.

IO. BIELSKIVS, S I. vir eruditionis maiorum et eloquentiae fama non ignobilis. Dictio Ieſuitarum, ex Reimmanni aliorumque ſententia, interdum eſt ambitioſa, fucata, oſtentatrix. Hunc vero Lojolitam conſtat ediđiſſe duas *orationes* ad aureae iſtius aetatis genium compoſitas *g*).

ANTONIVS SEBAST. DEMBOWSKI, Antiſtes Plocenſis, elegantis ingenii poeta, variis carminibus ab IANOZKIO commendatis, ſed in ſcriniis adhuc latitantibus, inſignis *h*).

IO. BENI. EPPENIVS, Gedanenſis, cuius *orationem* eruditam ornatamque *de linguae latinae Caſimiri Iagellonidis tempore in Polonia ſtudiis*, Ienae A. 1767. vulgatam, iam antea laudauimus, bene in ea ingenii borealis obtrectatores, et dictionem Sarmatarum latinam in vniuerſum flocci ne quidem pendentes, refutauit, et gentis ſuae gloriam non inepte vindicauit.

MAT-

f) v. IANOZKII *Polon. Litt. Noſtri Temporis*, P. I. p. 90 — 101.

g) IANOZKII Pol. L. N. T. P. I. p. 7. eiusdemque *Lex.* cit. P. I. p. 11.

h) *Pol. Litt.* P. I. p. 18. 19. et *Lex.* P. I. p. 28. ſq.

Digitized by Google

MATTHIAS FLASZYNSKI, Eccleſ. Cathedr. Camenecenſis Archidiaconus, magna induſtria, nec minori ingenio *vitas Sanctorum Carmine Elegiaco* expoſuit IV. Voll. prelo idoneis et paratis [i]).

SAMVEL LVTHER GERET, Thorunienſis, A. M. et ordini Philoſ. in litterarum vniverſitate Vitebergenſi quondam adſcriptus, poſteaque Profeſſor in eadem Philoſophiae conſtitutus, Reg. Gotting. Societ. Scient. amicus, de *Aldi Pii Manutii, Romani, vita meritisque in rem litterariam commentarium* ſatis amplum, Viteb. 1753. 4. typis exſcriptum, in diſputationis arenam produxit. Equidem hic, quem dicimus, liber virum eruditiſſimum CHRIST. THEOPHILVM VNGERVM, ipſum artibus, quibus puerilis aetas ad humanitatem duci ſolet, Frauſtadii in Polonia primum imbutum, Sacerdotem Herrnlauersſchuza-Sileſium, pridem ex hac vita euocatum, agnoſcit auctorem; ſed non leuia tamen ſunt Gereti in Vngeri librum merita, quippe quem melius digeſſit, et copioſis ac doctis obſeruationibus reddidit ornatiorem [k]). Edidit quoque celeberrimus GERETVS *exercitationem, variorum de Arnobio Afro, eiusque theologia exhibentem iudicia*, Viteb. 1752. quibus ſcriptis non indignum ſe his comitibus latine doctis luculente omnibus probauit.

10.

i) *Pol. Litt.* IANOZK. p. 21.

k) conf. *Nou. Act. Erud.* ad A. 1757. M. Maj.

Digitized by Google

IO. GERBERVS, Philoſ. et bonarum artium Magiſter, in vrbe Ged. Scholae Marianae Rector, et Societ. Lat. Ien. ſodalis, anno ſuperiore mortuus, *Orationem de Lutheri Latinitate* doctam, comtam, magnoque, quem meruerat, plauſu mactatam, Ienae ſubmiſit prelo.

FAVSTINVS GRODZICKIVS, S. I. ſagacis ingenii, conditique ſermonis latini laude praepollens, in lucem protulit *Theatrum Eloquentiae* Leopoli 1745. 8. Inciderat de illo ſuſpicio, ac ſi auctor eſſet ſcriptionis cuiusdam, quae *de perverſa atque inepta ſtili ad ſcriptoris veteris exemplum conformatione* exponit; ſed illum ab eiusmodi ſuſpicione liberauit IANOZKIVS [l]).

MICHAEL CHRISTOPHORVS HANOVIVS, Profeſſor Philoſophiae, et Bibliothecae Praef. Gymnaſ. Acad. Ged. qui annis onuſtus et praeclaris meritis, A. 1773. mortalitatem depoſuit, Philoſophus ſobrius, acutus, luculentus, et in ſcriptis priſcae eruditionis optime verſatus, in omnibus, quae proſtant, amoena atque caſta dictione eſt vſus. Doctrinas quasdam Philoſophicas, a magni nominis Philoſopho L. B. de Wolff nondum ſatis excultas, continuauit et cum omnium virorum ſapientiſſimorum plauſu feliciſſime abſoluit, quo pertinent ſingula *Oeconomica, Politica* et *Phyſica opera.* Eius *opuſcula,* h. e. diſſertationes publice antea habitas, editasque

l) *Pol. litt.* p. 24. et *Lex.* p. 43. ſq.

que per interualla et ſparſim, atque nondum publicatas nonnullas commentationes, edidit IO. DAN. TITIVS, Prof. Math. Viteb. celeberrimus, Hanouii popularis, Halae 1761. Ineſt *oratio de ortu et fatis Philoſophiae in Pruſſia.* Omnia diſerte teſtantur Hanouii ſapientiam bene loquentem.

RAPHAEL HEMPELIVS, S. I. ad vtrumque ſermonis genus compoſitus, et inprimis ob verſus fundendi dexteritatem ſuſpiciendus. Varia eaque non inuita Minerua prolata Poeſeos ſpecimina in publicum exire juſſit. Collectionem quoque eius aliquot orationum fore comparituram, ſpem, meminimus, eſſe factam [m].)

Celſiſſimum S. R. I. Principem IABLONOVIVM, ex Illuſtriſſima domo Iablonouia, in Muſas inde a ſeculis propenſa [n]), oriundum, et cum Regibus cognatione conjunctum, ad promouenda optimarum litterarum ſtudia, conciliandaque patriae ſuae, Saxoniaeque noſtrae ornamenta prorſus natum, verbo, Poloniae et Saxoniae Maecenatem, haec noſtra recte omnino miratur aetas, magnopereque veneratur; quin eius decora, et ſingularem in litteras et litteratos propenſionem, imitatione dignam, atque in omnem eruditionem politiorem merita plane eximia poſteritas ſeriſſima in iucundam revoca-

m) IANOZK. *P. L.* p. 26. et *Lex.* p. 48.

n) vide omnino ZALVSCII *Anecdota Iablonouiana.*

Digitized by Google

vocabit recordationem, Heroique gratias aget exultantes. Hic auctor academiae ſcientiarum in vrbe Lipſia, Teutonum Athenis, condendae, et ſtator munificentiſſimus. Hic ipſe optimus dux eruditiſſimos in hac vrbe adſciuit ſibi comites, viros qualicunque ſcientiarum genere, et latiali facundia maxime illuſtres, quibuscum litteris lucem et ſpiritum impertit. Hic Princeps doctiſſimus, qui, latine loqui, in magna laude ponendum recte cum Tullio exiſtimat, ipſe in eloquio latino numeroque oratorio mirum quantum exercitatus, doctis ſuis ſaepius orationibus et commentationibus auditorum lectorumque aures et animos mirifice permulcet ac recreat; et huic certanti non vnus venit triumphus; hic hiſtoriae, inprimis patriae, dignitati et puris fontibus, doctrinae amoenioris ſplendori, et publicae rei vtilitati adeo, tamque laudabili niſu ſtudet, vt ancipites omnino haereamus, magiſne Poloniae, quam Saxoniae, vel adeo vniuerſae reipublicae litterariae, de tanto et immortalitate digniſſimo Principe, ſeculi noſtri ornamento, gratulemur. Et quid magis optemus a Deo immortali? quid magis voueamus, quam vt Celſiſſimum IABLONOVIVM diu ſaluum praeſtet, et quotidie noua eum mactet felicitate, Celſiſſimamque domum ſaluam ad canam vsque perſtare jubeat aeternitatem.

IO. DAN. IANOZKIVS, Canonicus Cathedr. Eccleſ. Kiou. et Colleg. Scarbimir. Biblio-

D theecae

thecae Zaluſcianae Praefectus, rediuiuus ille huius aetatis Starouolſcius, cui multum hae pagellae debent, et hic locum ſuum optime meretur. Hic in illuſtri Schola Portenſi, foecundiſſima optimorum ingeniorum matre, liberalibus diſciplinis innutritus, adoleſcentiae ſuae annos aſſiduiſſime legendo veteres auctores, ſeque exercendo tranſegit; quin iam tum auctor de commilitonum ſuorum ſtudiis, genio et moribus commentatus eſt non inepte in *epiſtolis Criticis.* Nacta eſt ſuum, ipſique multum ſane debet Polonia. IANOZKII enim opera praeclara effectum eſt, vt eruditae Sarmatiae memoria conſeruaretur, multique laude digniſſimi viri reuixiſſe viderentur. Ipſi doctiores Sarmatae, quos praeſens fert aetas, ſibi gratulentur virum, qui ſuorum promeritorum gloriam tam ſedulo rimetur, cum pulchritudinis ſenſu miretur, omnique ſtudio poſteritati commendet. Scripta eius Latina, quae ſcribendi genere puro eoque concinno quam maxime nitent, quibusque tam praeclare de re Polonorum litteraria meritus eſt, pleraque iam a nobis laudata. Iſtis autem poſtea acceſſit *Excerptum Poloniae Litteratae huius atque ſuperioris aetatis*, IV. Voll. conſtans; et *Parens Patriae* STANISLAVS AVGVSTVS *a parricidis ereptus, redditusque*, *Varſau.* 1772. 8. qui bini ingenii Ianozkiani foetus publica quoque laude condecorati fuerunt *).

IO.

*) v. *Nou. Litterar. Lipſ.* 1767. p. 229. ſq. et Ill. MEVSE-

IO. DAN. KICKEBVSCH, Ged. Theologus egregius, primum apud ciues ſuos diſertus in ſacro ſuggeſtu orator, poſtea vero amplioris Eubenſtochienſium inter Saxonas coetus ſacri ſacerdos primus, ibidemque perquam amanter reuerenterque habitus ab omnibus, aegerrimeque tandem ad antiſtitis vrbis et Dioeceſeos Rochlitienſis munia obeunda dimiſſus, vbi munere grauiſſimo cum omnium laude functus poſt aliquot annos pie placideque diem ſupremum, non ſine ingenti vniuerſae Dioeceſeos luctu, obiit. Vir graece latineque doctiſſimus, eruditionis eximiae, orationis diſertae, qui veterum Quiritum veſtigia religioſe premeret, et perbene latine loqueretur. Quaecunque latino ſermone exarauit, ſunt autem nonnullae *diſſertationes et epiſtolae*, aliaque id genus, prelo parata, ea latinitatem olent prorſus commendabilem, et purum inprimis, floridum et ſanguinis plenum dicendi genus.

STANISL. HIERONYMVS *a S. Laurentio* KONARSKI, loco natus ampliſſimo, cler. Reg. Paup. M. D. Scholar. Piar. per Poloniam Vniuerſam Praepoſitus Prouincialis, vir, vel ſola nominis compellatione omni laudum ornatu conſpicuus, vti eruditione et diligentia ad omnis ſapientiae apices graſſante, ſic ſtili nitore ceteris

SELII *Betr. vber die neueſt. Hiſt. Schrifften*, P. V. p. 304.

Digitized by Google

ſcholarum magiſtris in Polonia praelucet, atque hinc acerrimus IANOZKIO p) audit latini ſermonis vindex ac peritiſſimus praeceptor. Suorum meritorum maleuolos cauillantesque obtrectatores modeſtia ſua, ſpectatiſſima eruditione et prudentia vicit feliciter, purgata Muſarum ſacra ciuibus reſtituit, et cum primis naturalem latini ſermonis munditiem et caſtitatem vindicavit. Scripſit *Elegiarum Libros III. quibus acceſſit I. Decas Lyrica*, Varſau. 1742. et *de emendandis eloquentiae vitiis Librum I.* ib. 1741. ad amuſſim veteris elegantiae ſapientiaeque compoſitum. Prodiit et eius, *de viro honeſto et bono ciue ab ineunte aetate formando, oratio*, ib. 1754. 4.

FLORENTINI POTKANSKI, Rectoris Collegii Louiciani, omnibus, quas ordinis piarum ſcholarum dignitas ſibi expoſcit, dotibus effulgentis, Bibliothecae Zaluſcianae ante Ianozkium cuſtodis, carmina quaedam latina, eaque non rudi arte confecta, extant q).

IOSEPHVS RYCHLOWSKI, praeter nonnulla alia non inuenuſta, edidit opus heroo pede incedens, et titulo inſignitum hoc: *Concordia, Pax et Amor inter armatae Europae diſcordias, terris reſtituta* etc. Dresdae ex officina Harpeterana A. 1747. in quo Ant. Poninskium, Poetam hoc

p) *Pol. Litt.* p. 34. et *Lex.* p. 71 - 80.

q) IANOZK. P. L. p. 61. *Lex.* p. 127. ſq.

Digitized by Google

hoc tempore in Polonia principem, mira diligentia ac ſtudio eſt aemulatus r).

IO. NATHANAEL SCHVLZIUS, Ged. In ipſius *diſputatione*, qua ſubolem ciuium ab vnione liberam pronunciauit, Lipſ. 1758. emicat iudicii et ingenii ac doctrinae vis vegeta, et ſtilus bene cultus.

IO. SKORSKIO, Ignatiano ſodali, debemus *carmen Lechus* inſcriptum, regni aurei et liberi primordia et vetuſtatem fortunamque variam cantans, Libris XII. Lublini 1745. 8. Magnus quoque numerus ſuppetit orationum panegyricarum, laudi primorum Poloniae inſeruientium s).

IOSEPHVS SKOWSKI, Poeta, in publicum produxit *Elegiarum Libros II.* Cracouiae 1744. t).

IOACH. SAMVEL WEIKHMANNVS, Ged. S. T. D. et Prof. et ad aed. OO. SS. Praepoſitus, Theologus, doctrinae ſanctioris et humanitatis litterarum exquiſita ſummaque ſcientia, et diuini ingenii neruis praepollens, Sionis et Latii delicium; talis in roſtris ſacris orator, qui veram reddebat Chryſoſtomi imaginem, et vel ſuada ſua et eloquendi flumine largas Nazianzeni diuitias exhauriebat, oraculorum diuinorum

r) *c. P. L.* p. 70.
s) IANOZK. *Lex.* p. 153. ſq.
t) IANOZK. *Pol. L.* p. 79.

norum interpres ſagax, ſcitus, candidus, moribus elegantiſſimis, leniorum virtutum, quae Theologum chriſtianum quam maxime decent, ornatu venerabilis, cum magna rei academicae Vitebergenſis iactura communi moriendi legi nuper ſatis fecit. Scripta ipſius latina iudicium acutiſſimum, praeſtantiſſimum ingenium, dictionem lectam, nitidam, argutam, Quiritum genio prorſus parem, ac, ſi numerum reſpicias, *apud* optimos recentiores oratores vix meliorem, demonſtrant. Permulta reliquit *programmata, diſſertationes*, et *nonnulla* quoque *poemata.* Sunt etiam *fauſtae precationes, quibus ſecularem pacis Oliu. memoriam a patria ſibi chariſſima religioſiſſime redintegratam proſequutus*, et *nonnulla praefatus eſt de virtutibus majorum hac pactione nobilitatis*, Dantiſci editae 1760. 4. *Nocentis defenſionem Ciceroni de Offic. II. 14. probatam anquiſiuit* Viteb. 1761. et *de reditu Ieſu in vitam terrae motu non collabefacto* egregie commentatus eſt.

GABR. IOACH. WEIKHMANNVS, Ged. *de diſcordia ciuili reipublicae capitali*, Viteb. 1756. 4. edita *diſſertatione*, ſe in bonarum litterarum cultura, optimorum auctorum lectione, et ſcribendi genere puro et luculento ex voto profeciſſe, ſatis oſtendit.

GOTTLIEB WERNSDORFIVM, primum eloquentiae et Poeſeos, deinde linguarum Orientis et Graeciae Profeſſorem in Gymnaſio Acad. Ged. ac Societ. Reg. Boruſſ. Scient. ſodalem, Vite-

Digitized by Google

Vitebergae natum, et anno ſuperiore Gedani mortuum, Polonia aliquo iure ſibi vindicat, adeoque dignum, cuius elogium condecens hic etiam ſuſpendatur. Hunc conſtat veteris Graeciae Latiique auctores quotidiana conſuetudine tam familiares ſibi reddidiſſe, vt omnia, quae ſcripſerit, eorum ſapientiam, vbertatem ſpirent et concinnitatem. Extat *fabularis hiſtoria de Baccho ex Moſaica non confiсta*, contra Huetium aliosque, Dant. 1753. 4. *Oratio ſecularis* in conjunctionem fœderis, quo Pruſſorum prouincia ante CCC. annos, poſt nuncium equitibus Teutonicis miſſum, ab Auguſtiſſ. Pol. Rege Caſimiro in fidem et ſocietatem Polonorum accepta fuit, ib. 1754. *Comment. hiſt. Crit. de fide hiſt. Libror. Maccab.* qua Reu. Eraſmi Froelichii Annales Syriae, eorumque Proleg. ex inſtituto examinantur, Vratisl. 1747. *Diſſ. de moribus iuuentutis ſcholaſticae in Academia Attica*, Dant. 1758. 4. *Oratio ſecularis de vtilitatibus ciuitati Gedanenſi per Athenaeum partis; de* καкοτηλια *poet. de pronunciatione oratoria; diſſ. antiquaria de terris, quae in numis ſecularibus Philipporum Auguſtorum conſpiciuntur*, alia.

ANTONIVS WISNIEWSKI, Cler. Reg. Piar. Schol. in Varſauienſi Nobilium Collegio Philoſ. et Matheſ. Profeſſor, ſanioris philoſophiae inter populares ſuos vindex, *orationem de vtilitate ex Varſauienſi bonarum artium et ſcientiarum Academia in Poloniam redundatura*, ad nouos

Acade-

Academicos, in ipſis Academiae auſpiciis A. 1753. habuit, et Varſauiae publicauit, quae concitati, grauis et non inconditi ſermonis viribus exſurgit, ſuaque in his pagellis laude non erat defraudanda. *u*)

Sed iam metuo, ne longius, quam deſtinaram, in hoc argumento prouectus ſim, Adjungere huic cateruae plures alios poſſem, ſi id res poſtularet. Superſunt enim adhuc bene *multi* Sarmatae; de quorum tamen eruditione, et rebus in Latio praeclare geſtis minime detrahimus.

u) IANOZK. *Lex.* p. 171. ſqq.

Digitized by Google

Digitized by Google

3 2044 050 672 146
WIDENER LIBRARY
HX IKCT 0
Digitized by Google

Digitized by Google